

Karl may

ULTIMA VÂNĂTOARE DE SCLAVI

EDITURA PALLAS

Consilier literar
NICULAE GHERAN

KARL MAY
IM LANDE DES MAHDI

***

„Gesammelte Reiseromane”, Band 18
Freiburg, 1896

Volumul de față a folosit ca text de bază traducerea și adaptarea scriitoarei Lia Hârsu, publicate, ca roman-foileton, în ziarul „Victoria”, III, nr. iulie - august 1934. Pregătirea pentru tipar a lucrării a fost efectuată de GHEORGHE DORU și GABRIELA DORU, cărora le aparțin următoarele operațiuni: identificarea paginilor semnate de Lia Hârsu în masa operei lui Karl May, confruntarea cu textul german, tălmăcirea unor fragmente omise, aplicarea normelor ortografice actuale. Traducerea capitolului 3, „Faceți bine celor care vă urăsc”, aparține doamnei Sandală Gheorghe.

Drepturile de folosință ale acestei versiuni revin Editurii Pallas.

KARL MAY
Opere - 31

**ULTIMA VÂNĂTOARE DE
SCLAVI**

***

„În țara mahdiului”
Roman

EDITURA PALLAS
București, 1997

Coperta de
SERGIU GEORGESCU

Tehnoredactare de
CRISTINA STANCIU

Corectura de
MIHAI GRIGORESCU

Ediție electronică îngrijită de

I.S.B.N. 973-9141-66-8

CUPRINS

1. Spânzurat

2. Pedepsă meritată

3. Faceți bine celor ce vă urăsc

4. Ultima vânătoare de sclavi

POȘTA REDACȚIEI

1. Spânzurat

Ținta noastră cea mai apropiată era, după cum se știe, Maijeh Semkat, adică „Ostrovul peștilor”.

Aveam trei zile de drum până acolo, pe urmă trebuia să debarcăm și să pornim pe uscat. Dar cum? Pe jos, prin ținutul acela mlăștinos? Ar fi fost mult prea obositor și ne cerea timp. Așadar, călare. Dar cai și cămile nu există prin regiunile acelea. Nu folosesc la nimic și se prăpădesc repede. De aceea oamenii locului se slujesc de boi.

Acestora le priesc foarte bine locurile mlăștinoase. Sunt puternici, iuți de picior și blânzi. Boii de călărie par să se fi dezvoltat cu timpul și au dat naștere, în cele din urmă, unei rase anume. Firește că sunt întrebuințați și pentru transportul poverilor.

Dacă reușeam să găsim astfel de dobitoace, rezultatul ar fi fost minunat. Vorba era numai să le găsim și încă în apropierea ostrovului. Acolo locuiesc borii, care numără vreo zece mii de oameni. Cum sunt și ei o ramură de-a poporului dinkaș și ne propusesem să-i salvăm pe gohki, tot o spiță de-a lor, nădăjduiam să găsim la ei ajutorul de care aveam nevoie.

Gândindu-ne că ar fi trebuit să zăbovim prea mult cu tocmeala pentru obținerea acestui ajutor, iar o zi ar fi fost o pierdere de timp prea mare, ne-am hotărât să luăm barca mai încăpătoare a corăbiei și să pornim înainte, rămânând ca „Vulturul” să vină după noi. Cu opt vâslași voinici ajungeam mult mai repede la țintă. Emirul îmi dădu mie împuternicirea să tratez cu borii și să fac cum voi crede de cuviință.

Aleserăm vâslașii printre care era și dinkașul Agadi, care trebuia să ne slujească totodată de tălmaci, deoarece nici unul din noi nu cunoștea destul de bine limba lor. Eram, firește, înarmați până în dinți. Unii dintre soldați

susțineau că ostrovul mișună de crocodili și că pe malul lui se găsesc turme întregi de elefanți. Aveam deci perspectiva unei vânători cât se poate de interesante.

Planul îl făcurăm îndată după plecarea din seribahul distrus și îl și puserăm în aplicare. Curând barca noastră lăsă în urmă corabia, apoi o pierdurăm cu totul din ochi.

Malurile erau împădurite și păpurișul îți împiedica adesea calea. Treceam însă lesne prin el, deoarece vâslașii noștri erau oameni dibaci și puternici. Ca să nu-i obolesc prea mult, nu lăsam decât câte patru la lopeți, care făceau cu schimbul cu ceilalți patru. Eu stăteam la cârmă.

Seara am tras la mal, în așteptarea răsăritului lunii, pentru a porni mai departe. Trebuia să dorm puțin, căci nu închisesem deloc ochii cu o noapte în urmă. Agadi de asemenea, pe când ceilalți avuseseră timp să doarmă pe corabie.

Un foc ne apăra de înțepăturile țânțarilor, care pe aceste meleaguri erau feroci. Iar atât de temutul ținut Baudah aparținea latitudinii la care ne găseam.

Locuitorii țărilor nordice nu au nici cea mai vagă idee asupra gradului pe care-l poate atinge această plagă a insectelor în zone ca aceea în care ne aflam. Muștele din casele noastre, până și melcii de apă, atât de obraznici pe la noi, sunt un fel de îngeri în comparație cu vietățile infernale reprezentate aici, în sud, de insecte. Negrii dau foc la grămezi de lemne, de gunoaie și de paie ude, ca să țină lumea insectelor departe de turmele lor. Ei se îngroapă literalmente, până la bărbie, în cenușă fierbinte și rău mirositoare, ca să țină la distanță de corpul lor țânțarii și muștele. Dipterele acoperă în așa hal bovinele și ovinele, și într-un număr atât de mare, încât nici nu se mai vede pielea de pe ele. La un asemenea atac masiv nu poate rezista nici cea mai puternică vită. De aceea nici un marinar nu se îmbarcă fără să aibă la el o plasă, care să-l apere de înțepăturile acestor zburătoare periculoase; la fel cum și

ultimul dintre paznicii caravanelor de sclavi nu pornește la o acțiune fără să-și ia această măsură de protecție.

Spre deosebire de cei de mai sus, nenorociții de sclavi, negri sau albi, sunt, bineînțeles, fără nici o apărare împotriva atacului concentrat al miilor de insecte, care-i agresează în valuri după valuri.

Când se ivi luna deasupra vârfurilor copacilor, m-am trezit și ne-am văzut de drum. La un capăt al bărcii era o mică vatră de lut pe care aprinserăm un foc, ca să ne ferim de țânțari și care ne folosea și la ademenirea peștilor, în care unul dintre vâslași înfigea vârful sulitei și-i frigea pe cărbuni.

Vâslirăm toată noaptea și abia când începu să adie vântul dimineții întinserăm pânzele, ca să înaintăm mai repede. Spre seară am socotit, cercetând harta pe care o aveam la mine, că ne apropiem de ostrov. Unul dintre oamenii lui Ibn Asl, iertați de emir ne spusese că nu putem greși drumul, deoarece înainte de-a pătrunde în ostrov începe o pădure formată dintr-un soi de palmieri considerați cei mai frumoși din câți există. Trunchiul e subțire la rădăcină, gros la mijloc, apoi se subțiază iar din ce în ce spre vârf. Coroana lui deasă formează un fel de boltă și fructul lui copt e de culoare portocalie și mare cât un cap de copil. Lemnul se întrebuintează la construirea de bărci și luntri, căci e ușor și trainic în același timp.

Se întunecase aproape, când zărirăm pe dreapta verdele fraged al acestei păduri. Vâslirăm vreo jumătate de ceas în lungul ei, până unde se făcea la dreapta un braț al fluviului, care forma apoi un fel de lac mare. Aici era Maijeh Semkat, ținta noastră.

Nu văzusem pe tot timpul drumului țipenie de om și nici aici. Ne-am dat cât mai aproape de mal, ca să putem avea un adăpost în caz de nevoie. Nici o urmă de pași pe nicăieri.

Începuse să se lase amurgul și mă temeam că vom fi siliți să ne pierdem o noapte degeaba, când îmi atrase

atenția un fel de ghilotină la câțiva pași de mal. Din apă pornea, de amândouă părțile stâlpilor și pe sub prăjina susținută de stâlpi, o potecă bine bătătorită. De prăjină atârna, legată de niște bolovani, o suliță scurtă de fier, cu cârlig la vârf, de la care pornea o funie lungă, cu un snop de trestie.

Acest tip de eșafod era o capcană pentru hipopotami. Trebuie știut că hipopotamul nu e un animal atât de pașnic pe cât se crede. În apă atacă omul. Rănit, e și mai primejdios; se lasă la fund, pe urmă iese la suprafață, răstoarnă luntrea dușmanului și-l sfărâmă între fălcile lui puternice. De aceea negrii îl ocolesc pe cât se poate când sunt pe apă, dar îl urmăresc cu atât mai înverșunat pe uscat, deoarece carnea, mai ales slănina lui, e un aliment preferat de ei. Chiar și albi găesc că e foarte gustoasă și limba de hipopotam reprezintă o mâncare delicioasă.

Hipopotamul stă peste zi în apă și numai seara iese pe uscat, ca să ronțăie mlădițele copacilor. Îi place foarte mult trestia de zahăr și face adevărate ravagii în astfel de plantații, căci mai mult distruge cu picioarele decât mănâncă. Are pentru câțva timp locuri preferate, pe care le schimbă după ce s-a plictisit.

Pe acest obicei al lor se bazează vânătorii de hipopotami. Pun capcane în chipul pe care l-am descris mai sus. Vârful suliței se înfige adânc în capul sau spinarea lui și, din pricina cârligului, rămâne înțepenit locul. Animalul rănit se zbate până izbutește să se arunce în apă, unde sângele i se scurge încetul cu încetul din trup și moare. Leșul nu mai iese la suprafață și ar putrezi foarte repede în regiunile acelea călduroase. Dar snopul de trestie legat de funie rămâne la suprafața apei și arată locul unde s-a scufundat vânatul, așa că le e foarte ușor vânătorilor să știe unde să-l găsească și să-l scoată afară cât mai e bun de mâncat.

O astfel de capcană aveam și noi acum în fața noastră. Mi-am închipuit, firește, că trebuie să fie și oameni prin apropiere și am și îndreptat barca spre mal. M-am ferit însă

să debarc chiar pe locul acela, dar nu de frica animalului, ci din prevedere, să nu dau nas în nas cu oameni despre care nu știam dacă ne vor întâmpina cu prietenie sau dușmănie. Veneau probabil din când în când la capcană și ne-ar fi văzut barca — singurul nostru mijloc de salvare din primejdie.

Mai vâslirăm o bucată de drum și am tras barca într-un păpuriș destul de înalt, unde nu putea fi văzută. Am coborât pe mal și am plecat în recunoaștere. Pădurea era toată din palmieri al căror frunziș des forma la vârf un fel de boltă. Iedera, încolăcită în jurul trunchiurilor, țesuse o rețea de la un copac la altul, prin care nu puteai trece decât croindu-ți calea cu cuțitul. De aceea negrii fuseseră nevoiți să-și facă o potecă prin desiș.

Am pornit pe potecă, aținându-mă tot pe lângă copaci, ca să mă feresc de o întâlnire neașteptată cu vreunul din negri.

După vreo cinci minute am văzut poteca dând într-un luminiș, în care se aflau șase colibe șubrede, așa cum le fac localnicii când n-au de gând să se statornicească pentru multă vreme într-un loc. Mărimea colibelor arăta însă că erau locuite de un număr destul de mare de oameni.

În fața lor stăteau negri, care aciuiți la pământ, care în picioare și toți numai bărbați. Unii din ei cărau vreascuri pentru foc, căci trebuia să se întunece în curând.

Santinele n-am văzut; pesemne că se simțeau în siguranță. După tatuaj se cunoștea că sunt toți dinkași, deci din tribul borilor, pe care îi căutam noi.

Am făcut cale-întoarsă și le-am spus tovarășilor mei ce-am văzut.

— Aștia sunt războinici de-ai borilor, effendi, zise Agadi, tălmaciul nostru. Sunt plecați după vânat, de aceea n-au nici o femeie cu ei. Hai să ne ducem la ei.

— Crezi tu că au să ne întâmpine fără dușmănie?

— Pentru ce nu? Doar nu venim cu gânduri rele și, apoi, eu sunt tot din neamul lor.

Vru s-o ia într-acolo, dar l-am oprit.

— Stai! Să fim prevăzători. Nu e chiar atât de sigur că vom fi bine veniți. Dacă ar trebui să batem în retragere și ne-ar vedea dincotro venim, s-ar lua după noi.

— Avem arme... Îi putem birui.

— Nu că mi-e frică de ei, dar de ce să nu ne lăsăm o porțiță de scăpare? Să ne croim o altă potecă prin desiș, care să ducă la luminiș.

— O să nimerești?

— Cu siguranță. Dacă va trebui să fugim, avem pe unde, fără ca ei să știe și ne rămâne timp să lăsăm barca pe apă.

— Cum vrei, effendi, dar eu zic că trudim de prisos.

Fie că avea sau nu dreptate, eu găseam că e mai bine să ne punem la adăpost. Atârnărăm puștile la spate, scoaserăm cuțitele de la brâu și începurăm să ne croim drum cu ele prin împletitura de plante. Pană s-ajungem la luminiș, se întunecase. În fața fiecărei colibe ardea câte un foc. Negrii stăteau în jurul focurilor și frigeau hălci de carne. Mirosul ne gâdila nările.

Pesemne că au vânat astăzi un hipopotam, îmi șopti Agadi la ureche. O să ne înfruptăm și noi din el, effendi. Ce zici, mergem toți împreună, ori mă duc să vorbesc mai întâi eu cu ei?

— Nici una, nici alta. Ne ducem cu toții până la prima colibă, pe urmă tu te apropii de ei, ca să-i saluți. Pe dată ce vei băga de seamă că nu sunt bucuroși să ne primească, te întorci repede la noi; ce-o mai fi, vom vedea.

Cum nu puseseră santinele, nu ne simțiră venind și abia când ajunserăm în dreptul focului dădură cu ochii de noi. Cel care ne văzu primul scoase un țipăt, sări drept în picioare și arătă în direcția noastră. Ceilalți își îndreptară privirile spre noi, începură să strige toți într-un glas, apoi dispărură cu o repeziciune uimitoare în colibe.

M-aș fi luat după ei, dar am văzut țevile unor puști îndreptate spre noi și m-am oprit. Cu siguranță că dacă mai

făceam un pas ar fi tras prin deschizăturile care țineau loc de uși colibelor.

Agadi porni singur spre coliba cea mai mare, care trebuie să fi fost a căpeteniei. Flutura în mână o frunză de palmier, semnul păcii.

Când ajunsese lângă foc, se opri în loc și începu să vorbească; din colibă se auzea un glas răspunzând, pe urmă ieșiră doi negri și îi spuseră ceva lui Agadi. Erau neînarmați și nu păreau deloc mânioși. Din gesturile lor am înțeles că îl poșteau înăuntru. Am vrut să-i strig să nu se ducă, dar mă temeam să nu le trezesc vreo bănuială.

Trecură zece, cincisprezece minute, apoi o jumătate de ceas; Agadi nu se mai întorcea. Nici un negru nu se vedea pe afară. Focurile abia mai pâlpâiau.

Asta mă puneam pe gânduri. Pentru ce nu ieșea măcar Agadi să ne spună să avem răbdare? Dacă așteptam până ce se stingeau focurile de tot, era și mai rău. L-am strigat pe Agadi de câteva ori pe nume. Degeaba, nici un răspuns. Când l-am întrebat de ce nu iese afară, mi-a zis din colibă:

— Effendi, nu vor să mă lase fiindcă cred că ești Ibn Asl.

— Căpetenia e acolo?

— Da.

— Să vină încoace cu tine, vreau să-i vorbesc. Trecură câteva minute și Agadi se ivi în prag. Era cu mâinile la spate și legat de o frânghie al cărui capăt rămăsese în colibă, ca să-l poată trage dacă ar fi vrut să fugă.

— Ei, unde e căpetenia? l-am întrebat.

— Înăuntru. Nu vrea să vină. Mi-a spus să-ți poruncesc să pleci numaidecât.

— Și dacă nu vreau?

— Atunci ne împușcă pe toți.

— Dar dacă plec?

— Au să se sfătuiască între ei ce e de făcut.

— Și când o să știm ce-au hotărât?

— Mâine.

— Pentru ce tocmai mâine? Tu știi ce grăbiți suntem. Și apoi, cum și unde o să aflăm? Nu cumva le-ai spus unde am ascuns barca?

— Nu. Le-am spus numai că știu locul, dar că n-aș ști să-i îndrum până acolo. Poate că tot o să-i fac să înțeleagă că nu ești tu Ibn Asl. Du-te acum și așteaptă până mâine. Nu încerca să mă scapi acum, fiindcă m-ar omorî pe loc.

— Bine, o să chibzuiesc ce-i de făcut. Acum plec, spune-i însă căpeteniei că vin după răspuns de cum s-o lumina de ziuă. Povestește-i tot ce știi despre mine și adaugă că dacă se va atinge de un singur fir de păr din capul tău, e pierdut.

Am plecat cu soldații mei, dar nu m-am îndepărtat prea mult. Când lumina focurilor nu mai putea ajunge până la noi, m-am oprit. Uitându-mă în urmă, l-am văzut pe Agadi dispărând în colibă.

— Să știi că-l omoară, zise unul dintre soldați. Îl cred pesemne vreunul din oamenii lui Ibn Asl, deci un trădător, și fiindcă te iau drept căpetenia vânătorilor de sclavi, au să încerce s-o șteargă de aici după ce îl vor fi ucis pe Agadi.

— Că vor s-o șteargă pe furiș, cred și eu, dar noi o să-i împiedicăm. Să împresurăm, tabăra.

— Ar fi de prisos. Am împușca vreo câțiva dintre ei, nu însă pe toți.

— Ca să plece, trebuie să treacă prin fața puștilor noastre. Stai puțin și judecă. S-au aciuit la mal. Pădurea e de nepătruns. Pe ce cale au ajuns aici? Prin desiş?

— Greu lucru. Vor să vâneze hipopotami și să pescuiască în același timp. Au venit, firește, pe apă.

— Așa e. Știm deci ce avem de făcut. Luntrile lor nu le-am văzut; le-au pitit pesemne undeva pe aproape de potecă. Dacă le tăiem calea, n-au pe unde să ajungă la râu și nu pot pleca. Noi suntem opt inși; patru posturi de câte două santinele; unul la apus, unul la răsărit, unul la miazănoapte și altul la miazăzi de tabără. Ne așezăm la marginea luminișului, ca să fim în umbră când va răsări luna. De îndată ce vor încerca să fugă pe una din laturile

luminiișului, santinelele dau alarma și alergăm într-acolo. Asta e tot ce avem de făcut. De puștile vechi ale negrilor n-avem ce ne teme. Haidem să vă arăt locurile unde să vă postați.

Ultimul post, adică poteca spre capcană, l-am lăsat într-adins pentru mine și pentru cel care mi se păru mai inteligent dintre soldați. Pe acolo era de așteptat să caute negrii să dispară. Ne-am pitit jos, în iarbă. Era atât de întuneric încât nu ne-ar fi putut vedea cineva decât dacă s-ar fi împiedicat de noi.

Focurile din lagăr se stinseră unul câte unul și coborî o beznă adâncă. Din colibe nu se auzea nici un zgomot. Firea întreagă părea adormită, nici o vietate nu mai rămăsese trează.

Și totuși nu era așa, căci miriade de licurici zburătăceau prin frunzișul palmierilor și cohorte de țânțari se năpustiră peste noi. Dar „dragile viețuitoare” aveau să se înșele în seara asta și să aibă o surpriză neplăcută; și asta pentru că pe cursul Nilului superior crește o plănuță de apă, cu frunze asemănătoare cu cele de linte și aparent lipsită de orice miros, dar care, frecată între degete, emană o duhoare insuportabilă. În cursul după-amiezii trecusem cu barca printr-un ochi de apă acoperit cu această plantă și ne aprovizionasem cu o cantitate apreciabilă din ea. La coborârea pe uscat, ne-am frecat bine mâinile și fețele cu frunzele ei. Rezultatul a fost că orice muscă sau țânțar se apropia de noi, îndată făceau calea întoarsă, izbite de mirosul respingător.

Nu cunosc vreun miros asemănător cu al acestei plante. Dacă vreun om, vreun european ar refuza totuși, vreodată, să-l suporte și nici nu ar dispune de alt mijloc de protecție pentru a scăpa de plaga țânțarilor, vă puteți imagina ce s-ar întâmpla. Căci, dacă fața nu îți este protejată de o plasă deasă, în scurt timp aproape că nu o mai poți considera ca aparținând unei ființe umane. Datorită veninului injectat de insectă, ea se umflă groaznic, ochii aproape că dispar,

buzele se îngroașă peste măsură, iar nasul se preschimbă într-un soi de bolovan inform, de culoare albastră-roșietică. Și vai de limbă, dacă-ți este înțepată de vreun intrus pătruns în gură; ea se umflă atât de mult, încât umple toată cavitatea bucală și nu mai poate fi nici mișcată, împiedicându-te să mai poți scoate un cuvânt. La fel se întâmplă cu urechile, care se astupă complet, instalându-se surzenia totală pentru câteva ceasuri bune. În fața unei asemenea alternative cumplite, este preferabil să suporti mirosul pestilențial degajat de planta noastră. Nemaivorbind de faptul, în ceea ce ne privea, că fusesem nevoiți să ne lăsăm plasele de protecție în barcă, deoarece ne-ar fi împiedicat în acțiunea pe care trebuia s-o întreprindem.

Stăteam astfel nemișcați când, după vreo jumătate de ceas, luna se ivi pe cerul înstelat și razele ei argintii străbătură prin frunzișul copacilor.

Deodată se auzi un foșnet ușor pe aproape.

— Effendi, îmi șopti soldatul, ai auzit? Oare ce să fie?

— Vin doi inși; trebuie să fie cineva din tabără.

Cu tot întunericul care ne înconjura, am deslușit umbrele a doi negri care ni se păru că țineau niște lopeți în mână. După ce se îndepărtară, se auzi iar foșnetul.

— Mai vin și alții, șopti soldatul. Să-i lăsăm să treacă?

— Da. Se duc da bărci. Dacă îi lăsăm, putem afla unde și le-au ascuns, altminteri ar trebui să ne pierdem prea mult timp căutându-le. Dar pe ceilalți care vor veni îi gonim îndărăt.

Era vădit că negrii vroiau să fugă și cei patru fuseseră trimiși să pregătească bărcile sau luntrile cu care veniseră. Am ascultat în direcția taberei, dar n-am auzit nimic.

— Eu mă iau după ei; tu rămâi aici și dacă mai vin și alții, somează-i să stea. Nu vor să se oprească, trage în cel din față. O să-i ții cel puțin în loc până mă întorc.

Am ieșit din ascunzătoare și m-am îndreptat spre ostrov. Poteca n-avea cotituri, ci ducea de-a dreptul spre mal.

Puteam vedea ca printr-un ocean. Apa sclipea în bătaia lunii, ca argintul. Nici o adiere de vânt nu îi încrețea luciul. Malul era pe o oarecare întindere despărțit de apă printr-o fâșie de păpuriș, din care se înălța capcana. Aici i-am zărit pe cei patru stând cu spatele spre mine. Aveau într-adevăr niște lopeți în mână și păreau că supraveghează ostrovul. Am înaintat până la marginea pădurii și, ascuns după un palmier, am putut vedea ce îi făcea să privească atât de atent. Era un hipopotam de sex feminin și, după mărimea căpățânii, părea să fie de o mărime neobișnuită. Se zbenguia în apă cu un pui de hipopotam, care stătea călare pe grumazul ei. Puiul era cam cât un câine mare ciobănesc.

Vechii egipteni numeau hipopotamul „ner”, adică porc de apă, și trupul lui are într-adevăr o mare asemănare cu porcul, cu excepția proporțiilor, care sunt enorme.

După ce aruncă puiul din spinare, hipopotamul se apropie de mal, urmat de pui, care porni înainte pe potecă și trecu pe lângă negrii pitiți în umbră, fără să-i vadă.

Priveam cu încordare la cele două animale, restul nu mă interesa. Același lucru trebuie să se fi petrecut și cu cei patru negri, dar din alt punct de vedere.

Puiul de hipopotam este pentru ei tot atât de gustos ca pentru noi purcelul la tavă. Lăcomia îi făcu să nesocotească primejdia și se repeziră cu lopețile asupra lui. Bietul pui mugi de câteva ori, apoi își dădu sufletul.

Vedeam venind cel ce trebuia să vină, adică hipopotamul. Acesta auzi mugetul puiului și alerga spre el răcnind. Trecu pe sub eșafod, sulița căzu, dar... prea târziu, căci animalul fugea atât de repede încât atunci când sulița căzu, el trecuse de capcană. Se opri abia când fu lângă pui. Îl întoarse când pe o parte, când pe alta cu botul, pe urmă rămase câțva timp nemișcat.

Să se fi crezut cei patru negri în siguranță sau socoteau că hipopotamul va cădea în capcană? Dacă era așa, atunci trebuie să fi rămas grozav de dezamăgiți. Câțva timp rămaseră ca împietriți, pe urmă aruncară lopețile din mână

și o luară la fugă spre tabără. În același moment am auzit glasul tovarășului meu strigându-le cu glas poruncitor:

— Îndărăt, ori trag!

Din această amenințare am înțeles că din tabără veneau și alți negri. Cei patru le strigară ceva, la care ceilalți răspunseră prin urlete. Vietățile adormite se treziră din somn; maimuțele țipau, glasuri de păsări se auzeau; o împușcătură detună; negrii din tabără răcneau; întreaga pădure vuia. Strigară și celelalte posturi ale mele, am auzit puștile lor detunând. Și hipopotamul? Și eu? Alergam unul în urma altuia, dar nu el după mine, ci eu după el.

Mă ghemuisem între liane, ca să-i las pe cei patru fugari să treacă, fără să-mi iau ochii de la hipopotam. Când acesta se încredință că puiul lui e mort, porni în fugă după negri, pe care îi văzu pierind pe sub copaci. Alerga cu o iuțeală de neînchipuit pentru mărimea și greutatea sa. În furia lui trecu pe lângă mine, fără să mă vadă, urmărindu-i pe negri. Eu după el. Ceea ce a urmat e greu de descris.

Închipuiți-vă o cărare călcată de labele unui hipopotam uriaș, care lasă în urmă gropi rotunde și adânci; în dreapta și în stânga desiş. Deasupra capului, bolta de palmieri care întuneca drumul și doar pe alocuri razele de lună străbătând prin frunziș, ceea ce mărea nesiguranța, înainte împușcături, răcnetele și urletele negrilor îngroziți. De pretutindeni croncănit, gemete, mormăit și țipete de animale.

Cum de înaintam cu atâta iuțeală nici astăzi n-aș putea să spun. Hipopotamul zbura și eu de asemenea, peste gropi pline cu noroi, printre pereți de liane, mă poticneam de trupuri de oameni călcate în picioare de monstru și totuși nu cădeam. Picioarele mele abia atingeau pământul, dar respirația mi-era atât de regulată ca și când aș fi stat liniștit la mine acasă, pe canapea.

În cele din urmă, întunericul de deasupra capului meu începu să se risipească. Poteca se sfârșise, copacii se răriseră și în fața mea se ivi luminișul scăldat în lumina

lunii. La dreapta, la stânga, înainte alergau, zburau, se tăvăleau pe jos, trupuri negre.

Numai la douăzeci de pași de mine hipopotamul calcă în picioare un om și-l făcu piftie. Încă vreo câțiva pași la stânga și am dus pușca la ochi. Mâna nu-mi tremura defel. Am țintit urechea monstrului și am apăsător pe trăgaci. Ecoul detunăturii zgudui văzduhul; urmă imediat o a doua împușcătură.

Sărind în lături, m-am adăpostit după o colibă și am băgat mâna în buzunarul în care îmi țineam gloanțele, să-mi încarc pușca iar. M-am uitat în același timp să văd ce efect avuseseră gloanțele mele.

Hipopotamul stătea nemișcat, cu botul căscat, ca și când ar fi vrut să ragă de furie, dar nici un sunet nu-i ieși din gâtlee. Un tremur îi străbătu tot trupul; se aplecă la dreapta, la stânga, înainte, apoi iar la dreapta și căzu, greoi ca un buștean, la pământ, unde rămase înțepenit.

Între timp umplusem iar încărcătorul puștii, cu gând că dacă va fi nevoie s-o am pregătită. Dar n-a mai fost. După cum s-a dovedit mai târziu, cele două gloanțe ale mele nimeriseră monstrul drept în creier și-l uciseseră pe loc.

Abia acum am privit în juru-mi. Mai mulți morți și răniți zăceau ici, colo întinși jos, iar din colibe se auzeau glasuri omeneste. M-am îndreptat spre cea mai mare dintre ele și am întrebat:

— Agadi, unde ești?

— Aici, effendi, răspunse el. Vai ce prăpăd!

— Tot legat ești?

— Da, de un stâlp.

— Mai e cineva în colibă?

— O grămadă de oameni, effendi.

— Stai că vin îndată să-ți tai legăturile.

Auzisem dincotro venea glasul și m-am îndreptat într-acolo.

Am pășit peste trupurile negrilor, fără ca vreunul să îndrăznească să crâcnească, l-am dezlegat și am ieșit cu el

din colibă. În afară de morți și răniți nu mai era nimeni. Ceilalți se ascuseseră, de frică, în colibe.

Când văzu hipopotamul întins la pământ, Agadi își împreună mâinile și strigă înmărmurit:

— Uite-l... Allah, el e! O fi într-adevăr mort, effendi?

— Da, l-am împușcat eu.

În clipa aceea se auzi din apropiere un glas zicând:

— *Allah akbar!* Uite-l pe diavolul cu patru picioare care a vrut să ne înghită pe toți! E mort; a murit ca un păcătos. Nu e așa că tu l-ai împușcat, effendi? Te-am văzut prin întuneric alergând după el.

Cel ce vorbea era soldatul care mă însoțise.

— Acum nu mai avem nici o grijă, strigă Agadi. Ai scăpat toată tabăra de la moarte, căci dihania ar fi călcat în picioare colibe și pe toți care se aflau în ele. S-a dus dușmănia! Au să mă creadă toți că tu nu ești Ibn Asl. Hai înăuntru să-i spun căpeteniei că tu ești acela care l-ai salvat.

— Pentru asta nu-i nevoie să vin și eu. Du-te tu singur. Să aprindă iar focurile. După ce vom jupui hipopotamul, o să-și primească fiecare dintre ei și soldații noștri partea lor. Eu mă duc să-mi adun oamenii.

Agadi intră în colibă. Însoțit de soldat, am plecat să-mi chem oamenii. Se ținuseră bine flăcării, nici unul nu se mișcase de la postul său, nu făcuseră gălăgie, deci nu știau ce se întâmplase, căci nici unul dintre ei nu pricepea dialectul borilor. Aceștia vroiau să fugă, însă nu cutezau să iasă din tabără de frica împușcăturilor soldaților și se ghemuiseră în colibe. Nu-i vorbă, să fi știut soldații că la mijloc e un hipopotam înfuriat, ar fi luat-o la sănătoasa care încotro.

I-am adus și pe ei în tabără, fără să stau să mă întreb dacă făceam bine sau rău. Nici nu mă gândeam că ne poate amenința vreo primejdie. Aveam simțământul că sunt deocamdată stăpân pe situație și că așa voi și rămâne. Am

dat ordin soldaților să aprindă două focuri mari în preajma hipopotamului, ca să-l putem jupui la lumină.

Pe când dădeam porunca, observam ce fac negrii. Aceștia aprinseră și ei focuri și-și cărau morții și răniții. Patru morți și opt răniți, mai toți grav. Își vedeau de treabă, ca și când nici n-am fi fost acolo.

După ce își cărară răniții în colibe, Agadi veni cu unul din negri pe care mi-l arată ca pe căpetenia lor. Îl puteam vedea bine la lumina flăcărilor. Era un om de vârstă mijlocie; deși chipul îi era aproape cu desăvârșire negru, trăsăturile feței nu aveau caracteristica tipului negroid. Ca mai toți cei care aparțin poporului dinkaș, purta părul tuns și numai în creștet avea un fel de zuluf. Purta o cămașă de pânză albastră, lungă până la glezne, era încins cu o curea în jurul mijlocului, în care se vedea un pistol și un cuțit. În mână ținea o flintă lungă, arabă. Fața lui era tatuată.

Se înclină adânc înaintea mea, mă privi apoi lung și zise, înveselindu-se:

— Nu, tu nu ești Ibn Asl, acum văd și eu că m-am înșelat.

Vorbea în graiul tribului său, așa că trebuia să-mi tălmăcească Agadi ce spune. La fel am procedat cu el și cu oamenii săi pe tot timpul convorbirii noastre.

— Îl cunoști?

— Da. L-am văzut o singură dată la Mokren el Bohur.

— Atunci nu te mai îndoiești că nu suntem unul și același om.

— Aseară nu ți-am putut desluși bine chipul și, cum știu că Ibn Asl a pornit la o vânătoare de sclavi, trebuia să fiu prevăzător. Pe cuvintele lui Agadi nu mă puteam bizui, fiindcă aflasem că era în tovărășia lui.

— L-am lămurit ce plănuiește Ibn Asl și a înțeles că locul lui nu e acolo. Poți avea toată încrederea în noi.

— Acum da; spune-mi cum să-ți mulțumesc pentru ce-ai făcut pentru noi?

— Nu-ți cer nici o mulțumire, dar te-aș ruga ceva. Ceea ce-ți cer nu va fi degeaba, ci voi plăti cinstit. Ne trebuie boi

de călărie și pentru poveri.

— Atunci e adevărat că Ibn Asl vrea să pornească împotriva gohkilor?

— Nu numai că vrea dar a și pornit. Știu că sunt tot din seminția voastră și trag nădejde că ne vei veni în ajutor.

— Sunt prieteni și rude, așa că e de datoria noastră să-i ajutăm. Și apoi, tu ne-ai scăpat de la moarte. Tu, un străin, vrei să-i ajuți și noi să-i lăsăm în primejdie? Câți boi îți trebuie?

— Vreo două sute. Poți să aduni repede atâția?

— Dacă vrei, poți avea mâine pe la ora prânzului și o mie. Suntem bogați în vite, mai bogați decât toate celelalte triburi care își au sălașurile prin meleagurile astea. Eu zic că două sute are să fie prea puțin.

Pe când spunea acestea, mă privea cu coada ochiului, zâmbind, ca și când ar fi pus ceva la cale.

— De ce? l-am întrebat eu mirat.

— Fiindcă două sute n-au să ajungă pentru toți. Dacă războinicii străini se supun lipsurilor și primejdiilor ca să-i apere pe gohki, cum să stăm noi cu mâinile în sân? O s-adun două sute din cei mai viteji oameni de-ai mei și pornim cu voi.

Era mai mult decât mă așteptam. De aceea i-am răspuns cu bucurie:

— Primim din toată inima. Nu că ne-am teme noi de Ibn Asl, dar în astfel de împrejurări cu cât vom fi mai mulți, cu atât mai bine. De altfel, nădăjduiesc să-i avem și pe războinicii lui Agadi de partea noastră, după ce vor afla cum stau lucrurile. Vorba e numai: cam cât timp îți trebuie ca să-ți aduni războinicii?

— Când sosește reissul effendina cu oamenii săi?

— Cred că mâine spre seară va fi aici.

— Socot că nu va porni numaidecât, ci o să aștepte până a doua zi dimineața. Nu trebuie să zăbovească defel din pricina noastră, fiindcă trimit îndată ștafete la ai mei, ca să se adune până mâine la vremea prânzului; ca să nu ducem

lipsă de merinde pe drum, o să coacă și o să fiarbă femeile și fetele de-ale mâncării toată noaptea. Acum îngăduie-mi să mă duc să dau ștafetelor poruncile trebuincioase.

Nu trecură decât vreo câteva minute și șase din oameni porneau cu luntrile, pe când alți câțiva aduceau puiul de hipopotam în tabără. Eu cu soldații mei și cu căpetenia ne așezarăm în jurul unuia dintre focuri să ne înțelegem asupra celor ce aveam de făcut. Pricepusem din vorbele negrului că aveam în el un aliat prețios.

După ce negrii fripseră hălci mari de carne de hipopotam și se îndopară ca niște hămesiți, deși cinaseră cu puțin înainte, se duseră în colibe să se culce; noi ne întinserăm în jurul focului și adormirăm numaidecât.

Ne-a deșteptat în zori vuietul pădurii. Toate vietățile se treziseră la viață și făceau o larmă de nu mai era chip de dormit.

Până la amiază negrii se îndeletniciseră cu friptul cărnii de hipopotam, ca s-o avem pentru mai multe zile. În vremea asta ștafetele trimise de căpetenie se înapoiară și spuseră că războinicii sosesc din urmă și se vor opri cu vitele la o mică savană, al cărei nume nu-l mai țin minte. Femeile vin și ele încărcate cu merinde.

Pe la prânz, un negru veni să ne spună că au sosit și ne așteaptă. Căpetenia ținea să mă duc și eu. Cum s-ar fi putut întâmpla ca reissul effendina să sosească în lipsa mea, am trimis o barcă vâslită de patru soldați și un cârmaci să-i iasă înainte la capătul ostrovului și să-l aducă la noi. Am plecat apoi cu căpetenia, însoțit de Agadi, care ne sluja de tălmaci.

După ce am mers vreun sfert de ceas prin pădure, am ajuns la o câmpie cu iarbă deasă și fragedă. Dădurăm aici peste două sute de războinici, cu boii lor de călărie, împreună cu alți negri, care mânau celelalte vite, aduse pentru noi.

Borii erau toți oameni puternici, altă îmbrăcăminte nu aveau decât un șorțuleț în jurul mijlocului; singurele lor

arme erau cuțitele cu care trebuiau să-și croiască drum printre liane și niște flinte lungi și vechi, pe care știau să le mânuiască de minune, după cum m-am încredințat mai târziu. Boii erau de asemenea voinici și foarte bine hrăniți și aveau o privire mult mai inteligentă decât a celor din Europa. Nu sunt defel îndărătnici, ci blânzi și ascultători, ca și când ar înțelege de cuvânt. Țin la drum și nu obosesc defel.

Erau peste patru sute de astfel de boi. Cei de povară purtau atârdate de amândouă părțile coșuri de răchită sau ulcioare mari de pământ. În coșuri se aflau merindele, iar în ulcioare apa de băut, căci aveam să trecem prin locuri mlăștinoase, unde apa e rea și plină de noroi. Boii de călărie — cei rezervați pentru persoanele simandicoase — aveau un fel de șa în spinare și în nări verigi de care era legat frâul.

Căpetenia le ținu oamenilor săi o cuvântare, din care firește n-am priceput nimic. După câte mi-a spus tălmaciul, era vorba de scopul și direcția expediției noastre; în același timp, căpetenia îi îndemna pe războinici să fie viteji și curajoși. Răspunsul a fost un urlet scos din toate piepturile, un fel de „ura” al nostru. Îi puse pe urmă să defileze pe dinaintea mea, întâi pe jos, apoi călare. Pășeau mândri și încruntați, ca niște adevărați eroi.

După ce parada se sfârși, ne înapoiarăm în tabără, însoțiți de un număr însemnat de războinici, ca să care carnea de hipopotam aflată în mare cantitate, deoarece animalul fusese, după cum am mai spus, de o mărime neobișnuită.

Abia ne înapoiasem și oamenii trimiși de mine veniră să-mi comunice că reissul effendina a și ancorat la mal, în apropierea capcanei. M-am dus la el și i-am raportat că însărcinarea mea avusese rezultatul dorit și că borii vor să ne însoțească în număr mare.

În timp ce soldații debarcau, eu cu emirul ne îndreptarăm spre tabără, unde reissul fu întâmpinat cu

respect de căpetenie și poftit să vadă „trupa”. Deoarece eu abia mă întorsesem de acolo, l-am lăsat să se ducă singur și m-am gândit să-mi întrebuintez timpul vânând ceva prin pădure.

— Degeaba te duci, îmi zise căpetenia prin tălmaciul nostru, n-ai să găsești nimic. Sălbăticiunile au fugit toate de frica noastră. Dacă treci însă dincolo de mal, găsești vânat berechet.

— Oare nu e nici o primejdie să mă întâlnesc cu vreun dușman?

— N-ai de ce te teme. În afară de noi, nu e țipenie de om prin ținutul ăsta.

Întrebasem așa, într-o doară, nu că mi-ar fi fost cumva frică, ci fiindcă eram obișnuit să-mi iau întotdeauna măsuri de precauție când plecam undeva. Ben Nil ceru să-i îngădui să mă însoțească și nu puteam să nu-i fac hatârul. Când să pornim spre barcă, m-am pomenit cu Selim, pe care îl lăsasem pe corabia reissului effendina, că vine lângă mine și-mi spune:

— Effendi, ia-mă și pe mine. Vreau să împușc și eu vreo pasăre de aia de pădure.

— Nu se poate, i-am răspuns eu, gândindu-mă la câte neghiobii făcuse de când îl cunoșteam și prin câte primejdii trecusem din pricina lui.

— De ce? întrebă el, privindu-mă mirat.

— Fiindcă mă tem că o să faci iar cine știe ce boroboață.

— Boroboațe, eu? Eu, Selim, cel mai viteaz dintre războinicii neamului meu! Mă jignești adânc, effendi, și-mi umpli sufletul de mare mâhnire. Lasă-mă să mă lupt cu o sută de elefanți și cu cincizeci de hipopotami și să vezi că fac harcea-parcea din ei. Și să nu fiu eu în stare să împușc o pasăre?

Toate aceste asigurări ale lui nu m-ar fi hotărât dacă n-ar fi intervenit Ben Nil:

— Ia-l, effendi! Ai auzit doar că nu ni se poate întâmpla nimic.

— Dacă n-o putea face altceva, măcar să ne sperie vânatul, fiindcă până n-o face el o neghiobie nu se lasă. În sfârșit, să vedem dacă e și el o dată în stare să nu strice ceva.

Luarăm o barcă mică de la corabie, în care nu încăpeau decât doi inși și cârmaciul. Ben Nil cu Selim vâsleau.

Străbăturăm ostrovul și traserăm la malul celălalt, apoi pornirăm prin pădure. Vreme de un sfert de ceas nu găsirăm ceva mai acătării.

— Suntem încă prea aproape de tabără, trebuie să ne mai afundăm în pădure, zise Ben Nil.

Ne înapoiarăm la barcă și mai vâslirăm o bucată de drum în lungul malului, până la o limbă de pământ care răspundea în pădure. Am îndreptat barca într-acolo și Selim strigă cu bucurie:

— Aici o să găsim vânat din belșug. Hai să coborâm! Fără să aștepte ordinul meu, trase lopata în barcă.

Eram la câțiva coți de mal, unde se formase un fel de insulă mititică, acoperită cu iarbă. Când Selim trăsesese vâsla, se produse o smucitură, care puse barca cu botul spre insulă, ce nu era în realitate decât... o insulă plutitoare de verdeață. Lunganul, crezând că pune piciorul pe pământ, sări... de-a dreptul în verdeața amăgitoare. Prinzându-se repede de marginea bărcii, începu să răcnească ca un nebun:

— Ajutor! Mă înec... mă duc la fund...

— Înoată, omule, că răstorni barca, i-am strigat speriat.

— Vreau să mă urc în ea... zbiera el. Vin crocodilii... crocodilii! Trageți-mă sus... repede, repede, altminteri mă mănâncă...

Nu se vedea nici un crocodil, dar dobitocul se încleștase înnebunit de frică de marginea bărcii și o aplecase pe o rână.

— Treci, iute de marginea cealaltă, că ne înecăm, i-am strigat lui Ben Nil.

— Trageți-mă sus... vin crocodilii! răcnea Selim cât îl ținea gura. Uite-i că vin...

În spaima lui grozavă de crocodili, care nici măcar nu se zăreau, se săltă o dată în sus, ca să sară în barcă, dar smucitura o făcu să se aplece pe o parte și apa pătrunse înăuntru. Firește că se răsturnă și Selim se duse de-a dreptul la fund, trăgându-l și pe Ben Nil după el. Armele noastre, care se aflau în fundul bărcii, le ținură tovărășie. Numai eu avusesem prevederea să mă întind pe burtă, așa că am rămas plutind deasupra apei. Ben Nil ieși însă repede la suprafață.

— Unde e Selim? l-am întrebat.

— La fund. Să-l scoatem afară, altminteri se îneacă.

M-am lăsat în apă și am simțit cum mă apucă de picior cineva. M-am luptat să ies la mal, trăgându-l pe Selim după mine. Se încleștase atât de tare de piciorul meu, încât nu mi dădu drumul nici când era jumătate pe uscat. Ținea ochii închiși și făcea pe mortul. Abia m-am desprins din mâinile lui.

— Nu cumva a murit? întrebă Ben Nil îngrijorat.

— Aș! Nu se îneacă omul așa de ușor, i-am răspuns necăjit.

— Atunci o fi leșinat. Ia să vedem dacă mă aude. Ei, Selime, deschide ochii!

Lunganul ridică pleoapele anevoie, se târî repede pe mal cât mai departe de apă, ne privi cu spaimă și strigă:

— Unde sunt crocodilii? Hai să fugim repede!

A vrut într-adevăr s-o ia la fugă, dar l-am apucat de braț și i-am zis cu asprime:

— Stai, fricosule! Nici măcar pentru crocodili nu ești bun. Afară de asta, nu e nici unul pe aici. Acum s-a dus dracului vânătoria noastră. Nu făceam eu mai bine dacă nu te luam? Eram sigur că nu poți tu să nu faci vreo neghiobie!

Învinuirile mele îl dezmeticiră numaidecât. Își îndreptă trupul și răspunse cu mândrie

— De ce vorbești așa, effendi? Neghiobia ai făcut-o tu, nu eu. Cine a tras barca spre insula aia afurisită, nu tu?

— Nu-i adevărat, vroiam tocmai s-o ocolesc, când ai sărit pe ea ca un tâmpit ce ești. Ar fi trebuit să te lăsăm să te îneci, ca să scăpăm odată de un dobitoc ca tine.

— Dobitoc, eu? Nu, effendi, nu poți să mă crezi astfel. Îți închipui că m-aș fi înecat? Da de unde! Eu, eu care cunosc toate mările și toate râurile și mă simt în apă mai bine ca la mine acasă?

— Dacă e așa, dă-te la fund și scoate barca, și armele din apă.

Selim începu să se scarpine după ureche, cum făcea întotdeauna când nu mai avea ce să răspundă și tăcu. Îi cerusem asta, deși știam bine că nu e el omul pentru o astfel de îndrăzneală, ci numai ca să-l necăjesc. Trebuia s-o fac singur. De aceea mi-am deșertat buzunarele și am pus lucrurile din ele la soare să se usuce, de asemenea chimirul cu tot ce se afla în el, m-am descălțat și am intrat în apă.

Mare lucru nu era să găsesc armele, căci greutatea le ținea la fund. Pe când eu le căram la mal, Ben Nil se dezbracă și el și porni înot să tragă la mal barca, pe care apa o ducea la vale.

Începurăm apoi să ștergem puștile și să le curățăm de mâl. În vreme ce ne vedeam de treabă, priveam din când în când la apă, vorbind cu glas tare. Între noi, căci din spusele căpeteniei n-aveam de ce ne teme. Stăteam cu spatele la pădure și nici prin gând nu ne trecea să ne întoarcem măcar odată ochii într-acolo.

Dar căpetenia se înșelase. Ne era dat să ne întâlnim cu cineva, ba încă cu cine nici prin gând nu ne-ar fi trecut!

Tocmai sfârșisem de curățat pușca și am întins mâna să apuc revolverul, să văd dacă apa nu mi l-a stricat, când în spatele meu am auzit un glas strigând:

— Pe ei! Țineți-i bine și legați-i!

Am fost apucat și trântit la pământ cu atâta iuțeală, încât n-am mai avut timp să sar în picioare. Patru indivizi

tuciurii se năpustiră asupra mea, pe când un al cincilea se căznea să-mi lege brațele în jurul trupului cu o basma. M-am smucit de câteva ori și fu cât p-aci să le scap, dar în cele din urmă mă biruiră. Alți trei indivizi izbutiseră în vremea asta să-l lege pe Ben Nil, care zăcea alături de Selim.

Abia după ce se asigură că nu-i mai puteam face nimic, atunci ne fu dat să-l vedem la față pe cel care îi asmuțise pe negri asupra noastră. Stătuse până atunci ascuns în tufiș, ca nu cumva să-i putem face ceva. Acum, când se simțea în siguranță, ieși la iveală și începu să se răstească la noi:

— Aici sunteți, câinilor? Pesemne că asta a fost voia lui Allah. V-a dat în mâinile noastre, ca să vă stârpim în sfârșit de pe fața pământului. Văzurăm, spre marea noastră mirare, pe muza'bir, omul de care scăpasem de atâtea ori ca prin urechile acului. Eu îl credeam plecat cu Ibn Asl la vânătoria de sclavi și când colo el se afla la Maijeh. Și cine să fie negrii ăștia pe care-i comanda?

Se dădu cât mai aproape de mine și zise:

— Diavolul ți-a ajutat pesemne de ne-ai scăpat până acum, dar de data aceasta nici el nu te mai poate ajuta, căci nu o să-ți mai lăsăm vreme să fugi. Îndată ce vom ajunge în tabără vei fi spânzurat. Păcat numai că o astfel de moarte e prea blândă pentru tine; ar trebui să fii schingiuit, ca să-ți dai sufletul în chinuri cumplite. Poate însă că așa se va întâmpla dacă vei încerca să ne minți. Așadar, ca să fii scutit de chinuri, să-mi răspunzi adevărat la ce te voi întreba. De unde veniți?

Hm! Vorbea despre o tabără, oare Ibn Asl era încă aici? Nu-mi venea să cred. Să tac, ar fi fost o prostie din partea mea, dar să-i spun adevărul, făceam o prostie și mai mare. I-am răspuns deci:

- Păi, noi ăștia trei venim din josul râului.
- Numai voi trei? Altcineva nu?
- Nu.
- Minți, ghiaurule!

— Ba nu mint defel.

— Minți, am spus! Barca ta te dă de gol. Astfel de bărci nu există pe aici, asta e a unei corăbii și corabia trebuie să fie a reissului effendina. Hai, mărturisește! De la cine ai barca?

M-am gândit să-i spun adevărul, altminteri s-ar fi îndoit de tot ce i-aș fi spus;

— De la reissul effendina, zisei eu simplu.

— Mi-am închipuit că așa trebuie să fie. Unde se află corabia lui?

— La o zi și jumătate drum de aici.

— Hm... să te cred? De ce n-ați rămas și voi acolo?

— Pentru că ne-a trimis înainte, ca să punem aici la ostrov capcane pentru hipopotami, să aibă soldații noștri carne proaspătă când vor sosi poimâine aici.

— Și ce căutați tocmai atât de departe?

— Pe Ibn Asl.

— Așa? Nu știți unde se află seribahul lui?

— Nu, dar o să aflăm noi.

— O s-aflați pe dracu', fiindcă înainte de a apune soarele o să fiți la el în iad. Nu v-ați oprit în drum la nici un seribah?

— Ba da, la seribahul Aliab.

— Al cui e?

— Al unui bătrân șchiop care face schimb de mărfuri cu locuitorii de pe malul Nilului.

— O fi negoț cu sclavi, ai?

— Doamne ferește! E un om de ispravă care... Mă întrerupse cu un hohot de râs ironic.

— Atât de prost nu poate fi decât un creștin, un blestemat de creștin! Măi omule, măi, tâmpit trebuie să fii ca să crezi că ăla e om de ispravă. Află că seribahul ăsta e al lui Ibn Asl și șchiopul care s-a dat drept negustor e sergentul vânătorilor de sclavi.

— Nu mai spune! m-am prefăcut mirat.

— Chiar așa. Vreți să-l prindeți pe Ibn Asl, ai? Dobitocilor! De când nu mai e el acolo!

— Atunci unde e? am întrebat, cu o naivitate bine jucată.

— Unde e? Crezi că sunt prost să-ți spun? râse el, apoi adăugă cu seriozitate. Ba o să-ți spun, ca să vezi că nu ne mai temem de tine, că ești cu desăvârșire pierdut. Ibn Asl s-a dus cu peste două sute de războinici la Wagunda, ca să pună mâna pe gohkii de acolo și să-i facă sclavi.

— Tu de ce nu te-ai dus cu el? Ți-a fost frică pesemne.

— Frică mie? Ar trebui să-ți răspund cu palme, nu cu vorbe. Am rămas dinadins aici cu mokademul, fiindcă pe drumul ăsta o să se întoarcă Ibn Asl după ce-o sfârși cu afurisiții ăia de negri. Facem un nou seribah prin apropiere, ca să avem unde aduce prizonierii până ce om găsi mușterii pentru ei. O să-l vezi și tu, fiindcă acolo te ducem acuși.

Arabul avea nouă oameni cu el. Ne luară între ei și pornirăm în lungul malului. Barca noastră rămase legată cu o frânghie de mal, ca să vină cineva de-ai lor s-o ia, după cum l-am auzit pe muza'bir spunând negrilor săi.

Curând pădurea se sfârși și în față ne apărură o câmpie mărișoară, înverzită, care se prelungea până la malul apei. Ostrovul era aici împrejmuț de un tiv îngust de tufe. Probabil că această câmpie va fi fost cândva tot pădure, dar copacii fuseseră mistuiți de foc.

Străbăturăm câmpia, apoi, lăsând ostrovul la dreapta, dădurăm iar de pădure, la marginea căreia se ridicau mai multe colibe în formă de pâlnie, făcute din lut și trestie. Acoperișul era numai din trestie. Aceste tokule — adică colibe — alcătuiau noul seribah al lui Ibn Asl.

La apropierea noastră ne ieșiră înainte patru inși, dintre care trei aveau tipul african. Al patrulea era... vechiul meu dușman, mokkademul sfintei Kadirine.

Când mă văzu, rămase înmărmurit. După ce își manifestă printr-un potop de ocări bucuria că mă are iar înaintea ochilor, întrebă cum și în ce fel am ajuns acolo. Muza'birul îi spuse tot ce se întâmplase și ce aflase de la

mine. Firește că amândoi mă credeau pe cuvânt, ceea ce nu era o dovadă de marea lor inteligență.

Deoarece muza'birul îmi spusese că îmi vor face repede de petrecanie, mă gândeam să fug cât mai e timp. Trebuia neapărat să rup basmaua cu care îmi legaseră brațele în jurul trupului. Pânza însă, deși cam veche, era destul de trainică.

La noul seribah se aflau acești doi vrăjmași de moarte ai noștri și încă doisprezece vânători de sclavi, lăsați acolo de Ibn Asl. Erau toți înarmați, dar își lăsară puștile lângă colibe când ajunserăm la ele. De pistoalele și cuțitele pe care le aveau la brâu nu mă temeam eu.

Mokkademul era și el de părerea muza'birului, ca să fim spânzurați; puse însă condiția să fim înainte puțin schingiuiți.

În timp ce discutau, le-am șoptit tovarășilor mei:

— O să vă tai legăturile; voi s-o luați imediat la fugă îndărăt la barcă și să m-așteptați acolo.

— Păi cum o să ni le tai că ești legat?, mă întrebă tot în șoaptă Ben Nil.

— Treaba mea!

— Crezi că o să putem scăpa? Au să se ia după noi....

— Nu după voi, ci după mine, fiindcă o s-o iau în altă direcție. Să m-așteptați însă negreșit în barcă, altminteri pun mâna pe mine.

Începui să mișc un braț, ca să slăbesc puțin basmaua cu care eram legat. Am făcut-o într-adins pe față ca să se bage de seamă. Muza'birul mă văzu, veni lângă mine și-mi strigă înfuriat:

— Ce faci, câine, vrei să te dezlegi? Stai că-ți arăt eu ție! Aha, uite că s-a slăbit basmaua; o leg eu acu' la loc.

Nu se gândea prostul că trebuia s-o deznoade mai întâi; ceea ce și făcu pentru o clipă. Dar mie mi-a fost de-ajuns și atât; am îndepărtat coatele de trup, m-am răsucit în loc, am smuls cuțitul de la brâu muza'birului, l-am izbit cu pumnul în față de l-am făcut să se rostogolească la pământ, apoi am

retezat la repezeală frânghiile cu care erau legați Ben Nil și Selim și le-am șoptit:

— Fugiți cât puteți și nu uitați ce v-am spus.

Totul se petrecuse cu iuțeala fulgerului, totuși mokka-demul avu timp să sară la mine să mă apuce de braț. Aveam cuțitul în mână și aș fi putut să i-l vâr în piept, dar nu vroiam să fac moarte de om, de aceea am aruncat jos cuțitul și l-am pocnit cu pumnul în tâmplă. Se prăbuși și el alături de celălalt, așa că am reușit s-o iau la fugă, dar nu după tovarășii mei, ci în direcție opusă. Văzând cei doi boi de călărie păscând, am sărit în spinarea unuia din ei și am început să-l lovesc cu picioarele în coaste. Boul porni în goană; am prins frâul pe care-l avea după grumaz și... să te ții!

În urma mea vânătorii de sclavi urlau ca nebunii. M-am uitat peste umăr și l-am văzut pe muza'bir ridicându-se de jos, încălecând pe boul celălalt și luându-se după mine. Cu atât mai bine — îmi ziceam eu. Nu se sinchiesc de Ben Nil și Selim, ci cu mine au ei ce au. Boul pe care călăream era mai iute de picior și ar fi fost greu să m-ajungă cineva din urmă.

Din nenorocire bucuria mea se sfârși repede. În goana lui, bietul dobitoc nimeri cu un picior într-o groapă acoperită de iarbă, se poticni și mă azvârli cât colo. Am stat câteva clipe amețit și, deși capul îmi vâjâia ca o moară, am luat-o la fugă drept înainte. Muza'birul era acum la două sute de pași de mine. Scoase un strigăt de triumf și trase pistolul de la brâu. După el venea în goană mokka-demul cu ceilalți.

De ăștia nu-mi păsa mie, erau și ei pe jos și nu mă puteau ajunge atât de ușor. Primejdia era muza'birul. Mă gândeam dacă nu e bine să mă opresc și să-l aștept ceea ce am și făcut. Drept e că el era înarmat și eu nu, dar mă bizuiam pe ochiul meu ager și pe puțin noroc.

Când am fost numai la vreo sută de pași, își îndreptă pistolul spre mine și răcni:

— Mori, câine! Ai scăpat de ștreang, dar nu și de glonț.

Apăsă pe trăgaci și... glonțul dădu greș, ceea ce era de prevăzut. Cine vrea să mă nimerească de la o astfel de apropiere din goana unui bou trebuie să fie mai dibaci și să aibă o armă mai bună decât tinicheaua lui de flintă. Vârî pistolul descărcat la brâu și-l scoase pe celălalt. Nici de data asta nu făcu vreo scofală. Acum îl aveam în mână, aș fi putut să pun rămășag pe orice.

Băgă și pistolul celălalt la brâu și luă cuțitul. În furia care îl cuprinsese, când văzu că a dat iar greș și în dorința lui grozavă să pună mâna pe mine, își pierdu cumpătul și uită să-și strunească animalul la timp. Boul nu se opri în dreptul meu, ci trecu mai departe. Nu pierduse decât câteva momente, dar mi-au fost de ajuns să mă folosesc de ele. M-am repezit după el și cât ai clipi am sărit în spinarea boului, la spatele muza'birului. L-am strâns cu toată puterea. Boul, care se oprise mai întâi, se sperie și o luă la fugă iar, ca înnebunit.

— Câine!, răcni muza'birul, dă-mi drumul, altminteri ne frângem amândoi gâtul.

— Eu nu-mi frâng nimic, dar ție îți zdrobesc oasele, i-am răspuns râzând. Lasă cuțitul, că te strivesc ca pe un vierme.

Ținea frâul cu amândouă mâinile și în același timp cuțitul în dreapta. Când simți că-l apăs mai tare, dădu drumul cuțitului.

— Lasă-mă, că-mi sfărâmi pieptul... gemu el.

— Dacă faci ce-ți spun, nu ți se întâmplă nimic, dar dacă nu m-ascuți, e vai de tine, auzi? Frâul e în mâinile tale. Îndeamnă boul mai spre stânga.

Ceilalți erau cu mult în urma noastră. Tovarășii mei străbătuseră câmpia și se apropiau, după cât puteam să văd, de cealaltă limbă de pădure, deci nu mai aveau ce le face; nu-mi rămânea decât să-i urmez acum și nu singur, ci cu muza'birul. De aceea l-am silit s-o ia mai la stânga, adică în direcția unde se afla barca noastră. Îl strângeam atât de

tare, încât era nevoit să-mi asculte porunca. Gemea sub strânsoare, dar se supunea voinței mele, fără să spună un cuvânt.

Boul trecu în goană câmpia și o luă spre pădure. Vânătorii de sclavi și makkademul, după noi. Răcneau ca nebunii, dar mie nu-mi păsa. Tocmai când să intrăm în pădure, muza'birul ridică un picior, cu gândul să se elibereze puțin din strânsoare și să treacă piciorul dincoace, nădăduind să se lase în jos pe burta boului. Dar își greșise socotelile. N-aveam defel poftă să-l scap tocmai acum când abia pusesem mâna pe el. L-am lăsat puțin din brațe, l-am apucat cu stânga de gât și l-am pocnit în frunte cu pumnul drept. Ticălosul era cât p-aci să cadă peste grumazul boului. Cu o mână i-am smucit frâul din mâinile care se lăsau moi în jos, iar cu cealaltă i-am lipit trupul leșinat de pieptul meu.

Ajungând la marginea pădurii, trebuia să strunesc boul. Dobitocul simți mișcarea și porni la pas. Totuși nu era simplu să mă țin în spinarea lui, fără să-i dau drumul muza'birului, așa că îndată ce copacii se îndesiră a trebuit să descalec și s-o iau pe jos, ducând pe umeri pe muza'birul leșinat.

I-am găsit pe Ben Nil și Selim așteptându-mă îngrijați în barcă.

— *Hamdulillah!* strigă tânărul, când mă văzu. Bine că te-ai întors, în sfârșit! Dar ce duci în spinare, effendi? Asta e... e muza'birul! exclamă el încremenit.

— Da, a vrut el să pună mâna pe noi și, când colo, l-am prins noi pe el.

— Halal să-ți fie! Dar cum s-a întâmplat că...

— O să-ți spun mai târziu. S-o luăm repede la sănătoasa, că te pomenești acuși cu ceilalți după noi.

— Armele ne-au rămas la ei, ce ne facem, effendi, fără arme?

— Deocamdată trebuie să ne lipsim de ele. Acum e vorba s-o ștergem de aici.

— De-a dreptul prin Maijeh Semkat?

— Nu, căci ar vedea încotro ne ducem. Vâslim tot pe lângă mal, ca să nu ne vadă. Până s-ajungem noi în dreptul capcanei de hipopotami s-a întunecat și nu ne vor vedea barca trecând de partea cealaltă a apei.

În timp ce schimbam aceste cuvinte între noi, coborâsem în barcă, îl lăsasem jos pe muza'birul leșinat și mă așezasem la cârmă. Ceilalți doi puseseră mâna pe lopeți și vâsleau acum din răspuțeri, pe sub copacii de pe mal.

Soarele cobora spre asfințit și, curând, trebuia să apună. Zoream s-ajungem înainte de a se înnopta la locul unde ne opriseam la venire pentru a căuta ceva vânat și care era situat tocmai peste drum de capcană.

Pe când cei doi vâsleau, le-am povestit cum am reușit să pun mâna pe muza'bir. Când am sfârșit, Ben Nil zise, minunându-se:

— Cine și-ar fi închipuit așa ceva! Când ne-au târât după ei și i-am auzit vorbind de spânzurătoare, credeam că nu mai e scăpare pentru noi și, când colo, s-a întâmplat tocmai de-a-ndoaselea. Ne întoarcem biruitori și-l ducem pe muza'bir plocon emirului.

Băiatul nu mai sfârșea cu laudele la adresa mea și mă ridica în slava cerului. Selim însă tăcea și nu scotea un cuvânt. Lucrul ăsta îl scotea pe Ben Nil din fire; nu se mai putu stăpâni și-i zise necăjit lunganului:

— Ce faci, mă? Nu poți să-i mulțumești și tu lui effendi? Dacă nu era el, atârnai și tu ca și mine, cu limba scoasă, de creanga unui copac.

Provocat astfel, Selim începu să se laude pe sine, după cum îi era obiceiul. I-am curmat însă repede potopul de vorbe când ajunserăm la locul pe care pusesem ochii și muza'birul începu să se miște. Traserăm la mal și-l legarăm zdravăn pe ticălos, care nici nu cuteza să crâcnească.

Umbrele pădurii se lăsaseră de mult peste luciul apei; începuse să se întunece de-a binelea. Împinserăm iar barca pe apă, ca să ne oprim tocmai la capcană, în apropierea

căreia era ancorată corabia reissului effendina. Stătea cufundată în beznă, ceea ce mă bucură foarte mult din pricina dușmanului din mâinile căruia de-abia scăpaserăm și care ar fi putut-o vedea dacă ar fi fost lumină la bord.

Emirul pusese santinele, iar el se afla în coliba căpeteniei borilor. Ne duserăm și noi acolo, luându-l între noi pe muza'bir, căruia îi lăsasem picioarele libere, ca să poată umbla. Mare fu mirarea reissului effendina când îl văzu.

Îl apucă de braț și-l trase lângă foc.

— Mă cunoști? se răsti emirul la el, și fiindcă arabul tăcea, continuă: Știi cine sunt?

— Ești reissul effendina, spuse muza'birul, cu ciudă.

— Da, ăsta sunt. Știi tu ce înseamnă asta pentru tine? Ca reiss effendina am dreptul să te judec și vei fi auzit și tu că nu prea știu de glumă când e vorba de făcut dreptate.

— Dacă ești om drept, trebuie să-mi dai drumul, căci nu ți-am făcut nimic.

— Ești vânător de sclavi.

— Dovedește-o! Arată-mi un singur sclav pe care să-l fi vândut eu.

— Latră tu, câine; în curând o să schelălăi. De ce ai vrut să-l ucizi pe acest effendi?

— Minte. Și chiar așa să fi fost, trebuie să se adreseze consulului său, nu ție.

— Te înșeli. Este supus al viceregelui, pe care îl înlocuiesc eu. Îți cunosc toate fărădelegile. Effendi a fost prea îngăduitor cu voi, eu însă știam dinainte că în momentul când îmi vei cădea în mână ești pierdut. Acum fii sigur că n-o să-mi mai scapi.

— N-ai nici o dovadă împotriva mea. Ce spun alții nu te privește pe tine. Eu pot să-ți aduc martori că n-am făcut nimănui nimic și sunt învinovățit pe nedrept.

— La ce să mă mai supăr pe cuvintele tale! În ochii mei ești de pe-acum un stârv îpuțit și pe stârvuri nu se supără nimeni. Martorii tăi n-au nici un preț pentru mine; îi cred

pe aceia care te învinuiesc. Eu osândesc după legile pustiului: nici o faptă fără plată. Aziz! Ia adu o funie!

Aziz era, după cum știm, favoritul emirului. Se duse într-una dintre colibe și veni cu funia. Când o văzu, muza'birul strigă înspăimântat:

— Vai de mine, effendina, nu cumva vorbești serios? Gândește-te la răspunderea pe care ți-o iei. Mokka-demul sfintei Kadirine mi-e prieten; știe că sunt nevinovat și va cere socoteală viceregelui pentru moartea mea.

— Acest mokkadem e și prietenul meu și, până a se lumina de ziuă, o să se bălăbăne în spânzurătoare alături de tine. Ridicați-l sus pe o cracă!

Trei soldați îl apucară pe muza'bir. Aziz îi puse lațul de gât, iar alți doi apucară capătul frânghiei și-l trecură peste o creangă groasă. Osânditul se zbătea cu disperare, răcnea, urla, se jura că e nevinovat... Degeaba... Am încercat să mă rog de emir să-l ierte, dar acesta îmi curmă repede vorba:

— Tu să taci! Știi de câte ori m-am luat după tine și am fost prea îngăduitor cu câinii ăștia. Acu' nu-ți mai merge. Dacă stăruiești și de data asta, nu numai că te expui la alte primejdii, dar îți spun ritos că mă supăr și nu mai vreau să știu nimic de tine. De aceea te rog să nu te amesteci și să faci bunătatea să mă lași în pace.

Scurt și cuprinzător! Am înțeles că orice cuvânt era de prisos. Am tăcut, dar rămăsei pe loc. Nu că mi-ar fi făcut plăcere să fiu de față la execuție, urmăream însă un anumit scop.

Muza'birul fu spânzurat. Se zbătu, apoi rămase nemișcat.

Emirul veni apoi lângă mine; mânia îi trecuse.

— Effendi, zise el, s-a făcut dreptate; dar nu pe deplin. Trebuie să punem mâna și pe mokkadem. Vrei să-mi dai o mână de ajutor?

— Pentru ce întrebarea asta?

— Din pricina așa-zisului tău spirit umanitar. Vroiai adineauri să intervii pentru muza'bir, află însă că îndată ce-

l vom prinde pe makkadem o să împărtășească și el soarta tovarășului său. Dacă nu-ți convine, o să ne ducă Ben Nil la seribahul nou, iar tu rămâi aici, ca să nu ai mai târziu muștrări de cuget.

— Am o conștiință tot atât de tare ca și a ta, crede-mă. Spânzură dinspre partea mea o mie de inși că nu-mi pasă, dar când o faci din pricina mea, mă simt dator să pun o vorbă bună pentru ei. Nu folosește? N-am ce face, eu mi-am făcut datoria și n-am ce să-mi imput.

— Atunci ești și tu de părere că makkademul trebuie spânzurat și vrei să vii cu mine?

— Da.

— Cu atât mai bine, căci ești o mai bună călăuză și sfătuitor ca Ben Nil. Așa că te-aș ruga chiar de pe acum să-mi dai un sfat. Crezi că vom putea pune mâna pe nemernicii ăia?

— Sunt sigur de asta.

— Eu însă mă tem că au luat-o la sănătoasa. Nu se poate să nu-și închipuie că te vei întoarce.

— Chiar dacă își închipuie, nu s-așteaptă să mă întorc atât de repede. Am rânduit eu astfel lucrurile ca să se simtă cel puțin astăzi în siguranță. Ei cred că tu te afli la o zi și jumătate de drum departe de aici și, deoarece ne-au luat armele, trebuie să aștept sosirea ta înainte de-a întreprinde ceva împotriva lor. Mai cred probabil că am căutat să fug cât mai departe de ei ca să nu mă găsească, încât nici prin gând nu le trece că s-ar putea întâmpla ceva astăzi.

— Așadar ești sigur că îi vom prinde? Când plecăm?

— Cât mai curând. Eu sunt gata. Două bărci avem, ne mai trebuie una, pe care o s-o împrumutăm de la bori, că s-avem cât mai mulți oameni.

— Ar trebui însă s-o luăm pe alt drum, să nu ne vadă ei venind.

— Firește! Ne-au văzut fugind spre apus, așa că într-acolo au să-și îndrepte atenția. Noi, însă, o să ne apropiem dinspre răsărit. De aceea o să vâslim tot pe lângă mal, se

înțelege până ce vom trece de seribah, pe urmă străbatem ostrovul de-a latul, tragem la mal, lăsăm bărcile în păpuriș și ne furișăm pe jos până la seribah.

— Dar dacă ne rătăcim?

— Nici o primejdie. Avem lună plină. Ia, în afară de Ben Nil, încă douăzeci de oameni cu tine; atât e prea de-ajuns.

— Așa cred și eu. Arme poți avea de la soldații noștri; n-ai decât să le ceri.

— N-am nevoie. O să mi le iau îndărăt pe ale mele.

— Dar ce te faci dacă vom fi siliți să dăm o luptă și ești neînarmat?

— Lasă că nu mi-e mie frică de ei și fără să fiu înarmat.

— Atunci mă duc să vorbesc cu căpetenia borilor pentru barcă.

Nu numai că ne dădu cu bucurie barca, dar borul se rugă să-l luăm și pe el cu noi, ceea ce îi îngăduirăm fără vorbă. Eu cu emirul, Ben Nil și borul ne urcarăm în barca noastră, pe când soldații în celelalte două mai mari.

Luna nu răsărise încă și noi eram pe drum. Stelele luminau îndeajuns ca să putem desluși rădăcinile și alte piedici care ni se iveau în cale.

Când răsări luna, începurăm să vâslim mai cu sârg. Curând se zări pădurea în care își făcuseră vânătorii de sclavi noul lor seribah. Străbăturăm ostrovul, traserăm bărcile la mal și le legarăm de copaci.

Cel dintâi lucru pe care-l aveam de făcut acum era să ne încredințăm că nu fuseserăm zăriți. Ascultarăm câțva timp cu încordare, dar nu se auzi nici un zgomot venind dinspre seribah. I-am lăsat pe ceilalți să mă aștepte, iar eu m-am dus să iscodesc împrejurimile. Deodată am întâlnit o rariște, de unde se putea vedea bine printre copaci. Nici tipenie de om. Așadar, puteam face fără frică drumul scurt care ne despărțea de seribah. Ne aflam la mai bine de șase sute de pași în spatele taberei.

Eu mergeam înainte, la oarecare distanță de ceilalți, care veneau înșirați unul în urma celuilalt după mine.

Nici n-ajunsesem bine la marginea pădurii și am zărit lumina unui foc și zvon de glasuri omenești. Le-am spus soldaților să stea pe loc și m-am dus singur în recunoaștere. Din cele văzute am fost convins că îl vom birui pe dușman fără să se verse o picătură de sânge.

După cum am mai spus, colibeile noului seribah se aflau chiar în rariștea de unde începeau copacii. Focul ardea cu vâlvătai, ca să gonească pesemne țânțarii, și în jurul lui ședeau mukkademul cu oamenii lui Ibn Asl. Nu lipsea nici unul, semn că li se păruse că nu-i nevoie să pună străji. Erau toți fără arme la ei, deci se simțeau în deplină siguranță. Puștile și le lăsaseră în colibe.

Mă bucura acest lucru, căci chiar dacă reissul effendina nu-l ierta pe mukkadem, nădăjduiam să-i obțin îngăduința pentru ceilalți.

M-am întors la ai noștri și i-am chemat să mă însoțească. Pitiți după una dintre colibe, puteam vedea ce se petrece lângă foc, fără să fim simțiți.

Tocmai vroiam să-i spun emirului ce aveam de făcut, când acesta mă apucă de braț și-mi șopti:

— Dă-te nițel mai înapoi, ca să nu te nimerească vreun glonț.

L-am urmat, fără să bănuiesc ce avea de gând, întrebându-l însă mirat:

— Cum să mă nimerească? Dăm năvală peste ei și...

— Effendi, mă întrerupse Ben Nil, care se luase după noi, trebuie să-ți spun că emirul a hotărât ca să fie împușcați toți, în afară de mukkadem. Când ai plecat adineauri de lângă noi, dumnealui a...

— Taci! se răsti reissul effendina la el și, până să-l pot împiedica, glasul său răsună ca un tunet în liniștea nopții: Foc!

Douăzeci de puști se îndreptară spre foc și douăzeci de împușcături detunară în același timp. Vânătorii de sclavi, care stătuseră până atunci fără să bănuiască nici pe departe ce îi așteaptă, se prăbușiră la pământ. Numai unul

nu: makkademul. Acesta sări în picioare și ne privi cu ochii rătăciți.

Am bănuț imediat ce avea să urmeze. De aceea n-am alergat la el, ci spre malul presărat cu tufe dese.

— Ce faci, omule, unde te duci? Uite-l colo lângă foc! îmi strigă mânios emirul. Puneți mâna pe el, băieți.

Se repezi apoi în fruntea soldaților spre foc. Makkademul își recăpătase cumpătul. Se gândi să fugă. Dar încotro? în pădure, de unde îi vedea pe dușmani venind, nu se putea. Peste câmpul luminat de lună ar fi fost de asemenea prea primejdios. Nu-i mai rămânea decât o singură cale: apa. Numai în tufele ei își putea găsi salvarea.

Într-acolo a și pornit.

Iată ce bănuisem eu și pentru ce i-o luasem înainte și mă ascunsesem în tufiș. Sărind de unde eram, i-am răsărit ca din pământ în față.

Ticălosul mă văzu, se dădu îndărăt și bolborosi îngrozit:

— O, Allah! Effendi! Înghiți-l-ar iadul să-l înghită!

Atât de mare îi era spaima, încât nu-i veni gândul să se slujească de vreo armă, ci tot numai cu fuga socotea să scape. Se întoarse spre câmpie, dar într-o clipită am fost lângă el, l-am apucat de guler și l-am aruncat la picioarele soldaților, care tocmai soseau. Ce aveau să facă pe urmă cu el, puțin îmi păsa. Am alergat la ceilalți, să văd ce e cu ei. Nouă erau morți, ciuruiți de gloanțe, ceilalți grav răniți. Iată ce aș fi vrut eu să împiedic, dar nu izbutisem, spre marea mea părere de rău.

Reissul effendina stătea deoparte și mă privea. M-am apropiat de el și l-am întrebat mai aspru decât mi-era voia:

— Era neapărată nevoie s-o faci? Pentru ce nu mi-ai spus dinainte? Trebuia numaidecât să-i ucizi?

— Să-i ucid? îți iert cuvântul, fiindcă l-ai spus la supărare. Puteam eu să-i las liberi, ca să mai făptuiască și alte nelegiuiri?

— Atât îți ceream. Să-i fi iertat și să-i fi luat în slujba ta. Ai mai făcut doar acest lucru cu ceilalți camarazi de-ai lor,

pe care i-am găsit la seribah Aliab.

— Am făcut-o de hatârul tău. Dacă ar fi însă să mă iau mereu după tine, ar trebui să-i iau pe toți vânătorii de sclavi ai Sudanului în slujba mea și rezultatul ar fi că m-ar sili în cele din urmă să mă fac eu însumi vânător de sclavi.

— Despre așa ceva nu poate fi vorba. Eu mă refer numai la acești doisprezece de aici.

— Numai? Ia pune la socoteală și pe ceilalți de la seribah Aliab și vei vedea că numărul lor ar fi destul de mare încât să-mi ademenească încetul cu încetul soldații la meseria lor ticăloasă și să-i atragă de partea lor. Nu, dragul meu, nemernicii ăștia au meritat moartea și eu îmi cunosc datoria. Ce e cu ăia de colo, mai trăiește vreunul dintre ei?

— Numai trei, dar rănila sunt atât de serioase, încât, vor muri și ei mai curând sau mai târziu.

— Bine, o să-i scăpăm de chinuri. Acum haidem la mukkadem. O să fie cât se poate de încântat să te vadă.

Făcuse semn la trei dintre soldați să se apropie și le spuse în șoaptă ceva ce n-am putut auzi. Oamenii se îndreptară spre foc și se auziră imediat trei împușcături trase aproape în același timp. Deși nu mă uitam într-acolo, am înțeles ce s-a petrecut. Reissul effendina dăduse ordin soldaților să curme suferințele răniților.

Mukkademul fusese legat zdravăn de mâini și de picioare și târât lângă foc. Reissul effendina mă chemă să cercetăm colibe. Găsirăm în cea dintâi o lampă de ulei pe care o aprinserăm. Nimeriserăm chiar în coliba mukkademului. Am dat aici peste armele mele, ale lui Ben Nil și ale lui Selim, de asemenea toate celelalte lucruri care ne fuseseră luate. Firește că nu le-am lăsat acolo. Tot ce se mai afla în colibe fu dăruit borilor și se înțelege de la sine că bucuria căpeteniei nu mai avea margini.

Ne ajunsesem scopul, așa că ne-am hotărât să ne întoarcem pe corabie, lăsând numai câțiva soldați să păzească seribahul peste noapte. Dis-de-dimineată urma să vină borii să golească toate colibe, apoi să le dea foc.

Ajunși în tabără, morkademul fu așezat astfel să nu vadă deocamdată pe muza'bir atârând în spânzurătoare. Chipul lui Abd el Barak, luminat de flăcările focului, părea cât se poate de liniștit. Fie că știa să se stăpânească, fie că nădăjduia că nici chiar în acele împrejurări unui om de rangul lui nu i se poate face nimic. Probabil că astfel socotea căci, după o bucată de vreme, văzând că nu se sinchisește nimeni de el, strigă cu glas aproape poruncitor:

— Nu cumva aveți de gând să mă țineți multă vreme așa? Dezlegați-mă!

Emirul se duse la el și-i zise:

— Ce, te-ai supărat? Pesemne fiindcă te plictisești. Stai că facem noi să-ți treacă numaidecât plictiseala. N-ai vrea să ne faci cinstea și să ne spui și nouă care-ți sunt dorințele?

— Uiți, se vede, cu cine vorbești! se răsti morkademul înfuriat. Dezleagă-mă!

— Și ce o să faci după ce mă voi supune poruncii tale?

— Voi ierta purtarea voastră față de mine.

— Și dacă nu mă supun?

— Gândește-te că sunt morkademul sfintei Kadirine, și un singur cuvânt de-al meu vă poate pierde pe toți.

— Nu mai spune! Hai, zi-l!

— Effendina, nu-ți bate joc de omul care stă cu mult deasupra ta! Sute de mii de inși care fac parte din Kadirine sunt supușii mei.

— Vezi bine că eu nu sunt dintre ei.

— Și totuși am destulă putere ca să-ți dovedesc cât de puțin însemni tu pe lângă mine.

— Nu te mai osteni degeaba, o, mare morkadem, căci am și eu tot atâta putere și sunt gata să-ți arăt că ai dreptate. Peste câteva momente vom sta cu toții sub tine și tu vei fi ridicat cu mult deasupra noastră. Ia te uită colo!

Arătă cu mâna spre copac și-i puse pe soldați să-l întoarcă pe morkadem cu fața la el. Când dădu cu ochii de

spânzurat, rămase câteva momente cu ochii holbați, pe urmă răcni ca scos din minți:

— Cine e ăsta? Mi se pare, ori... O, Allah, Allah,... e... e... muza'birul!

— Da, muza'birul, încuviință reissul effendina. Se credea și el atât de mult deasupra noastră, încât l-am urcat și mai sus, ca să ne putem simți și mai jos sub el. Și fiindcă știu că tu ești și mai mare ca el, o să-ți alegem o cracă mai înaltă.

— Mie? Nu cumva vreți să... să mă... bolborosi el fără să-și poată sfârși fraza.

—... spânzurați, întregi emirul. Da, o să te spânzurăm ce altceva vrei să facem cu tine?

— Nu... nu se... poate!

— Ba eu cred că o să se poată, mai ales că i-am făgăduit muza'birului să te atârnăm lângă el, încă înainte de-a se lumina de ziuă.

— Asta e un asasinat... o crimă! Ce v-a făcut vouă omul? Moartea lui va fi răzbunată. O să merg eu însumi la kediv și vai și-amar de ucigași! N-o să am astâmpăr până ce nu vă voi stârpi de pe fața pământului. Ați îndrăznit să...

— Taci, câine și fecior de câine! se răsti emirul, care vorbise până atunci cu glas potolit. Tu vorbești așa, tu, cel mai ticălos dintre ticăloși! Crezi că amenințările tale mă sperie? Știi bine că îți cunosc toate crimele și nelegiuirile pe care le-ai făcut în viața ta păcătoasă și mai îndrăznești să ridici glasul înaintea mea? Dacă e vorba să mă iei de sus, stai că te cocoț eu acum acolo unde ți-e locul. Sus, băieți, cu două crăci deasupra muza'birului. Să poftească pe urmă sfânta lui Kadirine, cu care ne amenință atât, să-i taie lațul dacă poate. Allah e bun și drept; nici o faptă fără plată!...

2. Pedeapsă meritată

În a șasea zi de la această întâmplare, convoiul nostru înainta ca un șarpe uriaș pe sub copacii unui codru des, prin al cărui frunziș nici chiar soarele Sudanului nu putea străbate.

Ne aflam mereu într-un amurg fără sfârșit, ceea ce de altfel ne prindea bine, căci ne apăra de arșița care domnea pe câmpie și care nimicea orice vietate; dar aici, sub bolta asta de verdeață, primejdia era parcă și mai mare. Pământul, pe care numai pământ nu-l puteai numi, era o întindere mlăștinoasă acoperită cu copaci ale căror rădăcini nu puteam defel pricepe cum de nu se scufundă în adânc.

Văzusem în preeriile Americii toate ținuturile cu smârcurile lor renumite, dar oricât erau ele de grozave, nu se potriveau cu acelea de aici. Pământul, acoperit pretutindeni cu mușchi de apă și alte plante de mlaștină, nu era decât un noroi gros, care amenința la tot pasul să-l înghită pe călăreț și animalul de sub el. Plescăia, împrășca stropi în juru-i și se umplea pe haine și pe obraz de sus până jos.

Nu puteam scăpa de apăsarea obsesiei că ne vom scufunda cu totul în această imensă baltă de noroi. Aveam mai tot timpul impresia că cel care mergea în fața mea va dispărea, din clipă în clipă, în adâncuri. Din fericire însă, aceasta nu se întâmplă cu nici unul dintre noi. Oare cum se explica minunea asta? Îmi puneam această întrebare fără să-i pot răspunde.

Cu toții călăream pe boii amintiți mai înainte. În față era o ceată de războinici, după ei urma un pâlc de soldați, iar apoi animalele de povară. Urmau din nou soldați și boi de povară. Convoiul era încheiat de cealaltă ceată de bori. Mare noroc că negrii se aliaseră cu noi, căci fără ei nu ne-

am fi atins niciodată ținta și am fi pierit, fără îndoială, în adâncurile mlaștinii. Ei însă cunoșteau temeinic locurile și pericolele ce se puteau ivi la tot pasul. Ochii lor exersați deosebeau cu precizie traseele în care puteam avea încredere. Trebuia să fim însă foarte atenți să nu ne depărtăm de pârtia cunoscută. De aceea mergeam unul în spatele celuilalt. Îmi stârnea admirație orientarea exactă și în același timp circumspectă a acestor oameni și totodată am căpătat respect și pentru... boi! Fără ei nici borii nu ar fi putut înainta cu atâta siguranță. Animalele se scufundau, la fiecare pas, în noroi până la jumătatea picioarelor și totuși nu dădeau semne de oboseală. Păreau să fie în elementul lor. Pășeau și ei exact unul în urma celuilalt. Trebuie să mai adaug și că nu înaintam în linie dreaptă, ci făcând multe meandre, deoarece căpetenia borilor, care se afla în fruntea coloanei, era silită să procedeze astfel, pentru a evita locurile periculoase. Din această cauză se întâmpla ca, în anumite momente, coada coloanei să se găsească mai aproape de capătul, decât de mijlocul ei.

Loc de popas nu exista, apa ni se sfârșise și aerul pe care îl trăgeam în plămâni era plin de miasme urât mirositoare.

Chinul acesta ținu trei zile încheiate. A patra zi auzirăm deodată pe căpetenia borilor scoțând un țipăt ascuțit și prelung, repetat apoi de oamenii săi. Agadi, tălmaciul, care călărea între mine și emir în mijlocul convoiului, ne spuse că acel țipăt era semn de mare bucurie. Pentru ce bucuria asta am înțeles după câteva minute, când o rază de soare străbătu prin frunzișul copacilor care se răreau, și am putut respira mai ușor în aerul care nu mai era atât de apăsător.

Pământul sub picioarele noastre era tot mai vârtos, prin rariște se vedeau tufe subțirele de verdeață, cei din capătul convoiului puteau călări acum câte trei și patru alături; totul arăta că smârcul se sfârșea.

— *Hamdulillah!* Păcatul s-a mântuit! l-am auzit pe Selim, zicând cu glasul lui sforăitor în urma mea. A vrut el, al

dracului, să ne înghită, dar l-am biruit ca niște viteji care nu se tem nici de balaurul ăsta cu șapte capete. Acu' și-a închis botul și crapă de ciudă că nu i-a putut face nimic, lui Selim viteazul, neîntrecutul învingător al tuturor smârcurilor și mlaștinilor de pe pământ.

Lăudărosul nu lăsa să treacă un prilej fără să nu se umfle în pene, fie că se potrivea ori nu. Să învingi toate mlaștinile și smârcurile din lume!...

Căpetenia se opri în loc și ne aștepta. Zise prin tălmaci:

— Smârcul a rămas în urmă, am ieșit acum la drum bun. Peste puțin vom da de apă bună, în ținutul Wagunda.

Vestea stârni mare bucurie în rândurile noastre. Oamenii se înveseliră, până și vitele păreau înviorate. Zoreau la drum, începură să mugească, înghesuindu-se care mai de care s-o ia înainte.

Curând ne învălui lumina soarelui care, după atâtea zile de întuneric, aproape că ne orbea.

Era amiază. Nici nu simțeam căldura, după răceala care ne pătrunsese până în măduva oaselor.

Pădurea se sfârșea la malul unui râu mărginit pe malul celălalt de trestii și tufe. Apa era lată, însă nu era adâncă. Părea urâtă și murdară, așa că vitele nu păreau defel ispitite să se adape din ea.

Borii găsiră în sfârșit un vad prin care puturăm să trecem dincolo, pe urmă pornirăm mai departe, tot spre apus. Câmpia era presărată toată cu tufe dese, care păreau niște insule mititele pe o mare de verdeață.

Am rugat căpetenia să poposim puțin, să lăsăm vitele să pască. Răspunse însă că vom da curând de un loc și mai prielnic pentru popas.

După ce mai meraserăm o bucată de drum pe șes, începurăm să urcăm și zărirăm în depărtare dealuri împădurite. Acolo izvorăște, după cum ne-a spus căpetenia, un afluent al râului Djau, în apropierea căruia sunt răspândite marile sate ale gohkilor.

În timp ce urcam, ajunserăm la o vale în formă de albie, în care se afla un iaz, din care pornea un pârau. Borii săriră din șa, scoaserăm poverile de pe boi, ca să nu se ude, căci nu mai era chip de stăpânit vitele; parte din ele alergau înnebunate de bucurie la iaz și începură să soarbă apa cu lăcomie, în timp ce oamenii aveau de furcă să le gonească de la pârau, ca să poată bea și ei.

După un ceas pornirăm iar la drum. O luarăm de-a lungul malului. Trecurăm dealurile și ajunserăm la șes. Câmpuri întinse cu trestie de zahăr și durrha, cât cuprindeai cu ochii.

Ne apropiam de un sătuc de-al gohkilor. Ca să nu speriem locuitorii când ne vor vedea sosind, ne-am oprit la oarecare depărtare și am trimis un bor să le dea de veste și să-i îndemne să rămână liniștiți pe loc.

Se întoarse urmat de un întreg alai. Tot satul venea, cu mic, cu mare, să ne întâmpine în „haine” de sărbătoare. Un bătrân cu părul alb, mai marele satului, deși n-avea decât un șorțuleț încins în jurul trupului, purta în vârful capului un conci împletit, în care erau înfipse fel de fel de pene. Un flăcău chipeș, pesemne „cocoșul satului”, își împodobise scăfârlia cu o pălărie veche desfundată, din care nu mai rămăseseră decât marginile ei late, ca o roată de car. Piciorul drept îi era încălțat cu o gheată ruptă, prin vârful căreia îi ieșeau degetele, iar cel stâng într-o sanda fără curele. Dar podoaba lui mai de preț — și probabil a întregului sat — era o ramă de ochelari, din care lipseau amândouă lentilele și pe care o avea atârnată cu o curelușă subțire de gât. De unde, Doamne, iartă-mă, ajunseseră lucrurile astea aici, în inima Africii?

Bătrânul îl apucă pe flăcău de mână, îl duse înaintea reissului effendina, care îi fusese arătat ca șeful nostru, și ținu o cuvântare însuflețită de gesturi largi; deși nu înțelegeam nimic, am intuit totuși ce vrea să spună. Bătrânul arăta când la flăcăul cu ochelari, când spre apus, ceea ce, pe limba noastră, s-ar fi tălmăcit cam așa:

— Sunteți străini, boieri mari, și vreți să vă duceți la Wagunda. Tânărul ăsta e proprietarul ramei de ochelari, deci singurul vrednic să vă arate calea.

Se dovedi îndată din tălmăcirea lui Agadi că presupunerile mele nu mă înșelaseră. Îi dăruirăm bătrânului câteva fleacuri, care nouă nu ne slujeau la nimic, și ne văzurăm de drum. Proprietarul faimoșilor ochelari fără sticle pășea mândru în fruntea convoiului, făcând pe călăuza.

Să nu se creadă însă că el era singurul care ne-o luase înainte. Mai marele satului, îndată ce aflase de sosirea noastră, trimisese o ștafetă la Wagunda, ca să-i vestească pe locuitorii de acolo ce fețe simandicoase vin să-i viziteze. Efectul îl vom vedea mai târziu.

Flăcăul care ne slujea de călăuză era un bun alergător, cu toată încălțăminte de desmerecheată. Ținea pas cu boii noștri, care alergau destul de repede. Mergeam tot înainte, paralel cu râul, trecurăm apoi un vad și după un ceas dădurăm de un șes sterp, ars de soare. În depărtare se zărea o dungă întunecată; era o pădure de belut, ceea ce dovedea că curge o apă prin apropiere.

Tot timpul drumului flăcăului nu i-a mai tăcut gura. Vorbea întruna, deși nu pricepeam ce spunea. Agadi însă ne tălmăci că ne făcea o descriere amănunțită a Wagunde.

Ca să pot afla dacă știe ce obiect poartă atârnat la gât, îi făcut semn să vină mai aproape de mine și îi dădui de înțeles să mi-i dea. El se sperie tare și se împotrivi prin gesturi să dea urmare cererii mele „tâlhărești”. Tălmăciul îi explică cu delicatețe ce voiam și, după ce văzu că e refuzat, deveni mai grosolan, după câte am înțeles din tonul lui. Asta avu ca rezultat că omul nostru, deși continua să fie bănuitor față de cererea mea, se hotărî să desfacă șnurul din jurul gâtului și îmi întinse neprețuita sa comoară, fără însă a o pierde din ochi până în clipa când o primi înapoi. Eu mi-am pus pe nas ochelarii, după ce le-am îndreptat brațele strâmbate și mi-am scos notesul, mimând gestul de

citire și scriere. Dar degeaba! Era evident că flăcăul nu înțelesese nimic din ce încercasem să-i demonstrez. În schimb, când am privit prin ochelari și fără ochelari, în mai multe rânduri, în direcția pădurii ce se întindea în apropierea noastră, iar prin mimică am încercat să-l fac să înțeleagă că privitul prin ochelari la un anume obiect schimbă ceva în bine, păru să înțeleagă cât de cât ce voiam să-i comunic. Fața i se luminează de plăcere. Era evident că acum ochelarii lui i se păreau de o mie de ori mai valoroși ca înainte. În continuare ne scuti de orice descriere a Wagundei și nu încetă să privească în jurul său prin ochelarii pe care-i considera mai mult decât un ornament. Demonstrația pe care i-o făcusem îmi câștigă pe de-a-n-tregul inima sa, fapt care se va dovedi extrem de important pentru cele ce se vor întâmpla în viitor.

Ajunserăm în sfârșit la pădure, pe care o străbăturăm călare, și dădurăm de malul unei ape. Dintr-o aruncătură de ochi am înțeles numaidecât că ne apropiem de țintă. Malurile lacului — căci lac era — erau înconjugate de câmpii roditoare, care se prelungeau apoi în locuri de pășune până departe. Lângă apă se vedeau luntrile, priponite de mal.

La dreapta noastră se ridica un deal înalt care, în mijlocul aceluși șes neted, putea să treacă drept munte. Urcușul era destul de abrupt și platoul era înconjurat de un brâu de măracini atât de deși și înalți, încât nu se putea zări printre ei.

Printr-o spărtură a brâului de verdeață dădu năvală un pâlț de oameni care ne ieșeau în întâmpinare. Abia acum ne dădurăm noi seama că locuitorii Wagundei aflaseră de la ștafetă de sosirea noastră și pentru ce anume veneam. De bucurie, bieții oameni ne ieșeau înainte ca să ne ureze bun sosit.

Căpetenia borilor, care cunoștea obiceiurile țării, ne sfătui cum să ne întocmim convoiul, adică împărțit în două. Întâi călăreții, pe urmă vitele de povară cu conducătorii lor.

În fruntea celui dintâi convoi să meargă reissul effendina, căpetenia și eu, în ordine; să facem cât mai multă gălăgie cu puțință, trăgând mereu la gloanțe și chiuind. Restul să-l lăsăm în seama gohkilor.

Din fericire terenul se potrivea pentru o astfel de desfășurare a convoiului, căci între noi și munte se afla un marc loc liber care slujea, după cum am aflat mai târziu, drept loc de serbări populare locuitorilor din Wagunda.

Reissul effendina avea la stânga lui pe căpetenia borilor și pe Agadi, tălmaciul, iar la dreapta veneam eu. Aveam și un aghiotant, pe flăcăul cu ochelari, căruia, pentru prestigiul demnității sale, i se dăduse un bou de călărie și călărea acum lângă mine.

Când gohkii ajunseră la locul despre care am vorbit mai sus, se așezară și ei pe două rânduri cu căpetenia lor în frunte și veniră răcnind și fluturându-și armele spre noi. Erau, firește, pe jos. Armele lor constau din sulite, săbii, cuțite, măciuci, arcuri și săgeți. Numai câțiva, printre care și căpetenia, aveau puști.

Îndată ce se puseră în mișcare, înaintarăm și noi spre ei. Ceea ce urmă, fu că noi treceam călări printre rândurile lor și ei, pe jos, printr-ale noastre. Principalul era să facem tot timpul cât mai multă gălăgie. Cine avea o pușcă, trebuia s-o descarce cât mai des, pe când ceilalți își fluturau armele deasupra capului, urlând și agitându-se ca nebunii. Nici eu nu m-am lăsat mai prejos. Răcneam în rând cu ei, cât mă ținea gura, și rezultatul a fost că m-am ales cu o răgușeală care nu m-a slăbit o săptămână. Cine cutreieră lumea în lung și-n lat ca mine, trebuie să cânte împreună cu privighetorile și să urle cu lupii, altminteri îi nemulțumește pe ceilalți.

După vreun sfert de ceas urletele luară sfârșit și amândouă oștile, la o comandă, se opriră față în față. Pe urmă căpetenia gohkilor înaintă, cu plecăciuni, până la emir, își frământă trupul ca apucat de „alte alea”, dădu ochii peste cap, își frecă mâinile, făcu vreo câteva sărituri

când înainte când înapoi, își răsuci gâtul ca o găină care cotcodăcește la ouat, înghiți de câteva ori în sec, ca și când i s-ar fi oprit un oscior în beregată, și dădu în sfârșit la iveală ceea ce trebuia, adică o cuvântare care ținu aproape o jumătate de ceas, dar din care n-am înțeles nici eu, nici emirul un cuvânt. Trebuie să fi fost însă foarte frumoasă, căci la încheierea ei gohkii izbucniră în răcnete de entuziasm, cărora le ținurăm și noi isonul.

Acum venea momentul important: generalisimul nostru trebuia să răspundă. Bietul emir nu era pesemne un bun vorbitor, căci de-abia putu îngâna câteva cuvinte, care nu stârniră nici urmă de entuziasm, deoarece gohkii nu pricepură nimic. Ne simțeam oarecum jigniți în amorul nostru propriu. Ce era de făcut? Așa nu puteau să rămână lucrurile, era nevoie să ștergem impresia urâtă pe care o făcuse mai marele armatelor noastre într-o împrejurare atât de solemnă. Se vede că același lucru gândea și aghiotantul meu — flăcăul cu ochelari —, căci înainta călare pe boul lui până la căpetenia gohkilor, arătă cu mâna spre mine și repetă cu glas tare de câteva ori o frază neînțeleasă pentru mine, dar pe care mi-o tălmăci Agadi: trebuie să țin și eu o cuvântare.

Eu și cuvântare. Ideea era minunată. Stai că vă dau eu cuvântare! mi-am zis atunci în sinea mea și am început să înșir la cuvinte fără rost, să gonesc boul de sub mine de câteva ori în jurul căpeteniei gohkilor, apoi să urlu mai dihai decât el, scoțând strigătul de război al apașilor și al comanșilor, pe care îl auzisem de atâtea ori în America; am sărit apoi din șa, am lăsat boul s-o ia razna încotro îl duceau picioarele, m-am oprit în fața căpeteniei gohkilor și, ridicând brațele în aer, am apucat să declam cu glas tunător o poezie lungă pe care o învățasem în școală. Dar să nu credeți că în timp ce spuneam poezia stăteam pe loc. Săream de colo până colo, mă zbuciumam, răcneam din când în când ca din gură de șarpe, făceam gesturi dezordonate și, când boul meu veni iar blând lângă mine, i-

am sărit în spinare și l-am făcut s-o ia din nou razna peste câmp, scoțând în același timp iarăși strigătul de război al apașilor.

Ce a urmat, nu se poate descrie în cuvinte. Mai întâi o liniște adâncă, pe urmă aghiotantul meu tuciuriu începu să urle de bucurie și după el toți ceilalți, negri și albi, încât văzduhul se cutremura de răcnetele lor. Nici în iad nu cred să fi fost o astfel de larmă. Entuziasmul nu mai cunoscua margini. Săriră toți din șa și bieții boi înspăimântați începură să ragă din răsputeri. Până și Ben Nil, atât de potolit din fire, se molipsise de la ceilalți și sărea și zbiera în rând cu ei.

Unul singur în afară de mine își păstrase cumpătul: reissul effendina.

— Ce-ți veni, effendi? mă întrebă el, dând nedumerit din cap. Începusem să cred că ți-ai pierdut mințile și-mi venea să-mi iau lumea în cap de necaz.

— Zi, nu încuviințezi purtarea mea?

— Defel. Ni s-a dus dracului tot prestigiul. Ce vrei să creadă negrii ăștia despre noi?

— Că suntem oameni și jumătate. Să vezi că o să-mi mulțumești pentru ce-am făcut.

— Nu prea cred. Sunt reprezentantul viceregelui și prestigiul nostru va avea de suferit de pe urma unor astfel de nebunii.

— Eu nu mă gândesc în momentul de față la prestigiul viceregelui, ci la al nostru. Te vei încredința și tu în curând dacă faptele mele îi primejduiesc sau nu tronul. Nu judeca prea de timpuriu.

— Trebuie însă să recunoști și tu că atitudinea mea a fost ceva mai demnă și cuvântarea pe care le-am ținut-o era vrednică de rolul care mi-a fost încredințat.

— În ochii mei firește că da, dar pentru mine ai ținut-o?

— Nu pentru tine, ci pentru gohki.

— În acest caz hotărârea le aparține și se pune întrebarea care din amândouă le-a plăcut. După cum văd,

răspunsul l-au și dat.

Răspunsul avea să urmeze și pe o altă cale. Căpetenia gohkilor, care ȋopăise și el împreună cu supușii săi, ieși din mulțime și veni cu o prăjină în vârful căreia fâlfâia o piele cenușie de maimuță. Era semnalul adunării și de cum îl văzură, oamenii lui se potoliră numaidecât și se adunară în jurul lui. Gohkul spuse câteva cuvinte sfetnicilor săi, pe urmă se apropie cu ei de căpetenia borilor și vorbiră multă vreme împreună despre noi, judecând după privirile pe care le aruncau mereu când spre reissul effendina, când spre mine.

După ce sfârșiră, gohkul veni în fața noastră, se înclină adânc înaintea emirului, și zise următoarele, pe care tălmaciul ni le lămuri:

— Stăpâne, începu el, am aflat ce vă aduce la noi. Ați venit să ne scăpați dintr-o mare primejdie. Vom vorbi mai pe urmă despre asta, acum însă țin să vă urez bun sosir. Mi s-a spus că ești un favorit al viceregelui, și deși nu suntem supușii săi, căci noi, gohkii, suntem oameni neatârnați și ținem de marele popor al djangehilor, vei găsi totuși în mijlocul nostru respectul care ți se cuvine. Fi oaspetele nostru și rămâi aici cât îți va plăcea.

Gohkul se întoarse apoi spre mine și adăugă:

— Stăpâne, căpetenia borilor, frații noștri, a aflat despre isprăvile tale și mi-a povestit și mie câteva dintre ele. Vii din țări îndepărtate unde sunt mulți oameni viteji și tu ești unul dintre ei. Suflarea ta îi împrăștie pe vrăjmași ca praful în vânt și nimeni nu te poate birui. Te-am văzut și te-am auzit grăind ca nimeni altul până acum. Glasul tău îmbată ca *merissah* (băutură fermentată) și însuflețește pe oricine te aude, iar mișcările brațelor și picioarelor tale dovedesc adevărul spuselor tale. Chiar dacă s-ar putea împotrivi cineva cuțitului tău, cuvintelor tale însă nu. De aceea numai tu ești omul care ne poate salva. Ibn Asl e tartorul vânătorilor de sclavi și oamenii săi sunt mai răi decât duhurile rele de care nu poate fi scăpare. Noi nu le-am

putea ține piept, dar acum când te avem pe tine nu ne mai temem de nimic, căci tu singur faci cât o sută de războinici. Îmi voi înarma oamenii și îi voi pune sub comanda ta. Vrei să fii conducătorul lor?

Firește că negrul vorbise ceva mai simplu, iar laudele lui exagerate m-ar fi putut face să mă cred „cel mai mare viteaz de pe pământ” — vorba lui Selim.

Așadar, urma să fiu „general en chef”. N-aveam nici un motiv să refuz demnitatea care mi se oferea, cu atât mai mult cu cât eram mai sigur că sub conducerea mea nu s-ar putea face prea multe greșeli importante. De aceea am răspuns căpeteniei că primesc propunerea.

Când le-a împărtășit oamenilor săi vestea, a izbucnit iar o larmă grozavă și a urmat încă un rând de țopăieli de bucurie. După aceea am fost poftiți în sat. Negrii se așezară pe două rânduri, ne luară între ei și convoiul se puse în mișcare. Eu călăream alături de emir, iar pe partea cealaltă veni să se așeze aghiotantul meu, care părea mândru nevoie mare de cinstea pe care i-o făceam.

Ajunși în vârful muntelui, puturăm vedea cât de mare era în realitate platoul pe care ne aflam, înconjurat din trei părți de pereți netezi, verticali. Nu era decât o singură cale de pătruns în această fortăreață — altfel n-aș putea să-i spun — și anume drumul pe care venisem noi. Așadar, era cât se poate de bine apărată. Satul se întindea cam până la jumătatea platoului și era alcătuit din colibe rotunde, cu acoperișul țuguizat; un gard viu de măracini îl împrejmuia. Restul platoului era un tăpșan de iarbă mărunță și deasă și câteva ocoale pentru vite, pentru a fi la adăpost peste noapte în caz de atac.

Descălecarăm și lăsarăm boii să pască în voie, iar noi intrarăm în sat, unde furăm întâmpinați cu alai de ceilalți locuitori, care nu luaseră parte la serbare. Coliba cea mai încăpătoare ni se puse la dispoziție nouă — adică mie și emirului; oamenii noștri fură găzduiți de locuitori. Se tăiară apoi câțiva boi și se aprinseră focuri mari ca să-i frigă. Eu

n-aveam de gând să rămân peste noapte în colibă. Știam că nu voi închide ochii din pricina ploșnițelor care mișunau acolo, așa că eram mai mulțumit să-mi găsesc puțină odihnă sub cerul liber.

Cel dintâi lucru pe care l-am făcut a fost să mă duc să cercetez împreună cu emirul, cu căpetenia și tălmaciul împrejurimile, ca să-mi dau seama de mijloacele de apărare de care dispuneam. Mi-am dat repede seama că se putea foarte ușor respinge un atac. Altfel ar fi stat lucrurile dacă am fi fost asediați. Nu se găsea aici, în vârful muntelui, nici un strop de apă. Se aducea de jos, de la pârâul din vale. O provizie pentru mai mult timp nu era cu putință, mai întâi fiindcă nu se găseau destule vase în sat, și al doilea pentru că, din pricina căldurii, apa nu se putea păstra multă vreme. Așadar, nici vorbă nu putea fi să ne lăsăm asediați de Ibn Asl, care ar fi avut la poalele muntelui apă din belșug și ne-ar fi silit repede să ne predăm.

Trebuia deci să nu-l lăsăm să ajungă până la lac, ci să-i ieșim înainte undeva unde să-l putem birui repede și fără prea multe pierderi pentru noi. Știam că va sosi dinspre miazănoapte; acolo ne hotărâsem să-l așteptăm. Era neapărată nevoie să alegem din vreme locul.

Grabă însă nu era, căci Ibn Asl nu putea ajunge decât după vreo opt-zece zile, după socoteala pe care mi-o făcusem. Aveam deci tot timpul să-i pregătim o primire să-i placă și lui.

Ospățul care urmă în seara aceea părea fără sfârșit. Negrii înghițeau halci întregi de carne, dar nici soldații noștri nu se lăsau mai prejos. Am mâncat și eu ceva, pe urmă m-am întins undeva în iarbă și, obosit cum eram, am adormit numaidecât.

Când m-am trezit a doua zi dimineață și am intrat în coliba emirului, l-am văzut pe căpetenia gohkilor înfulecând iar de zor. La câțiva pași de el stăteau doi flăcăi în picioare și așteptau poruncile șefului lor.

— Băieții ăștia au să ne fie de mare folos, îmi zise emirul arătând spre ei. Sunt de-aici din sat și tocmai s-au întors de la Hasab Allaba, unde au slujit doi ani în urmă. Au învățat binișor limba arabă și ne vor sluji de tălmaci.

Vestea asta mă bucură, căci puteam fi mai liber în mișcări. Am rugat căpetenia să-mi dea pe unul din flăcăi, să-l am pe lângă mine, ceea ce gohkul încuviință numaidecât. I-am explicat apoi reissului effendina pentru ce era nevoie să facem chiar de pe acum o recunoaștere prin împrejurimi și l-am invitat să mă însoțească. N-a primit. După cum am aflat mai târziu, era supărat că nu i se dăduse lui comanda gohkilor și e știut că adesea jignirea amorului propriu poate face din doi prieteni cei mai înverșunați dușmani.

Așadar, aveam să fiu însoțit numai de Ben Nil și de tânărul tălmaci. Flăcăul cu ochelari a ținut morțiș să-l luăm și pe el. De asemenea și Selim. I-am refuzat pe amândoi.

Tovărășia tânărului meu tălmaci îmi prindea foarte bine. E drept că vorbea doar într-un dialect arab, dar îl știam și eu atât cât îmi trebuia ca să mă înțeleg cu el. Cunoștea ținutul și drumul pe unde trebuia să vină Ibn Asl. Îmi descrie în amănunțime calea pe care o luase vânătorul de sclavi de la Aguda pentru a ajunge la Wagunda. Din cele aflate de la băiat și din ce văzusem cu ochii mei, mi-am făcut un plan care ne ducea la o biruință sigură, fără să fie nevoie de o prea mare vărsare de sânge.

Wagunda se află în apropierea fluviului Tonj, acolo unde el se desparte în două brațe și de unde și izvorăște. Amândouă aceste brațe formează un unghi și amândouă curg printr-un ținut mlăștinos, pe malul lor neputându-se umbla nici călare, nici pe jos. Există un singur loc pe brațul stâng, unde pământul e mai vârtos într-un anumit timp al anului sau se poate trece călare prin apă în anotimpul ploilor. Ibn Asl trebuia să treacă obligatoriu pe aici.

Iată care era planul meu: vadul trebuia păzit cu trupe la amândouă capetele. Detașamentul de pe malul celălalt avea

să se ascundă și să-l lase pe Ibn Asl cu ai săi să treacă: vânătorii de sclavi aveau astfel în spate armata, la dreapta și la stânga mlaștină și în față vadul. Gonit din urmă, era silit să treacă dincoace, unde îl aștepta celălalt detașament. Se pomenea deci în mijlocul apei și, cum altă puțință de scăpare nu avea, era nevoit să se predea fără luptă. Mă bizuiam întrucâtva și pe ceilalți războinici, a căror căpetenie era cu noi. Dacă acesta le va striga de pe mal că Ibn Asl i-a înșelat și le va porunci să se dea de partea noastră, o vor face cu siguranță, așa că nu-i rămâneau lui Ibn Asl decât prea puțini oameni și ar fi fost o nebunie din partea lui să încerce vreo împotrivire. Ca să fiu și mai sigur de izbândă, îmi propuneam să pun să sape în vad câteva gropi și să se așeze un gard de bușteni, ca să fim la adăpost de gloanțele dușmane.

I-am chemat îndată ce m-am întors în tabără pe emir, pe căpetenia borilor, a gohkilor și pe Agadi, ca să ținem un fel de consiliu de război. Când le-am împărtășit planul meu, a urmat, spre mirarea mea, o tăcere prelungită. Cele trei căpetenii se uitară de câteva ori una la alta, apoi la reissul effendina și plecară capetele fără să spună un cuvânt. Nu mai încăpea îndoială că nu îndrăzneau să mă contrazică. Oare nu cumva uneltise ceva reissul effendina în lipsa mea? M-am adresat deci lui, cerându-i părerea.

— Vei afla îndată, răspunse el. Ești ofițer, effendi?

— Nu.

— Vezi că eu sunt și, ca reiss effendina, chiar ofițer superior, asta o știi și tu. De aceea trebuie să-ți dai seama că nu tu, ci eu sunt în drept să întocmesc un plan de luptă. Că ți-a încredințat căpetenia gohkilor comanda asupra oamenilor săi, îl privește. Nu cumva crezi că o să ți-o dau și asupra celorlalți, care au venit cu noi, și că eu nu mai însemn nimic?

Vorbea aspru și răstit. Era vădit că mă pizmuia, că se simțea jignit. Îi făcusem destule servicii și eram în drept să m-aștept la oarecare recunoștință din partea lui. Deci eu

mă puteam simți jignit, nu el. Totuși, i-am răspuns cât se poate de calm și de prietenos.

— Mă miră întrebarea. Ți-am cerut eu să renunți la drepturile tale? Când căpetenia mi-a cerut să fiu conducătorul oamenilor săi ai tăcut, așa că am putut să cred că n-ai nimic împotrivă. Acum însă, după ce m-am încredințat din vorbele tale că nu e cazul, n-am decât să-mi iau înapoi cuvântul dat. Eu sunt un străin, venit de pe alte meleaguri, și prea puțin mă privește ce se petrece aici în Sudan. Ceea ce am făcut până acum și vreau să fac de acum încolo a fost și e spre binele vostru. Nu vă place planul meu, aveți tot dreptul să-l respingeți. Găsiți voi altul mai bun. Și dacă vreți să aflați părerea mea, am să v-o spun. Nu râvnesc defel la cinstea de a fi conducătorul vostru și n-am nici chef să-mi iau răspunderea celor ce vor urma, dar, din prietenie pentru tine, te rog să mă primești în rândurile luptătorilor voștri — dacă vor ajunge lucrurile până acolo.

Credeam că vorbele mele îi vor schimba atitudinea, dar m-am înșelat, căci zise enervat:

— Bine ai grăit. Ești un străin, pe care afacerile noastre nu-l privesc întru nimic. Prin ȣopăiala și ghidușile de aseară i-ai zăpăcit pe oamenii ăștia naivi, astăzi însă au ajuns la concluzia că purtarea mea a fost mai demnă și căpetenia ți-a retras comanda oamenilor săi și mi-a predat-o mie. Dacă vrei să lupți în rândurile noastre, n-ai decât, nimeni n-are nimic de zis.

— Foarte bine. Și acum, n-ai vrea să-mi împărtășești și mie planul tău?

— De ce nu? Să nu încerci însă să mă abați de la el sau să cauți să mi-l schimbi, căci ar fi de prisos. E tot atât de simplu pe cât e de sigur că nu va da greș.

— Atunci să-l aud!

— Se potrivește cu al tău ca două picături de apă. Tu vrei să-l împingi pe Ibn Asl în râu și eu în lac.

— Cum adică, în lacul de la poalele dealului?

— Da. O să ne vină mai ușor. După planul tău ar trebui să facem un marș lung până la râu și să ne facem tabăra în smârc, pe când după al meu, rămânem pe loc. Ne ascundem undeva pe aici. Ibn Asl habar n-are că gohkii știu de venirea lui și se va opri jos în vale. De îndată ce își va așeza tabăra, dăm năvală peste ei și îi silim să intre în iaz.

— Hm! Planul e cât se poate de ispititor, dar trebuie bine chibzuit. La vad dușmanul ar fi împresurat din toate părțile și singura lui salvare ar fi să se predea. Aici însă vă are pe voi în față, în spate iazul și de amândouă părțile câmp liber, așa că, chiar de veți reuși să-l atacați cu succes, mulți dintre vânătorii de sclavi pot scăpa cu fuga. În orice caz va trebui să se facă vărsare de sânge și vor cădea mulți de-ai voștri. După câte știu, dorința ta e să-l prinzi pe Ibn Asl viu, nu mort, și pun rămășag că...

— Nu te mai osteni degeaba, mă întrerupse el. Ești puternic, curajos și șiret, dar nu ofițer; glonțul tău nu dă niciodată greș, dar n-ai habar de strategie — de asta am avut prilejul să mă încredințez în repetate rânduri. Planul meu e bun și va fi executat întocmai. Ți îngădui să iei parte la luptă numai cu o singură condiție: să ascuți de ordinele mele fără să crâcnești.

Îmi vorbea ca un superior inferiorului său. Uitase pesemne de câte ori îndreptasem greșelile oamenilor săi, ba chiar pe ale lui, și acum avea îndrăzneala să-mi spună în față că nu mă pricep la strategie! Firește, strateg n-am avut niciodată pretenția că sunt, dar ca să-l poți prinde pe Ibn Asl se cerea dibăcie, nu strategie. Mojicia emirului mă cam scoase din fire, de aceea i-am răspuns dârz:

— Nu există om de ale cărui porunci să ascult eu și nu cred că va exista vreodată. *Allah isallamak* — Allah să te păzească de rele!

Cu aceste cuvinte i-am întors spatele și am ieșit din coliba căpeteniei, unde avusese loc convorbirea. Afară l-am găsit pe Ben Nil care îmi zise, privindu-mă îngrijorat:

— *Hamdulillah*, văd după chipul tău liniștit că lucrurile s-au petrecut altfel decât m-așteptam. Mă temeam că vor face prostia să ți se împotrivească.

— Ce te-a făcut să bănuiești asta?

— Am aflat de la celălalt tălmaci că în lipsa noastră reissul effendina i-a amenințat pe căpetenii că lasă Wagunda în voia sortii dacă nu i se încredințează lui conducerea luptei.

— Și credeai că o să mă supăr?

— Firește! Atâta lipsă de recunoștință poate să scoată din fire și pe omul cel mai pașnic.

— De jignit mă jignește, nu zic ba, dar nu mă supără.

— Așadar tot au făcut-o!

— Da. Mi-au nesocotit sfatul, dar au fost atât de îngăduitori să mă lase să iau parte la luptă cu condiția să ascult de ordinele altora.

— Tu s-ascuți de poruncile cuiva? Effendi, te rog, stai aici și așteaptă-mă. Mă duc să le spun că sunt niște nimicuri, niște netrebnici pe lângă tine!

— Ar fi degeaba; tot n-ai schimba starea lucrurilor. N-are să te ia nimeni în seamă. Numai cele ce vor urma le va arăta că eu am avut dreptate.

— Dar ce vrei să faci, rogu-te? zise el cu înfrigurare. Vrei să te pui în rând cu soldații ăștia de nimic, cu niște păcătoși de negri?

— Doamne ferește! Du-te de-ți adu lucrurile și eu o să mi le iau în vremea asta pe-ale mele.

Plecă în fugă. Am intrat în coliba mea ca să-mi iau ceea ce era al meu. Curând se întoarse și Ben Nil. Ieșirăm din sat și coborârăm dealul ca să ne odihnim dincolo de iaz, undeva pe mal, sub copaci.

Flăcăul nu scotea un cuvânt; era un băiat de ispravă și avea simțăminte alese. Se mirase că mă vedea atât de liniștit. Nu că m-aș fi necăjit de jignirea adusă, dar n-am putut închide ochii peste noapte. Grija pentru soarta acelor pe care îi părăsisem nu-mi dădea pace. Chibzuiam

în fel și chip cum să le vin în ajutor; în cele din urmă am luat o hotărâre care m-a mai liniștit. Nu-i vorbă, planul meu îmi dădea de gândit, dar altul mai bun nu găseam.

Ben Nil, deși dormise puțin, tresărea mereu și se zbuciuma în somn. Se trezi până în ziuă, după care ne spălarăm cu apă rece, apoi mă întrebă:

— Și acum ce facem, effendi, ne ducem iar în sat?

— Nu. Mergem la Foguda.

— La Foguda? Păi ăsta e un sat de-al gohkilor, despre care ne-a vorbit ieri tălmaciul. Ce să căutăm acolo?

— Ajutoare pentru Wagunda.

— Așadar nu vrei să-i lași pe nerecunoscătorii ăștia în plata Domnului?

— Nu, dragul meu. Știu că se duc la pieire și vreau să-i scap, chiar fără voia lor.

— Nu sunt vrednici de mila ta, crede-mă. Și-apoi, gândește-te la primejdiile care ni se pot ivi în cale.

— Pentru ce vorbești așa? Eu știu bine că ție nu ți-e frică de ele.

— Pentru tine mi-e frică, nu pentru mine. Te urmez până la capătul lumii dacă vrei, dar e de datoria mea să-ți atrag luarea-aminte la ce ne așteaptă. Tălmaciul mi-a spus că până la Foguda sunt trei zile de drum. Gândește-te că n-avem nici cai, nici boi de călărie și trebuie să străbatem pe jos codri deși și ținuturi mlăștinoase, pe care nu le cunoaștem.

— Ne-a descris pe scurt drumul și direcția, atât mi-e de ajuns.

— Vrei să le propui locuitorilor din Foguda să vină cu noi aici?

— Da. Foguda se află pe un drum lăturalnic, nu în calea pe care o s-o urmeze Ibn Asl. Ne așezăm cu gohkii de acolo undeva la pândă, îl lăsăm să treacă, pe urmă ne luăm după el. Ne postăm apoi aici, și când vor da cei din deal năvală peste el, îl atacăm și noi din spate.

— Și planul ăsta vrei tu să-l împărtășești celor din Foguda? În ce fel? Tălmaci n-avem și nici tu, nici eu nu le cunoaștem limba.

— Mă bizui și eu nițel pe noroc. Poate că e printre ei vreunul care pricepe arăbește și, dacă nu, o să-i fac să mă înțeleagă prin semne și cele câteva cuvinte pe care le-am învățat de la ei.

— Hm! Crezi că războinicii lor au să vrea să ne urmeze?

— Sunt aproape sigur, deoarece sunt înrudiți cu ăștia de aici.

— Bine, fie! Tu știi întotdeauna ce faci și vei fi știind și acum ce e bine și ce nu. Atunci să plecăm îndată, căci avem drum lung până acolo. Dar ce vom mânca în vremea asta?

— Fructe și vânat. De altminteri, am mâncat aseară atât, că pot să rabd două zile.

Pornirăm pe drumul pe care venisem în ajun, fără să-mi arunc măcar o dată ochii îndărăt. Nici n-apucasem să mergem zece minute și în urma noastră am auzit un găfâit și un scheunat ca al unui câine care și-a pierdut stăpânul și-i adușmea urma. M-am întors repede și-am pus mâna pe pușcă, gata să trag. Eram urmăriți, dar cel ce ne urmărea nu era altcineva decât lunganul de Selim, care alerga după noi cu pulpanele mantalei fluturându-i în vânt.

— Stai, stai, effendi! strigă el când mă zări. Unde vă duceți?

— Spune-mi mai întâi tu unde te duci?

— Cu voi, răspunse el oprindu-se lângă noi, abia trăgându-și sufletul.

— N-aveam trebuință de tine.

— Nu? De mine, cel mai viteaz dintre viteji!

— De tine, cobe naibii! De câte ori te-am luat cu mine, numai necazuri am avut din pricina ta.

— Allah! Allah! Pentru ce vorbești așa, effendi! Pașii mei sunt însoțiți de binecuvântarea cerească. Ce vă îndeamnă să plecați? De ce ați părăsit aseară satul?

— Fiindcă nu s-au purtat așa cum se cuvine cu mine.

— Am auzit și eu. Soldații sunt mârniți de ce s-a întâmplat, căci le ești drag tuturor. Nădăjduiam că te vei întoarce astăzi la ei. Eu m-am sculat dis-de-dimineată ca să văd unde ești. Sunt doar scutul și pavăza ta! Mi-am luat și armele cu mine. Taman când să ies din sat, v-am văzut plecând. Am strigat după voi dar nu m-ați auzit, de aceea am dat fuga să v-ajung.

— Acum fă bunătatea să te întorci.

— Nu, effendi, nu mă despart de voi nici mort.

— Iar eu îți poruncesc să te întorci numaidecât de unde ai venit, m-ai înțeles? Vom avea de întâmpinat multe primejdii și n-avem nevoie să ne mai încurci și tu.

— Degeaba mă gonești. Dacă nu vrei să mă iei, vă urmez de la depărtare și n-ai ce să-mi faci.

Ben Nil stăruie și el atât, încât n-am avut încotro. Credincios mi-era lunganul, n-aveam ce zice, dar numai buclucuri aveam de pe urma lui. Ce era să fac? Să mă apuc acum cu el la ceartă? Știam că tot nu scap de el.

— Bine, te iau, cu o condiție: să asculți orbește de poruncile mele, altminteri să știi că o pățești cu mine.

— Ascult, effendi, ascult, zău așa! Cere-mi ce vrei, numai nu-mi cere să mă despart de tine, zise el cu mâna pe inimă.

Pornirăm acum tus-trei, mai întâi spre vad. Selim, cu picioroangele lui se ținea bine, deși după câțva timp începu să se vaiete că îl doare burta și-l apasă ceva pe stomac. Nu era de mirare; mâncase doar cât zece.

În ajun trecuserăm vadul călare, acum însă, cu piciorul, ne venea apa până la brâu. După ce meraserăm așa vreun ceas, ieșirăm pe uscat și cotirăm mai spre răsărit. Mă îndrumam mai mult după busola mea decât după descrierea făcută de tâlmaci. Și apoi, instinctul unui călător cu experiență e o mai bună călăuză decât cuvântul unui negru care poate încurca adesea lucrurile. Știam în ce parte se află Foguda și, dacă urmam direcția, nu se putea să n-ajung la țintă.

Ceea ce numesc eu instinct, se dovedi util cel puțin în ziua întâi. Nici un ținut mlăștinos de care ne temeam nu întâlneam în cale, dar dădurăm peste o pădure mare de tamarizi, care părea să nu mai aibă sfârșit. Copacii erau pe alocuri destul de rari pentru ca pământul să fie zbicit, iar în alte părți atât de deși încât frunzișul lor forma deasupra noastră o boltă la adăpostul căreia era umbră și o răcoare plăcută.

Lângă un iaz găsim ceva vânat înaripat; am împușcat vreo două păsări pe care urma să le frigem seara pe jar.

Când soarele începu să se lase la asfințit, pădurea se sfârși și ajunserăm la o câmpie stearpă, pârliță de arșiță. Prea mare nu putea fi, aici, în acest ținut străbătut de ape. Într-adevăr, când cele din urmă raze dispărură la orizont, dădurăm iar de o pădure. Deși peste măsură de osteniți, nu ne oprirăm la marginea ei, ca să nu se zărească din câmpie focul pe care urma să-l aprindem, ci ne afundărm mai adânc în codru, măcar că se întunecase de-a binelea.

Vreascuri berechet; în curând focul ardea pe vatra improvizată și noi smulgeam de zor penele păsărilor. Mirosul fripturii ne ațâță și mai mult foamea, așa că nu luarăm în seamă că bieteles păsări erau cam bătrâne. Dar cine era să mai stea s-aleagă! Aveam toți trei dinți sănătoși și eram flămânzi ca niște lupi.

După ce, de bine, de rău, înfulecărăm friptura, ne culcărăm să ne odihnim puțin, făcând însă de pază cu schimbul din trei în trei ceasuri.

Zorile ne apucară pe drum.

Ziua nu fu însă tot atât de norocoasă ca cea dinainte. Ținutul era plin de smârcuri și băltoace, așa că trebuia să pășim cu mare băgare de seamă și să ne abatem uneori din cale, ca să nu ne înnămolim. Aici nu mai exista nici o vietate, nici un fel de vânat și ne-am culcat seara, flămânzi, ceea ce îl făcu pe Selim să ofteze din când în când din baierile inimii. L-am asigurat însă că a doua zi vom avea mai mult noroc; se mai liniști și adormi buștean.

Spre marea mea părere de rău nu m-am putut ține de cuvânt, căci nu găsirăm nici a doua zi nimic bun de mâncat. Mațele bietului Selim chiorăiau de s-auzea până cine știe unde; trebuia neapărat să-i gălesc ceva.

Bine-ar fi fost să nu iau în seamă foamea cobei! De multe am fi fost scutiți. Dar gură de om, gură de câine cere pâine și mi-era milă de Selim, pe care îl știam mare mâncăcios.

Era vremea prânzului și spre seară trebuia să ajungem la Foguda. Degeaba îi spuneam asta, el numai atât răspundea:

— Mi-e foame, mi-e foame, mi-e foame!...

Ben Nil părea de asemenea flămând și istovit. Nu băgase de peste o zi nimic în gură și drumul printre mlaștini fusese foarte obositor. Bietul băiat nu zicea nimic, dar eu vedeam bine că abia se mai ținea pe picioare. Avea, mare nevoie de hrană.

Ce era de făcut? Se găsea acolo în pădure destul vânat, dar de unde să-l iau? Deodată, ca un răspuns la întrebarea pe care mi-o puneam, se auzi un țipăt de cocor.

— Stați că vă satur eu acuși, le-am zis cu bucurie tovarășilor mei.

— Cu ce? spuse Selim cu lăcomie.

— N-ați auzit țipătul? Haidem, dar încet, ca să nu-l speriem.

Țipătul era al unui cocor, și se aude cam așa: car-nuc, car-nuc, nuc, nuc; de acolo i-au dat arabii numele de carnuc. Se presupune că era pe undeva prin apropiere apă și pe lângă apă se ațin păsări de baltă.

O luarăm deci la stânga, strecurându-ne tot pe sub copaci, până ieșirăm din pădure. La cel mult o sută de pași de noi era o baltă mărginită de trestii. De aici venea croncănitul și într-acolo ne îndreptarăm și noi.

— Mă iei și pe mine, effendi? Știi că n-am obiceiul să sperii vânatul, zise Ben Nil.

— Bine, vino!

— Parc-aş merge şi eu, spuse Selim. De glonţul meu tremură toate păsările cerului şi ale pământului.

— Şi zboară fără să le atingă, am adăugat eu. Măi, piaza-re, măi, o să ne goneşti bunătatea de vânat. Ia stai mai bine aici, la marginea pădurii, şi aşteaptă până ce ne vom întoarce. Dar să nu cumva să te mişti din loc, ca să ne pierdem pe urmă vremea căutându-te. Ai înţeles ce ţi am spus?

— Am înţeles, effendi. Am făgăduit doar să nu ies din cuvântul tău. Vezi numai de împuşcă vreo pasăre mai acătării, ca s-avem cu ce ne sătura.

Se aşeză jos în iarbă, iar noi pornirăm spre capătul iazului. Ne furişarăm în păpuriş şi zărirăm doi bătlani în apă. Păreau însă bătrâni şi ştiam că nu vor fi buni de mâncat. În schimb puţin mai încolo era o pereche de ciovlici, iar pe malul celălalt ceva şi mai bun, adică un cârd de găşte sălbatice.

Cum o găscă e într-adevăr un vânat cât se poate de gustos, am pornit să ocolim iazul, tot furişându-ne pe după trestii. Deodată ciovlicile scoaseră ţipete de spaimă şi trecură în zbor deasupra capetelor noastre.

— Ce să fie asta? am zis eu mirat, oprindu-mă în loc. Le-a speriat cineva. Dar cine?

— Pesemne că ne-au văzut şi s-au speriat, îşi dădu cu părerea Ben Nil.

— N-aveau cum să ne vadă. Şi-apoi n-ar fi zburat spre noi.

— Atunci l-or fi zărit pe Selim.

— Asta se poate. Hai să mergem.

Când ajunserăm la locul unde se aflau găştele, le văzurăm tot acolo.

— Ocheşte-o tu pe cea din stânga... aia grasă, i-am şoptit lui Ben Nil, îndreptând țeava puştii spre alta.

Împuşcăturile detunară aproape în acelaşi timp; cârdul zbură gâgâind, împrăştiindu-se care încotro, dar cele două ochite de noi nu se mai putură ridica de jos. Le nimerisem

în aripi; ne apropiarăm de apă și le traserăm spre noi cu puștile.

— Așa, acum avem ce mânca, zise Ben Nil râzând. O să-i astupăm gura lui Selim, ca să nu ne mai împuieze capul cu tânguiriile lui.

Fiecare cu găscă lui la subsuoară, ne întoarserăm la locul unde îl lăsasem pe Selim, dar... ia-l de unde nu-i.

— Tot nu s-a astâmpărat, măcar că i-ai spus să nu se miște de la locul lui, spuse Ben Nil cu ciudă.

Văzurăm câteva crăci rupte în tufiș, așa că am zis cu mirare:

— S-a dus pesemne iar în pădure, dar pentru ce?

Abia am sfârșit vorba și am căpătat îndată răspunsul, dar pe altă cale decât m-aș fi așteptat. Din dosul tufișului răsăriră ca din pământ câțiva inși cu paturile puștilor ridicate. Am vrut să mă dau îndărăt, însă era prea târziu. O lovitură mă culcă la pământ și, când am vrut să mă ridic, o a doua mă făcu să-mi pierd cunoștința.

Când m-am trezit din leșin și am deschis ochii, vedeam toate ca printr-o ceață deasă. Capul mă durea îngrozitor. Am încercat să ridic mâna, dar n-am putut, căci eram legat fedeleș.

— Aha, câinele e cu ochii deschiși am auzit pe cineva lângă mine. Așadar trăiește. Cu atât mai bine pentru noi.

Glasul ajungea la urechile mele ca printr-un zid, totuși îmi păru cunoscut. Îmi frământam mintea să-mi aduc aminte unde îl mai auzisem — zadarnic. Eram încă amețit de loviturile date cu patul puștii în creștet.

— Dacă îl omorâți, măcar că vă spusesem să n-o faceți — am auzit eu iar glasul zicând — am fi fost lipsiți de o mare plăcere. Așa însă îl vom vedea, în sfârșit, murind în chinuri cumplite, chinuri pe care i le hărăzisem de mult. De astă dată nu ne mai scapă, fiți pe pace.

Acum, da, știam cine vorbea. Era Ibn Asl, dușmanul meu de moarte. În mâinile lui mă aflam. Am închis ochii, dar nu de frică sau de groază. O, nu! Omul nu trebuie să dispere

niciodată. Aveam însă nevoie de liniște, de multă liniște, ca să mă dezmeticesc bine, să pot cugeta. Cum am închis însă ochii, n-am mai putut să-mi dau seama de nimic. Să fi fost un somn adânc care mă cuprinsese sau iarăși un leșin? Nici eu nu știu, dar ceea ce știu e că atunci când m-am trezit din nou, deși capul tot mă mai durea, puterile îmi reveniseră și judecata mi-era limpede ca și când nu s-ar fi petrecut nimic.

Am ridicat puțin pleoapele și m-am uitat printre gene. Ce-am văzut nu putea defel să mă bucure. Era încă ziuă în amiaza mare. Stăteam tot pe locul unde fusesem doborât. La dreapta și la stânga mea, Ben Nil și Selim, amândoi treji și legați de mâini și de picioare ca și mine. În fața noastră Ibn Asl, care mă privea cu ură; în jurul său așa-zișii lui aghiotanți și nițel mai la o parte albi, vânătorii de sclavi. La oarecare depărtare se aflau djangehii, unii ghemuiți la pământ, alții punând șeile pe boii care pășteau mlădițele de la marginea pădurii. Un mare număr din boi trebuiau să ducă frânghiile, jugurile și lanțurile cu care legau sclavii după ce-i prindeau.

— Deschide mai bine ochii, câine! se răsti Ibn Asl la mine. Crezi că sunt chior și nu văd că te-ai trezit?

Ca să nu-l ațâț și mai rău, am deschis ochii. Mă plesni peste trup cu un gârbaci din piele de hipopotam, apoi urmă:

— Allah mi-a ascultat în sfârșit ruga și te-a dat iar în puterea mea când nici nu mai nădăjduiam că ar fi cu putință. Știi tu ce te așteaptă?

— Da, am răspuns eu foarte liniștit, libertatea.

— Câine, cutezi să mă înfrunți? răcni el înfuriat, pocnindu-mă iar de câteva ori cu biciul, lovituri ale căror urme aveam să le port multă vreme. Chinurile care te așteaptă le cunoști tu, ți le-am spus și altă dată. Ai avut norocul să-mi scapi, dar de rândul ăsta ți s-a înfundat. Cel dintâi lucru pe care o să-l fac, o să ți tai pleoapele, ca să nu

te mai poți bucura de binefacerile somnului și să mori încetul cu încetul, lipsit de odihnă.

— Tu o să mori înaintea mea și Allah o să te supună la chinuri și mai grozave decât acelea pe care mi le-ai hărăzit tu mie.

Vorbeam astfel căci un glas lăuntric îmi spunea că voi scăpa și acum din ghearele ticălosului. Mă mai bizuiam și pe norocul meu, care nu mă părăsise încă niciodată până în clipa de față, pe agerimea minții mele și pe puterea trupului meu. De altminteri, eram sigur că se va feri deocamdată să se atingă de mine. Îmbolnăvindu-mă, l-aș fi ținut în loc și știam că intenția lui era să mă schingiuiască pe îndelete, ca să se poată bucura cât mai mult de chinurile mele.

— Așa crezi? spuse el, hohotind batjocoritor. Un singur cuvânt de-al meu și ești mort. Dar n-am nici timp, nici chef de așa ceva. La început o să te fac să simți gustul a ceea ce te așteaptă, chinuind sub ochii tăi pe aceia pe care ai venit să-i salvezi. Zici că o să mor eu înaintea ta? Degeaba tragi nădejde că au să te scape. Știu pe cine te bizui, dar o să vezi că speranțele tale au să se spulbere în vânt.

— Nu știi nimic, am zis eu, ca să-l întărât și mai mult și să pot afla de la el ce știe.

— Tot, tot știu! Ai reușit să pui mâna pe ștafeta mea, și ai aflat astfel de planul meu, Mi-ați ars seribahul, pe urmă v-ați întâlnit la Maijeh Semkat cu borii și ați pornit cu ei să dați de veste gohkilor de la Wagunda de sosirea noastră.

— Pesemne că ai visat! i-am zis râzând, ca să-l fac să-mi mărturisească și mai mult.

— N-am visat defel, căci toate astea le-am aflat de la omul tău de încredere, deșteptul de Selim. Te-ai certat cu reissul effendina, de aceea ai plecat de la Wagunda, ca să ceri cu de la tine putere ajutorul oamenilor din Foguda. Din fericire, mi-am scurtat drumul, așa că mă aflu aici cu câteva zile mai devreme decât era vorba. M-am gândit — și, după cum văd, bine am făcut — că n-ar fi rău să mai dau

întâi o raită și pe la Foguda, ca să iau și de acolo ceva sclavi. Ajunși în apropiere, a trebuit să facem un popas, ca să așteptăm să se înnopteze bine, pentru a da atacul. Am pornit cu vreo câțiva soldați de-ai mei înainte, să aleg locul de popas, și am nimerit tocmai aici, unde am dat de Selim, la marginea pădurii. Omul ăsta e atât de șiret încât nici măcar nu s-a gândit s-o ia la fugă. Ne-a văzut, a văzut cum ne-am retras repede pe sub copaci, ca să ne putem furișa apoi pe sub tufe. Dar nici nu s-a clintit din loc. Dacă toți războinicii pe care îi aveți cu voi sunt tot atât de deștepți ca Selim, apoi isprăvesc repede cu ei. Am pus mâna pe el și, când l-am strâns nițel în chingi, a mărturisit tot ce știa. Pe urmă ați venit voi și... nu mai e nevoie să-ți spun mai departe. Vezi, deci, că știu tot și înțelegi și singur că ești pierdut. Acu' ne ducem la Foguda și o să ai prilejul să vezi și tu cum se face o vânătoare de sclavi.

Se ridică de jos și le făcu un semn celorlalți să-l urmeze, ca să se pregătească de plecare. Cum nu se uita în momentul acela nimeni la noi, l-am întrebat pe Selim:

— L-ai văzut într-adevăr pe Ibn Asl venind?

— Da, effendi, și mai erau încă alți cinci cu el.

— Pentru ce n-ai fugit?

— Păi nu mi-ai poruncit tu să nu mă mișc din loc?

— Tâmpitule, dobitocule! Puteam eu să prevăd că vine Ibn Asl? i-am ripostat scos din fire. Știam eu că o să ne fi și de astă dată piață-rea, ca întotdeauna! Dacă te ascundeai repede în tufiș, ca să nu te vadă Ibn Asl, și ne dădeai de veste, acum ar fi el prizonierul nostru, nu noi ai lui. Și ce te-a determinat să-i spui tot ce am făcut până acum și aveam de gând să facem de acum încolo?

— M-a amenințat cu moartea și...

— Tontule! Dacă nu reușesc eu să te scap, te omoară el și așa.

— Effendi, spuse el cu sfială, crezi că o să poți să ne scapi?

— Nădejdea n-am pierdut-o încă, dar o să fie greu. Roagă-te de Allah să...

M-am întrerupt, căci veniră câțiva oameni de-ai lui Ibn Asl ca să ne ia și să ne pună jugul de gât — sau șebah, cum îi spun ei. Jugul e o cracă lungă, în formă de furcă; bagi capul în furcă și peste ea se așează o prăjină. De capătul prăjinii mele era legată o curea, pe care Ibn Asl o prinsese de șaua lui. Eu trebuia să împing craca înainte. Ca să fie și mai siguri mi-au pus și cătușe de fier la mâini. Selim și Ben Nil erau legați de șeile a doi vânători de sclavi.

Îmi ziceam în gândul meu că dacă oamenii lui Ibn Asl ar fi știut cum stau lucrurile cu ei, nu l-ar fi urmat atât de supuși pe Ibn Asl, ci s-ar fi împotrivit din răspuțeri; mai mult: eram încredințat că ar face tot ce le-ar sta în putință să ne facă scăpați. Eram, deci, hotărât să mă folosesc de cel dintâi prilej ca să le spun ce îi așteaptă.

Dar cum să mă înțeleg cu ei? Îmi frământam mintea să-mi amintesc puținele cuvinte pe care le știam și curând am constatat că așa puține cum erau aveau să-mi prindă bine.

Mergeam de vreun ceas pe un câmp deschis, când în zare apăru iar o pădure. O iscoadă venea dintr-acolo și se apropie de Ibn Asl să-i spună ceva. Vorbiră amândoi câțva timp în graiul djangehilor, pe care Ibn Asl îl cunoștea destul de bine. Când iscoada vru să se întoarcă la ai săi, i-am strigat:

— *Ibn Asl anadș rehm, badd ginu șeic kador, șeic and wirt, afod rahn...*

Aceste cuvinte — un amestec din limbile djangehilor și nuehrilor — se puteau tălmăci cam astfel: Ibn Asl e un om rău, a vrut să-l ucidă pe șeicul vostru; șeicul e acum prietenul nostru și se află cu noi. Mai departe nu-mi dădu răgaz Ibn Asl, căci smuci de jug cu atâta putere, încât m-am prăvălit la pământ, în vreme ce răcnea înfuriat:

— Taci, câine! Ești un mincinos. Vrei să-ți închid gura cu gârbaciul?

A descolăcit biciul din jurul mijlocului și a început să mă lovească cu codiriștea unde nimerea. Cum tocmai vroiam să mă ridic, am căzut iar jos, amețit. Iscoada se îndepărtă fără să-mi arunce o privire, ceea ce însemna că nu luase în seamă cuvintele mele sau nu le dădea crezare.

— Dacă mai îndrăznești să vorbești cu vreunul din ei, strigă Ibn Asl amenințător, să știi că îți pun un căluș în gură.

Știam că amenințarea nu era o vorbă goală, și cum nu e nici o plăcere să umbli o zi întreagă cu gura astupată, mi-am propus să tac deocamdată.

Peste puțin timp ajunserăm la marginea pădurii. Aici era oarecum întuneric, căci copacii erau deși și soarele cobora spre apus. Trecu o jumătate de ceas până să ieșim iar la câmp. După un sfert de ceas începu să se însereze, dar noi mergeam înainte fără să ne oprim. Pe la ceasurile opt făcurăm popas, căci dăduserăm de iscoadele lui Ibn Asl, care ne așteptau aici. Am înțeles că ne aflăm aproape de Foguda, satul pe care avea de gând să-l atace.

Stelele nu luminau încă îndeajuns, ca să-mi pot da seama ce fel era ținutul în care ne aflam. Doar atât am văzut: că ne aflam în mijlocul unor tufișuri unde se puteau foarte bine piti vânătorii de sclavi.

Noi, prizonierii, furăm dezlegați de șei, în schimb ni se legară iarăși picioarele, fără însă să ni se scoată jugul din jurul gâtului. Trei oameni ne luară în paza lor.

În jurul nostru domnea multă mișcare, totul însă pe tăcute. Priponeau boii sau îi legau de tufe. Foc nu aprinseră, dar înțelegeam după zăngănitul lanțurilor și al armelor că se pregăteau să atace satul.

Mintea mea lucra cu înfrigurare. Oare nu era chip să-i scap pe bieții oameni de ceea ce îi aștepta sau cel puțin să le dau de veste printr-un semn oarecare? Să mă duc la ei, era cu neputință, dar poate că satul era destul de aproape ca un strigăt de-al meu să ajungă până acolo, îmi ziceam însă că-mi puneam prin asta viața în joc. Viața unui singur

om ca să scape pe-ale atâtoră n-ar fi fost nimic dacă aş fi ştiut că îi pot salva sacrificându-mă.

Vroiam însă să-i salvez pe gohkii din Wagunda şi în acelaşi timp şi pe reissul effendina. Dacă mă omorau, nu o mai puteam face. Atunci, ce?...

Gândurile acestea mă chinuiau cumplit. Am băgat de seamă că negrii plecară şi după câţva timp şi albi. Numai câţiva rămaseră să păzească boii şi încă trei, care ne supravegheau pe noi.

Timpul trecea. Grijă mea pentru satul ameninţat sporea clipă cu clipă. O mână, numai una să fi avut liberă. Am încercat să-mi slăbesc cătuşele dar n-am izbutit. Din pricina căldurii de peste zi şi a strânsorii, mâinile mi-erau umede şi umflate.

La vreun sfert de ceas de la plecarea vânătorilor de sclavi neliniştea mea deveni atât de puternică, încât nu m-am mai putut stăpâni. Trebuia cu orice preţ să dau alarma, fie ce-o fi. Am pus mâinile la gură, le-am făcut pâlnie şi am scos un strigăt prelung, strigătul pe care îl scot popoarele sălbatice când pornesc la atac. Am făcut-o de două, de trei ori, una după alta, fără ca paznicii mei să mă împiedice. Doar unul dintre ei râse batjocoritor şi zise:

— Prostule! Crezi că Ibn Asl nu şi-a luat măsuri? Te cunoaşte el. Ştia că o să încerci să le dai de veste căinilor ăloră de negri. De aceea a poposit aici. Până în sat e cale de un ceas. Urlă cât îţi place, că tot nu te aude nimeni. Te las să-ţi faci gustul, fiindcă e cel din urmă, altul nu o să mai ai când.

Aproape că-mi fu ruşine de mine însumi. Totuşi îmi păru bine că încercarea mea nu avu alte urmări. Ca să salvez satul, nu era cu putinţă, dar îmi făcusem datoria, în privinţa asta îmi împăcasem cugetul, nu însă şi în ce priveşte pe bieţii oameni a căror pieire se apropia pe furiş. Zăceam ca un om cuprins de friguri. Sferturile de ceas treceau. După poziţia stelelor, care începuseră să lumineze mai viu, am

înțeles că trebuia să fie ceasurile zece sau unsprezece. Deodată cerul porni să se înroșească spre răsărit.

— *Hamdulillah*, începe! zise paznicul cu bucurie. Pun șobolanii la fum.

— Cum, vreți să-i ardeți? am întrebat eu îngrozit.

— Să-i ardem? râse el. Așadar, nu știi cum se face o vânătoare de sclavi?

— Eu nu vânez oameni.

— Atunci hai să-ți spun.

— Taci! Nu vreau s-aud nimic.

— Ba o s-auzi. N-ai să-mi poruncești tu dacă să tac sau nu. Dacă vreau să vorbesc, e treaba mea despre ce vreau să vorbesc. Tocmai fiindcă știu că nu-ți place, o să povestesc cum se face o vânătoare de sclavi.

Nu i-am răspuns. Urmă:

— Știi că toate satele negrilor sunt împrejmuite eu un gard de spini. Mărăcinii sunt de obicei uscați și ard foarte bine. Îndată ce s-a împresurat satul, se dă foc în câteva locuri gardului; cât ai clipi, arde tot cu vâlvătaie; scânteile sar pe acoperișurile colibelor, care sunt de trestie și iau foc. Negrii se deșteaptă buimăciți din somn și vor să scape. Copiii și bătrânii n-au destulă putere să fugă, așa că ard ca șoarecii. Tinerii însă — și tocmai de ăștia avem noi nevoie — izbutesc să sară peste gardul aprins și, cum dincoace e întuneric, iar ei sunt orbiți de fum și de lumina focului, nu văd pe cine au în față; punem mâna pe ei și-i băgăm în lanțuri. Cine se împotrivește, e culcat la pământ cu gloanțe, cu patul puștii, ori înjunghiat cu cuțitul.

— Încetează cu grozăviile astea! se răsti Ben Nil la el. Voi nu sunteți oameni, ci diavoli adevărați.

— Bine zici, râse celălalt. O să vă convingeți pe pielea voastră că suntem diavoli — cum spui. Vouă o să vă meargă și mai rău decât negrilor pe care îi prind acum ai noștri. Aceștia n-au de ce să se plângă. Care nu se lasă prins, e împușcat, înjunghiat ori aruncat în foc și moare repede.

Ceilalți sunt vânduți robi și nu mai au grijă de nimic, le dă stăpânul tot ce le trebuie.

— Aruncat în foc, zici? întrebă Ben Nil, cutremurându-se. Se întâmplă și așa ceva?

— Ba bine că nu! Babele, moșnegii și copiii, care au izbutit să treacă prin vreo spărtură a gardului, sunt împinși îndărăt în flăcări. Cu cei care au trecut de treizeci de ani ori n-au trecut de cinci ani, n-avem ce face, fiindcă nu-i cumpără nimeni. Îi ardem în foc, ca să nu risipim degeaba praful de pușcă ori gloanțele, împușcându-i.

Și ticălosul povestea mereu, fără să-l pot împiedica. La răsărit se lumina tot mai mult; cerul părea o mare în flăcări; satul ardea cu vâlvătai. Lumina focului ajungea până la noi, semn că Foguda era un sat mare și întins.

Și iar se scurseră câteva ceasuri. Trecuse de mult miezul nopții când veniră doi vânători de sclavi și le spuseră paznicilor:

— Ibn Asl vrea să le arate câinilor ăstora de prizonieri ce vânătoare îmbelșugată am făcut. Veniți cu ei la Foguda.

Ni se dezlegară curelele de la picioare; trebuia să ne supunem. Focul părea că se mai potolise, dar lumina îndeajuns ca să putem vedea în jurul nostru. Străbăturăm mai întâi printre tufișuri, pe urmă ieșirăm la câmp. După vreo jumătate de ceas de umblat, dădurăm de ogoare, al căror rod nu-l vor mai vedea cei ce l-au muncit, apoi ajunserăm la marginea satului. Nu mai ardea, dar din el nu rămăsese decât un morman de cenușă fumegândă. Dincolo de unde fusese gardul de măracini, vânătorii de sclavi aprinseseră un foc mare, în preajma căruia își aduseseră prada: oameni și vite.

Negrii își țin totdeauna turmele într-un ocol afară din sat. De aceea când e vreo năvală, le cad dușmanului vii în mână și focul nu le ajunge. Vitele sunt pentru vânătorii de sclavi și mai de preț decât oamenii, căci o vacă se plătește mai bine decât un sclav negru.

Ibn Asl luase o pradă însemnată. Am văzut peste o sută de boi și de vaci; oi de patru ori pe atât.

Dar oameni? Vă spun drept că, dacă aș fi avut mâinile libere, îl omoram fără pic de milă pe ticălosul de Ibn Asl. Legea noastră creștină ne oprește să luăm viața cuiva, dar la ceea ce vedeam aș fi simțit o adevărată plăcere să-i fi înfipt pumnalul în inimă ori să-l sugrum cu mâinile mele.

Nenorociții zăceau în jurul a două focuri mari. Disperarea de pe chipurile lor nu o vedeam, dar mi-o puteam lesne închipui. Sărmanii! Până mai adineauri dormeau liniștiți în colibele lor, odihnindu-se după munca grea de peste zi. Bărbații erau despărțiți de femei, iar acestea de copii printr-o oarecare distanță. Paznicii, cu biciul în mână, umblau de la unii la alții și, cum cuteza vreunul dintre prizonieri să se miște, deși erau legați burduf, era biciuit fără milă. Am văzut cum unuia îi crăpase pielea din pricina loviturilor și sângele se prelingea încet pe trupul lui schingiuit. Am întors capul să nu mai văd. Ben Nil și Selim făcură la fel.

Ibn Asl era la copii. Le pipăia membrele, ca să-i poată prețui mai bine. Ne văzuse venind și băgă de seamă că întorsesem capetele. Arată la niște pari care slujiseră pentru proptit boii și le zise paznicilor:

— Aha, câinii ăștia nu vor să vadă ce trebuie să vadă. Legați-i de parii de colo și, dacă închid ochii, biciuiți-i până ce i-or deschide.

Porunca îi fu îndeplinită. Ne legară astfel ca să putem avea grozăviile în fața noastră. La dreapta mea era satul prefăcut în cenușă. Vedeam printre mormanele încă fumegânde trupuri pe jumătate carbonizate. La stânga cirezile și turmele de vite păzite de un număr de djangehi, iar în fața noastră șirurile de negri, printre care se plimbau paznicii cu biciurile lor șfichiuitoare în mâini.

Ibn Asl se întoarce la copii și-i pipăia mereu; pe cei care i se părură destul de voinici ca să poată ține la drumul lung pe care îl aveau de făcut îi lăsa pe loc, pe cei slăbănogi însă

porunca cu un gest vânătorilor de sclavi să-i ia de acolo și să-i ducă mai la o parte. Nu bănuiam nici pe departe ce avea de gând să facă pe urmă cu ei. Credeam că o să-i dezlege și o să le dea drumul. Amarnic mă înșelam!

După ce isprăvi cu pipăitul, l-am auzit dând o poruncă și într-o clipă alergară câțiva inși la copiii puși deoparte... cuțitele lor sclipiră și... scoțând un țipăt, am închis ochii... Câteva lovituri de bici mă siliră să-i deschid iar și, când m-am uitat într-acolo... nici unul dintre copii nu mai era în viață...

Bietele mame urlară de durere, se zbătură în legăturile lor, dar loviturile de bici le făcură să amuțească. Nenorocitele la care acest mijloc nu ajută fură împușcate fără multă vorbă.

Clocoteam de furie. Tremuram tot de o mânie neputincioasă. De câte ori îl crușasem pe Ibn Asl și pe toți nemernicii ăștia! în clipa aceasta mă căiam amarnic de prostia mea și am făcut jurământ în gând să nu mai fiu atât de îngăduitor cu ei, dacă voi mai fi o dată în măsură să pedepsesc acel groaznic măcel.

Din nenorocire nu văzusem încă tot; ceea ce avea să urmeze era și mai rău. Venise acum rândul celor mari. Care nu putea fi de folos, era omorât pe loc. Ca să nu urlu, strângeam din dinți cât puteam, dar nu de frica biciului, ci ca să-mi întipăresc bine în minte sălbăticia asta, pentru a fi un îndemn la răzbunarea mea de mai târziu.

După ce măcelul se sfârși, se aduseră crengi și lanțuri. Până atunci fuseseră legali cu frânghii și curele; acum li se puseră cătușele, le vârâră capetele în jug și îi legară unii de alții, în așa fel că nu puteau zăcea decât pe o singură parte și, dacă ar fi vrut să se întoarcă vreunul pe cealaltă, trebuiau să se întoarcă toți odată.

Se astâmpăraseră; înțelegeau că orice împotrivire le-ar înrăutăți soarta.

După ce isprăvi și cu treaba asta, Ibn Asl veni la mine și mă întrebă rânjind:

— Ei, cum îți place? Așa e că am făcut o vânătoare minunată și că prada o să-mi aducă bune parale?

Mi-am stăpânit indignarea și i-am răspuns cu o liniște prefăcută:

— Adevărat. Socot că negrii pe care i-ai lăsat în viață trec de două sute și chiar dacă s-or mai prăpădi un sfert din ei pe drum, tot îți rămân o sută cincizeci de vândut. Și unde mai pui vitele. Zău că te pizmuiesc!

Să nu fi fost atât de amărât de ce văzusem, aș fi pufnit în râs la mutra pe care o făcu ticălosul la vorbele mele. Se dădu câțiva pași îndărăt, mă privi uluit și zise:

— Mă pizmuiești? Allah face uneori și minuni de astea! Ce te-a apucat, omule, de te-ai schimbat așa, din senin?

— O să afli tu în curând.

— Nu cumva vrei să te faci vânător de sclavi?

— Asta nu, cu nu robesc oameni. Sunt însă câțiva pe care vreau și nădăjduiesc să-i prind.

— Cine sunt ăștia?

— Aș putea să nu-ți răspund, totuși ți-i spun, ca să nu mă crezi fricos sau deznădăjduit. Pe cine vreau să prind vrei să știi? În primul rând pe tine și în al doilea pe tovarășii tăi.

Izbucni într-un râs cu hohote.

— Pe mine și pe ai mei! De ce nu atunci și pe negrii pe care i-am tocmit să mă ajute?

— Pentru că ăștia nu sunt vinovați. I-ai ademenit cu minciunile tale. Vor fi scutiți de pedeapsa care vă așteaptă, pe tine și pe tovarășii tăi albi.

Mă privi câțva timp sfredelitor, veni apoi mai aproape, îmi cercetă bine cătușele și zise mai liniștit:

— Mai că-mi vine să cred că ți-ai slăbit legăturile și că pe asta te bizuiai, ca să ne scapi iar. Văd însă că nu-i așa. Altceva nu pot să cred decât că ai înnebunit.

— Sunt în toate mințile și știu bine ce vorbesc.

— Aha, așa! O să-ți arăt eu numaidecât cum...

Își curmă vorba și se uită iar iscoditor la mine. Eu nici n-am clipit. Trăsese cuțitul de la brâu, ca și când ar fi vrut să

mi-l împlânte în piept. Se răzgândi însă. Îl vârî la loc, scrâşni din dinţi şi urmă:

— Nu! Pe mine nu mă tragi tu pe sfoară. Sunt destul de deştept ca să ştiu ce ai de gând.

— Pentru asta nu se cere cine ştie ce deşteptăciune. N-am altceva de gând decât să-ţi spun în faţă părerea mea. Atâta tot.

— Ei, aş! Nu te mai prefăce. Ştii că nu mai e nici o scăpare, că eşti în puterea mea şi că te aşteaptă chinuri neînchipuite de o minte omenească. Ca să fii scutit de ele şi să ai o moarte uşoară şi repede, încerci să mă aţâţi. Nădăjduieşti că în mânia mea o să te omor dintr-o dată. Dar ţi-ai greşit socoteala. O să te cruţ până ce vom ajunge la Wagunda, pe care o s-o ard până în temelii, îl voi avea atunci şi pe iubitul tău prieten, reissul effendina, în mână şi vă voi face plăcerea să vă vedeţi unul pe altul chinuindu-vă şi să vă auziţi urletele de durere şi văicărelile.

Îmi puse mâna prieteneşte — în batjocură, fireşte, pe umăr şi adăugă:

— Vezi deci că sunt mai deştept decât tine. Nici Allah, nici diavolul nu te mai pot scoate din mâna mea. Eşti pierdut. Şi dacă aştepţi cumva ajutor de la emir ori tragi nădejde că nu voi putea pune mâna pe el, află atunci că vom porni chiar în noaptea asta la Wagunda. Reissul nu se aşteaptă să sosim atât de curând şi cu cât mă voi grăbi, cu atât mai sigur e că îl vom lua prin surprindere. Acu' o să vi se dea ceva de mâncat. Nu că mi-ar fi milă de voi, o, nu! dar ca să aveţi putere la drum.

Plecă să dea poruncă. Eu eram mulţumit că-mi ajunsesem scopul. Nu mai încăpea îndoială că deocamdată ne va cruţa.

Ni se aduse câte o bucată de carne friptă şi supă de băut. Carnea fusese tăiată bucăţele şi un vânător de sclavi ni le vâră în gură, căci mâinile ne erau tot legate. Ne dădură atât cât să ne saturăm bine de tot, pe urmă ne dezlegară de pari şi paznicii ne împinseră ceva mai încolo.

M-am așezat așa ca să nu fiu cu fața la sat, să nu văd ce se petrece acolo. Mă feream să vorbesc cu tovarășii mei, știind bine că aș fi fost împiedicat cu lovituri de bici. Erau și ei, se vede, de aceeași părere, căci tăceau ca și mine.

Deși stăteam întors cu spatele, am simțit că se pregătește ceva. Ce anume, am aflat îndată. Pornirăm la drum. Sclavii mergeau înșirați la rând, vitele erau mâunate dinapoi, pe noi trei ne luă Ibn Asl și vânătorii lui albi între ei.

Ajunserăm la locul unde fuseserăm atacați; aici făcurăm un popas. Vânătorii de sclavi aprinseră câteva focuri. Din cele ce-mi spusese Ibn Asl, bănuiam că nu aveam să zăbovim decât prea puțin timp și bănuiala mea se adeveri cât de curând.

Se aduseră boi înșeuati, pe urmă veni Ibn Asl și-mi zise:

— Ben Nil și Selim nu sunt buni călăreți; dacă i-aș lăsa în jug, s-ar prăpădi pe drum. Și cum îmi sunt dragi ca lumina ochilor și nu vreau să-i pierd, o să-i las să călărească fără jug. Dar pe tine, effendi, te știu călăreț destoinic, de aceea o să călărești cu jugul în gât. Nădăduiesc că nu o să mă dai de rușine.

Cuvintele lui, spuse în bătaie de joc, mă puseră pe gânduri. Mă aștepta un drum greu și foarte obositor. Îmi dădeam însă bine seama că o încercare de fugă era cu neputință. Singura mea nădejde era... apa. Apa? Vreți să știți cum?

Când mi se puseră cătușele la mâini, căutasem să le am cât mai largi, cu gândul să le pot face să alunece mai târziu în jos. Câteva zgârieturi sau chiar răni n-aveau importanță. Nu pusesem însă la socoteală clima de aici. Mă scăldam întruna în sudoare. Mâinile mi-erau mereu umede și atât de umflate, încât oricâte efortări aș fi făcut mi-ar fi fost cu neputință să le scot din cătușe. De aceea trebuia mai întâi să mi le dezumflu și asta nu se putea face decât cu ajutorul apei. Apă rece, numai apă!

Ben Nil și Selim fuseseră legați pe boi. Mă siliră să încalec cu jugul de gât, mă legară zdravăn în șa, apoi boii fură mânați printre tufișuri până ce ajunserăm la câmp deschis, unde ne aștepta convoiul.

În frunte mergeau doi inși călare care, după cum am înțeles mai târziu, cunoșteau bine ținutul. Pe urmă venea o ceată de zece vânători de sclavi albi și după ei Ibn Asl, de a cărui șa erau fixate două curele. Una fu legată de jugul meu, iar cealaltă înfășurată în jurul mijlocului lui Ben Nil, așa că eram nevoiți să călărim amândoi, unul lângă altul, în spatele schingiuitorului nostru.

De la șaua mea pornea o altă curea, care era legată de a lui Selim.

Eu stăteam legat zdravăn de șa, fără să mi se dea frâul în mână, iar la gât aveam jugul acela greu pe care trebuia să-l țin cu amândouă mâinile ridicate, ca să nu fiu sugrumat. Fiecare smucitură a boului lui Ibn Asl avea să miște jugul și să-mi provoace dureri cumplite. Selim nu se pricepea la călărie, era legat și știa și mai puțin să-și conducă boul. Cum animalul său era legat de al meu, își poate oricine închipui ce mă aștepta. Un singur mijloc era pentru a-mi ușura chinurile: să țin cât mai strâns între pulpe boul sub mine. Dar cine poate sta așa, țeapăn, o zi întreagă, și încă pe un bou!

În urma lui Selim veneau alți vânători de sclavi albi, apoi ceilalți. După ce convoiul fu astfel întocmit, la un semnal al conducătorului, pornirăm la drum; mai întâi încet, pe urmă din ce în ce mai repede. Nu trecură nici cinci minute și am putut să-mi dau seama că boul de sub mine nu era un bou de călărie, ci de povară și încă unul din cei mai proști. Călca țeapăn și mai mult în sărituri. M-am trudit pe cât am putut să-i potrivesc nițel pasul, dar ce folos, când Ibn Asl smucea mereu de jug! Și apoi, cei care veneau după Selim izbeau ca nebunii în boul lui, ca să meargă mai repede. Vai de sufletul meu ce-am suferit!

Să fi fost pe la ceasurile trei după miezul nopții. Stelele sclipeau încă pe bolta cerului și drumul ducea tot prin câmp deschis, aici drept, aici cotind când la dreapta, când la stânga. Călăuzele cunoșteau ținutul, ca și când ar fi fost născuți și crescuți acolo. Singurul lucru pe care mi-l îngăduiseră era că puteam să stau de vorbă cu Ben Nil. Sau o făcuseră într-adins, ca să avem prilejul să făurim planuri care s-ar fi dovedit pe urmă zadarnice?

Nu puteam vedea câți călăreți veneau după noi, deoarece jugul nu mă lăsa să întorc capul. Mai târziu, când făcurăm popas, ca să se odihnească boii și să pască, am numărat treizeci de albi și vreo sută de negrii. Așadar, rămăseseră în urmă douăzeci de vânători de sclavi și vreo cincizeci de negri, ca să mâne boii și oamenii luați pradă de la Foguda, pe când Ibn Asl plecase înainte pentru a lua Wagunda prin surprindere.

Bietul Ben Nil făcea tot ce îi sta în putință să-mi ușureze chinurile, dar fiind legat de mâini și de picioare, nu-și putea stăpâni animalul cum ar fi dorit.

— Effendi, îmi șopti el, de astă dată mi se pare că s-a isprăvit cu noi. Ori mai e vreo scânteie de nădejde în sufletul tău?

— Numai o scânteie? Eu sunt sigur că vom scăpa și din asta, i-am răspuns cu tărie.

— De, știu și eu ce să zic!? Tare mă tem că te amăgești degeaba...

— Cât timp trăiesc, nu-mi pierd nădejdea, și deocamdată vezi că trăiesc.

— Ce poți să mai nădăjduiești cu jugul ăla de gât și legat fedeleș?

— Curelele se pot rupe și jugul e de lemn.

— Crezi că ți-ai putea rupe cătușele de la mâini?

— Atâta timp cât sunt nevoit să-mi țin cu ele jugul, firește că nu.

— Și cât timp ai cătușele la mâini nu-ți poți lua jugul.

— Așa e, dar nădăjduiesc că nu le voi mai avea multă vreme.

— Cum o să ți le poți da jos?

— O să aflu mai târziu. Nu vreau să-ți spun deocamdată, fiindcă s-ar putea să ne audă cineva. Acum, tăcere! Trebuie să-mi adun gândurile și să chibzuiesc bine la ceea ce am de făcut, dacă nu vreau să mor sugrumat de jug sau să mă dea boul la pământ și să-mi frâng gâtul.

Teama mea era îndreptățită, căci mă aflam într-adevăr în mare primejdie. Smucit când din față, când din spate, nu se putea ca boul să nu-și piardă în cele din urmă răbdarea și să devină ceea ce era în realitate, adică bou... Eram legat în spinarea lui și purtam jugul acela greu de gât; deci acesta era cel mai primejduit dintre toate părțile trupului meu.

Când se luminează de ziuă, nu-mi mai simțeam brațele. Din pricina poziției în care le țineam ca să sprijin jugul, îmi amortiseră cu desăvârșire. Despre picioare nu mai vorbesc. Le simțeam umflate ca niște butuci. Și totuși chinurile mele aveau să mai sporească încă.

Călăuzele aleseseră, din pricina întunericului, numai câmp deschis. Acum, pe lumină, puteau să meargă pe drum drept și acesta ducea numai prin păduri. Smucit când înainte când înapoi, călăritul pe sub copaci și prin băltoace era mult mai anevoios.

Și totuși am putut răbda până la amiază, când am oprit ca să se odihnească boii. Era un luminiș prin care curgea un pârâiaș.

Ne dezlegară de șa și ne dădură jos.

Picioarele nu mă mai ținură însă și am căzut grămadă.

— În așa hal ai ajuns? râse Ibn Asl batjocoritor. Mai laudă-te și acum cu puterea ta grozavă, dacă-ți dă mâna.

— M-am lăudat eu cândva? i-am răspuns nepăsător. Crezi cumva că sufăr? Dimpotrivă, mă bucur, fiindcă știu că nu vei ajunge la vreme la Wagunda.

— Nu? De ce?

— Pentru că o să te împiedic eu.

Se uită îngândurat înaintea lui și îmi întoarse spatele, fără să spună un cuvânt. Nădăjduiam că-mi ajunsesem cu vorbele astea scopul, adică un tratament mai puțin aspru.

Pantalonii mi se năclăiseră de sângele care țâșnise prin piele; am băgat însă de seamă că slăbiciunea mea era trecătoare. Îndată ce mădulele își luaseră poziția lor normală, nu mă lăsară câteva clipe să mă slujesc de ele, dar starea asta nu ținu mult. M-am prefăcut totuși mult mai slăbit decât eram și tactica mea nu rămase fără efect.

Ni s-au dat și acum carne și apă. Fiind mai liber în mișcări, am putut vedea, după cum am mai spus, din câți oameni era alcătuit convoiul. Luaseră cu ei și boi de rezervă. Doi din ei duceau cortul lui Ibn Asl. De șaua unui bou de povară am zărit atârnat un mănunchi de puști, între care erau și ale noastre.

După ce ne-am odihnit vreo două ceasuri, am pornit iar la drum. Mare bucurie pe mine când am văzut că nu mi se mai pune jugul de gât și mi s-a dat chiar un bou mai acătării! Așadar, vorbele pe care i le spuseseam lui Ibn Asl nu fuseseră rostite în vânt. Drept e că mă legară cu curele de Ben Nil și Selim, dar acum nu mai aveam greutatea aceea atârnată de grumaz și, cu toate că mâinile îmi erau încătușate, puteam ține frâul și îndruma boul de sub mine. Totuși, pe înserate, când făcurăm iar popas, îmi simțeam încă mâinile înțepenite.

Ne aflam acum la marginea unei prerii. Urma ca boii să pască vreo câteva ceasuri, apoi să rumege, firește sub paza câtorva vânători de sclavi, care se schimbau cu rândul în cursul nopții. Pentru Ibn Asl se întinse un cort și mie mi se puse iar jugul de gât. Drept cină ni se aduse un fel de păsă din făină de durrha.

Un foc care să gonească țânțarii trebuia să ardă toată noaptea. Acolo trebuiau să doarmă Ben Nil și Selim, ca să fie mai bine supravegheați. Mie, Ibn Asl îmi zise, după ce-mi cercetă cu băgare de seamă cătușele și jugul:

— Pe tine nu te las din ochi. O să te iau cu mine în cort, ca să fiu mai sigur.

Am fost deci dus în cort și trântit jos tocmai în fundul lui, după ce mi se legară mai întâi gleznele una lângă alta, cu o curea; jugul îl înțepeniră de un stâlp al cortului, așa ca să nu pot mișca nici într-un fel capul.

Aproape de ușă se făcu pentru Ibn Asl un culcuș din pături moi și alături de culcuș i se puse o cană cu apă, ca s-o aibă la îndemână dacă i se va face cumva sete peste noapte. Când se culcă, Ibn Asl spuse cu glas amenințător:

— Să nu cumva să încerci să fugi că ar fi degeaba. O s-aud fiecare mișcare a ta. Jugul e legat de stâlp și, cum te ridici de jos, se cutremură tot cortul. Și apoi, afară lângă foc am pus paznici care au să stea toata noaptea cu ochii ațintiți încoace.

Omul avea toată dreptatea, dar să fi putut pune mâna pe cana cu apă, n-ar mai fi avut dreptate nici pe sfert. Trase perdeaua de la intrarea în cort și se făcu liniște. Eram și eu tot atât de liniștit ca el, numai pe dinafară însă. Înăuntrul meu fierbeam și gândurile mi se încrucișau cu înfrigurare în creier. Așa cum stăteau acum lucrurile, fuga era cu neputință. Deocamdată trebuia să mai am răbdare. Nu se lipea însă somnul de mine. Mai întâi fiindcă nu mă simțeam defel în largul meu, și al doilea trebuia să chibzuiesc bine dacă nu e chip să găesc un mijloc de fugă. Zadarnic, nu găseam nimic. Capul mi se îngreuna din ce în ce; cădeam din când în când într-o toropeală din care, când auzeam pe paznici vorbind cu glas tare când le venea rândul schimbului, mă trezeam și mai obosit.

Veni în sfârșit și ziua. Mă dezlegară de stâlp, apoi îmi dezlegară gleznele și am fost dus afară, unde mi s-a dat iar o strachină de păsat. După ce am mâncat, am fost iar legat de șa, de asemenea Ben Nil și Selim; apoi, am pornit la drum. O călăuză lipsea. După cum am aflat mai târziu, plecase peste noapte în iscoadă.

Eu și Ben Nil tăceam, dar Selim se văicărea mereu. Bietul om era bătrân și oboseala îl doborâse. Mi-era milă de el, deși numai din pricina lui eram în situația aceea nenorocită. I-am spus câteva cuvinte de îmbărbătare, la care nerecunoscătorul se răsti bosumflat la mine:

— Taci și nu-mi mai bate capul! Tu ești de vină de toate astea.

— Eu? De ce eu?

— Dacă rămâneai în Wagunda, nu alergam după tine, ca un măgar bătrân ce sunt. Mădularele mi s-au muiat din încheieturi și ochii mei varsă mai multe lacrimi decât picăturile de ploaie care curg într-un an întreg. Boul ăsta e moartea mea.

— Parcă te laudai că ești bun călăreț.

— Păi așa și e. Sunt cel mai îndrăzneț și dibaci călăreț de pe fața pământului când e vorba de calul ăl mai focos, dar cine a mai văzut un drept-credincios de-al Profetului călare pe bou!

Lăudăroșenia nu-l părăsea nici în clipe atât de grele ca cele prin care treceam.

După ce lăsarăm în urmă câmpia, intrarăm într-o pădure și o străbăturăm călărind pe lângă o mlaștină. Locurile mi se păreau cunoscute. Când mă văzu uitându-mă mai cu luare-aminte în juru-mi, Ben Nil îmi șopti:

— Știi tu, effendi, că noi am mai fost pe aici? A doua zi dimineața după ce am sosit — îți aduci aminte?

— Bine zici. De aceea mi se părea locul cunoscut.

— Ia gândește-te cât de repede am mers?

— Așa e. Am făcut ieri o bună bucată de drum. Dar nu asta e pricina că am ajuns atât de curând aici, ci fiindcă avem călăuze foarte bune.

— Hm... nici o bucurie! Când crezi că vom ajunge la Wagunda?

— Probabil chiar astăzi.

— Atunci ai noștri sunt pierduți și noi împreună cu ei.

— Nu încă. Până diseară se pot întâmpla multe. Nu-ți pierde cumpătul.

Drept e că aveam toate motivele să ne descurajăm. Dacă era într-adevăr așa cum credeam noi, era de așteptat ca la apusul soarelui să fim în apropierea Wagunde și faptul că se trimisese o iscoadă întărea presupunerea mea. Dacă nu ajungeam prea târziu acolo, cu siguranță că Ibn Asl dădea chiar în seara sosirii atacul. Satul avea armată destulă, dar dacă îi lua în somn, ca pe cei din Foguda, nu se mai puteau apăra și erau pierduți.

Scurt — deznodământul se apropia. Trebuia să găsesc până atunci un mijloc de salvare, mai târziu nu mi-ar mai fi folosit la nimic.

— Crezi tu că reissul effendina veghează? mă întrebă iar Ben Nil.

— Nu prea.

— Nici eu. Nu se așteaptă ca Ibn Asl să sosească așa de curând.

— Și chiar dacă, pentru noi e tot degeaba. Îndată ce Ibn Asl ar vedea că e pierdut, ne omoară pe toți trei.

— Allah! Bine zici.

— De aceea trebuie să ne eliberăm încă înainte de a ajunge lucrurile la o luptă.

— Asta e ceva cu neputință... Nu mai e nici o nădejde pentru noi... Știu că n-o să-i mai văd niciodată, pe ai mei, dar am cel puțin mângâierea că voi muri alături de tine, dragul, bunul meu effendi...

— Nu, dragul meu, o să mai trăiești încă multă vreme fericit, căci ești vrednic să fi fericit. Din suflet te rog, nu-ți pierde nădejdea în ajutorul lui Allah.

Nu-mi răspunse. Nu-i vorbă, nici eu nu eram atât de încrezător pe cât vroiam să par. Am încercat să-mi slăbesc nițel cătușele — zadarnic. Și chiar de-aș fi reușit, tot n-aveam arme și eram și legat zdravăn cu curele. Totuși se putea ivi pe neașteptate vreun prilej oarecare.

Din nenorocire nu a fost așa. După-amiaza trecu și făcurăm popas să se odihnească puțin boii, care erau peste măsură de osteniți, flămânzi și însetați. Se vedea bine că mai mult ca până pe înserate n-o să mai poată ține la drum.

Ni se dădu să mâncăm carne uscată, din care Ibn Asl avea din belșug, iar după două ceasuri călăream mai departe. Ținutul mi-era din ce în ce mai cunoscut. Pe la ceasurile patru ne aflam acolo unde îl așteptasem cu cinci zile în urmă pe Ibn Asl, iar cu puțin înainte de a apune soarele, la vadul la care voiam să-l atac și să-l birui.

Când ne apropiarăm de tot de vad, veni și iscoada trimisă de el și, fiind aproape de Ibn Asl, am putut auzi ce-și vorbesc, mai ales că nici nu căutau să se ferească.

— Ei, ai avut noroc? o întrebă Ibn Asl pe iscoadă.

— Da, stăpâne, mai mult decât aş fi crezut.

— La ce depărtare de aici e satul?

— La vreun ceas dacă mergi pe jos, dar călare ajungi și mai repede. Am văzut dincolo de vad doi inși și am ascultat ce vorbeau.

— Erau negri din Wagunda?

— Nu, soldați albi de-ai reissului effendina. Veniseră în pădure să vâneze vreo sălbăticiune și, fiindcă n-au găsit, s-au așezat jos în iarbă să stea de vorbă.

— Și despre ce vorbeau?

— Despre tine. A fost o întâmplare norocoasă că am dat peste ei, dar dacă mă simțeau, îl vedeam pe dracu'! îmi lăsasem boul ascuns în pădure, ca să mă pot furișa aproape de sat. Tocmai ieșisem de sub copaci, când i-am văzut venind. M-am ascuns repede, altminteri mă zăreau.

— Pe urmă?

— M-am luat tiptil după ei. S-au așezat în iarbă și s-au apucat de taifas. Am auzit tot ce-și spuneau.

— Ce anume?

— Că te așteaptă abia peste patru ori cinci zile.

— Atunci n-au făcut încă pregătiri de apărare?

— Nu. Vor să trimită iscoade înaintea ta și să te lase să te apropii până la iaz, după aceea să ne împingă în apă.

— Ce-mi spui tu am aflat încă de acum trei zile de la Selim. Cine e conducătorul?

— Reissul effendina. N-au însă mare încredere în el. Aia doi ziceau că erau mai bucuroși să-i fi condus effendi și chiar borii sunt de părere că mai bine era dacă îl aveau pe el.

Ibn Asl se întoarse spre mine și zise rânjind batjocoritor:

— Auzi cum te laudă, effendi? Nădăduiesc că n-o să le înșeli încrederea pe care o au în tine.

— Fii sigur că o să-mi dau toate silințele, am răspuns eu, fără să mă tulbur.

— O să fie degeaba, râse el cu ciudă. Apoi se adresă iar iscoadei. Și altceva ce-ai mai auzit?

— Că ăștia trei, care sunt acum prizonierii noștri, s-au întors pe același drum pe care au venit.

— Așadar, nu bănuiește nimeni că s-au dus la Foguda?

— Nu. Cred că effendi s-a simțit jignit și s-a despărțit pentru totdeauna de reissul effendina.

— Bine. Sunt mulțumit cu veștile pe care mi le-ai adus. Ce adâncime are vadul?

— Până la burta calului.

— Trebuie să ne apropiem cât mai mult de sat. Știi tu un loc unde putem poposi fără să fim văzuți?

— Da, stăpâne, la jumătatea drumului de aici. Dacă nu facem foc, nu ne poate vedea nimeni din Wagunda.

— Du-ne acolo. Mult nu o să stăm, fiindcă vreau să dăm atacul încă înainte de miezul nopții.

— Stăpâne, îngăduie-mi să-ți atrag atenția că locuitorii satului au oaspeți. Borii și soldații emirului sunt oaspeții lor și, unde sunt oaspeți, oamenii se culcă mai târziu ca de obicei.

— Ai dreptate. De altminteri, somnul e mai adânc între miezul nopții și răsăritul soarelui. Poate că îi atacăm abia atunci. O să mai trimit o iscoadă. Acum, la drum.

Trecurăm vadul și ne îndreptarăm spre sat. După vreo jumătate de ceas cotirăm spre pădurea unde își pitise iscoada boul.

Copacii erau înalți, cu trunchiurile groase, dar rari. Între două șiruri de tufe era locul pe care Ibn Asl îl alegea de popas.

Descălecarăm și ni se puseră, mie și celor doi tovarăși ai mei, iar jugul de gât. Începuse să se întunece. Boii fură legați de copaci, apoi câțiva dintre oamenii lui Ibn Asl întinseră cortul pentru șeful lor. Cum, în afară de jug, aveam cătușe la mâini și picioarele legate, crezură că nu e nevoie să ne pună paznici. Puteam deci să stăm de vorbă între noi fără să ne audă ceilalți.

— Stăm prost, effendi, îmi șopti Ben Nil. Până acum, eu și Selim eram legați numai cu curele, acu' văd că ne-au pus și fiare. Semn rău. Să știi că nu mai e scăpare.

— Nu vorbi așa, băiete. Trebuie să se ivească vreun mijloc pentru salvarea noastră.

— Ce? Eu nu pot să fac nimic, și nici Selim, iar pe tine au să te lege iar de stâlp în cort.

— Dacă oi vedea și-oi vedea că alt chip nu-i, dau buzna peste Ibn Asl, pe urmă...

— Cu neputință! Ești doar legat, mă întrerupse el.

— Așa e, dar când o să mă ridic de jos, iese stâlpul din pământ și cortul se prăbușește peste el. M-aș mira să nu reușesc să pun mâna pe ticălos.

— Ei și? La ce ne-ar folosi?

— Mult ne-ar folosi. O dată în mâinile mele, nu-i mai dau drumul, fii tu pe pace.

— Și au să ne omoare ceilalți!

— Poate că nu. Avându-l ostatic, ne putem elibera, în schimb!

— Ești legat și nici arme n-ai, pe când el nici în somn nu se desparte de cuțitul de la brâu. Te poate înjunghia într-o clipită.

— Îl apuc așa ca să n-aibă vreme să se slujească de el.

— De-am putea vorbi cu vreunul din negrii ăștia! Nu-i vorbă, nu prea cred că ne-ar folosi la ceva. Drept e că sunt înrudiți cu oamenii din Wagunda, dar erau și cu cei din Foguda, care fac și ei parte din neamul gohkilor, și cu toate astea nu s-au sfiit să-i atace și să-i ucidă fără milă. Când negrii ăștia au mirosit sânge de om, nu mai țin seamă de nimic, devin fiare, nu altceva.

Tăcurăm, căci veniră să ne ia de acolo, ca să ne ducă lângă cort. Nu se întunecase de tot, așa că am putut arunca o privire în juru-mi.

Locul de popas, între cele două rânduri de tufe, era lung și îngust. De o parte a cortului era tabăra vânătorilor de sclavi, albi; de cealaltă, a negrilor. Boii fuseseră legați îndărătul tufelor. Câțiva negri plecară s-aducă apă de la vad. Când se întoarseră, făcură păsatul din care ne îndopară și pe noi, pe urmă am fost dus în cort și legat cu jugul de la gât de stâlp.

Ibn Asl rămase în ușa. Auzeam ce vorbește cu oamenii săi. Porunci la doi dintre ei să se ducă să iscodească, iar altuia să-i ducă apă proaspătă de la vad.

Trecu vreme de un ceas până să se întoarcă omul cu apa. Ibn Asl sorbi câteva înghițituri, apoi puse jos oala în spatele lui.

Peste puțin timp se întorseseră și iscoadele. Spuseră că în sat domnește mare însuflețire și e sigur că oamenii se vor culca târziu în noaptea aceea. Era acum atât de întuneric, că nu puteam desluși chipul nici unuia dintre ei, deși perdeaua cortului era dată la o parte.

Ibn Asl păru că chibzuiește, pe urmă l-am auzit zicând:

— Bine, vom ataca după miezul nopții. Santinelele să fie tot alea de aseară. Să deștepte oamenii la timp. Dați încoa' păturile pentru culcușul meu!

Ascultam cu încordare, să nu-mi scape un cuvânt, și-i urmăream fiecare mișcare. I se aduseră păturile, să-și facă singur culcușul. Oala cu apă îi era în drum; ca să n-o

răstoarne, o puse mai încolo. După ce fu gata cu pregătirile, veni să-mi examineze legăturile.

— Câine, astăzi a fost cea din urmă zi bună a ta, începu el. Mâine reissul effendina va fi în mâinile mele și o să urlați amândoi să se-audă dincolo de Nil.

Se încredință că sunt bine legat, nu mai zise nimic și se duse să se culce. Oala era aproape de mine. Tremuram de frică să nu-și aducă aminte de oala cu apă și s-o ia de acolo.

Am așteptat până am fost sigur că a adormit, un ceas întreg, care mi se păru o veșnicie. Am întins apoi picioarele spre oală, ca s-o „pescuiesc”. Am prins-o între glezne și am început s-o trag binișor spre mine, ridicând încetul cu încetul genunchii. Am putut-o apuca în sfârșit cu mâinile. Era o așa-zisă „kulle”, un fel de ulcior pântecos și destul de larg la gură, ca să pot băga mâinile înăuntru. Cum stânga e de obicei mai îngustă decât dreapta, am vârât-o întâi pe ea, ferindu-mă însă să nu-mi zăngăne lanțurile. Apa era rece.

N-am putut măsura timpul, dar cred că am ținut-o pe puțin un ceas. Când am pipăit-o cu dreapta, am simțit că pielea se zbârcise; așadar mâna se dezumflase și se îngustase. Am început să sucesc cătușa în jurul încheieturii. Era cât pe ce să scot un țipăt de bucurie — mâna alunecă afară din cătușă. Acum trebuia să scap de jug. Se dovedi mai lesne decât mă așteptam. Mai rămâneau curelele de la picioare. Făcuseră o fundă și am tras de capete și iată-mă stăpân pe toate mișcările mele. Cătușele atârnavă de mâna mea dreaptă, dar, în loc să-mi fie o piedică, îmi puteau sluji drept armă, care nu era de lepădat.

Și-acum? Să-i eliberez pe Ben Nil și Selim? Nu mergea, m-aș fi expus iar la o primejdie, căci erau bine păziți. Dar dacă Ibn Asl se deștepta din somn și băga de seamă fuga mea? Firește, își va închipui, numaidecât, că planul său va fi dat de gol și îi omora pe loc.

Situația era cât se poate de critică; de salvat nu-i puteam salva și nici aici nu-i puteam lăsa. Ce-ar fi să-l omor pe Ibn Asl? Să-mi scape iar? Numai asta nu! Ori, ori!

M-am lăsat la pământ și am început să mă târăsc pe burtă, ținându-mi cătușele să nu zăngăne.

Ibn Asl dormea adânc. Să-l omor în somn? Să-l înjunghii chiar cu cuțitul lui? Nu, eu nu sunt un ucigaș... M-am întins până la patul adormitului, cu o mână l-am apucat de beregată, apoi l-am izbit cu pumnul în tâmplă. Un horcăit înăbușit... al meu era!

Acum repede afară, dar cu el! I-am tras cuțitul și pistolul de la brâu — căci nici în somn nu se despărțea de ele — și m-am ridicat în picioare. În fața cortului, paznicii, înapoi și la stânga tufe, la dreapta însă un loc liber — atât am apucat să văd. Cuțitul avea tăișul ascuțit ca un brici. Am tăiat pânza cortului în partea aceea, l-am luat pe Ibn Asl pe umeri și m-am strecurat afară. Bineînțeles că nu atât de repede după cum povestesc, deoarece trebuia să mă feresc să fac cel mai mic zgomot; totuși am izbutit în cele din urmă să ajung la locul unde erau legați boii; am trecut de ei și mă pomenii pe câmp.

Acum mă puteam descurca mai ușor. La dreapta mea era iazul; m-am îndreptat într-acolo. Ibn Asl atârna greu și eu n-aveam vreme de pierdut. Ca să-l târăsc după mine până în sat, mi-ar fi trebuit cel puțin o jumătate de oră. Nu puteam zăbovi atât. Văzusem în trecerea mea, ceva mai pe dreapta, un copac gros; l-am căutat și l-am găsit. Stelele sclipeau viu pe cer și luminau destul ca să pot vedea. Îmi trebuia cu ce să-l leg pe Ibn Asl. Curelele cu care îmi fuseseră legate gleznele le băgasem în buzunar; împreună cu brâul prizonierului meu și turbanul lui lung îmi ajungeau. Fesul — căluș.

În mai puțin de două minute era legat fedeleș de copac; singur nu s-ar fi putut dezlega și de strigat iar nu putea, din pricina călușului.

Am luat-o la fugă spre iaz. Am privit în sus, spre sat. Era întuneric beznă. Cu toate cele spuse de iscoadă, toți dormeau. Am urcat dealul în fugă, chibzuind în același timp ce era de făcut. O năvală în tabăra vânătorilor de sclavi era

lucru ușor, dar oare nu s-ar putea ocoli o vărsare de sânge? M-am gândit la căpetenia djangehilor. Cu ajutorul lui da. Mai mult încă: îi puteam dovedi reissului effendina că nu eu, ci el avea nevoie de mine. Din firea mea nu sunt trufaș, însă omul acesta mă jignise și vroiam să-i dau o lecție.

Pământul era moale și iarba înăbușea zgomotul pașilor mei. Cam pe la jumătatea drumului era o stâncă nu mai înaltă ca un stat de om, pe lângă care trebuia să trec. Piatra era albicioasă și mi se păru că zăresc lângă ea ceva întunecat mișcând. În situația în care mă aflam, orice îmi dădea de bănuț; am scos cuțitul de la brâu și m-am apropiat tiptil de stâncă. Ceea ce am văzut erau... un bărbat și o femeie, o pereche de îndrăgostiți, cum se găsesc cu sutele de mii și nu numai în Africa. Perechea sări speriată în lături. Pe fată n-am luat-o în seamă dar m-am uitat bine la băiat. Purta o margine de pălărie pe capul lui încârlionțat, iar pe nasul turtit o pereche de ochelari fără lentile.

Al dracului mai era și flăcăul ăsta! Își și găsisese în cele câteva zile de când se afla în sat o drăguță! Când mă recunoscui, vru să țipe de bucurie, dar eu i-am pus mâna pe buzele lui cărnose și l-am făcut să tacă. Tocmai vroiam să mă fac înțeles prin cele câteva cuvinte pe care le știam în limba lui, când o altă pereche de îndrăgostiți răsări din partea cealaltă a stâncii. M-am uitat la bărbat și am văzut cu bucurie că era unul din tălmaci. M-am înțeles repede cu el și a luat-o la fugă spre sat să-l scoale pe căpetenia djangehilor și să vină amândoi încoace. Avea ordin să nu trezească pe nimeni altcineva și să nu cumva să spună cuiva un cuvânt din cele ce aflase de la mine.

După zece minute era înapoi. Acum trebuia să câștig de partea mea pe căpetenie, ceea ce îmi fu lesne, deoarece mă puteam înțelege cu acesta prin tălmaci și pentru că negrul avea o ură neîmpăcată împotriva lui Ibn Asl.

Am plecat cu el, luându-i cu mine pe flăcăul cu ochelari și pe cele două fete, ca să-i las de pază la Ibn Asl. Flăcăul

mă asigură că mai degrabă se lasă tăiat în bucăți decât să-i scape prizonierul. Acesta își venise în simțiri. Ținea ochii închiși, dar răsufla anevoie pe nas, ca să nu se înăbușe.

M-am îndreptat apoi cu negrul spre pădure. Planul meu era să-l duc pe furiș la ai săi, ca să le lămurească intențiile lui Ibn Asl, în timp ce eu cu tălmaciul aveam să ne strecurăm în cort, ca să fim în apropiere când vânătorii albi de sclavi vor fi biruiți.

La lumina stelelor deslușeam bine drumul. Când ajunserăm aproape de tabără, ne lăsarăm la pământ și începurăm să ne târâm pe burtă, eu înainte, căpetenia îndărătul meu și tălmaciul după noi. Principalul era să nu se facă gălăgie până ce va apuca negrul să fie recunoscut de ai săi. Aceștia erau îngrămădiți în partea de dincoace a taberei, pe când albi dincolo de cort. În pădure domnea liniște; așadar, fuga mea și lipsa lui Ibn Asl nu fuseseră încă observate.

Ne târârăm mai departe, până ce zărirăm grămada de negri adormiți. Căpetenia îl trezi pe cel care îi venea mai aproape, și-i șopti ceva la ureche. Omul vru să sară în picioare, dar se stăpâni la un cuvânt al căpeteniei; deșteptă pe cel de lângă el, acesta pe altul, apoi căpetenia îmi spuse prin tălmaci:

— Du-te în cort, effendi. Oamenii mei vor fi deșteptați unul după altul și vor afla de sosirea mea printre ei, pe urmă vom tăbărî cu toții peste albi lui Ibn Asl. Poate că nici n-o să fie nevoie să iei și tu parte la luptă.

— Cu atât mai bine.

Încet, încet, ne-am furișat în cort, fără să fim simțiți. La intrarea în cort am dat puțin perdeaua la o parte. Ochii mei, deprinși cu întunericul, putură zări la câțiva pași înaintea mea.

Tocmai în față, cu spatele întors spre cort, i-am văzut pe cei doi paznici de veghe; la picioarele lor zăceau Ben Nil și Selim; în stânga dormeau ceilalți vânători de sclavi. M-am strecurat binișor afară, cu pistolul lui Ibn Asl în mână; era o

armă veche și grea. Din două lovituri cu patul pistolului i-am culcat la pământ pe paznici. Repede la Ben Nil. Băiatul nu dormea și mă recunoscuse numaidecât.

— Effendi, îmi șopti el, ești liber?

— După cum vezi; dar stai liniștit, să nu-i trezești pe ceilalți.

I-am tăiat curelele de la picioare și i-am scos jugul. Se putea ridica de jos, însă, din nenorocire, mâinile îi erau încătușate.

— Colo, la dreapta, sunt armele noastre; dă-mi pușca mea; de izbit tot pot izbi cu ea, așa încătușat cum sunt, îmi șopti el.

— Nu încă. Hai cu mine în cort, ca să nu te ia djangehii drept unul dintre oamenii lui Ibn Asl.

— Djangehii? Ce-i cu ei? Cum?...

Nu l-am lăsat să urmeze și l-am împins în cort. În tabără începu o mișcare și forfotă. Negrii aflaseră unul de la altul că venise căpetenia lor, că Ibn Asl plănuia să le omoare căpetenia și să-i vândă ca robi, după ce se va fi slujit de ei pentru scopurile lui. Se apropiau tiptil de cort, lângă care se afla o grămadă mare de frânghii și curele, destinate locuitorilor Wagundei; luară din ele atât cât socoteau că o să le trebuie ca să-i lege pe vânătorii de sclavi.

O suta de djangehi la treizeci de albi; îi spusese căpeteniei prin talmaci că de fiecare vânător de sclavi e nevoie de trei războinici de-ai săi și atacul să se dea în același timp, ca să nu scape vreunul din albi. Căpetenia avusese grijă să transmită ordinul, care fu executat întocmai.

Negrii se apropiau pe nesimțite, ca niște stafii, și cât ai clipi vânătorii de sclavi fură legați burduf. Nici o armată bine organizată n-ar fi putut îndeplini mai exact un ordin. Vânătorii de sclavi nici n-avură timp să se dezmeticească bine sau să pună mâna pe arme.

După ce se isprăvi cu treaba asta, se aprinse un foc, deoarece era nevoie de el pentru o mai bună orientare.

Scena pe care o aveam înaintea ochilor era — aş putea zice — chiar veselă, pentru noi, bineînţeles.

Ben Nil fu, fireşte, descătuşat imediat. Ce mutre caraghioase aveau vânătorii de sclavi văzându-se acum legaţi de foştii lor aliaţi. Ocărau şi înjurau cu foc. Urmarea fu că li se puseră numaidecât juguri de gât şi cătuşe la mâini. Existau doar din belşug! Adusesse Ibn Asl destule, ca să le aibă pentru locuitorii Wagundeii.

Băieţii djangehi, duşmanii noştri de până mai adineauri, nu mai ştiau cum să ne mulţumească şi să ne roage de iertare.

I-am trimis pe Ben Nil şi pe Selim să-i aducă pe Ibn Asl şi pe paznicii săi. Luară cu ei nişte cătuşe şi un jug: cu această podoabă de gât veni căpetenia vânătorilor de sclavi printre noi. Eu am vrut să nu-l iau în seamă, dar când ticălosul mă luă la ocări, am sărit indignat de la locul meu şi i-am strigat:

— Taci, nemernicule! Mi-ai spus acum câteva ceasuri să nu mă dau de ruşine şi să fac cinste încrederii pe care o au mulţi în mine. Am făgăduit să fac tot posibilul şi m-am ținut de cuvânt. Ți-am dovedit şi de data asta că binele biruie întotdeauna răul; acum nu vreau să mai am de-a face cu tine. Reissul effendina o să-ţi hotărască soarta.

Cele câteva ceasuri care mai erau până să se lumineze trecură în mare veselie. Cel mai vesel dintre toţi ai noştri era Selim, care nu mai isprăvea nici acum cu laudele pe care şi le aducea sieşi, zicând că numai lui i se datora izbânda.

Când începu să se lumineze de ziuă, am pus să se înşeeze boii, căci vroiam să le joc o festă celor din sat. Lucrurile şi prizonierii fură încărcăţi în spinarea boilor, pe urmă încălecarăm şi noi. Ieşirăm din pădure şi ne îndreptarăm spre iaz. Ajunşi acolo, îl ocolirăm agale. Cei din sat, care se treziră şi ei ne luară drept duşmanii pe care îi aşteptau şi începură să scoată obișnuitele răcnete de luptă. Se îngrămădiră la gard, iar „generalissimul lor”,

reissul effendina, îi împărți în mai multe detașamente. Când acestea se puseră în mișcare, ca să coboare dealul și să „ne împingă în apă”, după cum era planul, l-am trimis pe viteazul meu Selim înainte, călare pe un bou al dracului de îndărătnic. Nimeni nu se potrivea mai bine pentru scopul urmărit de mine decât acel „mare erou de pe fața pământului”. Venise, văzuse și învinsese — ca întotdeauna —... Abia îl zăriră și auziră primele lui cuvinte și cetele de războinici se risipiră, disciplina se duse pe copcă și toți o luară la vale să vadă „minunea”. Se înghesuiau care mai de care să afle de la mine ce se petrecuse; eu însă n-aveam timp să le răspund, căci trebuia să-l apăr pe Ibn Asl, altminteri l-ar fi sfâșiat în bucăți. La un ordin al meu, soldații reissului effendina făcură un cerc în jurul prizonierilor și-i duseră în sat, ca să-i bage la „răcoare”.

Djangehii îi urmau, iar cei din Wagunda, bărbați, femei și copii, se țineau după ei, făcând o gălăgie asurzitoare. Nimeni nu mă mai lua în seamă. Am rămas singur câțva timp la malul lacului apoi am luat-o și eu agale spre sat.

În vremea asta Selim avusese răgaz să povestească aproape fiecăruia în parte închipuitele lui acte de bravură și să-i înfierbânte pe toți. Până și pe emirul, care îmi ieși înainte, de cum mă zări, îmi întinse amândouă mâinile, zicând:

— Te rog să mă ierți, effendi, dacă am fost nedrept cu tine. Știu că pe palavrele lui Selim nu mă pot bizui, dar din puținul pe care l-am aflat de la Ben Nil, îmi dau seama că dacă nu erai tu, am fi fost cu toții pierduți. Tot satul dormea.

— Nu tot, i-am răspuns eu zâmbind. Pentru patru suflete îndrăgostite era prea strâmt locul în sat și...

N-am putut sfârși, căci o ceată de gohki, condusă de flăcăul cu ochelari, dădu năvală spre mine și mă târî în sat, de la colibă la colibă, ca să-mi poată mulțumi fiecare în parte.

După prânz urmă o plimbare triumfală prin sat, dar de cu totul altă natură. Ibn Asl și tovarășii săi, toți legați cu jugul pe care îl purtasem și eu de gât, fură și ei plimbați prin sat, apoi așezați la marginea prăpastiei și împușcați. Trupurile lor se rostogoliră în adânc.

Eu n-am vrut să fiu de față la execuție, deși osânda era dreaptă și o meritaseră din plin. Am răsuflat însă ușurat că scăpasem de primejdia care mă amenințase până acum.

Djangehii fură iertați. Aflarăm de la ei că celălalt detașament al vânătorilor de sclavi avea ordin să se ducă de la Foguda la Agardu, unde trebuia să se întâlnească mai târziu cu Ibn Asl. Gohkii cunoșteau ținutul și hotărâram ca a doua zi dimineață să pornim într-acolo pentru a-i salva pe prizonieri.

Pe la vremea prânzului dădurăm într-adevăr de convoi. Când cei cincizeci de djangehi văzură că tovarășii și căpetenia lor sunt cu noi, trecură imediat de partea noastră. Soldații lui Ibn Asl, deși știau ce îi așteaptă, n-au vrut să se predea, așa că, a fost nevoie să fie împușcați. N-aș fi vrut să se facă atâta vărsare de sânge, dar nu eu eram de vină și răspunderea nu putea să cadă asupra mea.

Îi compătimeam din inimă pe bieții sclavi. Li se dădură îndărăt, nu-i vorbă, vitele și libertatea, dar știau că acasă vor găsi satul pustiit și pe cei dragi uciși sau arși de vânătorii de sclavi.

Să nu se spună că negrii nu simt, sunt și ei oameni ca și noi și sufletul lor plânge și el la durere ca și al unui european civilizat.

3. Faceți bine celor ce vă urăsc

Mulți dintre cititorii mei parcurgând sfârșitul capitolului anterior se vor fi gândit: „acum, autorul trebuie să încheie, pentru că, după toate regulile, povestirea a ajuns la final, conflictele fiind aplanate și dreptatea ieșind biruitoare”.

Iar eu mi-aș fi putut încheia povestirea cu episodul sederii în Wagunda, dacă destinul n-ar fi făcut ca, în urmă cu câțiva ani, să întâlnesc, într-o țară îndepărtată, un om, pe care în ciuda oricăror așteptări, aveam să-l revăd aici, în îndepărtatul Sudan.

Țin minte că atunci, împreună cu Halef, curajosul meu servitor, pe care-l cunosc toți prietenii mei, am făcut o călătorie prin „împărăția leului argintiu”^[1]. Obosiți, după luni întregi de mers călare, însă bogați în cunoștințele și experiențele acumulate, am ajuns în ținutul triburilor de kurzi-tâlhari de dincolo de granița persano-turcă, oprindu-ne câteva zile într-o mică așezare numită Khoi, pentru a se odihni caii. Trebuie să menționez că pe vremea aceea trăia încă Rih, minunatul, inegalabilul meu armăsar murg, ucis mai târziu de un glonte care, de fapt, îmi fusese destinat mie. Și dacă acest nobil și rezistent animal a fost istovit de călătorie, vă puteți ușor imagina că, deși avea un arbore genealogic grozav, calul lui Hagi Halef a obosit mult mai tare. În ultimele zile, ajuns la epuizare, începuse să schiopăteze, așa că, ținând cont de drumul greu pe care-l mai aveam de parcurs până dincolo de Tigru, ne-am văzut siliți să poposim în Khoi, deși acest loc nu ne ispitea deloc. Dacă cei din primele colibe pe lângă care am trecut se uitau cu gura căscată la noi, când am ajuns în dreptul hanului, se adunaseră o mulțime de oameni pentru a ne arăta admirația lor. Uimirea nu era provocată atât de noi cât de armăsarul meu, care-și arăta valoarea inestimabilă

în ciuda halului în care ajunsese. Rih purta unul dintre costisitoarele hamuri, numite *reşma*, atrăgând, fie şi numai pentru asta, toate privirile. L-am primit de la un persan de vază, căruia îi făcusem cândva un serviciu deosebit, şi cum din mărinimie mi-a căutat cele mai frumoase *reşma*, care la kurzi simbolizau averea, n-a fost de mirare că toţi — bărbaţi, femei şi copii — veneau în fugă dinspre căsuţele din apropiere, pentru a admira calul şi harnaşamentul.

Hanul era o construcţie nefinisată, din piatră, lipită cu lut, fără etaj, şi care avea ferestre atât de mici, încât lumina zilei abia pătrundea în interior. Şi dacă, fie-mi iertat, folosesc cuvântul ferestre, să nu se înţeleagă nicidecum ceva cu ochiuri de sticlă, ci o simplă deschizătură în zid, prin care vântul putea sufla cum şi cât voia şi care servea şi laudabilului scop de a scoate fumul de la sobă, pentru că hornuri nu existau. Şi poarta care dădea în curte era o simplă gaură în perete, iar curtea arăta ca şi când, de un şir lung de ani, bălegarul tuturor animalelor sălbatice şi domestice era adus aici şi călcat în picioare de stăpânitorii lumii şi graţioasele lor însoţitoare.

Cam la fel arăta şi hangiul care apăru în deschizătura uşii, pentru a ne întâmpina conform obiceiului oriental, cu plecăciuni ample şi vorbe meşteşugite. Şi, bineînţeles, nu i se adresa hagiului Halef Omar, ci mie, care, ca stăpân al celui mai bun cal, trebuie că eram cel mai distins.

— Bine aţi venit, o, stăpâne, în casa mea, care-şi deschide cu încântare cele douăsprezece porţi! Allah să te acopere cu mii de binecuvântări, iar sub picioare să-ţi aştearnă un covor de pace divină! Spune tot ce-ţi doreşte inima şi-ţi voi aduce într-o clipă. Ochii mei strălucesc de bucuria sosirii tale precum soarele paradisului. Făptura mea abia aşteaptă să te servească, mâinile mele tremură de nerăbdarea de a-ţi îndeplini poruncile, iar picioarele mele vor zbura ca aripile de vultur pentru a-ţi trimite solia cât ai clipi. Sufletul cuibărit în mine va...

— Lasă-l la locul lui! îl întrerupsei. Nu-mi prea place vorbăria. Ai un adăpost pentru noi doi?

— *As kolahme tah* — sunt servitorul tău. Vă voi trata cum sunt tratate favoritele Profetului.

— Și mâncarea?

— *Bu kalmeha ta ssiu taksihr nakehm* — pentru a te servi nu voi precupeți nimic. Sunt gata să-mi sacrific întreaga turmă pentru voi.

— Lasă animalele în viață! Nu suntem aici să devorăm turme. Important este să aibă caii noștri un bun sălaș.

— O, *chodih*^[2], veți avea staule cum doar palatele din Mecca mai sunt!

— Bine! Arată-ne aceste palate!

— Vino pe urmele pașilor mei. Vei fi mulțumit de mine, cea mai credincioasă slugă a ta!

Descălecarăm și această „cea mai credincioasă slugă a mea” se îndreaptă spre poarta care dădea în curte. Capu-i zburlit era împodobit cu un batic care, de fapt, nu mai era batic, ci o încâlceală de franjuri rupte. Și purta niște pantaloni cum nu mai puteai vedea alții pe pământ! Obiectul de nedescris, care se numea doar amăgitor așa, nu era altceva decât o cârpă destrămată care se străduia în zadar să ajungă până la genunchi, iar în ce privește gambele, păreau a fi acoperite de ciorapi, închiși la culoare, împlețiți. Dacă te uitai mai de aproape, observai că această „țesătură” provenea de la bălegarul din curte, ridicat la rang de mină de aur. Acest nobil kurd purta și o haină, din mânecile căreia n-a mai rămas decât o treime în stânga și un sfert în dreapta. La spate era închisă, într-adevăr închisă, cu excepția găurilor. În față era deschisă de tot, pentru că, dacă e să spun adevărul, nu se mai vedea nimic din ea. În locul hainei apărea ceva care acoperea pieptul, ceva care, probabil, voia să fie ceea ce turcii numesc *gomlek*^[3], iar arabii *kamis*, totuși, îmi era imposibil să

descriu mai exact ceea ce vedeam, pentru că se asemana mult prea mult cu învelișul gambelor.

De îndată ce apăru, observai privirea lui confuză; mergea acum cu pași așa de clătinați și nesiguri, încât crezui că e bântuit nu doar de sufletul pe care nu-l putuse elibera, ci, și de acel spirit ferice care-și datorează existența neliniștii de a fi tras mai mult la măsea.

Ținând caii de căpăstru îl urmarăm pe hangiu în curte. Chiar la intrare era o adâncitură, în care se strânsese lichidul scurs din amintitul aur.

Hangiul, ca proprietar și posesor al omniprezentei grămezi de îngrășămintे naturale, cunoștea acest loc periculos și încercă să-l ocolească, însă puterea de atracție a acestui punct fu atât de mare față de forța săriturii, încât — lucru firesc — îl doborî pe proprietarul hotelului din Khoi. El căzu în brațele calde ale țărânei. Întinsei mâna să-l scot de acolo, însă păru că are suficient exercițiu să se descurce singur într-o asemenea situație, pentru că mă refuză, se cațără agale din groapă și-mi spuse râzând:

— *Taklîf, b'ela k'nahrek, be'in ma, batal* — nu te formaliza, între noi nu este cazul!

Avea dreptate, căci după ce se ridică în picioare, nu arăta a fi mai murdar decât înainte.

— Sidi, spuse Halef, într-o arabă magrebină, pe care hangiuul cu siguranță n-o înțelegea, acest ins este un *Abu kull chanazîr*, un tată al tuturor porcilor, la care nu putem nicidecum rămâne. N-ai vrea să ne căutăm o altă locuință?

— Hanul lui este singurul în aceste locuri, dragă Halef.

— Atunci să rămânem mai degrabă în aer liber!

— Nu se poate. Ne aflăm în ținutul kurzilor sălbatici, care sunt cei mai de temut hoți de cai. Gândește-te la neprețuitul meu Rih! În loc să ne odihnim, nu vom închide ochii o clipă.

— Din păcate, așa este, trebuie să avem un adăpost care să se poată închide. Aici nu vom găsi un colțișor mai curat, să ne căutăm, deci, un loc mai puțin murdar și unde acest

gidd el wasah^[4] nu trece prea des pe lângă noi! Am văzut mulți oameni al căror aspect îmi provoca scârbă, însă un asemenea individ, răsfățat al bălegarului, încă nu!

Clătinându-se de cherchelit ce era, „răsfățatul” străbătu curtea spre o deschizătură din zid, lângă care se opri, ținându-se de perete. Apoi se întoarse spre noi.

— Aici, *chodih*, este locul unde caii voștri se vor simți ca îndărătul porților paradisului. Băgați-i înăuntru și spuneți-mi ce nutreț să le dau!

Aruncai o privire în încăperea, care era atât de întunecoasă, încât fui nevoit să mă obișnuiesc mai întâi cu bezna. Apoi zării în aceste „palate de la Mecca” o abundență de tot soiul de gunoaie, așa că refuzul fu categoric și fără menajamente.

— Nu ești în toate mințile? Aici e atâta mizerie încât caii s-ar îneca în ea.

Hangiul mă privi o secundă fără să înțeleagă, apoi strigă:

— Mizerie? Mizerie la mine? Așa ceva nu mi-a spus încă nimeni! Este o jignire pentru care, de fapt, ar trebui să te provoc la *müssajefet*^[5]?

Această amenințare mi se păru așa de nostimă, încât izbucnii într-un hohot de râs. Halef însă se enervă atât de tare, încât i se adresa tipând:

— Cum? Îndrăznești să vorbești despre un *müssajefet*! Știi cine este înaltul dregător cu care vorbești așa?

— Nu, răspunse hangiul nevinovat.

— Este vestitul emir Kara Ben Nemsî din Germanistan.

— Nu-l cunosc. Și tu, cine ești?

— Eu sunt la fel de vestit Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah. E de-ajuns să ridicăm un singur deget împotriva ta, că din teama te vei răsturna peste grămada de gunoi!

— Oho! Mă numesc Ali și nu fac parte din tagma disprețuiților *gurani*^[6], ci aparțin asireților, care știu să mânuiască armele. Nu mă tem de nimic!

— Deja tremuri!

— Da, dar nu de spaimă, ci... ci...

— Ci de *raki*^[7], spuse Halef.

— *Raki*? Astăzi n-am luat nici măcar o înghițitură. Dar nu vrei cumva să mă faci de rușine și să mă consideri un *sekran*^[8]!

— Ba tocmai asta vreau.

— Te înșeli!

— Dovedește acest lucru! Un discipol credincios al Profetului n-are voie să fie beat niciodată și dacă, vreodată, este bănuț de așa ceva, orice bun musulman are datoria de a-i pune în față preceptul coranic al verificării — surata *tel Imtihan*. O știi pe dinafară?

— Nu.

— Am să ți-o spun eu repede și tu o repeți la fel de repede! Fii atent!

Aceasta este cea de-a o sută noua surată din *Coran*. Spune după mine: „O voi necredincioșilor, eu nu venerez ceea ce venerați voi și voi nu venerați ceea ce venerez eu, nici nu voi venera vreodată ceea ce venerați voi, precum nici voi nu veți venera niciodată ceea ce venerez eu. Voi aveți religia voastră și eu o am pe a mea”.

În traducere pare simplu, însă, după cum și tu cititorule știi, în arabă este greu chiar și pentru un om cumpătat să recite repede și fără greșeli acest verset. Iar unul turmentat nu-l spune nicidecum până la capăt. De aceea se obișnuiește ca cei despre care se crede că sunt chercheliți, să fie puși să declame această surată. Cine nu vrea, înseamnă că recunoaște că este beat. Acesta este motivul pentru care nimeni nu refuză să spună ce i se cere. Nici Ali nu refuză. Își dădu toată osteneala să repete de mai multe

ori, după Halef, însă fu nevoit de fiecare dată s-o ia de la capăt, fără a reuși să spună totul până la sfârșit.

— Recunoști că ești cherchelit? întrebă furios, micul meu Hagi. Va trebui să plătești în iad pentru asta!

— Eu? Nici nu mă gândesc! Sunt doar bine dispus; însă dacă intrați în han veți vedea unul care nu poate sta nici în picioare, nici pe scaun, darmite să-și țină ochii deschiși.

— Casa ta este deci un *maghare er redila*, un iad al viciilor, pe care Allah l-ar blestema, iar mizeria sufletului tău este la fel de mare ca stratul de bălegar de aici. N-ai un loc mai bun pentru caii noștri?

— Unul mai bun decât asta? Poate vrei al Șaptelea Cer al lui Mohammed pentru animalele voastre? Nu este grajdul acesta splendid față de cel în care-mi țin eu caii? Aici nu primesc decât caii oaspeților de vază care trag la hanul meu.

— Nici nu mai știu ce să facem! Sidi, ai tu vreo idee?

— Nu ne mai rămâne altceva de făcut decât să-l punem să curețe grajdul ăsta, răspunsei eu. Mai întâi să vedem însă ce ne rezervă nouă acest loc. Ai cumva o cameră specială pentru oaspeți de seamă?

— Nu, replică hangiu, căruia îi adresasem întrebarea, în fața lui Allah toți oamenii sunt egali, de aceea și persoanele nobile stau la un loc cu sărăntocii.

— Asta înseamnă că vom sta în aceeași încăpere cu bețivanul dinăuntru?

— Da.

— Mai întâi vrem să vedem și noi încăperea!

Ne legarăm caii, pentru scurt timp, în curte și ne lăsarăm conduși de hangiu în încăperea cu pricina. Era lungă și lată, dar foarte joasă. Ocupa cea mai mare parte a casei, de la ușă până la frontispiciu. Podeaua era din lut bătătorit. Erau câteva mese și bănci joase, cioplite, fixate în podea, iar de peretele din spate erau sprijinite mai multe lojnițe din salcie, care depășeau înălțimea unui om. Aceste împletituri sunt folosite în Kurdistan ca pereți detașabili

pentru a face dintr-o încăpere mai mare altele mai mici, după nevoie.

Înăuntru se afla un singur oaspete, care ședea la o masă, cu capul pe brațe. Avea în față o carafă de lut cu două căni mici, tot de lut, din care se băuse deja rachiul ce făcuse ca hangiul să pară beat și să fie nevoit să spună cea de-a o sută noua surată din *Coran*. Hangiul era de părere că oaspetele era mai beat decât el. Imediat ce intrară înăuntru aruncai deci privirea spre acel bărbat. Acesta își ridică ușor capul și se uită la noi. Privirea sa ascuțită, pătrunzătoare, nu era a unui om beat. Așa mi se păru mie, deși își culcă din nou capul pe brațe. M-am înșelat oare? Ori poate Ali? Sau se prefăcea acest străin? Dacă era așa, precis exista un motiv care dădea de gândit.

Bărbatul era îmbrăcat ca un kurd. Pe cap purta o tichie tradițională, rotundă, de piele, ale cărei margini au fost atât de des și de adânc crestate încât atârnavă în față până la obraz, lateral peste urechi, iar în spate până la umeri. Semăna eu un păianjen mare al cărei corp îi sta pe creștet, în timp ce picioarele lungi se încolăceau de jur împrejurul capului. Purta o vestă închisă la culoare, foarte decoltată, care lăsa să se vadă gâtul puternic și arămiu. Mânele erau înguste sus și din ce în ce mai largi înspre coate, de unde se zăreau brațele goale, osoase. Pantaloni de piele erau băgați în cizme scurte, grosolan lucrate. Ce avea la chimir n-am putut distinge, din cauza poziției; însă lângă el, rezemată de masă, era o flintă orientală. Avea părul alb. Omul avea cam șaizeci de ani dar, deși nu l-am putut vedea prea bine, nu lăsa impresia unui bătrân șubred.

Halef nu-i dădu nici o atenție acestui oaspete. Se uită prin încăpere, dădu mulțumit din cap când văzu că în sobă ardea focul, al cărui fum, prelingându-se pe lângă tavanul jos, ieșea prin ochiul de fereastră, și spuse:

— Știi, sidi, cu ajutorul paravanelor de salcie de colo ne putem face o cameră separată. Ce zici?

— Ideea nu e rea deloc.

— Și mai am o idee și mai bună: am putea ține și caii aici. Ar sta bine, i-am avea lângă noi și n-am fi nevoiți să stăm de pază afară.

Auzind acestea, hangiul răspunse repede:

— Caii aici, în încăpere? Trebuie că Allah v-a înzestrat cu minți deosebite, ca să puteți zămisli niște idei atât de năstrușnice. Cum credeți că voi permite să faceți grajd din cea mai frumoasă încăpere a casei, care este o perlă a acestor locuri!

— Plătim, spuse Halef.

— Plătiți? N-am nevoie de banii voștri. Am în casă mult mai mulți bani decât puteți voi plăti.

— Ești un om foarte bogat, nu-i așa?

— Nicidecum, căci banii nu-mi aparțin. Sunt ai pașei. I-am strâns în această zonă ca haraci. Sunt peste zece mii de piaștri. Aveți la voi o sumă atât de mare?

— Prostănacule! răspunse ca din topor Halef. Suntem mai bogați chiar decât pașa ăsta al tău și ceea ce avem ne aparține. Tu însă nu deții nimic din ce ai aici. Cât ne ceri dacă ne facem o cameră separată?

— Cât vreți să rămâneți? se interesă Ali, precaut.

— Patru zile.

— Zece piaștri pe zi pentru cameră, iar pentru mâncare...

— Asta ne-o pregătim noi, interveni hagiul. Dacă ne lași să aducem și caii îți dăm douăzeci de piaștri pe zi. Bate repede palma, pentru că nimeni nu ți-a dat așa de mult până acuma!

După ce se codi nițel, chefliul fu de acord și, cu ajutorul unui paravan, făcu pentru noi o cameră separată în partea din spate a încăperii, unde Halef aduse și caii. Apoi târguirăm cu doi piaștri un cocoș pe care Halef îl tăie și îl pregăti la țepușă, căci ce ieșea din mâinile lui Ali nu se putea mânca.

Între timp îmi făcui un culcuș în spatele paravanului. Prin împletitura paravanului îi puteam vedea pe cei care

intrau în încăpere. Toți voiau să-i cunoască pe distinșii oaspeți care nu-și puteau lăsa caii în mizerie. Curioși, îi puseră hagiului Halef întrebări, la care acesta răspundea în stilul lui hazliu.

La rostirea numelui meu, oaspetele, care părea beat, se ridică brusc și se interesă:

— Este vorba despre Kara Ben Nemsi effendi, care i-a eliberat pe cei din tribul haddedihiilor de toți dușmanii lor?

— Da, spuse Halef. El este vestitul războinic pe care încă nici un dușman n-a cutezat să-l înfrângă și care merge singur să-l caute pe leul nopții pentru a-l împușca între ochi.

— Este deci cel care a primit de la Mohammed Emin, șeicul haddedihiilor, inegalabilul armăsar Rih?

— Da.

— Este acest armăsar aici, după paravan?

— Da, de ce mă întrebi?

— Pentru că am aflat atâtea despre acest cal și actualul lui stăpân.

Spunând acestea se așază din nou cu capul pe masă și rămase mai multă vreme așa, până când, în sfârșit, se ridică și se îndreptă spre ușă, încet și nesigur ca un om beat. Cam după zece minute intră în grabă o femeie, probabil hangița, și-l întrebă pe soțul ei:

— Tocmai a plecat străinul. Te-a întrebat?

— Să mă întrebe? Ce? răspunse hangiul. A plecat în galop? Dar n-are cal? Și nu poate pleca. Pușca lui este aici!

— A luat unul din caii noștri.

— Și-o fi amintit că trebuie să facă repede rost de ceva. Nu se va îndepărta mult și în curând va fi din nou înapoi, pentru că intenționează să stea câteva săptămâni aici.

Cu acestea Ali încheie discuția; mie unul însă mi se păru straniu, deși nu mă privea. Când străinul îi pusese lui Halef cele câteva întrebări, vorbise foarte clar și precis, nicidecum ca un om beat, iar când se îndepărtase îmi făcuse impresia că mersul lui clătinat era prefăcut. Cum

însă nu avusesem nimic comun cu această poveste, îmi fu total indiferent dacă un oaspete care a luat un cal de la hangiu îi spusese sau nu acestuia despre intenția lui. Între timp, apăru Halef cu cocoșul fript și, fiind ocupați cu mâncatul, cu hrănirea și adăparea cailor, uitai de toată întâmplarea.

Spre seară, făcurăm o plimbare în afara așezării. Când ne întoarserăm, la lăsarea întunericului, hangiuul și câțiva vecini ședeau iarăși cu rachiul în față și erau mai beți decât înainte. Păreau convinși că Mohammed ar fi interzis doar vinul, nu și rachiul. Beau din obișnuință și trăgeau tăcuți, dușcă după dușcă, până goliră vasul. Apoi, ceilalți plecară acasă, iar Ali ieși, pe două călări, pe ușă. Încotro s-a dus, aveam să află curând, căci după câteva minute îl auzirăm din curte, urlând de parcă ar fi fost tras în țeapă. Ieșirăm în grabă să vedem ce se întâmplă. Își frângea mâinile și striga la soția lui și la alți oameni, care veniseră acolo, atrași de țipetele lui. Mahmureala îi trecuse ca din senin, spaima îl trezise de tot. Înțelesei că cei zece mii de plăști ar fi dispărut și că îi acuza pe toți cei de față că i-ar fi furat. Când aceștia spuseră pe rând că nu-s vinovați. Ali fugi în grajd, luă un bici și-și lovi nevasta și tot ce nimeri în cale. Îi smulsei biciul din mână, încercând să-l potolesc:

— Cum poți să-ți pedepsești nevasta și pe oamenii aceștia pentru ceva ce n-au făcut?

— N-au făcut? se încăpățâna Ali. Cum poți spune așa ceva? Unul dintre ei a furat!

— Dacă vrei să știi cine-i vinovat, bate-te pe tine.

— Cum? Pe mine? Ești nebun?

— Eu sunt în toate mințile. Tu însă, nu. Tu ți-ai furat căciula, oferindu-i, după câte presupun, hoțului ocazia să ia banii. Tu i-ai ascuns?

— Da, recunosc Ali.

— Nevasta ta știe unde?

— Nu.

— Dar cei de față?

— Nici ei.

— Ești un om teribil de neatent, pe care rachiul îl face prea vorbăreț.

— N-am vorbit vrute și nevrute! spuse hangiu.

— Așa? Nu ne-ai spus tu nouă, care-ți suntem cu totul străini, că ai avea peste zece mii de plăci în casă?

— Dar nu v-am spus și unde sunt ascunși!

— Nouă, nu. Dar, probabil, altcuiva i-ai spus. Îl cunoști pe străinul care a plecat cu calul tău?

— Nu l-am mai văzut niciodată. Însă știu că este un om bogat din Serdaș, care rămâne aici câteva săptămâni pentru a cumpăra gogoși de ristic.

— Chiar așa? Un locuitor din Serdaș vine de acolo pentru a cumpăra gogoși de ristic? Credulitatea și neștiința ta sunt fără margini. Te întreb dacă acum se cumpără asemenea lucruri?

Ali simți că am dreptate și tăcu.

— S-a întors cu calul? mă interesai în continuare.

— Nu.

— Și nici cu banii?

Atunci îl cuprinse panica.

— Țăla — Țăla — Țăla? Crezi că oaspetele Țăla era hoțul?

— Da.

— De ce?

— A făcut pe bețivul fără să fie. Mai știi ce-ai vorbit cu el în aburii beției?

— Nu mai țin minte tot ce-am vorbit.

— I-ai povestit despre bani?

— Da, pentru că era un om încercat și mi-a spus cum și-i ascundea pe ai săi.

— Și, atunci, tu ai făcut la fel?

— Da, recunosc Ali, tot mai supus.

— A știut deci unde erau ascunși?

— Nu foarte precis, pentru că i-am vorbit de mai multe ascunzători.

— Străinul a căutat peste tot până a găsit, s-a suit pe cal și pe aici ți-e drumul, fără să se mai întoarcă vreodată.

— Dar, effendi, i-a rămas pușca aici!

— Da *heiwana* – o, tu, naivitate! Pe asta a trebuit s-o lase acolo, pentru că dacă ar fi luat-o cu el s-ar fi dat de gol. Și, când cineva fură zece mii de plăști și pe deasupra un cal, nu mai contează valoarea acestui fier vechi.

După cum am mai spus, aburii beției l-au părăsit pe hangiu, dar Ali, nici așa, treaz, nu părea să înțeleagă ce se petrece, pentru că adevărul spuselor mele nu l-a lămurit deloc. Se uită la mine, un timp, fără să spună nimic și apoi se întoarce, străduindu-se să-și pună la încercare puțină putere de gândire pe care o avea. Deodată, se păru că îi vine o idee, pentru că se întoarce din nou spre mine.

— Effendi, cred că am găsit ceva foarte important! Deasupra găurii pe care a trebuit s-o facă hoțul pentru a ajunge la bani am găsit un cuțit. Ce zici de asta?

— L-ai luat de acolo?

— Nu, l-am lăsat acolo.

— Se pare că-ți lipsește orice urmă de gândire. Cu acest cuțit a fost făcută gaura și cel căruia îi aparține nu este altul decât hoțul. Să mergem repede și să vedem despre ce-i vorba!

— Nu, nu! Nimeni nu trebuie să știe unde este ascunzătoarea. Aduc eu cuțitul.

Ali o luă la fugă, fără să-și dea seama că, acum, când banii fuseseră furați, locul unde erau ascunși nu mai avea rost să fie ținut secret. Când reveni, intrară în han, pentru că era mai multă lumină decât în curte. Abia de se uită la cuțit și strigă:

— Effendi, ai avut dreptate, acest cuțit este al străinului. Știu precis. M-am uitat la el când mânca și chiar mi l-a arătat, pentru că mânerul avea un model persan antic. *Sere men* — pe capul meu, el este hoțul! O, Allah, o, profet al tuturor profeților! Sunt nenorocit, pentru că banii nu sunt

ai mei. Trebuie să-i dau pașei. Trebuie să pun alții în loc și voi fi un om sărac! Ce mă fac? Ce sfat îmi dai?

— Hm! Se știe în ce direcție a plecat hoțul. Dacă ar fi ziuă s-ar putea merge pe urmele sale. L-aș putea ajunge din urmă cu calul meu, deși are un avans destul de mare.

— Fă asta, effendi, fă asta!

— Aș face-o cu plăcere, dacă n-ar fi imposibil din cauza întunericii. Trebuie să așteptăm până se luminează. Până atunci, avem timp destul să discutăm și să vedem ce-i de făcut.

— Să ne mai gândim la ce-am putea face? Ce idee! Măine, ticălosul va fi și mai departe decât acum! Nu, nu! Nu-i mai las timp! Trebuie să-mi recuperez banii, banii mei, banii mei! Știu ce am de făcut, e cel mai bun lucru pe care-l

pot face: dau fuga la *nezanum* ^[9] și depun o plângere. Este un om isteț și încercat, mult mai viclean, mai isteț și mai încercat decât noi doi. El va ști imediat cum să ajung din nou în posesia banilor. Fii atent, îi voi avea înapoi cât se poate de repede!

Ali o luă la fugă. Halef izbucni în râs, în urma lui.

— Sidi, ai auzit ce crede acest hangiu despre puterea de înțelegere a *nezanumului* și a ta. Dacă-ți va da vreodată prin minte să devii *nezanum* din Khoi atunci vei afla ce cap sec îi va urma celui de acuma. Îi mulțumesc lui Allah pentru această sinceritate și întâmpin cu supusă modestie viitoarea ta funcție!

Mi-era milă de hangiu și aș fi făcut ceva pentru el. Însă în situația dată nu se putea face nimic și ne retraserăm în separeul nostru, pentru a-l aștepta. Trecu aproape o oră, când auzirăm sforăit de cai. Halef ieși afară și-mi relată:

— Nimeni nu se gândește să țină cont de mintea noastră ascuțită. „Vicleanul” *nezanum*, împreună cu hangiu și alți câțiva oameni, tocmai au pornit în galop spre vest, pentru că în acea direcție se pare că a plecat și hoțul. Le doresc călătorie norocoasă. Mi-ai spus în repetate rânduri că

pământul are forma unei bile. De vrei să afli dacă hoțul va fi prins de ei sunt gata să aștept aici, împreună cu tine, până se întorc dinspre est.

În aceste vorbe ironice era cuprinsă întreaga părere a micului hagi Halef, pe care, plin de umor și agerime, a formulat-o despre toți supușii nezanumului. Crezând că în ziua aceea nu mai era nevoie de noi, ne pregătirăm culcușul și dădurăm și cailor semnalul pentru culcare, ceea ce și făcură, ascultători.

Nici n-am închis bine ochii că și-a făcut apariția un nou oaspete, care îl strigă din curte pe hangiu și, pentru că nu i-a răspuns nimeni, a intrat în încăpere, urlând cât îl ținea gura că nu i se acorda atenția cuvenită rangului său. Își întrerupse însă șirul reproșurilor când nu zări pe nimeni lângă focul care ardea mocnit, în partea din față a încăperii. Atunci intră la noi. Cum nu văzu nici aici nimic din cauza întunericului, întrebă:

— E cineva aici, în hruba asta?

— Da, răspunse Halef.

— Sculați-vă, atunci, netrebnicilor! N-am nici timp, nici chef să aștept până aveți de gând să mă serviți!

Îl cunoșteam pe Hagi Halef prea bine ca să nu știu ce va urma. Era extrem de orgolios și nu scăpa ușor cel care se purta ca un bătăran cu el.

La început tăcu.

— Ei, mai aștept mult? continuă străinul. Dacă nu veniți într-o clipă, vă biciuiesc de vă sar ochii!

Halef tăcu în continuare și nici mie nu-mi veni nimic în minte. Străinul se apropie câțiva pași și se auzi biciul spintecând aerul. După zgomotul iscat lângă mine, îmi dădui seama că Halef sărise în picioare. Se auziră imediat lovituri atât de dese că nu le puteam număra, iar străinul țipa ca din gură de șarpe:

— Allah, Allah! Cine îndrăznește să mă bată! Cine este... *el wail lak, meded, aman, meded Allah, ej wah, o jazyk* — vai ție, oh, ajutor, vai ție, aoleu!

Atunci știi cine dădea și cine încasa. Micul și curajosul hagiul îl pocnea pe străin, lucru pe care nu-l puteam vedea. Și loviturile veneau atât de des, încât victima nici nu avea timp să se apere cu biciul. Comic era faptul că Halef își făcea treaba în cea mai adâncă tăcere, în timp ce străinul striga cât îl ținea gura. Țipa în arabă și în turcă, ceea ce mă făcu să cred că nu era kurd. Când își dădu seama că nu se poate măsura cu tăcutul, dar foarte perseverentul său biciuitor, încercă și reuși s-o șteargă din separeul nostru, pentru că Halef nu se împotrivi. Abia trecu de paravan că, adusă de țipete, apărură în prag hangița, cu câțiva servitori. Când o văzu, străinul strigă:

— Cine ești tu? Ești cumva nevasta hangiului?

— Da, răspunse ea.

— Unde-i soțul tău? Cheamă-l!

— Nu este acasă.

— Trimite, atunci, pe cineva la nezanum! Trebuie să vorbesc imediat cu el.

— Nici el nu este acasă.

— Trebuie neapărat să-l văd! Am fost bătut și pretind că ticăloșii care au făcut-o să fie aspru pedepsiți.

— Cine te-a bătut?

— Căinii care stau după paravanul ăsta. Tu ești stăpână aici. Cheamă-i, trebuie să-ți dea ascultare!

Hangița șovăi.

— Nu mă vor asculta pentru că nu țin de casa asta. Sunt străini care stau câteva zile la noi.

— Străini? Cu atât mai rău! Și cine sunt, mă rog?

— Unul este un effendi de la Soare-apune, iar celălalt un hagiul cu un nume așa de lung că nu se poate ține minte.

— Poate fi și de o mie de ori mai lung, mișei trebuie pedepsiți. Orice om normal știe că bătăile nu se pot spăla decât cu sânge. Eu însă sunt alesul lui Allah, descendent al Profetului și cercetător pe drumul ce duce spre ceruri. Cheamă-i pe răufăcători, să le cer socoteală!

— Eu pot să-i chem, dar nu știu dacă o să și vină. Se apropie de paravan, dar nu mai apucă să spună ceva că Halef, neînfricatul, îi și ieși în cale. Cu biciul încă în mână, se îndreptă spre străin, se opri lângă el și se uită fix în ochii lui.

— Aici sunt, hagiul cu nume lung. Dacă vrei să ceri socoteală, sunt gata să ți-o dau, dar așa cum știu eu, nu cum vrei tu. Ai simțit asta deja pe pielea ta!

„Alesul lui Allah”, cât am reușit să văd în lumina focului, prin ochiurile paravanului, era un bărbat de vreo treizeci de ani, cu barbă deasă, lungă, iar trăsăturile frumoase și aspre ale feței sale aminteau de figura unui ascet. Cu statura lui înaltă, mândră, îl depășea cu mai mult de un cap pe micuțul hagiul. Culoarea turbanului său arăta că se număra printre descendenții Profetului. La cingătoare avea un cuțit și pistoale. Pentru că n-a reacționat în nici un fel la palmele primite de la Halef, am crezut că înfățișarea sa războinică n-avea nimic comun cu însușirile sale. Se uită sumbru la Halef.

— Văd un bici în mâna ta. Tu ești, cumva, cel care a îndrăznit să mă lovească?

— Da, de lovit te-am lovit, dar nici vorbă de îndrăzneală.

— Taci, pui de cățea! Vrei să mă jignești în continuare?

Micuțul ridică, atunci, biciul amenințător.

— Dacă-mi mai spui o singură dată pui de cățea sau alt cuvânt care nu-mi place, te pocnesc cu biciul ăsta, din piele de hipopotam, peste față, de n-ai să te poți arăta zece ani în lume! Cine ești de cutezi să-mi vorbești astfel? Cum te numești și care este numele tatălui tău, al celor doi bunici ai tăi și al celor patru tați ai acestor tați de tată?

— Vei afla îndată. Află că sunt Ssali Ben Aqil^[10], renumitul predicator ambulant al adevăratei credințe, care propovăduiește învierea și întoarcerea Profetului.

— Spui că ești renumit? zâmbi Halef. Am fost în multe țări, de la Răsărit până la Apus, dar n-am auzit de numele

Ssali Ben Aqil, oricât de pios și înțelept sună. Eu însă sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah!

Când predicatorul auzi acest nume, se trase un pas înapoi și făcu un gest de totală surprindere.

— Hagi Halef Omar! Aparți acum de tribul haddedihiilor?

— Da.

— Ești, deci, micuțul om care a călărit alături de acel necredincios, acel creștin care în „valea treptelor” i-a învins pe dușmanii aliați care au vrut să nimicească tribul haddedihiilor?

— Da.

— Știi unde este acum acest creștin?

— Da.

— Unde?

— După paravan.

Atunci, Ssali se mai dădu un pas înapoi, aruncă, de uimire, brațele în sus — era cât pe ce să cred că era uimit de bucurie — și întreabă:

— Cum i se spune?

— Este renumitul și invincibilul emir Kara Ben Nemsi effendi.

— *Ssahi, ssahi* - așa, așa. Chiar așa am auzit că îl cheamă!

Văzui că mai vrea să spună ceva, dar își înghiți vorbele, se întoarse și, îngândurat, făcu câțiva pași prin încăpere. Se gândea, în orice caz, la ceva important, o hotărâre care-l neliniștea. Își reveni repede, pentru că se întoarse spre Halef și i se adresă într-o cu totul altă manieră decât până atunci:

— Ascultă-mă cu atenție, Hagi Halef Omar! M-ai bătut, ceea ce înseamnă o umilire care nu poate fi ispășită decât prin moarte. Eu însă vreau să te iert, pentru că eu am început să lovesc, fără să te ating. Am auzit atâtea despre faptele tale și ale creștinului effendi și sunt atât de plin de

admirație, încât ar fi o încântare pentru mine dacă aș putea să-l văd pe Kara Ben Nemsi și să-i vorbesc. Te rog să mergi la el și să-i spui acest lucru. Vrei să-mi îndeplinești această dorință?

Se uită plin de încordare la micuț. Acest predicator al islamului nu-mi plăcea deloc. Era un om de care trebuia să te ferești și, în spatele prieteniei de moment, se ascundea cu siguranță o intenție total străină de prietenie. Însă cumsecadele meu Halef era orice, numai cunoscător de oameni nu. Inima lui bună ierta ușor, iar dacă se mai și vorbea despre „marile și renumitele lui fapte”, îl câștigai fără pic de rezistență. Nu era nici pe departe un lăudăros ca bătrânul Selim. „cel mai mare viteaz al universului”, însă a trăit, alături de mine o mulțime de aventuri, peste care a trecut cu bine, iar pentru nivelul lui de pregătire și, de fapt, felul de a fi al orientalilor, nu era deloc de mirare că pica ușor în greșeala de a avea încredere în oamenii care-l linguseau. Și, drept urmare, nici acum n-a stat prea mult pe gânduri:

- Bine, îți voi face pe plac și-l voi aduce pe effendi.
- Crezi că va și veni dacă-i ceri acest lucru?
- Cu siguranță! Nu mă va mâhni niciodată, neîmplinind o promisiune făcută de mine.

Îmi dădui seama că, spre binele lui Halef, nu-mi rămâne altceva de făcut decât să mă arăt străinului. La asta se adăuga și curiozitatea pe care ți-o trezește cineva care pare neobișnuit sau chiar misterios. Simțeam că acest predicator ne era ostil. La fel de sigur era că intențiile lui nu erau de bun augur. Deslușirea acestor intenții mă provoca și, pentru că întotdeauna este mai bine să vii în întâmpinarea unui lucru neplăcut, sau chiar a unui pericol, decât să aștepti ca un laș să vezi ce se întâmplă, mă ridicai și ieșii de după paravan, înainte ca Halef să fi avut timp să mă strige.

Când mă zări, Ssali Ben Aqil făcu câțiva pași spre mine, își încrucișa mâinile la piept și se înclină.

— Allah să te binecuvânteze, effendi! Chiar și înainte de a muri voi considera clipa în care te-am cunoscut drept cea mai frumoasă din viața mea!

Ssali rămase aplecat în așteptarea răspunsului meu. Știa că sunt creștin și că n-avea voie, ca musulman, să-mi dea binecuvântarea lui Allah. Totuși a făcut-o, deși era *chatib* ^[11] al islamului, lucru care trebuia să-mi dea din nou de gândit. I-am răspuns prietenește, ca și cum n-aș fi băgat de seamă nimic:

— Ridică-te! Se cuvine ca bărbații să se privească în ochi.

— Dar ești mai renumit decât mine! răspunse el, în timp ce se ridica încet, uitându-se cu umilință la mine.

— Ce înțelegi prin renumit? Doar unul singur este renumit, Allah, căci numele său este rostit în toate ținuturile și lauda lui răsună în întreg universul acum și în veșnicie. Când un om face puțin mai mult decât altul, nu trebuie să se fălească, pentru că a făcut ce i-a cerut Allah și tot Allah i-a dat puterea necesară.

— În cuvintele tale răzbate glasul înțelepciunii și al modestiei, dar eu știu foarte bine cu cât ești mai presus decât mine! Mă poți oare ierta că ți-am stricat odihna prin venirea mea?

— M-ai deranjat într-un fel cam neobișnuit, și nu vreau să discut despre asta, pentru că totul s-a petrecut între tine și hagiul Halef Omar. Când biciul tău a întrebat, ți-a răspuns al lui, și astfel lucrurile s-au lămurit.

Mă străfulgeră cu privirea, însă îmi răspunse în cel mai prietenos mod cu putință:

— Am auzit că ai de gând să rămâi câteva zile. Mâine nu trebuie deci să te scoli prea devreme, poți să recuperezi timpul pe care ți-l răpesc acum. Fii oaspetele meu la cină!

— Am mâncat deja, refuzai eu.

Ssali aruncă o privire plină de înțeles peste murdăria din jur.

— Effendi, te înțeleg, dar în coburii mei am destule merinde bune, așa că tu și hagiul Halef Omar puteți mânca cu încredere. Permite-mi să-i și spun nevastei hangiului că vreau să înnoptez aici!

Ieși, făcând semn femeii și slugilor să-l urmeze. Rămânând singur cu Halef, micuțul mă întrebă:

— Effendi, ai fi putut crede că un necioplit *Ben el Masuâka*^[12] se poate transforma atât de repede într-un *Sibl el Adab*^[13] prietenos și supus?

— Da, pentru că are motive întemeiate. Tu însă, dragă Halef, ai fost cumplit de neprevăzător când i-ai promis că mă aduci la el.

— Eu? De ce?

— Pentru că dintr-un motiv anume, pe care îl voi afla în curând, acest om ne este dușman și, în timp ce se plimba încoace și încolo prin încăpere, s-a gândit la un plan care ne va aduce numai necazuri.

— Dar te-a binecuvântat în numele lui Allah!

— El, un învățător al islamului, pe mine, un creștin! Gândește-te bine, Halef!

— *Kull' şejatin* — pe toți dracii! De bucurie că a devenit așa de prietenos, nici n-am băgat de seamă. Dar ce rău să ne dorească? Nu-l cunoaștem și nu l-am jignit niciodată!

— Dar el ne cunoaște și fiecare om are, de obicei, dușmani necunoscuți. Gândește-te că, în drumurile noastre, am fost adesea nevoiți să ne apărăm de atacurile unor oameni ale căror rude ne urăsc și caută să se răzbune când și unde ne întâlnesc. Nu este imposibil ca acest Ssali Ben Aqil să facă parte, dintr-un asemenea clan al dușmanilor.

— Este adevărat tot ce spui, effendi. Să ne culcăm și să ne purtăm ca și cum acest ales al lui Allah, cum și-a spus el, nici n-ar fi trecut pe aici!

— Nu, nu putem face așa ceva. Chiar dacă înainte n-ar fi avut motive să ne dușmănească, loviturile primite de la tine

îl obligă să se răzbune. Dacă mai adaugă la asta și jignirea de a-i fi refuzat invitația, putem fi foarte siguri de atitudinea lui de ostilitate neînduplecată. Iar acest lucru, la adepții fanatici ai islamului, este de zece ori mai periculos decât la alții.

— Atunci, cel puțin, să ne purtăm atât de trufaș și de rezervat ca să fie bucuros de retragerea noastră cât mai rapidă.

— Nici așa nu e bine, pentru că ar fi obligat să bată și el în retragere și n-aș mai putea afla nimic de la el. Trebuie să fie convins că-l credem și avem încredere în el. De aceea, vom fi prietenoși cu el și-i vom mulțumi pentru invitație. Cel mai bine ar fi ca tu să taci și să mă lași pe mine să vorbesc.

Îi cerusem prea mult guralivului meu Halef, însă o spuseseam atât de răspicat, încât renunță să se împotrivească. Îi dădusem la timp sfatul, căci abia rostisem ultimele cuvinte că Ssali Ben Aqil își și făcu apariția, urmat de un *chadim* ^[14], care căra coburii.

— Effendi, acum aduc cina, spuse el, din care poți mânca fără silă, pentru că și mie îmi place curățenia, umblat fiind prin multe orașe mari, unde nu există obiceiul de a-l condamna pe oaspete la foame din cauza mizeriei.

Ssali luă coburii de la slugă și deșartă pe masă conținutul — ruladă de carne, lipie și fructe. Arăta totul atât de curat și îmbietor, încât Halef se așeză și-și scoase cuțitul. Îi urma exemplul și, în timp ce începurăm să mâncăm, pornind de la cele spuse de el înainte, îl întrebai pe Ssali:

— Ai fost în orașe mari? Vrei să-mi spui ce locuri ai văzut?

— Am văzut întregul imperiu al padișahului, ca și țara șahului Persiei, fiindcă cutreier așezare după așezare, pentru a anunța că se apropie clipa în care va apărea „călăuzitorul”.

— De unde știi acest lucru?

— O voce interioară care vorbește tot timpul cu mine îmi spune toate astea. Dar tu, un creștin, nu poți înțelege. Să vorbim mai bine despre orașele în care am stat mai mult pentru a studia *Coranul*, tălmăcirea lui și toate regulile cultului!

— Despre ce orașe este vorba?

— Mai întâi am mers în Persia, țara ale cărei școli se află cel mai aproape de patria mea. Am studiat în Teheran și Ispahan, dar după un an am plecat de acolo, din cauza câinilor de șiiți. Am mers la Stambul, unde am găsit învățători foarte pioși și deștepți, însă nu erau cea ce căutam. M-am alăturat marii caravane spre sfintele orașe Mecca și Medina. În Mecca, mi-am cumpărat acest *hamail*^[15] pe care-l port la gât, iar în Medina am rămas mai mult timp ca elev al unui renumit *muderris*^[16], care știa aproape pe dinafară tălmăcirile *Coranului*.

— Mi-ai putea permite să studiez puțin *hamailul* tău?

Ssali își luă cartea de la gât și mi-o dădu, spunându-mi:

— De fapt acest *Coran* sfânt nu trebuie atins de mâna unui necredincios. Dacă totuși ți-l dau, cred că-ți dai seama cât de mult te apreciez.

Cunosc *Coranul* la fel de bine ca și *Biblia* noastră. Dacă am cerut cartea, n-am făcut-o pentru conținutul ei, ci dintr-un alt motiv. Voiam, de fapt, să știu dacă Ssali era într-adevăr *șerif*^[17]. Nevăzând nicăieri menționat și parafat acest lucru, întrebai:

— Știi că tablelele cu numele fiecărui *șerif* sunt trimise în fiecare an cu marea caravană la Mecca?

— Da.

— Și că numele fiecărui *șerif* care-și cumpără de acolo un *hamail* trebuie trecut în el?

— Bineînțeles. Doar sunt *șerif*!

— De ce nu e menționat numele tău în acest *Coran*?

Abia acum își dădu seama unde băteam și încercă, să treacă repede peste asta.

— Pentru că am uitat să-l trec și să-mi pună și pecetea Marelui Șerif. Când n-am mai avut ce învăța de la muderrisul din Medina, am plecat la Kahira. Universitatea de pe lângă moscheea Azhar este cea mai renumită din toate țările. Avea peste opt mii de *talaba* ^[18], printre care am găsit mai mulți care tindeau spre adevărul suprem. M-au dus la un muderris, singurul care propovăduia venirea lui mahdi. I-am devenit elev și datorită lui pot să duc acum prin lume vestea venirii „călăuzitorului”.

Vorbea așa de mândru și de cumpănit că n-am putut să nu-mi îndulcesc puțin tonul:

— Îmi dau seama ce om important ești. Poți să-mi spui ce regiune sau localitate are cinstea de a te fi născut acolo și de a fi patria ta?

Această întrebare i se păru nelalocul ei și se gândi puțin înainte de a-mi răspunde:

— M-am născut în el Damijeh ^[19], din Egipt.

— Interesant! Am crezut că ești kurd.

— De ce?

— Mai întâi din cauza sunetelor guturale tipice și apoi ai spus chiar tu că patria ta ar fi Kurdistanul.

— Eu? Când? întrebă el, mai degrabă îngrijorat decât mirat.

— Ne spui că Persia este țara cea mai apropiată de țara ta. Și țara care se află cel mai aproape de Persia este Kurdistan.

— Oh, effendi, nu trebuie să crezi chiar tot ce spun. Mă trag într-adevăr din Damijeh. Am călătorit și prin Kurdistan de câteva ori, dar aici nu sunt nici pe jumătate așa de cunoscut ca tine.

— Chiar crezi asta? De ce?

— Pentru că mi s-au povestit aventurile tale.

— Care?

— Toate. Mă gândesc mai cu seamă la luptele voastre cu kurzii bebbbeh.

— Acești bebbbeh sunt cei mai mari ticăloși!

Intenționat vorbii așa de tăios, urmărindu-i reacțiile cu coada ochiului. Văzui cum se înroșește de furie, însă se stăpâni și mă întrebă aparent liniștit:

— L-ai cunoscut și pe șeicul lor?

— Te referi la Gazal Gaboya?

— Da.

— L-am cunoscut chiar prea bine. El era cel mai nemernic dintre nemernici.

Atunci văzui cum Ssali Ben Aqil se abținu cât putu să nu izbucnească de furie. Vocea lui era aspră și aproape răgușită când întrebă:

— Nu ești tu cel care l-a împușcat pe Gazal Gaboya?

— Nu, dar a îndrăznit să mă atace în luptă și unul dintre tovarășii mei l-a împușcat.

N-am spus că era vorba despre Hagi Halef, pentru că deja aflasem ce mă interesa. Acest Ssali Ben Aqil era teolog mahomedan. Dinspre partea asta, nu ne-a mințit, dar, la fel de sigur, era un kurd-bebbbeh, foarte probabil chiar rudă cu acel Gazal Gaboya. Trebuia, deci, să fiu foarte atent, pentru că nicăieri vocea sângelui nu era atât de puternică ca la triburile kurde. Ca și cum mi-ar fi ghicit gândurile, Ssali îmi răspunse:

— Șeicul kurzilor-bebbbeh a căzut deci în luptă cu tine, indiferent dacă de mâna ta sau nu. Tu vei fi urmărit de vocea sângelui și mă miră faptul că îndrăznești să vii în aceste ținuturi.

— Oh, de atunci am venit de mai multe ori aici!

— Chiar așa? Cum nu pot să cred că ești nesocotit, trebuie că ai un curaj inegalabil. Mă rog lui Allah să nu te lase pradă *thar*-ului^[20]. Dacă te-ar vedea vreo rudă a lui Gazal Gaboya ai fi pierdut.

— Da, unul din noi ar fi pierdut: ori el, ori eu.

— Tu, tu, nu el, effendi! Nesocotești acest lucru pentru că ești străin, și nu un simplu străin, ci un creștin. Despre voi, creștinii, se știe că, în orice relație, vă considerați superiori oricărei alte credințe. Nu recunoști asta, deși o dovedești prin felul în care te porți. Un musulman știe ce înseamnă o asemenea răzbunare. Dacă ar fi făcut ce ai făcut tu, n-ar mai fi îndrăznit să se arate niciodată în acest ținut. Tu, ca orice creștin, nu cunoști *Coranul* și nici legile și regulile după care trăiesc oamenii de aici. Tu crezi că ai pielea la fel de tăbăcită ca a unui balaur și nu o străpunge nici un glonte. În trufia credinței tale, crezi că nici un kurd n-ar îndrăzni să te atace și să-ți facă vreun rău, pentru că

apelați la *kanasil* ^[21] ai voștri, care vă apără, vă ocrotesc și vă îndrumă la fel cum o mamă își ocrotește copilul mai slab. Însă trufia ta se va prăbuși curând, de îndată ce te vei afla fără apărare în fața vendetei. Nu va cădea unul dintre voi, așa cum ai spus mai înainte, ci doar tu. Tu nu-ți poți fi de ajutor și nici Dumnezeuul tău. Pământul de sub tine se va cutremura, se va deschide și vei cădea în vaietele veșnice ale iadului, unde toți creștinii și ceilalți necredincioși sunt supuși chinurilor fără sfârșit. Noi, credincioșii, vom trona însă ca judecători supremi ai cerului și ai iadului, ai vieții și ai morții, indiferenți la urletele voastre de durere, pentru că ați fost așa de îngâmfați și de întunecați la minte să tăgăduiți în fața falsei voastre creștinătăți solia divină a lui Mohammed și superioritatea islamului.

Ssali vorbea tot mai entuziasmat. Ochii îi străluceau, iar fața îi era luminată de credința lui pătimașă. Trebuia să recunosc în sinea mea că avea tot ce-i trebuia unui predicator al mahomedanismului: darul convingerii, al oratoriei și imaginației, aroganță, lipsă de cultură și de judecată, și, nu în cele din urmă, o totală necunoaștere a învățăturii și relațiilor celor de altă credință. Pentru că n-am răspuns imediat, continuă:

— Taci, te-a răpus adevărul spuselor mele. Da, sfântul islam este un soare în fața căruia bieteale *şemat ed duhan*^[22] ale celorlalte credințe trebuie să dispară, ca niște lumini rătăcite, care nu mai trăiesc decât din duhoarea mocirlelor. Ți se spune effendi cel învățat din Apus, și-ți ridici semeț capul pentru că ești din Bilad el Alman^[23], dar toată învățătura ta a amuțit în fața spuselor mele copleșitoare; iar cetele înarmate ale poporului tău, dacă ar veni să lupte cu noi aici, în Kurdistan, ar trebui să îngenuncheze în praf și să ceară îndurare.

N-am intenționat să am o dispută cu predicatorul pe teme de credință, pentru că aveam sentimentul că ar profita de ocazie să mă atragă într-un alt gen de relație. Dar, pentru că a interpretat în felul acesta tăcerea mea, am fost nevoit să spun ceva.

— Ssali Ben Aqil, pari a fi *megnun*^[24]. Altfel nu-mi pot explica interpretarea dată tăcerii mele. Știi cumva proverbul *se dere'i, karvan dibehuhre?*^[25]

— Da, răspunse el, fără să-și dea seama de ce am folosit tocmai acest proverb.

— Dar pe acesta: *Ei ku tif beke ber ba'i, tif dike ru'i chu?*^[26]

— Și pe acesta.

— Vezi ce bine înțelegi limba kurdă, deși susții că te-ai născut în Egipt? Crezi că vorbele tale m-au redus la tăcere, dar caravana și-a continuat drumul în ciuda lătrăturilor. Ai vrut să mă scuipi, dar nu m-ai nimerit pe mine, ci chiar pe tine.

— Effendi, cum poți să-mi vorbești așa, spuse el, mie care știu toate învățăturile și legile islamului!

Am dat din mână a lehamite.

— Vrei să spui că știi doar învățăturile *Coranului*, nimic altceva, și nici pe acestea nu le-ai înțeles prea bine! Îți

vorbesc de pe poziția de „om nimicit”: dacă unul din noi este prea arogant, acela ești tu. Cunoștințele tale despre *Coran* sunt foarte reduse, după cum vei afla imediat și chiar și legile și regulile după care trăiesc popoarele aici le știu mai bine decât tine. Susții că, noi, creștinii, am fi nevoiți să ne bazăm pe consulii noștri și să le cerem protecție ca niște copii neajutorați. Dacă ți s-a povestit într-adevăr despre mine, spune-mi un singur caz în care m-am adresat sau am așteptat ajutor de la vreun consul! Spune-mi un singur caz în care m-am comportat ca un copil bolnav! Dimpotrivă, pot spune și demonstra că sunt mulți musulmani care astăzi mai trăiesc, și încă bine, și care fără ajutorul meu, fără ajutorul creștinilor, ar fi fost pierduți. Tocmai kurzii din tribul bebbeh știu precis dacă sunt un om atât de slab cum crezi. Du-te la ei și întreabă-i, astfel vei afla ce teamă le-a fost de mine! Printre ei sunt și...

— Taci, se rățoi Ssali Ben Aqil la mine. Bebbehii sunt un trib de războinici care nu știu ce este frica. Cu atât mai puțin frica de tine...

— Ține-ți gura! îl întrerupsei și eu poruncitor. Ești cumva bebbeh de le iei așa apărarea? Să cred că nu te-ai născut în Egipt, ci aici? Mi-ai oferit destule motive să cred asta! Ai îndrăznit să-mi spui că nici Dumnezeu, nici eu nu-mi mai pot fi de ajutor, dar Dumnezeu i-a ajutat, prin mine, pe mulți musulmani, cărora nu le mai putea fi nimeni de ajutor. Cum poți afirma că noi, creștinii, am căzut pradă iadului? Ce cap sec ți-a putut spune așa ceva? Vreunul din învățătorii tăi? În acest caz, islamul este de compătimit că nu și-a găsit predicatori mai buni! Dacă voi nu știți, află că noi, creștinii, am aflat din *Coran* că Mohammed a spus în repetate rânduri că cerul rămâne deschis și creștinilor. Caută în hamail, pe care-l ai doar la gât, nu și în cap, și vei găsi ceea ce-ți spun eu acum! Și, în sfârșit, ai afirmat că voi, mahomedanii, veți trona în cealaltă viață ca judecători supremi ai cerului și iadului, ai vieții și morții. Dacă nu te-aș fi auzit cu urechile mele, aș fi crezut că nici un om

rațional nu poate scorni cu atâta aroganță asemenea prostii. Nu Mohammed, califii și toți tălmăcitorii *Coranului* sunt cei care spun că Isa Ben Marryam este cel care va coborî din cer în ziua Judecății de Apoi și-i va judeca pe toți viii și morții în fața moscheii omeiazilor din Damasc? Hristos pe care-l preamărim ca pe fiul lui Dumnezeu! Deci nu Mohammed al vostru, ci Hristos al nostru va judeca, pentru că doar Dumnezeu poate judeca, iar Hristos este Dumnezeu, în timp ce Mohammed este profetul vostru, dar a fost om. Ce se va alege de tine, Ssali Ben Aqil, care susții că și tu vei judeca peste ceruri și iad, peste viață și moarte! Dacă apari așa în fața lui Isa Ben Marryam, ce te va întreba el și ce poți tu să-i răspunzi? El va fi judecătorul tău, un judecător drept dar sever. Îi vei spune și lui, întemeietorul divin al creștinătății, că credincioșii lui, creștinii, ar trebui trimiși în iad și supuși chinurilor nesfârșite, pentru că nu l-au preaslăvit pe Mohammed, ci pe el?

Ssali Ben Aqil a încercat zadarnic să mă întrerupă de câteva ori. Acum însă stătea mut în fața mea. De aceea, am continuat:

— Ei, de ce nu-mi răspunzi? Ți-am combătut toate afirmațiile. Dacă ai ceva de spus, spune!

Pentru că tăcu în continuare, intră în vorbă micuțul Halef:

— Effendi, pățește ca mine și ca toți ceilalți, care au încercat să vorbească cu tine împotriva credinței tale. Îți amintești cât m-am străduit când ne-am cunoscut, și chiar și mai târziu, să te convertesc de la creștinism la islamism?

— Hagi! îl apostrofă predicatorul. Spune-mi dacă ești musulman?

— Da, sunt.

— Și totuși iei apărarea unui creștin!

— Allah! Nu numai că i-aș lua apărarea, dar mi-aș lăsa chiar pușca și cuțitul să vorbească pentru el!

Halef spuse acestea pe un ton care suna aproape a amenințare, iar neînfricatul omuleț avea darul de a da

vorbelor sale înțelesul cuvenit. Asta o știa și Ssali, care auzise de el ca și de mine, fapt pentru care i se păru mai înțelept să nu stăruie în îndărătnicia lui. După cum îmi dădui seama mai târziu, încerca să nu ne ofere nici un prilej de a ne face o părere nefavorabilă despre el, așa că se stăpâni și spuse împăciuator:

— Nici prin gând nu mi-a trecut să-l atac pe effendi. El poate rămâne creștinul care este, pe când eu voi crede ca și până acum în Mohammed, pe care Allah îl va proslăvi.

— Dar tu n-ai vorbit deloc despre credință, ci ne-ai amenințat cu răzbunarea!

— V-am amenințat? N-am făcut așa ceva. Îl respect pe Kara Ben Nemsi effendi și admir faptele voastre, de aceea mi-am permis să vă previn, cu cele mai bune intenții.

— Atunci, în viitor, să te gândești că este imposibil să te bucure un gest bine intenționat dacă acesta este însoțit de vorbe nepoliticoase și pline de mânie! Ne-ai invitat la masă. Suntem deci oaspeții tăi și cu oaspeții nu te cerți.

— Ai dreptate. N-am intenționat să vă supăr ori să vă jignesc. Dacă totuși am spus ceva ce nu v-a plăcut, iertați-mă! M-a obosit călătoria, iar un om obosit nu mai este atent la ce spune.

Vorbea atât de blând și de împăciuator, încât altora le-ar fi făcut o impresie bună, însă mie în nici un caz. Cine se poate stăpâni astfel, încât dintr-un înfocat predicator să ajungă să-și ceară atât de umilit iertare, este un fățarnic de care trebuie să te ferești. Mă arătai deosebit de prietenos, în sinea mea însă eram mai reținut decât la început, iar după un timp m-am folosit de pretextul lui — oboseala — pentru a ne despărți de el. Ne retraserăm în separeul nostru, iar el ieși în staul să-și vadă calul.

Când reveni în încăpere, luă un lemn aprins din sobă și veni după paravanul unde noi deja ne culcaserăm. Ne lumină și spuse, scuzându-se:

— Nu vă supărați că vă deranjez! V-am urat doar *bélletak ssa'ide* ^[27], fără să-l invoc pe Allah, cum se face cu oaspeții! *Fi aman Allah* — Dumnezeu să vă aibă în pază! Să vă dea un somn lung și liniștit!

— *Ma ssah Allah kan wama lam jassah lam jekun* — ce vrea Domnul se întâmplă, ce nu vrea, nu se întâmplă, îi răspunsei.

Ne făcu prietenos semne cu mâna și plecă, fără să-și fi dat seama de cele două înțelegeri ale vorbelor mele cucernice. Mă uitai prin găurile paravanului și văzui cum din șa și pătură își făcu un culcuș și se întinse lângă foc.

De ce a mai venit Ssali o dată la noi? Din amabilitate? Precis nu! Voia să vadă unde și cum stăm? Foarte probabil! Dacă era așa, avea în gând ceva ce ne punea în pericol. De aceea îi dădui răspunsul al cărui înțeles el nu-l ghici. Să-i fi spus lui Halef ce credeam? Nu. Dragul, bunul flăcău avea mai mare nevoie de somn decât mine și de aceea mă hotărâi să nu-l neliniștesc și să stau eu toată noaptea de pază. Halef era mai puțin amenințat decât mine, pentru că dormea lângă perete, iar locul meu era astfel așezat, încât dacă venea cineva tiptil, dădea întâi de mine. Nu dură mult și respirația liniștită, regulată îmi dădu de știre că a adormit. Atunci, mă strecurai din culcușul meu, pentru a putea preveni un eventual atac.

Acolo unde stăteam eu era o gaură mai mare în perete, prin care puteam să urmăresc mai ușor ce se întâmplă. De ambele părți ale cuptorului erau așchii uscate pentru aprins focul și lemne de ars. Flacăra era aproape stinsă, căci nimeni nu mai pusese lemne pe foc. Înainte de a se fi stins de tot, văzui că Ssali își scoase mâinile de sub pătură, își ridică puțin capul și se uită cu o privire cruntă spre noi. Asta îmi întări bănuielile. Între timp se făcu beznă, așa că nu mă mai puteam baza decât pe auz.

În astfel de situații, timpul trece cumplit de greu. Minutele, mi se păreau ore, dar îmi păstrai trează atenția.

În cele din urmă mi-a fost răsplătită, pentru că se auzi un foșnet ușor, ca atunci când o haină se freacă de podea. Cu siguranță n-aș fi sesizat nimic, dacă auzul nu mi-ar fi devenit atât de ascuțit în timpul petrecut în Vestul Sălbatic.

Ce bine că am fost neîncrezător și m-a cuprins bănuiala! Kurdul-bebbah — pentru că eram sigur că asta era — dorea o vendetă. Ce glorie și ce onoare pentru el când va putea duce clanului său vestea că i-a omorât pe Kara Ben Nemsi și pe Hagi Halef Omar! În concepția acestor oameni, o asemenea faptă sângeroasă nu era în contradicție cu preocupările lor spirituale.

Se strecură la noi prin deschizătura peretelui și se întoarse spre dreapta, unde stătusem eu la început și unde se mai afla doar Halef, în timp ce eu eram acum în stânga. Nu-l puteam vedea, dar nu mă înșelasem; foșnetul ușor al hainelor nu era o închipuire și, dacă cumva până atunci m-aș fi înșelat, se auzea un foșnet și mai clar, care-mi demonstra că nu greșisem: era pocnetul unei încheieturi, lucru care în cazul unei persoane cu experiență nu se întâmplă.

Când răzbunătorul se întoarse spre dreapta, îl urma, sprijinit în genunchi și pe mâna stângă, pentru că mâna dreaptă trebuia s-o întind, pipăind cu grijă. Atinsei, astfel, talpa unui pantof de care, dintr-o greșeală de neiertat, nu se descălțase. Înaintând încă puțin lateral, dădui de poala haikului său. Nici pe acesta nu îl dăduse jos. Îl apuca, fără să trag de el. Așa simții fiecare mișcare a lui, până se apropie de locul unde credea că mă aflu. Până aici se târâse în patru labe, iar o dată ajuns se ridică în genunchi. Acum era momentul potrivit pentru mine. Mă ridicai ca și el și îl apuca cu ambele mâini. Îl înhățai cu dreapta de braț și cu stânga de ceafă. Spaima provocată de această neașteptată atingere îl făcu să țipe. Îl trăsei spre mine și îl prinsei de gât cu ambele mâini, atât de tare că nu putu schița nici cel mai mic gest de împotrivire. Brațele îi alunecară în jos fără vlagă și, dacă nu l-aș fi ținut, ar fi căzut.

Țipătul îl trezi pe Halef. Omulețul, cu prezență de spirit, sări imediat în picioare, scoase pistolul, căci se auzi pocnetul cocoșului, și strigă:

— Ce se întâmplă? Cine ți-a așa? Effendi, unde ești?

— Aici! răspunsei eu. Mai ai *kibritat* ^[28]?

— Da, aici în cingătoare.

— Fă repede foc în cămin.

— De ce? Unde este Ssali Ben Aqil?

— Aici. L-am prins, a vrut să ne omoare.

— Allah! Îl ții bine?

— Da, nu-ți face griji! Dar trebuie să avem lumină.

— Imediat, imediat! Mă grăbesc. Într-o clipă se va lumina. Auzi, să ne omoare! Pe noi! Ticălosul ăsta! Îl vom trimite în iad pentru asta! Înainte însă va primi de la mine o sută de lovituri de bici, unde o să-l doară mai tare!

Hagiul se duse în grabă la cămin. Ssali se mișcă sub mine și vru să mă apuce de mâini. Îi trăsei un pumn în cap și căzu leșinat. Focul începu să pâlpâie și lumină ușor prin crăpăturile paravanului. Chiar în fața mea zării cuțitul kurdului: intenționase deci să ne înjunghie. Îl ridicai, îl pusei în tocul de la cingătoare și-l târâi pe cel fără simțire lângă cămin, unde lemnele ardeau deja cu flacără mare. În timp ce-l legam fedeleș de mâini și de picioare, Halef mă întrebă:

— Effendi, cum a fost posibil ca acest om, căruia i-am fost oaspeți, să vrea să ne omoare?

— Cred că este kurd și că face parte din tribul bebbehilor!

— *Maschallah!* Un bebbeh! Deci răzbunare de sânge! Și înainte de a ne culca ne-a urât ca Allah să ne aibă în pază!

— Pentru a ne amăgi. Ne-a dorit și un somn lung, gândindu-se probabil la somnul veșnic.

— *Jil'an dakno* — blestemată să-i fie barba! Când m-am culcat, nici nu m-am gândit că m-aș putea trezi pe alte tărâmurii! Mi-ai salvat viața, ca și pe a ta. Amândoi îți

suntem, deci, datori. Cum ai putut să împiedici această crimă?

— Am rămas treaz și am bănuț ce avea de gând ticălosul.

— Și mie nu mi-ai spus nimic!

— Nu, pentru că aveai nevoie de odihnă, dragă Halef.

— Oh, effendi, ce fel de om ești? Poți fi aspru și trufaș ca stăpân peste stăpânii din Istanbul, și în clipa următoare să fii plin de îngăduință, bunătate și prietenie, ca inima unei soții iubitoare! Sper că nu vei mai fi atât de blând când va fi vorba de pedepsirea acestui ucigaș!

— Greșești dacă-l consideri ucigaș. N-a reușit să ne omoare.

— Da, da, știu! Acum ni se va dezvălui iarăși ce înseamnă un bun creștin. Cel care doar vrea să-ți ia viața este un om cumsecade. Ca să consideri ucigaș pe cineva, trebuie ca acesta să te omoare în bătaie de vreo zece ori, iar apoi să te împuște de vreo douăzeci de ori și chiar și atunci ai fi în stare să nu-l pedepsești pentru că în *Ingil* ^[29] scrie să-l iubești chiar și pe dușmanul tău. Uite, Ssali deschide ochii! Acum aș fi vrut să pot lua biciul și să pot număra o sută de plăștri, dar nu de argint, ci din cei ruți din pielea hipopotamului. Dar, după cum te cunosc, va trebui să renunț la asta. N-a curs sânge și, deci, după părerea ta nu s-a întâmplat nimic. Allah, Allah! Ce oameni ciudați, de neînțeleș, sunteți voi, creștinii!

În timp ce Halef se plângea de mine și de creștinătate, era și el în sinea lui un bun creștin, și suspinele provocate de mila mea, încă înainte de a o fi putut arăta, nu erau altceva decât încercări involuntare de a implora îndurare.

Ssali își reveni. Când se văzu legat, se uită mirat la noi. După ce-și dădu seama ce s-a întâmplat, scoase un țipăt de teamă. Apoi amuți. În schimb, ochii lui erau plini de ură și înverșunare.

— Sustii și acum că te-ai născut în Damijeh?, îl întrebai eu.

Nu-mi răspunse imediat; într-un târziu, însă, şuieră furios printre dinți:

— Viclenia m-a făcut să nu-ți spun adevărul, dar să nu crezi că de teamă voi minți în continuare! Mi s-a părut că Allah te-a adus în calea mea. Dorința lui a fost să greșesc.

— Nu este pentru prima oară că greșești din supunere față de Allah. Ești kurd din neamul bebbbeh?

— Da.

— Șeicul Gazal Gaboya ți-a fost rudă?

— A fost fratele mamei mele.

— Înțeleg. Aflaseși aici cine suntem și răzbunarea de sânge ți-a cerut să ne omori.

— Da, tot așa cum vouă vă cere acum să-mi luați viața.

— Sunt creștin și nu știu ce înseamnă răzbunarea de sânge!

— Poate că răzbunarea de sânge nu, dar simpla răzbunare?

— Nici asta. Dumnezeu este cel care răsplătește. Deodată, expresia feței i se schimbă. Se uită uimit la mine.

— Creștinii pot atenta la viața cuiva fără să fie pedepsiți?

— Nu. Un om care vrea să omoare pe cineva nu este creștin, chiar dacă se consideră așa. În *Kifab el Mukad'das* **[30]** stă scris: „Să nu ucizi” și „Iubește-ți dușmanii”, iar un creștin adevărat ascultă aceste porunci. Cel oare varsă sânge de om va fi pedepsit de autoritățile alese de Dumnezeu pentru asta.

O rază de speranță îi luminează fața și întrebă repede.

— Mă predați autorităților?

— Nu. Nu te omor, dar nici nu te predau autorităților.

Expresia feței lui era greu de descris. Uimire, speranță, dezamăgire, surprindere, neliniște, toate se puteau citi pe fața lui, până când ura câștigă din nou teren.

— Îți bați joc de mine! se văicări Ssali. Da, se spune că în poruncă scrie să faceți bine și dușmanilor voștri, dar cine este în stare de așa ceva! Hristos ar fi un *ssanam el heiwana* ^[31] dacă v-ar cere ceva ce nici un om nu poate face!

— Vorbești ca un musulman, care nu știe ce este iubirea. Noi, creștinii, însă, o cunoaștem și o trăim. Ai vrut viața mea, dar n-ai obținut-o, de aceea ți-o dăruiesc eu pe a ta.

În timp ce spuneam toate astea, îi tăiai legăturile cu cuțitul lui, pe care i-l întinseși spunând:

— Tăișul ăsta n-a fost să mă nimerească, ți-l dau, deci, înapoi. Ia-l!

Kurdul bebbah sări în picioare. Își deschise ochii mari. Rămase cu gura căscată, iar mâinile îi fremătau de nerăbdare, fără să ia însă cuțitul.

— *Allah ja' lam el geb* — Dumnezeu cunoaște toate tainele, dar eu nu știu ce să cred, strigă el. Îți bați joc de mine, ori vorbești serios?

— Vorbesc serios.

— Îmi dăruiești viața? se minună fanaticul musulman.

— Da.

— Și dacă eu voi insista să mă răzbun?

— Ne va păzi Dumnezeu, așa cum a făcut-o și acum. Ai spus la masă că nici Dumnezeu nu mă poate ajuta, nici eu. Acuma vezi că m-a ajutat. Mă las în voia lui și pe mai departe. Ești liber și poți face cu răzbunarea ta ce vrei!

Atunci, răzbunătorul smulse cuțitul din mâna mea, făcu câțiva pași înapoi, se uită când la mine, când la Halef cu o privire nesigură și spuse pe jumătate ironic, pe jumătate impresionat:

— Îți mulțumesc, effendi! Dacă a fost din inimă ceea ce ai spus și ai făcut acum, ori ai luat-o razna, ori creștinismul este mult mai bun decât am crezut eu. Dar, pentru că sunt un om prevăzător și nu am încredere nici în tine, nici în credința ta, voi pleca repede, fără să mai aștept

să-ți revină rațiunea pierdută. Dacă cumva n-o să-ți revină, atunci Allah să-ți dea atâta bine câtă minte ai pierdut!

Ssali Ben Aqil își strânse pătura și ieși în grabă din încăpere. Câteva minute mai târziu porni în galop, fără să-i fi plătit nimic hangitei, după câte am aflat mai târziu. Când tropotul calului se pierdu în liniștea nopții, Halef făcu o grimasă pe jumătate furioasă, pe jumătate veselă.

— Uite că a plecat nepedepsit și nebiciuit! Și nici n-a crezut o clipă că ai făcut-o din convingere! Effendi, la ce să mă mai aștept de la tine! Îi tratezi pe dușmanii tăi cu mărinimie și pe prieteni îi mârșăiești, nelăsându-i să sfichiue cu biciul! Dacă ai să continui tot așa, oamenii isteți vor prefera să-ți fie dușmani și nu prieteni!

— Bombăne cât poți! Știu foarte bine, dragă Halef, că am acționat chiar după sufletul tău. Mai demult, ai fost adept al *thar*-ului, acum, însă, te doare să calci un vierme.

— Da, ai dreptate, căci cu cât este viermele, mai mare, cu atât mă doare talpa mai tare și atunci când are figură de om, uit de islam cu toți califii și preceptele sale și mă gândesc doar la tine, cel din care, cândva, am vrut să fac un musulman. Hai, să mergem pentru a doua oară la culcare! Nu ne va mai deranja nimeni, pentru că acest Ssali Ben Aqil nu se mai întoarce. El a aflat că este mai ușor să ne invite prietenește la masă decât să aplice legile vendetei. Dacă va scăpa vreodată de îngerul morții la fel de ușor ca de revanșa noastră, va ajunge în cel de al șaptelea cer al lui Mohammed.

Mai aruncarăm câteva lemne pe foc și ne culcarăm, fără ca cineva din casa aceea să fi aflat cât de aproape de moarte fusesem.

Halef se înșela crezând că nu vom mai fi deranjați, pentru că n-au trecut nici două ore, când gălăgia stârnită afară ne trezi. Se auzeau mai multe voci țipând și răcnind, iar din tot vacarmul ăsta se înțelegea, din când în când,

doar *ia harik, ia harik* ^[32]! Luase, deci, foc ceva pe-
aproape și deși pe noi nu ne privea acest lucru, ieșirăm să
dăm o mână de ajutor.

Se vedeau, nu departe, flăcări mari și ne grăbirăm spre
locul cu pricina. Imaginați-vă un incendiu, noaptea, într-un
orășel izolat din Germania, pe vremea când încă nu existau
pompieri, ca să vă puteți face cea mai mică idee despre
harababura în care am intrat și despre țipetele din jurul
nostru. Ardea în celălalt capăt al așezării. Într-acolo fugea
și se revărsa totul; ba chiar mai mult, erai dus de val. În
scurt timp, ne trezirăm în mijlocul unei grămezi de oameni
care se înghesuiau și de unde nu era chip să scapi. Această
grămadă se balansa când spre dreapta, când spre stânga,
când înainte, când înapoi. Fiecare țipa cât îl ținea gura, dar
nimeni nu știa ce, unde și la cine ardea. Noi n-am putut
afla. Eram „înțepenii într-un vârtej”, n-aveam voință, nu ne
puteam mișca în voie și trebuia să ne dăm mare silință
pentru a nu ne răzleți unul de altul.

În această învălmășeală mă gândeam la caii noștri, pe
care, în graba de a fi de ajutor, îi lăsasem la han, fără
apărare. Ce va fi dacă-i va lua cineva? Mulți l-au văzut și
admirat pe Rih, și prin aceste locuri, aproape fiecare om
este un hoț de cai înăscut. Mi se făcu teamă. Îi comunicai
și lui Halef îngrijorarea mea și încercarăm din răputeri să
ne croim drum spre han. Dar cu cât ne împingeam și ne
agitam mai tare, cu atât eram mai presați și loviți. În scurt
timp, nu ne mai simțirăm oasele și deja renunțasem să ne
mai impunem voința, când, dintr-o dată, ne veni ceva în
ajutor. Și acest ajutor era tulumba.

Tulumba — ce este asta? Bineînțeles, un lucru absolut
necesar într-un incendiu, și anume pompa. O pompă! Exista
oare în acel mic și izolat cătun din Kurdistan o pompă
adevărată? m-ar putea întreba neîncrezător cineva. Da,
exista una, și încă de care! O, tulumă! Te-am văzut în
Turcia, te-am întâlnit în Persia, iar în Cairo m-ai doborât

chiar de pe măgar, astfel că am ajuns sub el. Dar forma în care mi-ai apărut în cale aici, în Khoi, era să mă deruteze, știind cum arată o tulumbă normală. O, tulumbă, mi-e groază, de atunci, de tine! Ți-ai schimbat înfățișarea, pentru a nu fi recunoscută. Sau era doar o prefăcătorie. Să fie ce-o fi fost, kismetul mă va feri să-mi mai ieși în cale vreodată sub această formă! O, tulumbă, îngrozitoare tulumbă!

Probabil că există oameni care încurcă scopul cu mijloacele, lucrurile importante cu cele banale, încurajarea cu obstacolele. Cel ce nu crede că se poate așa ceva să meargă la Khoi pentru a vedea tulumba; după aceea, precis va crede! Pentru a înțelege ce spun, gândiți-vă — dar mai bine e să nu vă gândiți, ci să trăiți pe viu, ca mine, și apoi vă pierde orice urmă de gândire. Deci, noi doi, Halef și cu mine, am încercat zadarnic să ieșim din grămada compactă de oameni, în care formaserăm mici ghemotoace, dând din coate. Aceste eforturi au avut doar succesul nedorit de a ne fi afundat tot mai mult în mulțime, despărțindu-ne în cele din urmă. Halef a rămas puțin în urma mea, între noi fiind cinci sau șase oameni. În timp ce eram împins înainte, mă întorceam des spre el, neputând să ne înțelegem decât prin semne, pentru că în gălăgia asurzitoare din jur, cuvintele nu puteau fi auzite.

Urletele erau atât de puternice, încât eram convins că ar fi fost imposibil să mai crească în intensitate. Țipetele în germană, răcnetele în kurdă făceau totul de neînțeles, fără să ne mai gândim că mulți urlau în turcă, arabă și persană. Deodată, aceste unde sonore înfricoșătoare se transformară în cele mai de temut talazuri urlătoare. Țipetele se întruchipară în vuiete, chiar în spatele meu. Mă întorsei și observai în mulțime o mișcare ciudată, provocată de continua năpustire înainte, mișcare pe care nu mi-o puteam explica. Dacă ne-am așeza la marginea unei ape stătătoare și am privi cum înoată un pește în linie dreaptă, la suprafața apei, am observa că apa se ridică ușor în față,

în dreptul capului, lăsând în urmă, spre dreapta și spre stânga unde concentrice. Capetele mulțimii din spatele meu imaginate ca suprafața unei ape stătătoare, observai de ambele părți aceeași mișcare, de unde nu puteam vedea însă peștele, care ridica apa cu vârful capului său, cu alte cuvinte, care-i arunca în sus pe oameni, din fața sa, pentru că, într-o înaintare înceată spre mine, toți oamenii atinși de vârful acestei mișcări erau aruncați peste capetele mulțimii. Cine sau ce anume era crapul sau știuca care forma aceste unde ciudate la suprafața puhoiului de oameni? Nu știam și nici nu putusem afla, pentru că toți cei pe care-i întrebasem erau așa de ocupați să-și salveze propria piele, încât n-au avut timp sau chef să-mi răspundă.

Nevăzutul pește, însoțit de un amețitor vuiet de voci omenеști, se apropia încet dar sigur. Era cât pe ce să-l ajungă pe Halef, care nu-l observase. Atunci ridikai ambele brațe într-un gest de apărare; o făcui însă prea târziu, pentru că în același moment, micuțul Halef fu aruncat în sus. El se afla sub un plop argintiu cu ramuri largi și zbură atât de sus, încât, întinzându-și involuntar brațele după ajutor, apucă una dintre ramuri și rămase atârnat de ea. Striga ce mai putea să strige. Nu se auzea nimic, dar mă uitam la gura lui care arăta mai degrabă a bot de animal, cu un rânjet așa de larg că-i puteam vedea toți dinții, căci Halef avea o dantură de invidiat.

În timp ce mă uitam la el, nu mă gândeam la mine. Deodată, îmi trecu ceva printre picioare. Înainte de a-l putea prinde și vedea ce era, fui și eu împins puternic în sus, făcând un salt de peste trei metri. De la această înălțime, căzui pe capetele celor din mulțime și, fără să fi atins pământul, douăzeci, treizeci de mâini întinse spre mine mă prinseră, împinseră, traseră, hâțânară și smulseră, astfel că era cât pe-aici să-mi casc gura și să urlu, întocmai ca Halef. Astfel, stând pe capetele oamenilor, fui clătinat, un timp, înapoi și încolo, până-mi veni în minte să mă pun în siguranță într-un mod neobișnuit. Am mers călare cu alți

vânători până adânc în inima preriilor nord-americe, în mijlocul turmelor de bivoli și, în timp ce turma se avânta speriată înainte, saream de pe spinarea unui bizon pe a altuia, așa cum se obișnuia, până găseai animalul dorit. La asta mă gândeam acum. Mă eliberai de mâinile care mă țineau strâns, mă ridicai pe jumătate și sării în patru labe peste capetele oamenilor, fără să țin cont pe ce călcam cu mâinile și picioarele. Împărții în stânga și-n dreapta multe ghionturi și îmbrânceli și primii la fel de multe înapoi. Vă puteți imagina în ce hal arătau hainele mele mai târziu! Dar, cu acul în mână, îți poți cârpi oricând hainele.

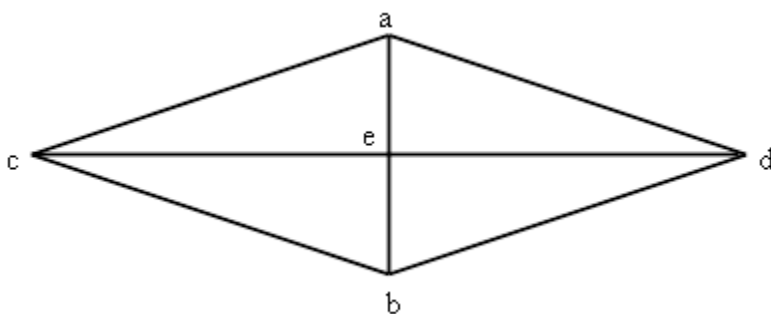
Salvarea mea era plopul în ramurile căruia Halef se lăfăia în liniște și siguranță. N-aveam mult până acolo, însă ghionturile pe care le dădeam și le primeam îmi îngreunau drumul, astfel că ajunsei cu cel puțin cinci minute mai târziu la Hagi Halef Omar. Mai corect spus, aterizai, pentru că zburai direct în rămuriș și trebui să mă țin bine pentru a nu-mi continua zborul.

Halef strigă ceva ce nu putui înțelege. Eram aproape vlăguit, nu mai aveam aer și-mi simțeam pulsul bătând în tot corpul. Când, după ce-am tras de mai multe ori aer în piept, m-am liniștit și mi-am găsit o poziție sigură, găsii timp să-mi arunc o privire în jos și văzui, în sfârșit, ciudatul, enigmaticul „pește”, care se îmbulzea cu putere în marea de oameni și care, cu botul său ne-a aruncat în sus, pe Halef și pe mine. Acest pește era tulumba, pompa de incendiu. Depășise deja plopul. Urmăream cum își făcea loc înainte, observând și cum era construită. Când o văzui, rămăsei mai întâi buimăcit, ca apoi să izbucnesc într-un hohot de râs, care din păcate se pierdu în vuietul general. Și Halef râdea, după cum se citea pe fața lui veselă.

Când izbucnește un incendiu, acesta trebuie stins cu apă, așa se gândește corect. Când izbucnește un incendiu oamenii se adună buluc. Asta este o gândire care conține mult adevăr. Pompierul apusean lua de bună prima variantă. Cel oriental însă, din mâinile căruia a ieșit

tulumba, a folosit o metodă de construcție care întrece orice închipuire apuseană. Și-a dus arătătorul la nas spunându-și: ce folos să pompezi din tulumbă apă, dacă nu poți duce obiectul la locul incendiului din cauza mulțimii învâlmășite! În mod logic consideră, deci, că este mai important să facă să înainteze scuiptorul de apă decât să pompeze apa și, ca urmare, când a construit-o, a acordat atenție înlăturării obstacolelor care ar putea împiedica înaintarea tulumbei. Ca inventator, a auzit cel puțin o dată de cele „șase mecanisme simple”: pârghie, roată, scripete, plan înclinat, ic și șurub, manifestând preferință deosebită pentru ic. Era oare de mirare că tulumba proiectată de el i-a apărut în vis sub forma unui ic și că a dat curs acestui vis divin? Da, el a fost mai isteț și mai inventiv decât acest Dumnezeu, pentru că acestei forme ciudate i-a imprimat și o mișcare de pârghie, care făcea ca oricine stătea în calea tulumbei să fie proiectat în aer, rămânând la alegerea celui în cauză, fie să se agațe de ceva în zbor, fie să revină pe pământ, conform cunoscutelor legi ale gravitației.

N-am negat posibilitatea ca printre cititorii mei să se găsească și proprietarul unei fabrici de pompe de apă. În orice caz, în eventualitatea că, pentru a progresa, acest domn consideră că e necesar să știe cum a fost construită tulumba din Khoi, fac schița acestei pompe de incendiu, având grijă să-mi și pun în valoare talentul de geometru.

Pentru înțelegerea acestei schițe menționez că: *ab* este o osie de trăsură, în capetele *a* și *b* rotindu-se două roți mari. Pe ea este fixat un cadru din lemn tare, *cadb*, a cărui capacitate de rezistență este mărită prin grinda *ced*. Toate acestea formează, deci, o căruță cu două roți, cu câte un triunghi lung și îngust din bârne, în față și în spate, care stau în echilibru. Nu era nevoie de un efort deosebit să înclini triunghiul din spate, pentru ca cel din față să se înalțe, și invers. Echipa tulumbei stă în interiorul triunghiului din spate, deci nu poate ajunge în contact nemijlocit cu cei din așa-zisul „public” pe care trebuie să-i dea la o parte. Acești pompieri — erau douăzeci la număr — împingeau „căruța” înainte, în plină învălmășeală, fără să țină cont de nimic. Din când în când ei ridicau partea din spate, în timp ce partea din față se înclina la pământ și intra între picioarele celor care-i stăteau în cale, pentru că în vârf se termina cu o bârnă îngustă. Când se apleca din nou partea din spate, toți cei prinși de vârful triunghiului din față erau aruncați la înălțime mai mare, ori mai mică, în funcție de forța smuciturii, în timp ce construcția în formă de ic îi împingea lateral pe ceilalți. Imaginați-vă țipetele, îmbulzeala și ghionturile iscate când un asemenea ic străpunge mulțimea. Nu-ți poate veni în minte să construiești o asemenea tulumbă decât dacă ai de-a face cu o populație kurdă și dacă ai în cap creier de kurd.

Este de la sine înțeles că pompa înaintează îngrozitor de încet, pentru că trebuie foarte des oprită și adesea se întâmplă că îndărătnica masă de oameni ripostează, în cazul de față, urmarea a fost că tulumba n-a mai ajuns la locul incendiului, așa că stiva de lemne, căruia incendiarii i-au dat foc, s-a transformat în cenușă.

Însă prudentul inventator a ținut cont și de posibilitatea că pompa ajunge la locul de destinație, motiv pentru care în punctul *e* al osiei a fixat un cârlig, de care atârnav sub pompă un butoi cu apă și câteva găleți. De la această

întâmplare încoace, când caut exemple pentru a desemna mecanismele publice ale Orientului, întotdeauna îmi vine prima dată în minte tulumba din Khoi. De altfel, această așezare kurdă, sangeacul Khoi, nu trebuie confundată nicidecum cu orașul persan care poartă același nume, din provincia Azerbaidjan, pe drumul caravanelor, între Erzerum și Tabris, care este unul dintre cele mai frumoase orașe persane și care are aproape treizeci de mii de locuitori.

Rămăsei cu Halef în plopul argintiu până ce tulumba nu se mai zări și o dată cu ea mulțimea învălmășită. Apoi coborâram. Abia acum simții ghionturile primite. Și Halef își freca anumite părți ale corpului, spunând în felul său unic, hazliu:

— Effendi, dacă focul arde acolo așa cum îmi ard mie picioarele, atunci nu se poate stinge, mai ales că în butoiul tulumbei nu era apă.

— Nu era apă? Ești sigur?

— Da, pentru că unuia dintre oamenii care împingeau pompa i s-a terminat ciubucul și l-a pus în butoi ca să-l păstreze, ceea ce n-ar fi făcut dacă ar fi fost plin cu apă.

Am izbucnit în râs. Un pompier cu ciubuc și butoiul de apă ca loc de păstrare a pipelor, asta era mai mult decât comic! Râse și Halef, continuând:

— Omul care a inventat această tulumă trebuie că a căpătat această idee de la șeful *șejatin* ^[33]. Arde-l-ar focul iadului, unde nu există pompă de incendiu care să stingă flăcările martiriului! Trupul meu se simte ca o pătură veche de cămilă scuturată de praful adunat sute de ani. Norocul meu că soarta a fost atât de înțeleaptă să-mi scoată în cale acest *hor et thalis* ^[34], care ți-a oferit și ție protecție! Când țopăiai pe capetele acestor oameni din Khoi mă cuprinsese durerea milei. Poziția și mișcările tale erau la fel de prețioase ca ale padișahului Persiei când avea oaspeți de

vază și dacă gândul la caii noștri..., o, effendi, caii noștri, caii noștri! Ce ne facem dacă ne-au fost furați!

— Vino repede la han, Halef! Drumul este acum liber, m-a cuprins și pe mine o neliniște, pe care n-o pot potoli. Să mergem la cai!

Pornii în grabă, urmat de micuțul hagi, care mai mult sărea, din cauză că avea picioare scurte. Nu ne mai gândeam la foc, ci doar la caii pe care îi lăsasem nesupravegheați, în graba de a fi de folos oamenilor. O voce interioară îmi spunea clar și sigur că era ceva în neregulă cu caii. Din păcate, vocea a avut dreptate. Ajunserăm la han, în curtea căruia nu era țipenie de om, pentru că, în afară de hangiță, toți fugiseră la locul incendiului; intrarăm în încăpere, unde era întuneric, pentru că nu ardea nici o lumânare, iar focul se stinsese.

Nu așteptai să ajung la separeul nostru, ci îmi strigai armăsarul pe nume. Era obișnuit să-mi răspundă imediat, printr-un nechezat prietenos. Acum nu primii acest răspuns și asta mă făcu să alerg speriat până la cămăruța noastră.

— Au plecat, Halef! strigai eu. Au plecat, altfel Rih ar fi dat un semnal.

Halef se opri. El, care nu știa ce-i teama și șovăiala, acum înțepea de frică.

— Au plecat, au plecat? bâigui el. *Allah mu'awin* — Dumnezeu să ne ajute! Dacă ni s-au furat caii, rămânem aici ca peștii pe uscat. Teamă mi-a cuprins toate mădulele. Sper că măcar ale tale au fost ferite de asta!

Când ajunsei în fundul camerei și-mi întinsei mâinile după cai, dădui doar de aer. Bănuiala mea nu m-a înșelat. Mă cuprinse o teamă și mai mare când îmi amintii de arme. Dacă au dispărut și armele, aveam o dublă pierdere. Mi-am pus armele, înainte de a pleca, lângă pușca lui Halef, în colțul din spate, iar deasupra am aruncat pătura noastră. În câțiva pași ajunsei acolo, și mă aplecai. Mulțumesc Domnului! Păturile erau acolo și sub ele simții armele! În același timp, îl auzii pe Halef strigând:

— Chiar nu mai sunt caii?

— Din păcate, nu!

— Arde-i-ar șeitan pe hoți! Trebuie să mă conving că este adevărat. Vin la tine! Și dacă... Allah! M-am împiedicat de un om care este întins pe podea și — o, Allah! Allah! Vino la mine, vino repede! Este o femeie legată fedeleș, care nu poate vorbi pentru că are un căluș în gură. Numai hoții au putut face așa ceva, pentru că un om cinstit știe regulile de politețe cu care trebuie tratate femeile și care interzic oricui să-i bage unei femei altceva în gură decât dulciuri!

Chiar și în situația de față, micuțul își păstra chipul hazliu de exprimare, care se datora permanentei sale bune dispoziții. Dădui curs chemării sale, mai întâi însă mă îndreptai spre masă, unde credeam că voi găsi restul de lumânări care arseseră mai înainte acolo. Atunci o văzui pe hangiță lungită pe jos. Era strâns înfășurată cu frânghii de rafie, de nu se putea mișca, iar șorțul ei îi fusese îndesat cât s-a putut de mult în gură. După ce i-am scos călușul și am dezlegat-o, trase de câteva ori aer în piept și mă imploră:

— Nu-mi face nimic, effendi! Nu mă pedepsi, pentru că nu am nici o vină.

— Te cred, răspunsei. N-am de gând să-ți fac vreun rău. Așază-te la masă și povestește amănunțit ce s-a întâmplat în lipsa noastră!

O dusei la masă, pentru că tremura din tot corpul, și o ajutai să se așeze. Trecu ceva timp până ce se liniști și reuși să povestească:

— Când toți oamenii au fugit spre foc, am vrut să merg și eu într-acolo. Mi-a fost frică să stau afară, așa că am intrat aici. La puțin timp, veniră mulți oameni necunoscuți care se năpustiră asupra mea. Mă legară și apoi mă întrebară de voi, dacă într-adevăr Kara Ben Nemsî și Hagi Halef Omar erau numele voastre. Dacă voiam să-mi salvez viața, trebuia să spun adevărul, pentru că șeful lor mă

amenință că mă taie cu cuțitul dacă îndrăznesc să nu-i spun adevărul. Poți să te înfurii pe mine pentru că am vrut să rămân în viață, effendi?

— Nu, ești nevinovată. Spune, n-ai recunoscut pe nici unul dintre hoți?

— Nu, toți îmi erau necunoscuți, totuși știu cine erau, pentru că, înainte de a pleca, șeful lor mi-a spus cine sunt, pentru a vă enerva și a-și bate joc de voi.

— Ah! Asta este de cea mai mare importanță pentru mine! E posibil să fi mințit pentru a ne deruta. Ce nume a rostit?

— N-a mințit, ci este într-adevăr cel drept cine s-a dat, pentru că i-am zărit cicatricea adâncă pe obrazul drept și știu că Șir Samurek are o asemenea cicatrice din lupta cu kurzii bebbah.

— Ah, Șir Samurek! Te referi la șeicul kurzilor din tribul kelhur?

— Da, el a fost, effendi. Toți kurzii kelhur sunt tâlhari, iar el este cel mai mare și cel mai rău dintre tâlhari. Au pus ochii pe caii voștri. Armăsarul tău a mușcat și a lovit totul în jur când au vrut să-l tragă afară, însă au adus funii cu care i-au legat picioarele, reușind astfel să-l scoată din încăpere. Calul lui Hagi Halef Omar nu le-a făcut probleme. Au fost plini de admirație și încântare față de murgul tău, iar șeicul s-a bucurat atât de mult de reușita furtului, încât a povestit cum i-a venit ideea și cum a reușit să-ți ia calul. Șir Samurek mi-a spus chiar să-ți povestesc totul. Era de părere că trebuie să afli cât de tare ai fost tras pe sfoară și astfel să recunoști că toți creștinii sunt niște proști.

— Frumos! Nimeni nu mă va convinge de acest lucru. Cu siguranță însă își va da seama foarte curând că această batjocură a fost cea mai mare greșală pe care a putut-o face vreodată. La început, sigur, vor fi foarte mândri și el și tribul lui că au un cal atât de vestit, dar sunt convinși că această bucurie nu va dura mult. Cum o fi aflat că stau la hanul vostru?

— Vei fi uimit când vei afla, effendi! Știi cine era omul care ne-a furat banii, deși i-am oferit întreaga noastră ospitalitate?

— Nu.

— Printre kurzii bebbeh este unul de care se tem toți dușmanii săi și pe care-l urăsc toți prietenii săi, pentru că aceștia nu-i sunt prieteni, decât cu vorba. El este viclean ca Abu Hossein^[35], puternic ca Assad^[36] și însetat de sânge ca Parsa^[37] cu blană neagră. Nu-i ajunge să rămână în tribul său și să ia parte la războaiele duse de acesta, ci, atunci când bebbehii trăiesc în pace cu celelalte așair^[38], pleacă de unul singur pentru a jefui și fura. Îl cheamă Aqil și este unchiul celor doi șeici Ahmed Asad și Nisar Hared, fiii fostului șeic Gasal Gaboya.

— *Kull ru'ud* — tunete și trăsnete! spusei fără să vreau. N-am auzit de el niciodată. Îl cheamă Aqil? Știi sigur?

— Da, effendi; Nu mă înșel, pentru că și aici, în ținuturile noastre, se vorbește foarte mult despre faptele sale.

— Oaspetele cu care am luat masa aici se numea Ssali Ben Aqil! Să fi fost fiul acestui Aqil de care vorbești?

— Da, effendi.

— Ai știut lucrul ăsta și totuși l-ai lăsat în casă?

— N-am știut, am aflat de la Șir Samurek, care mi-a poruncit să-ți spun și ție, ca să plesnești de furie. Chiar cuvintele astea le-a folosit.

— Bine! Acum vreau să știu dacă este vreo legătură între prezența lui Ssali Ben Aqil și venirea tatălui său.

— Nu. Fiul n-a știut că tatăl său a fost cu puțin înaintea lui aici. Și acum urmează lucrul cel mai important.

Kurzii kelhur și bebbeh se urăsc de moarte, de când Aqil a omorât un kelhur, în urmă cu doi ani. Moartea asta cere sângele lui Aqil sau al unei rude a lui, neputându-se ajunge la o înțelegere cu bani, pentru că kelhurii au cerut un preț

uriaz. Astăzi, însă, Aqil a crezut că poate plăti prețul cerut, căutându-i pe kelhuri în apropierea orașului nostru, unde știa că și-au așezat tabăra.

— La ce s-a gândit pungașul ăsta! Bănuiesc ce vrei să spui. A vrut să-și salveze pielea în schimbul armăsarului meu murg, nu?

— Da. Aqil a fost aici fără ca noi să fi bănuit. Atunci, ați venit voi. El a auzit cine sunteți și v-a văzut caii. Încă înainte de asta era hotărât să ne fure banii. A și făcut-o, luându-ne și calul, pentru a ajunge mai repede la kelhuri, să le ofere armăsarul tău, ca preț al sângelui său.

— Asta a fost mai mult decât curaj, a fost nebunie din partea lui. Kelhurii l-au prins și l-au bătut până a recunoscut că sunteți aici, la noi. Acum își primește răsplata pentru faptele sale: va plăti cu viața sângele vărsat. Dușmanii nu i-au luat doar banii furați, ci au venit ei aici, ca să-ți ia calul. Pe drum, le-a căzut pradă și fiul lui, care acum are aceeași soartă ca tatăl. O, effendi, Allah n-a avut gânduri bune cu tine și cu noi, pentru că banii noștri au dispărut și armăsarul tău la fel. Pe ce pun mâna kelhurii nu îi mai dau drumul!

— Asta este o caracteristică a lor, la care nu renunță de bunăvoie. Dar și eu am anumite ciudățenii, de care nu mă las. De exemplu, obișnuința ca atunci când mi s-a furat ceva să nu-mi găsesc liniștea până nu recapăt lucrul furat.

— Vrei să-ți ceri calul înapoi de la kelhuri?

— Da.

— Îi vei căuta, deci?

— Da.

— Dar nu știi încotro au luat-o!

— Am să-i găsesc și îi voi urmări.

— Ți s-a urât cu viața, effendi? Știi ce înseamnă să-i urmărești pe kelhuri și să le ceri prada? Te duci la moarte sigură!

— Te înșeli. Mai degrabă mor ei dacă refuză să ne înapoieze caii.

Auzind acestea, femeia se dădu puțin pe spate, uitându-se cercetător la mine ca la un nebun de care trebuie să te ferești. Apoi dădu abătută din cap.

— Effendi, am auzit că voi, creștinii, sunteți niște oameni care nu doar cred, simt și gândesc altfel decât noi, ci fac absolut totul diferit de noi. De aceea, probabil, poți să obții ceva ce un musulman n-ar reuși niciodată. Tu și Hagi Halef ați făcut multe lucruri care păreau imposibil de făcut. Chiar credeți că veți reuși să vă luați caii înapoi?

— Da.

— Allah! Dacă pot fi obligați kelhurii să vă dea înapoi ceea ce vă aparține, ar putea fi siliți să ne dea și nouă banii.

— Bineînțeles.

— Dar nici un locuitor din Khoi n-ar îndrăzni să meargă la ei și să le ceară acest lucru. Effendi, știi cât de bine te-am primit și tratat?

Această întrebare ascundea o viclenie întemeiată și intrai de bunăvoie în joc.

— Da, știu foarte bine de câtă atenție ne-am bucurat.

— Spune, deci, dacă învățătura voastră vă interzice să fiți recunoscători!

— Recunoștința este una dintre cele mai deosebite virtuți ale fiecărui creștin.

— O, effendi, atunci te rog să fii un bun creștin și să-ți urmezi învățătura, ajutându-ne să ajungem din nou în posesia banilor!

— Să zicem că sunt de acord să-ți îndeplinesc această dorință, cum îți imaginezi că voi acționa?

— Nu trebuie să-ți spun eu ce să faci. Porniți pe urmele kurzilor kelhur ca să vă luați caii înapoi. N-ar fi un efort în plus și nici mai periculos dacă ne-ați aduce și banii într-un singur drum!

Halef râse la auzul acestor vorbe. Eu însă îi explicai:

— Ai, desigur, dreptate, și sunt de acord să-ți fac acest serviciu, dar nu înainte de a-mi face și tu un hatâr.

— Spune-mi repede ce dorești. Dacă pot, fac cu plăcere.

Aveam un motiv special să-i vorbesc astfel. Trebuia neapărat să ne recăpătăm caii, trebuia, deci, să-i urmărim pe tâlhari. Drumul pe care-au luat-o îl puteam dibui doar după urme, pe care nu le deslușeam decât la lumina zilei. Până dimineața, kurzii căpătau un avans pe care nu reușeam să-l recuperăm decât cu niște cai buni, iar aici nu puteai nici cumpăra, nici împrumuta asemenea animale de preț, chiar dacă din întâmplare ar avea. Trebuia să aflu mai multe de la hangiță și să mă asigur de ajutorul ei, chiar și în cazul că ar trebui să fac ceva ce nu i-ar fi pe plac.

— Trebuie să pornim pe urmele kelhurilor și să-i ajungem din urmă, îi explicai eu. Avem nevoie pentru asta de cai buni. Crezi că vom găsi câțiva de cumpărat?

— Aici nu este nici un negustor și nici nu cunosc vreun proprietar de cai care să vrea să vândă vreunul.

— Nici de împrumutat?

— Nu.

— Asta e destul de rău, pentru că fără cai nu putem porni după kelhuri și nici să te ajutăm să-ți recapeți banii.

— O, effendi, mai avem doi cai în grajd, pe care ți-i împrumutăm.

— Sunt buni alergători?

— Nu, au aproape douăzeci de ani. Pe cel mai bun l-a furat Aqil și pe următorul mai bun, la luat bărbatul meu.

— Animale atât de bătrâne nu ne sunt de folos, pentru că tâlharii au un avans mare, pe care nu-l putem recâștiga decât cu cai iuți.

— *Allah kerim* — Dumnezeu este milostiv! Dar se pare că tocmai cu noi nu este, se plânse hangița din Khoi.

— Nu mai este nimeni pe aici care să aibă doi cai buni, iuți?

— Ba este unul, dar nu vrea să vândă; și să împrumute, nici atât.

— Nici dacă află că astfel îl ajută pe bărbatul tău să pună mâna pe bani?

— Cu atât mai mult, pentru că ne este dușman.

— Chiar așa! Cine, mă rog, este omul acesta?

— Vecinul nostru, care s-a mutat din Kirkuk, aici. A fost la început un mic *baija* ^[39], și, apoi, a ajuns *tabbah el adwija* ^[40], câștigând foarte mulți bani. Se spune că n-a fost cinstit și de aceea a trebuit să plece din Kirkuk. Aici în Khoi este cel mai bogat om și se poartă ca un pașă cu trei tuiuri. Are două cămile scumpe și cinci cai și mai valoroși, dintre care doi i-a cumpărat nu de mult. Încă nu sunt obișnuiți să stea în grajd.

— Încă nu stau în grajd? Deci sunt afară, în aer liber?

— Da.

— Unde?

— În grădina care se află în afara așezării.

— E o mare lipsă de prevedere să lași doi cai buni afară, nesupravegheați!

— Nu sunt nesupravegheați, pentru că în grădină este un chioșc în care doarme stăpânul, iar ziua îi păzesc doi servitori.

— Grădina e în partea cătunului unde a izbucnit incendiul?

— Nu, e spre nord. De ce întrebi, effendi?

— Îți voi spune dacă aflu că ai gura pecetluită. Poate, astfel, îți vei primi banii înapoi.

— Effendi, dacă este așa, nici o vorbă nu vor rosti buzele mele! Ești mult mai înțelept decât domnul și stăpânul meu, care a plecat într-o direcție greșită. De aceea i-au căzut kelhurului banii în mână. Încă nu ți-am spus cum a izbucnit incendiul. Kelhurii au dat foc, gândindu-se că veți fugi într-acolo și vă veți lăsa caii singuri, ca să-i poată fura mai ușor. Și așa s-a și întâmplat. Dar voi îi veți lua înapoi și ne veți aduce și banii noștri. Spune-mi, deci, ce trebuie să țin secret!

— Ascultă! Trebuie să-i ajung din urmă pe kelhuri. Pentru asta am nevoie de cai iuți. Dar pentru că nu-i pot

nici cumpăra, nici împrumuta, trebuie să-i iau fără permisiunea proprietarului. Mă înțelegeți?

Hangița nu era căzută-n cap. Clipi din ochi cu înțeles, dădu însă din cap, zicând:

— Îi vei aduce înapoi?

— Bineînțeles. Nu suntem hoți.

— Vrei să împrumuți cei doi cai frumoși ai spițerului?

— Da.

— N-am nimic împotriva, mai ales că nu este prietenul nostru și trebuie să-ți spun că sunt cei mai iuți cai din Khoi.

— Hm, da! Dacă aș ști exact unde e grădina.

Se uită în pământ.

— Trebuie să înțelegeți, effendi, că într-o astfel de situație nu-ți pot fi de ajutor, dar, dacă-mi permiți, îți voi da un sfat bun.

— Chiar te rog.

— Ai nevoie și de șei?

— Nu, le-am folosit pe-ale noastre ca să le punem sub cap. Sunt acolo, în spate, pentru că, nu știu de ce, kelhurii nu le-au luat.

— Așteptați câteva minute. Luați, apoi, șeile și părăsiți hanul. După ce ați trecut de a treia casă pe stânga, veți vedea o femeie pe care o veți urma fără să vă apropiați de ea. La ieșirea din cătun vă va face un semn, proptind de poartă bastonul pe care-l ține în mână și apoi se va îndepărta. Nu mai mergeți după ea, pentru că această poartă duce în grădină, unde se află cail spițerului. Faceți așa cum vă spun eu?

— Da.

— Allah să fie cu voi! Să vă ajute să aduceți banii înapoi, pentru că, dacă domnul și stăpânul meu nu-i recapătă, trebuie să dea de la el și vom fi săraci ca cerșetorii!

Se ridică și ieși. Halef se uită la mine, râse scurt, abia auzit, și întrebă:

— Effendi, chiar vrei să împrumuți cail ăștia?

— Bineînțeles! Sau putem proceda altfel?

— Nu. În plus e o șotie care-mi place teribil. Mă încântă ideea. Dar ce crezi de hangiță?

— E o femeie isteată.

— Mult mai isteată decât soțul ei! Cine o fi femeia pe care trebuie s-o urmăm?

— Chiar ea.

— Așa cred și eu. Capul bărbatului se aseamănă adesea cu o punguță goală, în capul femeii găsești întotdeauna măcar un piastru și când crezi că l-ai scos pe ultimul, tot mai rămâne unul ascuns. Nu mai este mult până la ivirea zorilor. Trebuie să luăm caii înainte de a se lumina de ziuă. Să mergem!

Ne luarăm puștile, păturile și fiecare șaua sa. Focul le mai dădea de furcă tuturor localnicilor. Ieșirăm neobservați și ajunserăm la casa cu pricina. Acolo stătea o femeie cu fața acoperită și cu un baston în mână. Când ne văzu venind, o luă înainte și noi o urmarăm. Flăcările ardeau încă așa de tare, încât luminau totul în jur.

Merserăm pe un drum când îngust, când mai larg, printre case și colibe, până am lăsat în urmă cătunul. Ajunserăm lângă un gard lung de spini, la mijlocul căruia femeia, care era cam cu douăzeci de pași înaintea noastră, se opri și rezemă bastonul. Apoi se furișă pe un drum lateral. Când ajunserăm la locul știut, văzurăm o poartă întredeschisă. E foarte posibil că spițerul să se fi grăbit și el la locul incendiului, de a lăsat zăvorul deschis. Făcurăm, mai întâi, cam o sută de pași înainte, până dădurăm, în plin câmp, de o grămadă de pietre, unde ne lăsarăm șeile și armele. Apoi revenirăm la poartă, o deschiserăm ca să intrăm, după care o împinserăm în urma noastră și meraserăm în grădină.

Flăcările focului nu luminau până aici, totuși vedeam pomii, chioșcul și, nu departe de el, un fel de construcție din scânduri, încotro ne și furișarăm. Ajunserăm fără probleme. Se părea că și servitorii erau plecați, ca și stăpânul lor. Cei trei cai stăteau după gardul de scânduri,

legați de niște pari. Probabil că spițerul nu știa că noaptea, caii sănătoși se întind să se culce. Găsirăm repede intrarea în micul staul. Intrarăm să-i dezlegăm pe cei doi mai buni. Erau doi cai suri, care la început se agitară puțin pentru ca, apoi, să răspundă mângâierilor noastre și să ne urmeze în liniște. Ajunserăm cu bine la grămada de pietre și puserăm șeile pe ei.

Acum erau ai noștri și nimeni n-ar fi fost în stare să ni-i mai ia. Am pus mâna pe ei tocmai la timp, pentru că înspre răsărit se iveau zorii zilei.

— Mulțumesc lui Allah că avem cai! zise vesel Halef. Și cred că femeia a avut dreptate. Caii ăștia suri nu par să provină din strămoși răi. Acum se pune întrebarea încotro o luăm. Ce crezi, effendi?

— Cred că focul a fost provocat de kurzii kelhur, pentru a-i atrage pe toți locuitorii din Khoi la locul incendiului. Crezi că au plecat într-o direcție spre care ar fi trecut pe lângă foc?

— Nicidecum! Au căutat cu siguranță un drum care să meargă în partea opusă.

— Ei bine, noi suntem acum tocmai în direcția opusă incendiului. Dacă ne îndepărtăm preț de zece minute, nu se mai văd deloc flăcările, în schimb se luminează afară suficient ca să dibuim urmele lăsate de hoți. După ce le găsim, e sigur că nu le mai pierdem. Hai să mergem!

Încălecai și Halef îmi urmă exemplul. Atunci observarăm că surii sunt plini de foc și că de mult n-au mai fost călăriți. Trebuia totuși să ne asculte. Nici nu trecură cele zece minute, că nu departe, în latura noastră, văzurăm un cal căzut. Meraserăm într-acolo și descălecai să văd ce-i cu el. Fusese împușcat în cap chiar în noaptea asta, pentru că sângele încă nu, se scursese de tot. De ce o fi fost împușcat? Mă uitai mai bine la el și descoperii că n-a putut merge mai departe, pentru că era rănit la un picior.

— Halef, am dat deja de urme! strigai eu, bucuros de acest succes rapid. Vezi urmele astea de încălțări pe

pământ! Urme de om și urme de cai!

— Dar or fi ale kurzilor?

— Cu siguranță! Faptul că le-am găsit i se datorează lui Rih.

— Cum așa?

— Armăsarul nu ascultă de nici un străin. Nu l-au adus ușor și, mai cu seamă, nimeni n-a cutezat să-l încalece. Erau grăbiți și l-au forțat să meargă, poate chiar l-au lovit. Atunci precis a dat din copite cum numai el știe s-o facă, l-a lovit pe acest biet cal și au fost nevoiți să-l împuște.

— Da, sigur. Precis a fost așa. Am găsit urmele și mă rog lui Allah să-l găsim repede pe Rih. Crezi că au un avans mare?

— Timpul îl putem calcula, și anume de când a început incendiul; dar distanța la care au ajuns, mai greu. Cu siguranță s-au grăbit, dar trebuie să ținem cont și de rezistența opusă de armăsar. Istețul animal știe că ne-a fost răpit și se va apăra cât va putea. Dacă îl bat, e cu atât mai rău, pentru că atunci nu poate fi urnit din loc. După ce se luminează mai bine, voi putea vedea mai limpede urmele pe care vom merge.

Încălecai din nou și pornirăm la drum, orientându-ne după urme, care erau atât de clare că nu le puteam pierde, deși mai era destul până să se lumineze ca lumea.

Drumul ne ducea spre nord. Kurzii s-au ferit să meargă pe cărări bătute și, după toate semnele întâlnite, ne-am dat seama că au fost deosebit de precauți.

Când Halef se minună de acest lucru, îi explicai din ce motive au procedat așa.

— Șeicul știe cu cine are de-a face. În aroganța sa, i-a spus hangitei totul și simte că disprețul lui ne-a provocat. Este convins că vom face tot posibilul să ajungem la caii noștri și că, deci, îl vom urma. De aici toată prevederea sa! Dar, făcând abstracție de numărul persoanelor, le suntem superiori.

— Ai dreptate, încuviință Halef. Dincolo de marea cea mare, în Bilad Amirika, ai învățat cum să descoperi o urmă și să te orientezi după ea. Ne vom lua precis caii înapoi, pentru că acest șeic al kelhurilor nu este o culme de deșteptăciune. Ne-a dovedit-o în noaptea asta.

— Cum?

— Prin aceea că n-a dat importanță șeilor și armelor noastre. Gândește-te numai la cât de valoroasă este reșma ta! Un asemenea harnașament nu poate avea nici un kurd kelhur. Ticăloșii ăștia au avut orbul găinii de au putut lăsa așa o comoară.

— E ușor de explicat cum s-a întâmplat. În primul rând, hoții au fost foarte grăbiți și, cum nu-i interesa decât Rih al meu, au fost mulțumiți că l-au luat și n-au mai pierdut vremea să caute și altceva. În al doilea rând, după paravan era întuneric. Probabil, când l-au forțat să mărturisească, Aqil nu le-a spus nimic despre reșma.

— Aș vrea să le spun asta acuma. Ce s-ar mai înfuria că le-a scăpat o pradă bogată! Ar trebui să călărească în iad pe șei din fier încins îmbrăcate în piei de *kanâfid*^[41] drăcoși!

Urmele ne purtau pe un câmp cu iarbă în care se puteau vedea foarte clar. Roua se ținea încă pe firul ierbii și lucea ca niște perle și diamante în razele soarelui care se înălța. Iarba călcată în picioare nu s-a ridicat încă. Orientându-mă după asta, după direcția vântului, după relief și după alte semne de care trebuia să ținem cont, stabili că cei pe care-i urmăream erau la o distanță de două ore de mers călare. Nu mergeau din cale-afară de repede, deși se grăbeau foarte tare. Doar armăsarul meu era vinovat că nu puteam călări mai repede.

După calculul meu îi puteam ajunge în trei ore, fără să forțăm prea tare, așa că dădurăm bice cailor, pe care până acum îi lăsasem în pas domol. Halef crezu că vom acționa

deîndată ce-i vom fi ajuns din urmă pe kurzi. Eu însă îl pusei puțin pe gânduri.

— Câți călăreți crezi că sunt înaintea noastră?

— Nu pot să apreciez la fel de bine ca tine, dar cred că sunt vreo treizeci de oameni.

— Eu zic că sunt cel puțin patruzeci.

— Cu zece mai mult sau mai puțin e totuna. Oricum ne luăm caii de la ei!

— Să nu crezi că va fi așa ușor! Acum s-ar putea să se fi adunat deja o sută sau chiar mai multe sute la un loc.

— Cum așa? Un kurd nu este un *namussa*^[42], care se înmulțește în zbor.

— Mai întâi că țăntarii nu se înmulțesc în aer și apoi trebuie să te gândești că kelhuria care ne-au furat sunt doar o mică parte dintr-o tabără mai mare.

— Cum ai ajuns la concluzia asta?

— Ținând cont de împrejurări, Aqil i-a căutat pe kelhuri ca să trateze cu ei. A știut, deci, unde-i găsește. Patruzeci de călăreți sunt însă un grup mereu în mișcare, care acum apar aici, acum în altă parte, și niciodată nu știi unde-i poți găsi. Dacă Aqil a știut unde dă de ei, înseamnă că nu este vorba despre o șatră așa de mobilă, ci de o tabără fixă mai mare. Cred că ești de acord.

— Da, înțeleg. Dacă-i așa, lucrurile stau cu totul altfel decât mi le-am închipuit eu. Am crezut că imediat ce dăm de ei, pătrundem ca două ghiulele într-un mușuroi de furnici.

— Ne-am abține de la așa ceva, chiar dacă ar fi vorba doar de patruzeci de călăreți. Știu că ești un războinic viteaz, care nu se teme nici de o sută sau chiar mai mulți dușmani, dar vitejia nu trebuie să se transforme în lipsă de cumpătare. Adevăratul curaj este urmat întotdeauna de prevedere, de chibzuință.

— Ai dreptate, effendi! Știu la ce te referi. Vrei să fii și tu măcar o dată viclean. O, ești un mare erou; știu, pentru

că am trecut de o mie de ori prin asta. Am fost de față când tu, singur, în plină noapte, l-ai înfruntat pe leu. Te-am văzut luptând, înconjurat de mulți dușmani, ca o stâncă în valuri, ca un uriaș între pitici, ca un elefant între furnici mișunând și purici săltăreți. Inima îmi creștea în piept, iar mândria puneă stăpânire pe mine, pentru că, după ce ne-ntorceam victorioși acasă, eram întâmpinați de chiotele alor noștri, preamăriți de cântece de *kamandșat* ^[43] și de sunete vesele de *anfar* ^[44]. Micuța *nakkara* ^[45] ne aducea laude și marea *tarabukka* ^[46] bătea tactul. Războinicii ne invidiau, femeile și fetele dansau în jurul nostru hora desfătării, iar Hanneh, nevasta mea, cea mai bună și mai frumoasă nevestă de pe pământ, mă cuprindea cu brațele, în liniștea nopții, plângea de bucurie și-mi spunea că sunt iubitul ei, raza norocului ei!

Halef își iubea soția cu o sinceritate rar întâlnită. Acum, gândindu-se la ea, se opri puțin, cuprins de emoție. Abia după un timp continuă:

— Da, așa a fost, așa te-am văzut eu, ca un erou pe care nimeni nu-l poate învinge. Însă era mult mai frumos și chiar mai vesel când puneai armele de-o parte și te foloseai de viclenie. Ce este istețimea a o mie de kurzi sau perși împotriva noastră, o dată ce am hotărât să-i învingem cu pistoalele spiritului, cu puștile vicleniei și cu cuțitele prefăcătoriei! Pot să vină cei mai deștepți oameni ai sultanatului, că noi îi păcălim pe toți, îi ducem de nas de aici până la Mecca și de acolo înapoi, până la Teheran și Isfahan.

— Nu e chiar așa de rău, dragă Halef, intervenii eu.

— Rău nu e effendi, e nemaipomenit! Adu-ți aminte câte am obținut prin șiretenie! Ceea ce oricine considera că este imposibil și n-am fi făcut cu o sută de ghiulele, am realizat prin pozne nostime. Când eram așa de aproape de moarte, că-i simțeam suflarea rece până în mădulare și nu ne mai

putea salva nici un act de curaj nebun, îți venea o idee năstrușnică în minte, care ne scotea din apele disperării la malul mântuirii. De câte ori n-am fost ca păsările ale căror picioare erau deja în laț și spre care se întindeau deja mâinile morții ca să le sucească gâtul, dar viclenia ta a desfăcut întotdeauna la timp nodul, iar când mâna era gata să ne apuce, ne luam zborul cu un *nagha el masgara* ^[47].

Ciripit zeflemitor suna bine! Mă pufni râsul. Atunci își întoarce capul spre mine înfuriat și întrebă indignat:

— Ce e de râs, sidi? Ți se pare așa amuzant să-ți sucească cineva gâtul?

— Să-ți sucească gatul nu, dar ciripitul!

— Nu-ți bate joc. Dacă în discuțiile cu tine mă exprim mai elevat, metaforic, o fac din considerație pentru erudiția ta și nu merit să râzi de mine. Ești un mare viteaz și adesea un maestru al șireteniei, faci însă deseori greșeala să nu-mi recunoști mie, prietenul și ocrotitorul tău, calitățile care mă înalță deasupra capetelor goale ale altor muritori, și care ar fi trebuit să-ți dovedească faptul că Allah ți-a vrut numai binele când a făcut în așa fel încât să ne cunoaștem!

Micuțul hagi se simți puțin jignit, tocmai de mine. În asemenea situații tăceam, pentru că furia lui trecea la fel de repede cum și venea. Așa se întâmplă și acum. După o vreme, în care nu spusei nimic, se uită la mine atent și întrebă îngrijorat:

— Ce este cu tine? Nu scoți o vorbă și ne înțelegeam așa de bine. Te-am supărat?

— Nu. Mă gândeam doar la calitățile care te ridică atât de mult deasupra mea.

— Deasupra ta? Nu asta am spus. N-am vorbit despre așa ceva, pentru că toate calitățile mele mi le-ai cultivat tu. De aceea îl preamăresc și-i mulțumesc lui Allah zilnic, în toate cele cinci rugăciuni, pentru că mi te-a scos în cale. Vrei să fii iarăși bun cu mine?

— Dar nu am fost supărat pe tine!

— Aceste vorbe mă fac să-mi tresalte inima și să-mi încânte sufletul. Se întâmplă foarte rar, dar totuși se întâmplă, să fii nemulțumit de mine. Atunci îmi străpung sufletul zece mii de *debabis* ^[48] și simt cum în miezul iubirii pe care ți-o port ar arde o sută de mii de *kibritat frengija* ^[49]. Și nu-mi mai găsesc liniștea până nu te văd zâmbind și ochii tăi nu devin prietenoși.

Povestea asta cu acele de gămălie și cu chibriturile a fost iarăși bună! Mă străduii să nu mai râd ca mai înainte.

— De fapt, continuă el, ne-am abătut cu totul de la ce discutaserăm înainte. Ai fost de părere să nu folosim forța, ci șiretenia împotriva kurzilor. Te-ai gândit ce festă să le jucăm?

— Nu. Nu pot face nici un plan până nu-mi cunosc dușmanul și tot ce este legat de el și de intențiile lui. E bine să întrerupem discuția noastră, pentru că urmele ne răpesc toată atenția.

Dacă până aici kurzii au evitat toate potecile umblate, acum nu mai exista nici un drum de care să se fi putut ține deoparte. Am trecut pe drumuri cu iarbă, apoi prin luminișuri de păduri, ca să ajungem pe un platou stâncos, golaș, întins și abrupt, pe care potcoavele cailor nu lăsau nici un fel de urme. Am fost nevoit să mă orientez după semne foarte mici, ușoare zgârieturi și julituri, pe care un ochi neformat precis nu le-ar fi observat.

Când ajunserăm în partea de sus a platoului stâncos, în fața noastră se întindea o câmpie mare, al cărei capăt nu se putea vedea, pentru că era presărată cu pini. De aici, urmele se despărțeau, ducând în toate direcțiile peste câmpie.

— Allah, Allah! se plânse Halef. Ce farsă urâtă ne-au jucat kelhurii!

— Cum așa? îl întrebai eu.

— Nu vezi că s-au despărțit ca să ne încurce? Acest Șir Samurek nu este chiar așa de prost pe cât am crezut.

— Dimpotrivă, este și mai prost decât am crezut!

— Chiar așa? Te rog să-mi explici!

— E prea la mintea cocoșului ca să mai fie explicat. Crezi cumva că s-au despărțit definitiv?

— Nu, este doar un truc.

— Dar este un truc care nu le folosește la nimic, pentru că șeful lor a fixat un punct unde să se reîntâlnească.

— Ah, acum înțeleg! Trebuie deci să mergem doar după un rând de urme ca să ajungem la locul de întâlnire.

— Bineînțeles! Alegem urmele mai clare, deci cele ale grupului mai mare. Uită-te aici! Pământul este atât de răscolită, încât brazde întregi sunt aruncate peste tot. Unul dintre cai n-a vrut să meargă mai departe și m-aș înșela teribil dacă aș spune că n-a fost Rih al meu. Pe urmele astea vom merge. Haide!

Dădurăm piteni cailor și o pornirăm în galop după urmele de copite, iar pinii răsfirați nu ne stăteau nicidecum în cale! Surii noștri erau cai tineri. Spițerul, care probabil nu era călăreț, i-a cam dezvățat, cu noi însă și-au revenit repede și, spre satisfacția mea, îmi dădui seama că pentru ceea ce urmăream n-am fi găsit cai mai buni.

După vreun sfert de oră de mers, drumul începu să coboare și ajunserăm pe o vale nisipoasă, fără apă, unde-și duceau veacul doar niște tufe de grozică și alte leguminoase lemnoase fără importanță. În acest nisip, urmele se distingeau foarte clar, exact cum ne-am dorit; și după ce-am mers de-a lungul văii, cu toate meandrele sale, cam o jumătate de oră, văzui o urmă care cobora dinspre stânga, unindu-se cu cele după care ne-am luat noi. Apoi apăru o a doua, a treia, a patra și a cincea, până când urmele potcoavelor, care s-au despărțit sus pe platou, s-au reîntâlnit aici.

— Effendi, ai avut dreptate, se bucură Halef. Kurzii sunt din nou împreună și șiretlicul șefului lor nu ne-a putut ține

pe loc. De îndată ce-l vom prinde, îi voi spune că dacă crede că se poate măsura cu tine, nu este altceva decât o *batta* ^[50] bătrână, grasă și răgușită, care cutează să se ia la întrecere cu *belabil* ^[51] din al șaptelea cer!

Era cât pe ce să râd, și nu atât de comparația dintre rață și privighetoare, cât de siguranța și firescul cu care credea că îl vom prinde pe șeic; noi, doi străini, singuri, pe puternicul stăpân al kelhurilor, care în orice caz avea mai mult de patruzeci de războinici, cu care a venit la Khoi să-mi fure calul! Dar așa era micul și îndrăznețul meu prieten! Și nici prin gând nu-mi trecea să-i știrbesc încrederea în sine, pentru că tocmai această fire încrezătoare a sa era cea care făcea din el un camarad de nădejde când ești la strâmtoare ori în pericol. Dădui din cap aproape aprobator și explicai:

— Dacă nu ne putem atinge scopul pe nici o altă cale, normal că vă fi necesar să-l constrângem pe Șir Samurek. De fapt, cred că vom afla curând cum stăm cu kelhurul, dragă Halef. Dacă kismetul a hotărât să joci astăzi un rol de viteaz, cortina se va ridica nu peste mult timp.

— Crezi? întrebă el alintat. Să se întâmple cum vrea destinul. Voi face tot ca să te văd mulțumit. Dar de ce crezi că se ridică peste puțin timp cortina?

— Șiretenia șeicului m-a făcut să gândesc așa. De ce n-a folosit viclenia acolo, în regiunea Khoi? Bănuiesc, după cum am mai spus, că avem de-a face cu o tabără întreagă și nu cu un grup de kelhuri. Nu trebuie să găsim locul unde se află această tabără și ideea de a ne ține departe de acest loc i-a venit lui Șir Samurek în momentul în care a ajuns aproape de tabără. Fii atent, nu mai avem mult de mers!

Valea în care ne aflam făcu o cotitură mare spre stânga, formând un unghi ascuțit. Kurzii n-au mers pe acest drum, ci au urcat pe latura văii din vârful unghiului. Halef

intenționa să meargă pe urmele lor, fără să se oprească. Eu, însă, îl oprii.

— Stai! Dacă, după cum bănuiesc, suntem aproape de tabără și dacă șeicul, își dă seama că l-am urmărit, e de așteptat să-și fi pus oameni de pază, care ori ne fac de petrecanie, ori îl anunță că ne apropiem. Trebuie să fim foarte atenți. Rămâi aici să-mi ții calul, iar eu mă furișez pe jos, să văd cât de sigur e drumul mai departe. Nu pleci de aici, în nici un caz, până nu mă întorc sau nu te strig de acolo, de sus!

Coborâi de pe cal, îi dădui lui Halef hamurile și mă cățărai pe coasta văii, unde erau copaci și tufișuri care-mi serveau ca acoperire. Orientându-mă după urmele kurzilor, n-am văzut nici măcar o urmă care să se abată în altă parte. Sus erau stânci acoperite cu pădure de molid, în care mai întâlneai din loc în loc câte un stejar. Mersei pe urme timp de cincisprezece minute. Rămăsese un singur șir de urme. Tocmai voiam să mă întorc, când observai că pădurea începea să se rărească într-o parte. Urmele duceau la stânga, spre un jgheab; în dreapta se înălța dintre tufișuri o bucată de stâncă, ca un turn de veghe pe jumătate prăbușit. Mă cățărai pe această stâncă, mă uitai de jur împrejur și speranțele nu-mi fură înșelate. Piciorul muntelui dădea într-o câmpie verde pe unde curgea un pârâu, care se pare că își avea izvorul în jgheabul amintit. Destul de departe, în câmpie, se afla tabăra kurzilor, pe malul pârâului, sau, mai bine zis, s-a aflat acolo, pentru că se putea ușor observa că deja au ridicat-o. Era o viermuială de nedescris. Vedeam oameni și cai, vedeam călăreți care erau deja în șa. Femei nu erau și nici animale, în afară de cai. Nu era vorba de o tabără obișnuită, cu femei, cuptoare, ci o tabără ridicată doar de bărbați, dar care n-au stat în corturi, ci s-au adăpostit sub acoperișuri din crengi și frunze, prinse de câte patru pari. Nu putea fi vorba de o expediție de vânătoare și nici de una de război în regiunea aceasta. La început, tabăra ridicată de kelhuri aici a fost o

enigmă pentru mine, până când am aflat ulterior că au intenționat să atace și să tâlhărească, dincolo de Munții Musara pe locuitorii de la granița persană. Se adunaseră cel puțin trei sute de războinici. În afară de cai, aveau cel puțin cincizeci de catâri, încărcăți cu bagaje. Turbanelle mari și deschise la culoare, purtate de kurzi, îți lăsaus impresia că sunt dovleci. Încercai să-l descopăr pe Rih, dar în învâlmășeala care domnea acolo, îmi fu imposibil.

Pe jumătate mulțumit, pe jumătate dezamăgit mă întorsei, dar nu chiar până la Halef. Mă oprii deasupra văii nisipoase și-i strigai să mă urmeze. Când ajunse la mine, îmi dădu calul.

— Ai descoperit oamenii de pază, sidi?, mă întrebă el.

— Nu.

— Dar tabăra?

— Da.

— Ce lipsă de prevedere din partea lui Șir Samurek. Trebuia să-și pună oameni de pază, pentru a se asigura că nu ne vom apropia de tabără așa de ușor și fără să fim văzuți!

— N-a considerat că e necesar, pentru că au ridicat deja tabăra.

— Ce? Au ridicat-o? Vor să plece?

— Da. Se pare că a dat ordinul de plecare imediat după ce a sosit.

— Încotro vor să meargă?

— Vom afla, pentru că îi vom urmări până ne vom lua caii înapoi.

Merserăm călare până la stâncile de pe care am cercetat zona, ne legărăm caii și urcarăm pe stânci pentru a urmări ce se întâmplă în tabăra kelhurilor. Ajunserăm la timp, ca să vedem plecarea lor. Ei formară, călărind câte doi sau câte trei alături, un șir lung și îngust, care se mișca pe fundalul verde, primii oameni depășind deja raza noastră de vedere.

— Uite-i cum pleacă ticăloșii, nenorociții, spuse cu mânie Halef, iar noi stăm aici și-i urmărim cu privirea, lingându-ne pe bot ca niște câini hămesiți, cărora le fuge de sub nas prada pe patru picioare. Așteptați doar puțin că ne vom năpusti peste voi ca doi lei furioși asupra unor șoricei și vă vom prinde între fălci, până vi se zdrobesc coastele, iar picioarele și mâinile vă vor cădea smulse! Privește, sidi, cum se îndepărtează și ne silesc caii să-i urmeze! Cine știe ce ticălos jegos stă pe calul meu! Tu ești liniștit, știind că Rih al tău nu poate fi atins de nici un kurd. Căci cel care ar îndrăzni să încerce acest lucru ar trebui mai întâi să se fi înregistrat în Cartea Vieții. Mânia clocotește în sufletul meu, iar mâhnirea înăbușă inima mea. Dacă-l prind pe ticălosul care a stat pe calul meu, îl tai în două. Pe Mohammed, profetul, că așa am să fac!

E de la sine înțeles că nici eu nu puteam spune lucruri bune despre hoții de cai, dar furia lui Halef mă amuza și avea un fel de a se exprima așa de nostim, încât a trebuit să fac eforturi să-mi stăpânesc râsul. Iar în arabă vorbele lui sunau și mai cu tâlc decât pot eu să redau în germană.

Mai întâi, trebuia să cercetăm tabăra kurzilor, lucru pe care nu-l puteam face până nu dispăreau în zare. Se îndreptau spre sud-est. Dacă mergem după ei, trebuia să ajungem iar la râul Zab, care ne dusesese de la granița muntoasă spre Khoi. Dacă am fi ajuns din nou la râu însemna că am mers în triumphi, ceea ce ar fi fost o pierdere de vreme pe care o datoram doar kurzilor. Acesta era un alt motiv care să ne facă să n-avem gânduri bune pentru ei.

În sfârșit, a dispărut și ultimul kurd înspre sud-est. Coborâram de pe stânci, încălecarăm din nou și mânarăm spre jgheabul care ducea la urmele lăsate de kelhuri. Jgheabul era îngust și adânc, dar destul de bun pentru mers. Cu cât înaintam la vale, locul devenea din ce în ce mai umed și, curând, dădurăm de izvoare de apă care

țâșneau din pereți, se uneau unele cu altele, formând mai la vale pâraiașul pe care l-am zărit de pe stâncă.

La piciorul muntelui, jgheabul se lărgea, dând într-o câmpie, și mersem în galop de-a lungul pâraului, până la locul unde avuseseră kurzii tabăra. În timp ce Halef lăsa caii să se adape și apoi să pască, mă uitai cu atenție peste tot în jur. Speram să găsesc ceva folositor planului nostru. M-am înșelat însă, pentru că, după o căutare destul de lungă, n-am găsit nimic, în afară de faptul că tabăra a durat cam o săptămână. Mai importantă a fost concluzia trasă în urma retragerii rapide a kurzilor. Probabil, la început, n-au avut intenția să părăsească tabăra astăzi, pentru că am observat că o parte din acoperișurile din frunze și crengi au fost refăcute abia ieri. Atunci a apărut, spre seară, Aqil, să trateze prețul răzbunării de sânge; în defavoarea lui și a noastră, pentru că l-au prins, mai târziu, și pe tatăl lui și apoi ne-au furat caii. Din cauza lui Aqil și a fiului său n-ar fi părăsit kelhuria așa de repede tabăra. Mai degrabă se poate crede că se temeau că voi veni cu Halef aici.

Nu trebuie să se creadă că sunt un îngâmfat pentru că am crezut că trei sute de kurzi au părăsit tabăra din cauza noastră, a doi oameni. În Orient, țăntarului nu-i vine greu să devină elefant. Am avut ocazia de a ieși cu dibăcie din situații dificile. Cu ajutorul cunoștințelor pe care le are orice european instruit și cu experiența câpătată în Vestul Sălbatic, am reușit să fac ici și colo câte un serviciu unor triburi de dșesirehi. Acest lucru s-a auzit din gură în gură. Legenda a hiperbolizat cunoștințele și priceperea mea în lucruri înfricoșătoare. Și mai renumite decât mine erau cele două arme ale mele. Se povestea că glonte de armei-ucigătoare-de-urși treceau prin oțel și ziduri, iar cu „pușca mea fermecată”, și anume cu muscheta Henry, cu douăzeci și cinci de lovituri, pot trage o veșnicie fără s-o mai încarc. Era deci explicabil că se povesteau minuni despre mine și că, în cazul de față, kelhuria au preferat să părăsească în

grabă tabăra decât, după cum credeau, să-i iau prin surprindere și să-i dobor cu arma mea fermecată.

Era de la sine înțeles că trebuia să ne luăm după ei. Dar nu era nici o grabă, pentru că nu ne puteam apropia de ei decât noaptea și nu trebuia s-o facem prea brusc. Dacă nu voiam să fim descoperiri, trebuia să le lăsăm un avans potrivit. În nici un caz nu puteau să dispară, de asta aveau grijă urmele lăsate de ei, nefiind destul de iscușiți ca să le șteargă. De aceea ne lăsarăm caii să pască preț de două ore și pornirăm la drum cam cu două ore înainte de prânz. Când soarele era sus pe boltă, ne aflam printre munți, unde, într-o pădure de stejari — balamut — de la care provin renumitele nuci galice — împușcai un porc mistreț, care ne-a servit ca hrană. Ne oprirăm pentru puțin timp pentru a frige câteva bucăți de carne pe care să le luăm cu noi, fiindcă atâta vreme cât ne vom afla pe urmele kurzilor, și asta putea să dureze mai multe zile, nu mai puteam împușca nici un animal, altfel ne-am fi dat de gol. De fapt, hagiului, fiind mahomedan, îi era interzis să mănânce carne de porc, dar timpul petrecut cu mine l-a schimbat într-atâta și era așa de sensibil la gustul bun al vânatului, încât de dragul acestei desfătări lua asupra sa, fără nici o ezitare, nemulțumirea profetului și a tuturor califilor morți.

Trecuse deja destul de mult timp, așa încât aveam de recuperat o distanță mai mare decât calculasem la început. Grăbirăm deci pasul, luându-ne după urme.

După-amiază, lăsarăm în dreapta noastră pârlăiașul Zab, ce cotea spre sud, în spatele înălțimilor abrupte și împădurite, la poalele cărora ne aflam noi. Ne îndreptarăm spre un firicel de apă care, în primăvară, a avut probabil apele umflate, dar acum era așa de scăzut, că abia trecea de potcoavele cailor. Prundișul era afânat. Ne încurcarăm în numeroasele rădăcini duse de apă, iar deseale și scurtele cotituri ale albiei râului ne țineau pe loc.

— Șeitan trebuie că le-a arătat kurzilor drumul acesta! se plânse Halef. La fel trebuie să fie și cărarea care

coboară de la moarte la locul veșnicei osânde.

— Nici eu nu înțeleg de ce au ales kurzii tocmai acest jgheab pietros, aprobai eu.

— Unde vor să ajungă? Este vreo trecătoare pe aici?

— Nu. Dacă nu mă înșel, în fața noastră sunt doi munți pe care-i cunoaștem din drumurile noastre anterioare, și anume, în dreapta — Meqilik, iar în stânga, ciudatul Nekuhl. Între ei nu este nici o trecătoare. Șir Samurek nu vrea deci să treacă munții, planul său e să rămână de partea aceasta a lor. Ce vrea să caute însă, este un mare semn de întrebare.

— Allah! Să fie acesta locul unde se află Musallah el amwat^[52]?

— Musallah el amwat? N-am mai auzit de așa ceva. Ce fel de loc este acesta?

— Un loc de care se ferește orice om, fie el sunnit sau šiit, creștin sau evreu. Știi că alaltăieri, la han, am stat de vorbă cu câțiva *mazydșilari*^[53]. Erau cunoscuți în aceste locuri, au trecut prin multe și au povestit despre pățaniile lor. Cele mai frumoase, mai bune și mai multe nuci galice cresc la Musallah el amwat, dar nimeni nu se-ncumetă să le culeagă, pentru că spiritele morților dau târcoale locului. Cu mai multe sute de ani în urmă, creștinii au venit în această țară și și-au construit această Musallah în munți, pentru a-l preamări pe Allah în felul lor. Erau oameni buni și harnici, care trăiau în bună înțelegere cu toți, totuși šiitii s-au hotărât să-i extermine. Au urcat în munți, i-au înconjurat pe creștini în Musallah și i-au măcelărit: bărbați, bătrâni, tineri, femei și copii. Preotul a fost ultimul care a murit. Chiar în cădere s-a rugat pentru dușmani. Atunci au smuls crucea de pe Musallah și au aruncat-o în foc. Când a văzut asta, cu ochii aproape stinși, preotul își schimbă rugăciunea în blestem, care se abătu din cer asupra lor și asupra casei morții. De atunci îi paște nenorocirea pe toți

cei care cutează să vină la Musallah. Totuși, mazydșilarii au avut, de curând, curajul să urce acolo, pentru că sunt săraci și au știut că acolo este recoltă bogată. Îl rugară pe Allah să-i ocrotească și porniră la drum. Ajunseră cu bine sus și văzură capela. Când se apropiară, spiritul preotului ucis apăru, sub înfățișarea unui urs uriaș, care vru să se năpustească cu fălcile căscate asupra lor. Atunci o luară la sănătoasa țipând și rugându-se, mulțumind mai târziu lui Allah, care i-a salvat prin iuțeala cu care au fugit. Nu vor mai avea niciodată așa un curaj nebun să mai meargă la Musallah. Asta mi-au povestit. Ce zici, sidi?

— Că ursul nu era un spirit, ci un urs obișnuit. Oricine știe că sus, în munți, sunt urși.

— Da, asta o știu și eu, dar așa uriaș ca acela nu există.

— Frica mărește totul. Ea poate face ca un urs să pară de două ori mai mare.

— Asta o spui pentru că nu crezi în spirite!

— Dimpotrivă, sunt convins că există spirite. Dar fantome care să se întrupeze în urs nu există.

— Da, ești curajos, precis n-ai fi fugit ci l-ai fi înfruntat semeț pe urs. Dar n-aș vrea să încerc să văd dacă ursul este un spirit sau spiritul un urs.

— Ai idee unde se află Musallah?

— Mazydşilarii mi-au descris-o. Se află între Nekuhl şi Meqilik şi se ajunge sus mergând pe albia unui pârâu pietros, cu multe cotituri, care are maluri foarte înguste şi...

Se opri în mijlocul frazei, se uită la mine fix şi continuă:

— *Allah akbar* — Dumnezeu este mare! Seamănă perfect cu drumul nostru!

— Da, aşa se pare!

— Nekuhl şi Meqilik sunt cei doi munţi de care-ai vorbit mai înainte. Pe albia pietroasă, îngustă şi întortocheată ne aflăm acum, deci — *Mashallah!* — suntem pe drumul spre Capela morţilor, despre care ţi-am povestit.

— Este foarte posibil. Dar închide-ţi gura, Halef, altfel vine ursul şi sare înăuntru.

— Nu-ţi bate joc, sidi! De ce să nu stau cu gura căscată, dacă mă minunez? Când nu mă mai mir se închide singură. O, minune, o, brodire! Suntem pe drumul care duce la Capela morţilor! Asta pare să fie kismetul nostru, soarta noastră. Dacă aş şti ce vom face acolo!

— Mai şi întrebi?

— Normal. Ştii cumva tu?

— Da. Trebuie să salvăm fantoma din blana sa de urs.

— O, îndrăzneală, o, trufie! Tot îţi mai baţi joc! Pe mine însă mă trec fiori de gheaţă şi nu ştiu încă ce voi face.

— Ce vei face? La ce te referi?

— Ei, dacă ursul vine în fugă, nu ştiu dacă să fug, ori să trag în el. Dacă este într-adevăr urs şi fug de el, râzi de mine şi va trebui să-mi fie toată viaţa ruşine de teama mea. Dacă este însă spirit şi trag în el, glonteale trece prin el fără să-l rănească şi ce va fi după aceea cu mine doar Allah ştie.

— Halef, Halef! Mai eşti superstiţios ca în vremurile de demult? Spune-mi de ce a murit preotul atunci?

— Pentru Dumnezeu şi credinţa sa, effendi.

— Cum li se spune acestor oameni?

— Șuhada **[54]**.

— Ce spune *Coranul*, ca să nu mai vorbim de *Cartea Sfântă*, despre șuhada?

— Că merg direct în cer.

— Înțelege-mă bine! Îți vorbesc ca un musulman pentru a înțelege mai ușor. Chiar și după părerea mahomedanilor un șahid merge în cer, ca răsplată pentru suferințele și martiriul la care a fost supus. Pe acest preot cucernic, însă, Dumnezeu l-a transformat într-un urs, pentru moartea sa de martir! N-ar fi asta în loc de răsplată, o pedeapsă, și în loc de cer, un iad?

Halef se uită din nou la mine cu ochi mari.

— Sidi, iar mă minunez, mărturisi el.

— Și mă rog de ce?

— Pentru argumentele tale excelente, pe care nu le pot combate. *Allah însaf* sau *Allah el' adala* — Dumnezeu este dreptatea, spunem noi. Și cum această propoziție este de netăgăduit, atunci... atunci...

— Spune mai departe.

— ... atunci spiritul nu poate fi urs și deci nici ursul nu poate fi spirit.

— Bine. Înseamnă, așadar, că ursul, care într-adevăr este un urs, rămâne și în capul tău tot așa! Ești acum convins de acest lucru, Halef?

— Da, sidi. Ești în toate, chiar și la legile de *mantik* **[55]**. imbatabil și mi-ai vindecat din nou mintea bolnavă din cauza acestui urs. De acum încolo poate să vină. Îl voi împușca fără a mai sta pe gânduri.

— Lasă-mă pe mine să-i împușc. Urșii kurzi nu sunt ca urșii brun-gălbui, incolțiți, din Hauran și Liban. Rar sunt deranjați, aproape deloc vânați și cresc foarte mari și bătrâni. Culegătorii de nuci galice au vorbit despre mărimea neobișnuită a acestui animal. Un glonte din muscheta asta nu l-ar omorî, ci doar i-ar stârni furia. Și,

apoi, nu știm sigur, doar bănuim că ne aflăm pe drumul spre Musallah el amwat. Important este ca pentru tine spiritul și blana de urs să nu... dar ce s-a întâmplat?

Halef, care călărea alături de mine, m-a întrerupt apucându-mi hățurile și oprindu-mi calul.

— Văd ceva acolo sub copaci, răspunse el, arătându-mi cu mâna întinsă unde să mă uit. S-a mișcat ceva. Nu știu dacă este un om sau un animal.

— Trebuie să aflăm. Vino repede aici sub copaci.

La adăpostul copacilor, descălecai și-i dădui lui Halef să-mi țină calul.

— Rămâi aici nemișcat! Mă voi furișa până acolo, să văd cu ce sau cu cine avem de-a face. Stai liniștit!

Cu cuțitul în mână, mă furișai din copac în copac, până aproape de locul cu pricina. În fața mea văzui un om, nu un animal. Stătea într-un fag stufos cu mâinile ridicate, dar nu-mi puteam da seama de ce. Era cu fața întoarsă, totuși mi se părea cunoscut. Această conformație, picioarele cumplit de jechoase, pantalonii zdrențuiți, haina ruptă, cu mânecile aproape lipsă — dacă nu era Ali, chefliul hangiu din Khoi nu m-aș mai putea bizui altădată pe ochii mei! Dar ce căuta aici? Cum a ajuns, singur, pe meleagurile acestea și ce făcea în pom?

Ali se întoarce spre mine, se ridică pe vârfuri și-și băgă pe cap frânghia legată strâns de o cracă. Dumnezeu, omul voia să se spânzure!

— *Katera chodeh* — pentru numele lui Dumnezeu!, strigai, repezindu-mă să tai frânghia. Oprește-te! Vrei să te omori?

Ali se uită absent la mine și-mi răspunse pierdut:

— Să mă omor? Nu, ci doar să mă spânzur.

— Este același lucru! Ce motiv ai să faci un asemenea păcat?

— Motiv? De ce mă întrebi...? Cine ești?

Avea, în continuare, privirea pierdută în gol.

— Cine sunt? Doar mă cunoști! Sunt Kara Ben Nemsi effendi și stau la tine, în cătunul Khoi.

La auzul numelui meu, Ali păru că-și revine. Privirea i se învioră, dar vocea îi era tot ștearsă, ca mai înainte.

— Trebuie să mă spânzur. Trebuie să-mi iau viața, pentru că nu mai primesc banii înapoi.

— De unde știi?

— De la Șir Samurek.

— De la el. Ai vorbit cumva cu el?

— Da.

— Când?

— Acum o oră.

— Unde?

— Sus, lângă Musallah el amwat.

— Ah, capela este, deci, aici! Acolo și-au așezat kelhurii tabăra?

— Da.

— Este vreunul dintre ei aici, în apropiere? Ne poate vedea sau auzi cineva?

— Nu. Am fost biciuit și alungat de ei și nimeni nu s-a luat după mine.

Amintindu-și de bici, Ali și-a revenit cu totul. Se aruncă la pământ, își luă fața în mâini și începu să plângă amarnic. Lacrimile, sunt sănătoase dacă reușești să plângi. De aceea îl lăsa să plângă fără să-l deranjez, chemându-l pe Halef lângă mine. Legă caii și se așază. Când, după o vreme, hangiul se liniști, îi ridicai capul, spunându-i:

— Sinuciderea este un păcat îngrozitor, pentru că nu poate fi nici regretată, nici reparată. În orice caz nu se face să-ți trimiți sufletul în iad pentru niște bani. Piaștrii tăi nu sunt încă pierduți!

— Sunt pierduți. Șir Samurek i-a luat de la Aqil și nu-i mai dă înapoi.

— Trebuie să ți-i dea! Îți promit că-l voi forța s-o facă.

Ochii lui începură să sclipască. Se ridică și întreabă agitat:

— Pe cinstea ta, effendi? Chiar îmi promiți?

— Da.

— Laudă și mulțumire lui Allah! Sunt salvat, căci Kara Ben Nemsi effendi respectă ce promite, deși Șir Samurek, tâlharul, l-a luat în derâdere!

— De ce a râs, cu ce ocazie și când? Poți să-mi spui? Poți să-ți aduci aminte și să-mi povestești cum ai ajuns la el, și tot ce s-a vorbit și s-a-ntâmpnat acolo?

— O, effendi, acuma știu totul. Dacă zici că pui mâna pe banii mei, mi se ascute memoria și-mi aduc aminte de fiecare cuvânt!

— Vorbește! Dar n-o lungi, pentru că timpul este prețios. Unde și cum te-ai întâlnit cu Șir Samurek?

— Știi că am plecat cu nezanum și câțiva oameni după Aqil, hoțul, să-i luăm înapoi banii. N-am dat de urmele lui, dar am crezut că, pentru a fi în siguranță, a trecut granița persană. De aceea ne-am îndreptat spre graniță, însă în nici un cătun, în nici o casă n-am auzit să-l fi văzut cineva. Așa că ne-am continuat drumul până spre amiază, când ne dădurăm seama să am greșit drumul. Am luat-o, deci, înapoi și am vrut să ne îndreptăm spre Rowandis și Lahijan. Am mers spre nord până diavolul ni i-a scos pe kurzi în cale. Ne-au înconjurat, ne-au legat și ne-au adus până aici.

— Unde ați descoperit cu uimire că hoțul pe care l-ați căutat zadarnic era la ei.

— Da, Aqil este la ei, dar nu în libertate, ci ca prizonier; și fiul său Ssali, la fel. În noaptea, asta vor muri amândoi. Vor fi victimele răzbunării de sânge și a propriei lor josnicii.

— E hotărâtă moartea lor?

— Da. Nu pot scăpa și vor avea parte de o moarte fioroasă. Vor fi sfârtecați și mâncați de urși.

— Ah, ce fel de om este acest șeic al kurzilor kelhuri? Cum i-a venit în minte să-i arunce la urși? Sunt aici urși de care să se folosească în acest scop?

— Da, și sa gândit așa de bine la toate încât îi vor reuși. De aceea a venit până aici, ca să-i arunce în ghearele

urșilor pe cei doi kurzi bebbbeh. Războinicii săi au fost nu demult sus, la Musallah el amwat, la vânătoare, și au găsit bârlogul urșilor. Pe drumul de întoarcere au dat de un copac cu albine sălbatice. Și urșii, și albinele vor fi folosite, astăzi, la sacrificarea celor doi bebbehi. Zece sau doisprezece kelhuri sunt plecați de o bună bucată de vreme după miere.

— Și la ce le va folosi mierea?

— Poate n-am înțeles chiar bine totul. Atâta știu că urșii nu sunt departe de Musallah. Bebbehii vor fi legați și unși cu miere. Apoi vor fi duși în capelă, de unde vor fi puse din loc în loc, până la bârlogul urșilor, bucăți de fagure cu miere, pentru a-i ademeni pe urși până la capelă. Acolo îi vor linge mai întâi pe cei doi și apoi îi vor mânca.

— Allah, Allah! spuse Halef, înfiorat. Kelhurii ăștia se pot numi oameni? Effendi, să-i salvăm pe bebbehi deși ne sunt dușmani de moarte și în locul lor să-l aruncăm pe Șir Samurek la urși.

Ăsta era micul, dragul și bravul flăcău! Voia să-i salveze pe cei doi bebbehi de la o moarte cumplită, deși Aqil i-a întărâtat pe kelhuri împotriva noastră, iar fiul său a vrut să ne omoare!

Hangiul Ali își continuă povestirea, iar eu mai aflai cele ce urmează.

Kelhurii ar fi părăsit, în fapt, chiar astăzi tabăra, din cauza mea. Faptul că le-au căzut în mână bebbehii i-a determinat să plece mai repede, pentru a le grăbi pe cât posibil moartea prizonierilor. Pentru cei trei sute de războinici asta era un prilej de bucurie, care nu putea fi amânat nici măcar cu un minut. Acum se aflau în pădurea de sub Musallah. Acolo i-au judecat pe cei desemnați răzbunării de sânge. Șir Samurek i-a asigurat cu cele mai sfinte jurăminte că pentru ei nu mai este scăpare. Și, într-adevăr, după judecata omenească n-aveau scăpare, dar Ssali Ben Aqil a auzit că probabil ne vom căuta caii furați și, în disperare, s-a agățat de o idee care i-a venit pe loc.

— Încă nu suntem morți, spuse el. Dacă o să vă găsească Kara Ben Nemsi, ne va elibera!

— Pe voi, dușmanii lui de moarte? strigă batjocoritor șeicul. Mai degrabă m-ar ruga să vă torturez mai tare decât mi-am propus eu.

— Asta n-o va face pentru că este creștin.

— Creștin? Creștinul este un câine, iar unui câine îi place mirosul sângelui. Acești câini care îi spun Dumnezeu

unui om din Nasirah^[56], care i-a învățat să-și iubească chiar dușmanii, nici măcar nu-l ascultă. Se fură, se înșală și se mint unii pe alții; îi încolțesc, îi trag pe sfoară și se războiesc cu toți străinii. De aceea nu pot fi în stare să-i iubească pe dușmanii lor și să se poarte bine cu ei. Kara Ben Nemsi effendi ar privi cu plăcere cum vă sfâșie urșii!

— Nu, este un adevărat creștin și a făcut bine multor dușmani ai săi!

— Atunci cheamă-l aici! Vom vedea dacă într-adevăr ascultă de falsul profet din Nasirah!

— Da, îl voi chema. Îl voi ruga pe Allah să-i arate drumul înapoi!

— Îți dau un sfat mai bun. Kara Ben Nemsi effendi, fiind creștin, nu știe nimic despre Allah al nostru. Dacă vrei să ți se dea ascultare, trebuie să te rogi la crucificatul lor!

Astfel și-a bătut joc Șir Samurek în continuare, adăugând:

— Vei afla imediat cât de puțin mă tem de acest câine și cât de puțin cred că v-ar putea salva.

I-am lăsat vorbă că sunt hoțul care i-a furat caii, și precis va veni după noi. Dacă va găsi urmele noastre și chiar va îndrăzni să vină aici, îl vor înhăța oamenii pe care-i voi pune de pază și-l voi arunca împreună cu voi la urși. Așa

că roagă-te din partea mea lui Allah sau lui el Messiah^[57]. Ruga ta se va pierde în aer!

Apoi se sfătuiră în legătură cu ceilalți captivi. Au hotărât așa: să dea împreună pentru răscumpărare douăzeci de mii de plăști și vor rămâne ostatici până va fi plătită suma. Hangiul Ali să plece după bani pentru a-i aduce la Musallah. Dacă nu-i aduce în trei zile sau dacă se pune la cale o festă, captivii vor fi omorâți. La scurt timp după ce au fost luate aceste hotărâri, l-au biciuit mai întâi pe Ali și apoi l-au gonit fără cal.

El a plecat de acolo dezorientat și distrus, fără nici o speranță, pentru că nu numai că s-au dus pe copcă banii furați, dar trebuia să aducă și o parte din banii de răscumpărare, ceea ce era imposibil. Avea în fața ochilor nenorocirea care-l păștea și cu siguranță nu era un erou al credinței și încrederii în Dumnezeu. De aceea a legat frânghia de copac și doar apariția noastră l-a oprit de la moarte.

— Acuma, effendi, ai auzit tot ce ți-am spus, își termină el relatarea. Ce părere ai? Crezi că e posibil să-mi recapăt banii?

— Ce cred mai întâi este că rachiul poartă un spirit rău cu el, cu care nu trebuie să ai de-a face.

— Rachiul? Cum ai ajuns cu gândul la rachiu?

— Fiindcă el poartă toată vina pentru ceea ce ți se întâmplă acum, aici.

— Ce are de-a face rachiul cu șeful kelhurilor?

— Nu pune întrebări atât de prostesti! Dacă ieri, n-ai fi băut așa mult rachi, n-ai fi vorbit cu Aqil despre ascunzătoarea banilor tăi și nu ți-ar fi fost furați. Așa că și rachiul este vinovat că ai căzut în mâinile lui Șir Samurek și că ai vrut să te spânzuri. Trebuie să recunoști că rachiul te-a dus la sinucidere! Ali tăcu, dându-și seama că aveam dreptate.

— Dacă rămâi așa de devotat rachiului ca acuma, îți va aduce multe suferințe, continuai eu. Îți mănâncă sufletul și-ți distruge corpul. Dacă însă renunți la el, vei avea noroc și bucurii în viață și vei trece fără șovăire peste Es Ssiret,

puntea morții, spre viața veșnică. Gândește-te că această punte nu este lată, ci atât de îngustă, încât Mohammed o compară cu muchia unei săbii ascuțite. Cum poate trece această punte un om al cărui suflet, și după moarte, este plin de rachiu, fără să se prăbușească în hăul fără sfârșit al iadului!

Mă amuzau grimasele omului căruia îi erau adresate avertismentele mele. Și acestea nu și-au greșit ținta, pentru că era deja cuprins de teamă.

— O, taci, effendi! Vorbele tale mă înfloară.

— În clipa asta te-ar fi cuprins fiori și mai mari dacă ai fi dus la îndeplinire cumplita operă pe care ai plănuțit-o mai înainte în acest copac, pentru că, acum, spiritul tău șovăia, cu ștreangul de gât, pe puntea morții. Rachiu ar face ca picioarele tale să alunece și te-ai prăbuși în flăcările veșnice ale iadului, din care n-ai mai putea fi salvat! Nu-ți bubuie inima în piept, când te gândești la asta?

— O, effendi, vorbele tale îmi provoacă fiori de teamă și de groază!

— Te sfătuiesc, hangiu! Ali, să eviți de acum înainte această băutură periculoasă, care nu face altceva decât să te distrugă pe tine și pe oricine care-i cade în plasă!

— Așa voi face! Da, effendi, voi face întocmai!

— Nu este atât de ușor pe cât crezi. O dată ce spiritele rachiuului te înhață, nu mai vor să-ți dea drumul, te țin strâns, cu brațele încolăcite. Se dă o luptă grea, dar izbânda este cu atât mai mare și mai fericită. Vrei să dai această bătălie?

— Vreau, effendi! Îți promit că voi lupta cu vitejie. Batem palma!

Ali întinse mâna spre mine. Eu însă nu i-o întinsei pe a mea, ci continuai:

— Nu atât de repede! Cred că promiți cu plăcere, dar în clipa de față nu te gândești cât de greu este să te ții de promisiune. Nu-ți propune să nu mai bei de astăzi nici un strop de rachiu. Nu vei reuși acest lucru, ci, dimpotrivă, vei

da mai abitir în patima beției. Bea, de azi începând, doar jumătate din cât ai băut zilnic până acum, peste o lună, doar un sfert, peste trei luni doar o optime și tot așa, la fiecare trei luni jumătate din ce a mai rămas, până ajungi să guști zilnic doar trei înghițituri mici. Și aceste trei înghițituri mici le poți bea până la sfârșitul zilelor tale. Dacă însă ai de gând să-i faci pe plac lui Allah și să devii un om foarte fericit, evită și aceste trei înghițituri și nu mai bea nimic, dar nimic ce ar putea să te îmbete, pentru că Mohammed, profetul tău, a spus: *Kullu muskürün haram* — tot ce îmbată este interzis, este blestemat!

Ali îmi întinse din nou mâna, chiar ambele mâini și mă rugă:

— Effendi, aud că nu-mi ceri mai mult decât poate face un om slab. Voi urma porunca ta și porunca lui Mohammed, iar Allah îmi va da putere să devin din nou un om bun. Mai înainte ți-am întins în zadar mâna. Chiar nu vrei să batem palma? Îți promit pe sufletul meu, pe spiritele părinților mei și pe bărbile profetului și urmașilor săi, că de acum înainte nu mă va mai vedea nimeni beat! Allah m-a auzit! Și el va vedea că mă țin de cuvânt! Uite, îți întind mâna!

Îi ascultai rugămintea și Halef, emoționat de acest succes, îi întinse și el mâna.

— Allah să fie cu tine, tu, fiu al beției care vrei să te desparți de *goset el ab* ^[58] cea rea! Arunc-o curajos pe ușă afară și n-o mai lăsa să intre, chiar dacă vrea să se furișeze pe fereastră! Pentru că este teribil de șireată, ca toate femeile care au fost alungate și care totuși ar veni cu plăcere înapoi! Și dacă într-o zi vei deveni un om cumpătat, iar noi vom fi din nou oaspeți la hanul tău, precis va dispărea și potopul de mocirlă prin care trebuie să ne bălăcim acum în curtea ta, astfel încât să putem umbla cu încălțări curate și ca tu să nu mai fi văzut tolănit în noroi ca

o mare *dabb sakran*^[59], care ia gunoiul natural drept pat al reginei din *Sheba*^[60]!

Ali nu se simți deloc jignit de muștrarea strașnică făcută de micuțul hagi.

— Ai dreptate, Hagi Halef Omar! spuse el. Mai de mult, când încă nu-mi plăcea rachiul, casa și curtea mea erau așa de curate și primitoare ca obrazul unei mirese, care este bucuria și aleasa inimii iubitului ei. Totuși, ce văd aici! N-am avut timp să mă uit la căii voștri. Nu sunt cumva surii spițerului?

— Da, ei sunt, confirmai eu.

— E de mirare că vi i-a împrumutat!

— Nu ni i-a împrumutat, ci i-am luat fără să știe din grădina lui. A trebuit să plecăm așa de repede după kelhuri, că n-am avut timp de întrebări, rugăminți și tratative. Se va fi speriat cumplit când a observat că-i lipsesc caii. Cu atât mai mult se va bucura când îi vei duce înapoi.

— Eu? Să-i duc eu înapoi?

— Da. Încaleci acum și te întorci acasă.

— Cu mare bucurie, effendi, cu mare bucurie! Voi fi fericit să mă văd departe de acești tâlhari. Dar așa rămâneți fără cai!

— Nu-ți face griji pentru noi! Nu vom pleca de aici înainte de a ne lua caii de la kelhuri.

— Dar e foarte periculos!

— Și mai periculos este să le smulgem cei zece mii de plăci, lucru ce, cu siguranță, ne va reuși. Dacă totul merge bine, mâine seară vom fi în Khoi și-ți aducem banii. Mai trebuie doar să aflăm cum e locul unde și-au așezat kelhuria tabăra, precum și împrejurimile. Poți să ni le descrii?

— Da, firul ăsta de apă urcă mai abrupt decât până acum. Acolo unde se bifurcă, o luați pe brațul drept, care

are multe coturi și se îngustează tot mai tare, până ajungeți într-o poiană mică, plană, înconjurată pe trei laturi de pădure. Pe a patra latură se înalță, aproape drept, o stâncă. De pe ea, pârâul cade într-o cascadă mică. Acolo, sus, vedeți Musallah el amwat, bântuită de spirite și în care, în această noapte, vor fi devorați de urși Aqil și fiul său. În spatele capelei, ceva mai sus de ea, a căzut cândva un perete de piatră, care arată acum ca niște ruine. Între ele și-au făcut urșii bârlog.

— Urșii? Nu este doar unul, sunt mai mulți?

— Da.

— Hm! Perioada de împerechere a trecut de mult și dacă ursoaica a fătat, nu-l mai suportă pe urs lângă ea, pentru că nu este un tată bun, ci fără inimă și are pornirea crudă de a-și înghiți copiii. Sunt de părere că nu este vorba despre o pereche de urși, ci de o ursoaică și puii ei.

— Asta n-o știu. Dar dubb-ul care a fost văzut sus, este un *dubb el chulud*^[61] care, de la uciderea creștinilor, stă la Musallah, timp în care a tot crescut și s-a făcut așa de mare, că este de două ori cât un om. El este spiritul preotului acestor creștini, iar blana lui a albit ca zăpada, din cauza bătrâneții.

— Am auzit destule despre dubb el chulud. Acum aș vrea să știu unde s-au așezat kelhurii. În poienița de care ai vorbit?

— Nu, pentru că este prea mlăștinoasă pentru așa ceva. Din poiană, tot la dreapta, curge o apă limpede și îngustă. Mergând pe firul apei ajungi, mai sus, într-un loc înconjurat de pădure, în mijlocul căruia se află un mic *birka*^[62], de unde izvorăște pârâul. Aici și-au așezat kelhurii tabăra.

— Pădurea este deasă acolo?

— Da.

— Între ea și birka este un loc mai larg?

— Nu. Locul este mic, kurzii fiind nevoiți să stea cam înghesuiți.

— Cu cai cu tot? Sau i-au lăsat în altă parte.

— Sunt și ei acolo, i-au adăpat și apoi i-au legat de copaci.

— Am aflat destule și tu poți pleca, desigur fără șa, pentru că noi avem nevoie de harnașament.

— Dar nu trebuie să-ți pui în pericol valoroasa reșma! Dacă ți-o fură kelhurii! N-ar fi mai bine s-o iau cu mine la Khoi?

— Nu. Este mai în siguranță aici decât pe unul din surii pe care-i vei călări. În Khoi se fură, după cum știi și tu din experiență.

Deshămarăm caii și-i dădurăm hangiului. El încalecă și porni la drum, făcându-ne „mii de urări de bine”. Până acuma am reușit să-l oprim pe Ali de la sinucidere. Aveam ferma convingere că vom reuși să-i recuperăm și banii.

Mai întâi trebuia să ascundem hamurile și șeile. După o scurtă căutare, găsirăm o ascunzătoare potrivită. Apoi mersem din nou, dar pe jos, pe urmele kurzilor, însă numai până la locul de bifurcare a albiei râului, pentru că de aici încolo puteam fi văzuți în orice clipă de oamenii de pază puși de șeic.

De aceea mă hotărâi să mă depărtez de urme. Descrierea făcută de hangiu și o scurtă privire aruncată peste crestele și povârnișurile din fața noastră au fost suficiente ca să știu cum să procedăm pentru a ajunge neobservați la dușmani. Șeicul se aștepta să apărem. Era convins că vom veni pe urmele lor, așa că și-a îndreptat atenția în direcția din care a venit el, și anume pe firul apei, în sus. Trebuia, deci, să coborâm spre tabără. Ne depărtarăm de albia pârâului și intrarăm în pădure, care aici creștea pe un povârniș. A trebuit să ne cățărăm cu nădejde și trecu aproape o oră până ajunserăm pe coama pe care o văzusem mai-nainte. De acolo se zărea pe cealaltă parte, la aceeași înălțime, Musallah el amwat.

Ni se oferea o priveliște minunată. Sub noi se unduiau până departe valuri luminoase de foioase și întunecate de conifere, pe când în fața noastră și lateral se înălțau zidurile întunecate ale munților. Asemenea forme nu întâlneai nicăieri în Harz sau Pădurea Turingia, în Munții Metaliferi sau Sudeți, nici în Tirol, Elveția sau Pirinei. Ca înălțime, măreție și importanță nu puteau fi comparați cu munții înalți ai Europei, dar aspectul lor era atât de conturat, de amenințător de sălbatic și de neîmbietor, încât pur și simplu comparația cu modul de viață și cu situația triburilor din aceste locuri s-a impus de la sine. Peste tot în sud și nord, la câmpie sau la munte, omul este un copil al pământului pe care face primii pași!

La fel de minunat arăta și „Capela morților” de pe stâncile din fața noastră. Acest tron de stâncă, tăcut, singuratic și aproape de cer, parcă a fost anume făcut ca loc de refugiu al acelor adepți izgoniți, persecutați și încolțiți ai creștinismului; și totuși, intoleranța șiiților a fost pe urmele lor, ca un câine de vânătoare. De aici n-au mai putut trece peste munții stâncoși și nici peste ura feroce a urmăritorilor și de aceea au mers pe singurul drum care le-a mai rămas, drumul spre moarte.

Musallah, ale cărei ruine le vedeam în fața noastră, n-a fost nici o construcție care să-ți atragă atenția, nici n-a avut un stil deosebit. Totuși ce a mai rămas din ea ne impresiona și acum pentru că era în mijlocul unui peisaj montan incomparabil și, în același timp, un monument în memoria acelor care au fost credincioși glasului divin: *Fii credincios până la moarte și am să-ți dau coroana vieții.*

Zidurile erau din piatră necioplită, așa cum s-a desprins din stânca prăvălită, iar poarta joasă, dar lată, era îmbinată din trei blocuri grele. Ferestrele — două găuri în perete — te priveau ținând ca ochii scoși ai lui Samson, iar peste sanctuarul distrus servea ca acoperiș o ieșitură de stâncă din peretele muntelui, amenințătoare și grea, ca blestemul rostit de preotul muribund. Ca și cum blestemul ar fi căzut

doar ieri și ca și cum timpul ar fi refuzat naturii vii să dea dezlegare blestemului, oriunde te uitați în jur nu vedeți nici urmă de copac, nici măcar un arbust; și nici o tufă, mușchi sau licheni n-au acoperit, din milă, runele^[63] pe care le puteam citi atât de clar: „Fiți blestemați!” Abia mai departe, unde începea puhoiul de pietre aruncate de muntele prăbușit, se iveau ici, colo, mărăcini care se strecurau, din ce în ce mai mulți, amestecați cu ferigi și răchitele, ca un desiș luxuriant pe câmpul de ruine și mai departe, pe înălțimi. Înspre pădure, care reîncepea după și deasupra pietroaielor, fremătau campanule uriașe. Acolo, sub hățișul de mărăcini și nicăieri în altă parte, trebuia căutat bârlogul urșilor. Halef avu același gând, pentru că arată cu dreapta într-acolo.

— Sidi, acolo, sus, unde vezi marele grohotiș, trebuie să fie cotlonul „ursului nemuririi”. Dacă vrem să-i arătăm că, în ciuda numelui său, este muritor, trebuie să mergem acolo și să-i tăiem firul vieții, încă înainte de ai sfâșia pe cei doi bebbehi.

— Nu putem face asta, din păcate, dragă Halef, pentru că locul este atât de golaș, încât kelhurii ne-ar descoperi imediat.

— Accepți, deci, ca Aqil și fiul său să fie omorâți?

— Nu.

— Cum poți atunci să eviți acest lucru, dacă nu vrei să-l cauți pe urs?

— Va veni singur, fără să-i facem o vizită.

— Așa, e mai amabil decât noi. N-am putut să mă abțin, effendi! Crezi că este așa de mare cum a spus hangiul Ali?

— Nu.

— Nici eu. Ca să-i înghită pe bebbehi și apoi pe tine ar trebui să aibă o burtă ca un mic cort de femei. Și ar mai trebui să fie alb ca zăpada. Sunt urși de culoarea asta?

— Da. Ursul polar este alb și ursul kurd capătă culoarea asta la bătrânețe.

— Poate avea pui la vârsta asta?

— Desigur. Ursul poate trăi cincizeci de ani, și au fost cazuri când o ursoaică de treizeci de ani a făcut pui. Lăsând la o parte înfloriturile superstițioase, Ali a spus adevărul.

— Cum îți imaginezi că-i vom salva pe bebbehi fără să-l căutăm pe urs?

— N-am încă un plan anume. Trebuie, mai întâi, să cobor la kelhuri.

— Te strecori până la ei?

— Da.

— Pot veni și eu?

— Nu. Mai întâi trebuie să cunosc mai bine tabăra kelhurilor și să trag cu urechea, poate mai aflu câte ceva. Acolo îmi ești de prisos, în timp ce aici îmi poți face cel mai mare serviciu.

— Cum anume, effendi?

— În măsura în care-ți încredințez armele mele, pe care n-aș vrea să le expun vreunui pericol. Sunt de neînlocuit și vei vedea cât de important va fi pentru mine să le știu în siguranță, în mâinile tale credincioase și puternice.

Asta era lingușeală și aveam toate motivele să mă port așa, Halef mi-a fost întotdeauna un elev atent și receptiv, învățând să se furișeze, în cazuri obișnuite fiindu-i suficientă dibăcia sa. În situații mai dificile preferam să-l țin deoparte, pentru că n-avea destulă rezistență, nici fizic, nici spiritual. De aceea nu trebuia să vină cu mine. Pentru că se simțea puțin desconsiderat, trebuia să dau pastilei amare un înveliș mai plăcut, și asta am și făcut, accentuând marea încredere conferită prin sarcina de a avea grijă de armele mele. Se lăsă furat de viclenia bine intenționată, asigurându-mă cu convingere:

— Ai dreptate, pentru că armele tale nu pot fi mai sigure în mâinile tale decât în ale mele. Am să le apăr până la ultima picătură de sânge.

— Asta să n-o faci nicidecum, pentru că dacă vei fi atent, nu se va găsi nimeni care să vrea să ți le ia. N-ai nimic de

făcut decât să te ascunzi atât de bine încât să nu te găsească nici un kurd care, în ciuda oricăror așteptări, ar veni aici. Să nu ieși din ascunzătoarea asta până nu mă întorc.

— Și când te întorci?

— Nu știu exact. Pot trece câteva ore.

— Ore? Allah, Allah! Asta înseamnă o veșnicie! Dacă nu vii și eu cred că te afli în pericol, de nerăbdare sufletul îmi va părăsi trupul. Gândește-te numai, dacă te-ar omorî fără ca eu să fiu de față!

— Atunci m-ai răzbuna!

Asta a fost cuvântul potrivit cu care am obținut de la Halef ceea ce am vrut. Se bătu cu mândrie în piept.

— Da, te voi răzbuna! Sunt omul potrivit pentru asta! Du-te cu încredere, sidi! Te voi aștepta cu răbdare și nemișcat până te întorci. Dacă acești kurzi îndrăznesc să te atingă, îi trimit unul după altul în iad, până nu rămâne nici urmă din ei. Du-te în numele lui Allah! Credinciosul tău Halef stă aici ca răzbunător, dacă vei fi omorât!

Îi dădui armele, spunându-i încă o dată să stea liniștit și coborâi încet muntele în direcția taberei. După calculele mele, în condiții normale aș fi avut de mers cam un sfert de oră, dar prudența cu care trebuia să merg putea prelungi destul de mult timpul. Din fericire pământul era moale. Nu erau pietre care s-o ia la vale, în cazul unui pas greșit, și erau destui arbori groși, după care să mă pot ascunde, de îndată ce aș zări pe cineva.

Intr-o jumătate de oră, fără să fi băgat nimic deosebit de seamă, am coborât atât de mult, încât, în sfârșit, am auzit voci. Veneau, oricum, dinspre tabără, de care mă apropiasem destul. Am apreciat, deci, corect terenul și distanța.

După cum se auzeau vocile, vorbitorii nu se aflau departe de mine. De aceea, îmi ascuții mai mult atenția decât până acum, apropiindu-mă totuși de cei care vorbeau. Am nimerit bine, după cum avea să se vadă mai târziu.

Ajunsei la un hățiș de ferigi nu prea des, mă lăsai la pământ și mă afundai în el. Abia avansai patru, cinci metri, că pădurea o luă aproape vertical la vale și mă trezii sus, deasupra fundalului îngust al unui defileu de forma unui ac de păr, ale cărui părți laterale erau acoperite cu ferigi. Acolo unde mă aflam eu, era cel mai adânc. Marginile sale s-au pliat însă repede înainte, revărsându-se în poiana cu micul lac, unde își așezaseră kurzii tabăra. Această tăietură în munte a fost formată de o apă curgătoare, care izvora din câmpie. Era, de fapt, obârșia pârâului pe albia căruia au venit kurzii încoace. Ea însă s-a mișcat înainte ca un așa-numit „izvor hoinar”, destul de des întâlnit. Acum, alimenta lacul din câmpie, iar tăietura pe care a făcut-o era uscată. Era un loc de odihnă atât de comod, cum altul cu greu îți puteai imagina. Ferit de vânt și, datorită frunzișului des al arborilor, și de ploaie, îți găseai în mușchiul adânc și moale un culcuș atât de confortabil cum, afară, în câmpie, nu puteai găsi. Acest lucru îl observase și Șir Samurek, șeicul kelhurilor, motiv pentru care alesese acest loc comod pentru el și însoțitorii lui. Dintre însoțitori făceau parte încă un kelhur, care era de pază, și prizonierii. Vă puteți imagina ce bucurosi am fost când în fața mea se aflau tocmai personajele principale.

Departe, sub mine, adică în celălalt capăt al cheilor, se afla Ssali Ben Aqil cu tatăl său, și aproape de el, șeicul. Prizonierii erau legați de mâini și de picioare. Urmau ceilalți captivi, deci nezanumul și oamenii din Khoi, toți legați, iar în fața lor stătea un kurd cu arma încărcată în mână.

Auzisem mai dinainte vocile șeicului și ale celor doi bebbehi. Încă mai vorbeau unii cu alții. Șir Samurek chinuindu-i cu vorbe jignitoare, oferindu-le de pe acuma puțin din gustul amar al morții cumplite care-i aștepta. Se pare că le spusese ceva în legătură cu asta, pentru că îl auzii pe Ssali Ben Aqil răspunzând:

— Ești un diavol fioros și dacă n-aș ști că Satana trăiește în iad, aș fi crezut că ești tartorul spiritelor rele!

— Ce este Satana pe lângă mine, când este vorba de răzbunare de sânge! spuse în derâdere șeicul. El trebuie să se ascundă din calea mea, pentru că nu i-ar fi dat prin minte ideea cu urșii și cu mierea, cu care am să dau ordin să vă ungă. Îl vedeți! Într-o jumătate de oră va veni timpul să începem.

Șir Samurek arătă spre un pachet aflat lângă el, înfășurat în frunze de dovleac sălbatic, în care erau deci fagurii de albină. Cum nu primi nici un răspuns, continuă:

— Ești un învățător și predicator al credinței și ai crezut că-l poți descoperi pe mahdi. Îndreaptă-ți sufletul spre Obeid-Allah, primul Fatimid, și spre toți ceilalți care l-au urmat în minciună, dându-se drept mahdi! Imploră-i să te ferească de moarte! Nici un Allah, nici un profet ori mahdi nu te pot apăra!

— Dacă mă rog sincer mă vor ajuta, răspunse Ssali, pentru că în *Coran* scrie că rugăciunea e asemenea focului care poate topi și cel mai dur minereu.

— Nesăbuitule! râse șeicul. Allah nu acționează împotriva propriilor reguli și nici un profet împotriva propriei sale învățături. N-a invocat Allah răzbunarea de sânge când a spus: ochi pentru ochi și viață pentru viață? N-a fost Mohammed cel care, în fruntea neamului său de arabi coreici, pleca la luptă cu spada în mână? La ce-ți ajută ruga dacă nici Allah, nici profetul n-au iertat vreodată?

Allah și Mohammed sunt siliți, prin firea lucrurilor, să mă ajute pe mine și nu pe tine! Nu există nici o lege și nici o învățătură care să aibă curajul să interzică răzbunarea și să pună în locul ei iertarea.

— Există o asemenea învățătură?

— Nu.

— Este una, și anume cea creștină!

— Cap pătrat! Crezi că Răstignitul și apostolii săi au fost convinși de ceea ce au făcut? Urmărește-i pe creștini în tot ce fac! Faptele lor corespund învățăturii lor? Nu oferă ei minciună în loc de adevăr, pedeapsă în loc de iertare, necinste în loc de corectitudine și război în loc de pace?

— Cei care fac așa își spun creștini, dar de fapt nu sunt!

— Asta ți-a spus-o Kara Ben Nemsi, a cărui limbă este numai înșelăciune!

— Îl cred, pentru că întotdeauna spune numai ce gândește!

— Allah, Allah! Musulmanul are încredere în câinele de creștin! Ești chiar atât de nebun încât să crezi că acest șacal râios ne va putea opri să vă aruncăm la urși?

— Nu e nebunie să crezi că e posibil acest lucru. Acest alaman este un fiu al norocului și un favorit al bunelor *djinn* ^[64]. A făcut până acuma lucruri mai grele decât ar fi eliberarea noastră!

— Este o hienă lașă, care n-are curajul să ne urmeze, ori un câine orb, care nu vede urmele. Dacă ar fi avut curajul să vină după noi, ar fi trebuit să ajungă de mult aici! L-am făcut să se înroșească de furie, lăsându-i vorbă că eu sunt cel care i-am răpit armăsarul.

— Kara Ben Nemsi mai are timp să ajungă!

— Atunci va fi prins de oamenii mei de pază, care-l pândesc jos, unde începe valea și va avea aceeași moarte ca voi! Și pe el, care este un creștin, îl va înghiți spiritul preotului creștin care apare sub înfățișarea unui urs. Vezi doar că oricum sunteți pierduți!

— Allah dă viață și tot Allah dă moartea! Totul este însemnat în cărți. Eu însă nu pot muri, pentru că nu mi-am îndeplinit încă sarcina pe care trebuie s-o duc la bun sfârșit. Știu, deci, că vom fi salvați. Dacă Semiluna musulmanilor nu se îndură de noi, vom fi auziți de Cel de pe cruce!

— Crucea a fost smulsă și arsă de șiiți în fața capelei, este distrusă și nu-ți mai poate fi de folos!

— Dar se mai păstrează menirea pe care o are!

Șeicul îi răspunse cuprins de furie:

— Împotrivirea ta este nebunie curată! Ascultă: acolo mai sus este Musallah el amwat. Îți spun că ursul preotului vă va devora acolo și tu crezi că vă va putea salva crucea. Orice om cu minte ar râde de tine, eu însă voi rămâne serios și voi acționa ca și cum ceea ce ai spus ar fi posibil. Dacă ursul preotului mort stă sus, la intrarea în Musallah, și ține crucea creștinilor în gheare, atunci pot să cred că acest Kara Ben Nemsi, câinele de creștin, va reuși să vă salveze din mâinile noastre, altfel nu! Ai auzit? Ești chiar așa nebun să crezi că și asta e posibil?

— Dacă Allah vrea, nu numai că e posibil, dar se va și întâmpla!

Șeicul sări ca ars, bătu din picioare, își agită, plin de furie, brațele în aer și strigă la kelhurii care, atrași de gălăgie, stăteau la intrarea în chei:

— Ați auzit? Acest fiu nebun al unui câine și al unei cățele din neamul bebbehilor spune că spiritul preotului va sta sus, sub poarta capelei, cu crucea creștinilor în gheare, ca semn că el și tatăl lui vor fi salvați cu ajutorul lui Kara Ben Nemsi. Să răsunе răsul batjocurii și hohotele de răs ale disprețului, pentru ca el și creatorul vieții sale meschine să fie distruși de vocile bătăii de joc!

Șir Samurek izbucni într-un hohot asurzitor și kurzii, supuși, făcură la fel. Pădurea și pereții muntelui îi răspunseră în ecou înzecit, astfel că mie mi se păru că uriașul urs alb al preotului trebuia trezit pentru a-și face apariția și a-i speria pe desfrânații batjocoritori. Privirea mea se îndreptă involuntar în sus, dar acolo nu se mișcă nimic și poarta capelei rămase ca și înainte goală.

Când hohotele de răs încetară, Șir Samurek se așeză din nou și întrebă plin de dispreț:

— Știți acum ce gândesc oamenii normali despre voi? Măine pe vremea asta veți auzi același râs al diavolilor în iad și vă va răsună în urechi pe vecie! Așteptarea voastră este minciună, speranța este decepție, iar credința este înșelăciune. Nici Allah, nici profetul său nu se vor îndura de voi și, dacă în teama voastră de moarte vă veți întoarce la Dumnezeu fals al necredincioșilor, numit Isa ^[65], cerul vă va părăsi, iar iadul se va bucura de căderea voastră!

Atunci, Aqil, care până acum nu scosese o vorbă, strigă:

— N-au decît să ne părăsească Allah și iadul să jubileze! Dacă nici Allah, nici profetul lui nu găsesc o salvare pentru noi, nu pierdem nimic dacă ne părăsesc. Tu însă nu vorbi de meschinărie și înșelăciune, tu, care cu minciună și viclenie ne iei viața! Ieri, când ți-am oferit armăsarul străinului ca răscumpărare, l-ai luat și mi-ai promis viața. Când însă ai aflat unde se află calul, m-ai legat și l-ai luat și pe fiul meu zălog, când kismetul vi l-a scos în cale. Nu este asta viclenie și falsitate, minciună și înșelăciune? Chiar crezi că este renunțare la credința noastră dacă așteptăm salvare de la creștini, pentru că nici un musulman nu vrea sau nu poate să ne salveze din mâinile celor care-și spun adepți ai profetului?

— Puneți-vă deci speranțele în acest necredincios, n-am nimic împotriva! El, cel căruia i-ai furat ce avea mai de preț și pe care fiul tău a vrut să-l omoare, să-și pună viața în pericol pentru a o salva pe a voastră! De la cine poți pretinde așa ceva? Pe Allah și pe sufletul meu, dacă ar face totuși acest lucru, m-aș îndepărta de islam și mi-aș îndrepta ochii spre Dumnezeu, care a murit răstignit pe cruce pentru a-i salva pe păcătoși și pentru a-i regăsi pe cei rătăciți!

— Pregătește-te, atunci, să-ți îndrepti ochii spre cruce, pentru că va veni sigur Kara Ben Nemsî effendi. Un războinic ca el nu-și lasă prețiosul cal de izbeliște!

— Allah! Suntem trei sute împotriva lui!

— Ai auzit vreodată că-și numără dușmanii?

— Fiu de cățea! Pare că deja îl preamărești pe acest vierme murdar ca pe un Dumnezeu care tronează în al șaptelea cer! De ce mai ascult eu trăncăneala voastră? A trebuit să așteptăm pentru că ursul iese târziu din bârlog. Se apropie însă amurgul și nu mai sunt nevoit să amân prea mult momentul răzbunării. Moartea își ridică acum brațele spre voi. Îndată ce dispare ultima rază a zilei, veți fi încătușați de ea. Veți fi deja în Musallah el amwat, și nici un muritor, fie el musulman sau creștin, nu va reuși să vă salveze!

Șir Samurek îi dădu un ordin omului de pază. Acesta se îndepărtă și aduse opt sau zece kurzi care aveau doi pari groși și multe frânghii. Bebbehii urmau să fie legați cu frânghiile de pari și apoi unși cu miere. Nu mai puteam rămâne mult aici, trebuia neapărat să descopăr drumul spre Musallah. Mă târâi afară din desișul de ferigi și o luai într-o parte, spre capelă. Mergeam atent, din copac în copac, și era cât pe ce să fiu descoperit, cu toată prevederea mea, dacă n-aș fi observat în ultimul moment pericolul.

După descrierea făcută de Ali, am crezut să poiana este rotundă și înconjurată de pădure deasă. Dar câmpia se prelungea printre arbori ca un soi de limbă, de care m-am apropiat prea tare, fără să-mi dau seama. Sunetul unei voci, chiar în fața mea, m-a făcut să mă opresc la timp. Mă aruncai la pământ și mă târâi înainte, uitându-mă cu atenție în jur. Un trunchi de copac gros îmi oferea suficientă acoperire pentru a cerceta în voie limba de pământ. Erau la un loc cam treizeci de cai, într-o parte fiind și Rih al meu cu calul lui Halef. Armăsarul meu era un animal de rasă, mândru. Nu suporta nici un cal străin în apropierea sa, îl bătea și mușca până pleca. Iar dacă erau mai mulți, se îndepărta el și nu se lăsa prins cu nici un căpăstru sau alte legături.

Câtă suferință se citea în ochii superbului animal doar eu știam, care-i cunoșteam fiecare fir de păr! Oricine altcineva nu putea decât să-l admire, chiar și în această situație. Mi-a fost furat și s-au purtat urât cu el. N-a mers de bunăvoie. După cum îl cunoșteam pe Rih, știam că a opus rezistență. În loc să-l facă ascultător, vorbindu-i cu dragoste, s-au purtat cu el brutal și asta am constatat de cum l-am văzut. Stătea nemișcat cu ochii pe jumătate închiși și cu capul plecat. Părul lui minunat nu mai avea aproape deloc strălucire. Iarba din poiană nu-l atrăgea. În fața lui se afla o grămadă de crenguțe verzi, tinere, aruncate ca hrană. Botul lui atârna chiar deasupra lor, fără să-i tresară măcar o nară. Rih flămânzea și eram convins că a refuzat și apa. Îmi ducea dorul!

Chiar dacă ar râde cineva de mine, recunosc că m-a durut să-l văd așa. Îmi iubeam armăsarul, vederea lui mi-a trezit milă, fapt ce m-a determinat să îndrăznesc un lucru pe care pentru orice alt cal precis nu l-aș fi făcut. Mi-am luat curajul să-i dau un semn că mă aflu în apropiere. Știam că va înțelege imediat. Înainte însă mă convinsei că kelhurii care erau aproape de cai nu-și îndreptau atenția în direcția în care mă aflu. L-am învățat pe Rih mai multe semne, fiecare având altă semnificație și care erau atât de insesizabile, că nu trezeau atenția nimănui. Unul din semne era o tuse scurtă, ascuțită care suna ca silaba „kol”. Kol înseamnă „mănâncă!” sau „înfulecă!” Kurzii la care m-am referit, vorbeau tare, probabil despre capelă, după cum mi-am putut da seama din pălăvrăgeala lor animată, și am considerat că nu vor da atenție acelui sunet scurt. Îndrăznii să tușesc. Bărbații nu schițară nici un gest, nu auziseră nimic. Rih însă avea un auz mai fin. Își îndreptă capul în direcția mea și-și ridică urechile, ascultând cu atenție. Își deschise brusc ochii, își cambra picioarele, iar coama bogată i se arcui. Atunci, îndrăznii și mai mult: mă ridicai în picioare, ca să mă poată vedea, și apoi mă aruncai imediat la pământ. Rih mă recunoscuse. Un alt cal și-ar fi exprimat

bucuria prin nechezat, fornăit sau mișcări care ar fi atras atenția. Rih era însă prea bine școlit ca să poată cădea într-o greșală așa de mare. Își mișcă doar urechile, își lăasă capul în jos, luă un mănunchi de crenguțe și-ncepu să mănânce! Scopul meu fu atins.

Înconjurai prelungirea poieniței, pentru a continua cercetarea terenului, pe care tocmai o întrerupsesem. Nu-mi luă mult timp, pentru că nu m-a deranjat nimeni și configurația terenului nu mi-a creat dificultăți. Curând, cunoscu cel mai direct drum care ducea din poiană până la capelă și urcai din nou muntele pentru a mă întoarce la Halef. El nu se aștepta la o rezolvare așa de rapidă a problemei și se bucură de întoarcerea mea.

— *Hamdulillah* — lăudat fie Allah, că ești iarăși aici, spuse el. Mă și gândeam pe cine să împușc mai întâi, dacă nu te-ai întoarce, pe șeic sau pe cei trei sute de ticăloși. Ce ai văzut și auzit? Unde sunt caii noștri și prizonierii? Ai tras cu urechea la ce spunea șeicul și când vrea să-i ducă pe bebbehi în Musallah? Vom obține greu cei zece mii de piaștri și vom apela la șiretenie ori la arme? Rih a...

— Încetează cu întrebările! îl întrerupsei eu. Trebuie să ne grăbim. Vei afla totul mai târziu. Acuma vino!

Îmi luai armele și-l dusei pe Halef la vale, până la un loc de unde, bine ascunși de tufișuri, trebuia să-i vedem pe kelhuri când treceau pentru a-i duce pe bebbehi la capelă. La puțin timp după ce ajunserăm la locul respectiv, văzurăm o urmă de urs și o studiarăm. Era un moș Martin puternic cel care a trecut pe aici! Labele erau de o mărime pe care n-am mai observat-o la vreun grizzly, dar avea gheare scurte, boante. Trebuie că e o „lady” bătrână, pentru că nu departe de aici se vedeau urme de ursuleți. Aveam de-a face, deci, cu mama și puii ei. Din păcate, n-am putut urmări decât câteva clipe aceste urme, pentru că exact acolo unde erau clare nu se găsea nici un ascunziș. Căutarăm tufișurile de care amintisem, ne pitirăm și traserăm crengile peste noi, astfel ca noi să putem vedea,

dar să nu putem fi observați de afară. Când ne așezarăm alături, în așteptare, Halef vru să repete întrebările, îl rugai să mai aibă răbdare și el trebui să se conformeze.

Soarele dispăruse de mult după munți și începuse să se întunece când, în sfârșit, îi văzurăm pe kelhuri venind. Erau doar circa douăzeci de oameni. Șeicul era în frunte. În urma lui veneau cei doi bebbehi, aduși de câte patru kelhuri, iar ceilalți veneau în urma lor. Toți, în afara însoțitorilor, își țineau armele cu teamă, gata să tragă, pentru că se apropiau de ursul spiritelor, care ar putea măcar o dată să-și înceapă turul mai repede decât de obicei. Cei doi captivi au fost legați fedeleș de pari cu funii, astfel că era nevoie de forța ghearelor de urs pentru a-i elibera pe cei doi fără cuțit. Apoi au fost unși cu un strat atât de gros de miere, că se vedea, cum curge de pe ei. Unul dintre kelhuri ducea și bucăți de fagure; în ce scop, aveam să aflăm curând.

Îi urmăream cu priviri încordate, până dispărură cu toții în interiorul capelei. După zece minute ieșiră de acolo. Trei o luară la fugă, pe lângă noi, spre tabără, ca și cum ar fi trebuit să participe la o cursă, iar alții plecară încet și atenți la ruinele de stâncă, unde, din când în când, se aplecau la pământ, în timp ce restul aștepta lângă Musallah.

— Ai idee ce fac oamenii ăia acolo, sidi? se interesă Halef.

— Da. Ai văzut că unul dintre ei ducea niște faguri cu miere. Țștia sunt momeala pentru urși, pe care kelhurii îi pun, din loc în loc, pe drumul de la capelă până aproape de bârlogul ursului, pentru a-i indica drumul spre victimele sale.

— *Mashallah!* Nu este o ciudățenie că există oameni care nu mai sunt oameni? Cel care urmărește o răzbunare de sânge să-i tragă un glonte în cap dușmanului, dar să-l tortureze în acest mod și să-l lase pradă animalelor sălbatice, numai un diavol poate fi în stare!

— Este, într-adevăr, un lucru atât de neomenos, că nu poate fi înțeles. Dar cine știe ce grozăvie au făcut bebbehii, de sunt supuși unei asemenea răzbunări! Nouă precis nu ne vor povesti. Privește, cei trei kelhuri vin din nou! Au trebuit să mai aducă ceva.

Când trecură pe lângă noi, văzurăm ce duceau, și anume o legătură de papură uscată, mai multe bucăți de seu și o cutie goală, metalică, de cartușe.

— Ce vor să facă oare cu cutia? mă întrebă Halef.

— Probabil să confecționeze o lampă.

— O lampă? Pentru ce?

— Miezul papurii înlocuiește fitilul, iar seul e în loc de ulei. Kurzii vor vrea să lumineze capela pentru ca ursul să-și găsească mai ușor prada.

— Allah! Asta este iarăși o idee din iad.

— Și o tortură care nu doar se simte ci se și vede, are efect dublu. Kelhuria acționau cu o răutate ieșită din comun, încât îți venea să-i arunci pe ei urșilor, în locul bebbehilor, fără să-ți faci nici cele mai mici procese de conștiință.

Observară că obiectele de care am vorbit au fost duse în Musallah. Între timp kurzii care presărau momelile dulci, își terminară treaba, iar când și cei din capelă și-au îndeplinit sarcina, trecură din nou toți pe lângă noi. Erau foarte tăcuți. În sfârșit, Halef consideră că a sosit timpul să primească lămuriri în legătură cu intențiile mele.

— Putem discuta acum? întrebă el.

— Da.

— De ce nu vorbești? Știi doar ce mi-ar face plăcere să aflu!

— Îmi imaginez și doresc ca înainte să-ți pun câteva întrebări. Nu vrem să ne luăm doar caii, ci și banii hangiului și să-i și salvăm pe bebbehi, nu-i așa?

— Da, sidi! Nu numai că vrem acest lucru, dar chiar trebuie să-l facem. Dacă i-am lăsa pe bebbehi să moară în

acest fel, toată viața aș simți ghearele ursului înfigându-se în carnea mea.

— Bine! Dar înseamnă să ne punem viața în pericol. Ești de acord cu asta?

— De ce mă întrebi? Vrei să-l superi pe credinciosul tău Hagi Halef Omar?

— Nu. Întreb pentru că este vorba despre un pericol în care n-ai mai fost niciodată. Pentru că încă nu știu kelhurii că suntem aici, nu putem trage cu puștile. Cu toate acestea, trebuie să-i omorâm pe urși.

— Atunci să-i omorâm! spuse neînfricatul omuleț.

— Dar cu ce?

— Cu ce vrei, effendi.

— Putem ori să-i înjunghiem, ori să-i răpunem cu patul armei.

— Bine, așa vom face!

— Halef, întâi ne gândim, apoi hotărâm și în cele din urmă acționăm! Ai mai răpus vreun urs?

— Încă nu. Dar tocmai de aceea mă bucur nespun că pot face astăzi acest lucru.

— Dragă Hagi Halef între a vrea și a putea este o mare diferență! Este vorba aici de o ursoaică mare și bătrână. S-o răpui îți trebuie o forță pe care n-o ai, și un pat de armă care să nu se facă bucăți.

— O, știu deja ce vrei! Vrei s-o înjunghii și s-o răpui de unul singur!

— Dacă am s-o răpun, ori am s-o înjunghii, voi decide la fața locului. În orice caz, vreau să iau totul asupra mea.

— Deci nu vrei să-mi lași nimic din gloria zilei de astăzi? Când ne întoarcem la haddedihi, să le povestesc războinicilor că, aici, la Musallah, m-am uitat liniștit cum ai luat toate pericolele asupra ta, în timp ce eu am stat cu mâinile în sân ca o femeie bătrână care o ia la sănătoasa și când îi apare un urs în somn? Nu s-ar putea crede că m-a părăsit spiritul vitejiei și că sunt ca o râșniță de cafea de la care s-a pierdut manivela?

— Liniștește-te, dragă Halef! Nu vei rămâne deloc atât de liniștit și neimplicat. Ne vom împărți munca. Dacă preiau eu ursoaica, îți rămân ție puii.

— Ei, probabil că nu sunt cu mult mai mari decât o pisică.

— O, sunt cu mult mai mari! Au acum cam șase luni, deci au crescut așa de mari încât să-ți dea de furcă. Un urs tânăr, de șase luni, poate, în anumite situații, să stoarcă de vlagă un om, și aici nu e vorba de un singur urs, ci de mai mulți.

Am fost nevoit să înfrunt singur ursoaica pentru că Halef nu era vânător de urși. Și ca să nu se simtă nedreptățit, a trebuit să subliniez că rolul care-i revenea cerea mult curaj. De aici, ultimele cuvinte, care se pare că și-au atins scopul, pentru că îmi spuse liniștit:

— Crezi că nu va fi ușor să mă descurc cu vlăstarele unei ursoaice a nemuririi?

— Chiar deloc nu va fi ușor. La asta se adaugă iubirea puternică pe care o are un asemenea animal pentru puii săi. Cel care se poartă dușmănos cu micuții, să se aștepte la furia fără margini a ursoaicei. Pentru a-și apăra puii renunță la cei care o atacă pe ea. Vezi deci că nu ai nevoie de mai puțin curaj decât mine.

— Mă faci fericit, effendi! Văd bine că nu mă consideri o veche *tâhûnet el bunn* ^[66], așa cum crezusem, și de aceea sunt de acord să-i lași în seama mea pe fiii și fiicele ursoaicei.

— Bine, dar nu uita că n-avem voie să tragem!

— Voi folosi doar cuțitul și tinerele vlăstare ale bătrânei presupuse nemuriri se vor despărți de viață fără zgomot. Privește, s-a întunecat și flacăra fitilului de papură luminează interiorul capelei. N-a sosit încă timpul să mergem și să-i eliberăm de teama morții pe bieții diavoli?

— Încă nu! Teama asta o merită. Acești bebbehi nu vor muri de o moarte așa de cumplită, cum li s-a pregătit. Dar

nici ei nu sunt mai buni decât dușmanii lor. Ne-au furat, au vrut să ne omoare și dacă sunt hotărât să-i salvez, merită din plin să simtă ce e teama de moarte.

— Este adevărat, effendi! Teamă asta nu le poate face rău. Dar dacă amânăm prea mult, vin urșii și-i mănâncă. Sau crezi că nu trebuie să ne grăbim prea tare?

— De fapt, mai avem timp pentru că ursul de munte nu pleacă din bârlog așa de devreme, însă mirosul mierii, care a fost pusă până aproape de hățișuri, poate să-i ademenească mai repede. Și, apoi, vreau să știu ce discută bebbehii în situația lor atât de disperată. De aceea sunt de acord să ne furișăm spre capelă.

— Să ne furișăm? De ce atâta efort? Este deja întuneric și nu ne poate vedea nimeni. Nu trebuie să ne târâm, ci putem merge.

— Oricum, trebuie să fim foarte atenți. Musallah poate fi văzută din tabăra kelhurilor și cred că-ți dai seama că e ținută sub observație. Ușa și ferestrele sunt luminate de fitilele care ard înăuntru și kelhurii ne-ar observa cu siguranță, pentru că trupurile noastre s-ar contura puternic în această lumină. Te vei ține după mine și vei face exact ce fac și eu.

— Așa voi face. Plecăm acum?

— Da.

— Să ne rugăm lui Allah să ne ajute în această acțiune periculoasă. *A' udu billah min eş şeytan er ragim* — caut refugiu la Allah din fața diavolului afurisit. Va fi de partea noastră, a amândurora.

Știam că nu teama, ci evlavia a fost cea care l-a determinat pe Halef să reacționeze așa și, dacă n-am răspuns cu voce tare rugăminții sale, m-am rugat în sinea mea Celui care are viața și moartea în mâinile sale atotputernice, să mă protejeze.

Ținând seama de cât de periculos este, ursul din Kurdistan se află imediat după grizzly, ursul din Munții Stâncoși ai Americii, și acest lucru spune ceva, mai cu

seamă că nu ne puteam folosi de arme. Cunoșteam foarte bine terenul, fiindcă îl cercetasem în cursul zilei. Nu prezenta nici un fel de dificultăți, în afară de un loc unde ajungeam în câmpul vizual al kurzilor. Acolo trebuia să fim una cu pământul și să ne mișcăm în așa fel în adânciturile terenului, încât să nu ajungem între kelhuri și deschizăturile luminate ale capelei.

Din acest motiv, am avut nevoie de un sfert de oră până să ajungem la Musallah, și nu în fața ei și nici în partea dinspre pietroaie, ci pe latura a treia, pe care încă n-o văzusem și care, spre mulțumirea mea, nu era în vizorul kurzilor. A patra latură era înspre stânci, deci nu intra în preocupările noastre. Ne aflam, deci, pe flancul ruinelor, depărtat de vizuina urșilor, lucru ce era în avantajul nostru. Și, spre încântarea mea și mai mare, observai că, pe partea aceasta, se găsea o fereastră al cărei pervaz era așa de jos, că nu trebuia să sari decât peste câteva pietre pentru a ajunge în interiorul capelei.

Ne așezarăm în umbra acestor pietre. Trebuia doar să ne ridicăm capetele, ca să vedem tot interiorul capelei. Nu zărirăm decât ruine, moloz și ziduri. Nu se găsea nici măcar un obiect care să te ducă cu gândul la scopul inițial al construcției. Pietre mari și pietriș mai mic era împrăștiat pe pământ și doar în spate, pe peretele de stâncă, observai linii fragmentate care probabil erau săpate cu dalta și, dacă nu mă înșela lumina palidă, nesigură, era scris în greacă și suna „Kyrie”. „Kyrie eleison” — Doamne, îndură-te! Nici o altă inscripție nu se putea potrivi mai bine acestei scene a sfâșierii creștinilor evlavioși! Și nu mai puțin se potrivea cuvântul imaginii care se oferea acum privirilor noastre.

Kelhurii au înfipt în pământ, în spatele capelei, parii de care erau legați bebbehii, și i-au întărit cu pietre mari, astfel ca să nu se poată mișca. Asta au făcut-o, în orice caz, pentru a le prelungi chinurile morții. Astfel, urșii erau constrânși să-și înceapă opera înfiorătoare de la picioare. Bebbehii erau încă îmbrăcați cu hainele lor și erau strâns

legați cu funii și curele. Fețele lor unse cu miere abia se mai puteau recunoaște. Mierea curgea formând sub ei mici băltoace. Bebbehii păreau că și-au pus degeaba toate forțele în joc pentru a se dezlega. Erau epuizați, așa că la început nu auzirăm decât oftaturi obosite. Apoi se auzi din gura lui Aqil un greu blestem împotriva kelhurilor.

— Nu-i blestema pe ei, ci acuză-te pe tine! îl certă fiul său. Ei nu fac decât să aplice răzbunarea la care i-ai silit tu.

— Și trebuie să se răzbune atât de crunt? răspunse bătrânul. N-ar fi fost suficient să ne fi împușcat, pur și simplu?

— Nu! Acum doi ani, doar l-ai împușcat pe kelhur? Ori l-ai închis într-o groapă și l-ai lăsat să flămânzească? El a trebuit să flămânzească, iar noi vom fi mâncați. Asta este răzbunarea dreaptă a lui Șir Samurek împotriva ta, dar nedreaptă în ce mă privește, pentru că nu sunt vinovat de moartea acelui om. Când a murit, eram în Kahira, departe de Kurdistan. De ce a făcut Allah să se întâmple ca eu să fiu fiul tău și acum să fiu nevoit să mor ca urmare a faptelor și nesăbuițelor tale?

— Răzbunarea de sânge se răsfrânge din generație în generație. Este legea lui Allah, deci nu te poți plânge.

— N-am vorbit de răzbunare, ci de nesăbuițele tale!

— Nesăbuițe? Cum poate îndrăzni un fiu să-i adreseze acest cuvânt tatălui său?

— Are voie, dacă rostește un adevăr! N-a fost nechibzuință faptul că, în ciuda răzbunării care plutea între voi, să mergi la kelhuri pentru a le oferi un cal care nici nu era al tău, nici nu era în mâinile tale? Nu trebuia să prevezi că te vor prinde pentru ca, apoi, să fure calul? Numai de la tine le-a venit ideea să meargă la Khoi și tu ești singurul vinovat că am căzut în mâinile lor!

Tatăl său răspunse acestor reproșuri îndreptățite printr-un oftat adânc, dureros; încercă totuși să-i potolească furia printr-o contraacuzăție:

— Vorbești de nechibzuințele mele, dar nu și de ale tale! Cea mai mare greșeală ce s-a făcut a fost a ta!

— Care anume?

— Aceea că te-ai gândit să-i înjunghii pe Kara Ben Nemsi și pe Hagi Halef Omar. Deși doresc ca Allah să-i blesteme, trebuie să recunosc că sunt oameni de care un adversar trebuie să se teamă de zece ori mai mult decât de oricare alt dușman. Armăsarul lui effendi are o valoare neprețuită și aș putea să jur că va veni pe urmele kelhurilor pentru a-și recăpăta calul. Aș putea să jur că e prin apropiere și a văzut ce au făcut kelhurii.

— Am aceeași convingere, fu de acord Ssali. Probabil știe deja că suntem legați, aici sus, în capelă, pentru a fi mâncați de urși. Asta este singura speranță care ne-a rămas!

— Speri în zadar! Dacă n-ai fi încercat să-l omori, ți-aș fi dat dreptate. Acuma însă nu se va expune pe pericolului de a fi sfâșiat de urși, din cauza unui dușman care a vrut să-l omoare.

— Lui Kara Ben Nemsi effendi nu-i este frică de urși, știi asta. Și dacă te iartă pentru răpirea calului, nu va întreba nici de cuțitul pe care l-am scos împotriva lui. Un creștin nu știe ce-i răzbunarea, pentru că „Dumnezeu este cel care răsplătește”, mi-a spus în timp ce-mi înapoia arma. Dacă este aici și a aflat în ce situație grea suntem, va asculta de poruncile credinței sale și ne va salva!

— Allah, Allah! Ce minune fiule, că gura ta a rostit asemenea cuvinte! Tu, un învățător și predicator al sfântului islam, tu, care nu spuneai decât blesteme la adresa creștinilor, îți pui acum singura și ultima speranță într-un adept afurisit al învățăturii Crucii de pe Idjdjuldjula^[67]!

— Nu-i blestema pe creștini, cel puțin nu pe acesta! El nu poartă învățătura credinței sale doar pe limbă, ci și în inimă. Ea atârnă și de mânerul cuțitului său și vorbește și

din țevile armelor sale. Dacă Allah i-a purtat pașii înapoi, jur pe Mohammed și pe...

— Taci, îl întrerupse tatăl său. Ai uitat ce ne-a sfătuit, în derâdere, Șir Samurek? Cel care așteaptă ajutor de la un creștin, n-are voie să se adreseze lui Mohammed. Dacă ne vine ajutorul de la Kara Ben Nemsi, îl aduce la noi Isa Ben Marryam. Acestuia să i te adresezi!

Nu eram sigur dacă Aqil vorbea serios sau în batjocură. Se părea însă că fiul său credea sincer în salvarea lor. Răspunsul lui dovedea acest lucru.

— Încă n-au venit urșii. Vor apărea târziu în noapte, încă ne mai poate trimite Mohammed un salvator. Creștinul este singura noastră speranță până în ultima clipă!

În situația înfricoșătoare în care se aflau cei doi bebbehi, această remarcă suna jalnic. Halef simți același lucru și îmi șopti:

— Effendi, dacă n-ar fi de plâns, aș râde în hohote. Eu știu cine este mai puternic dintre Hristos sau Mohammed! Să nu facem în așa fel încât să afle și acești bebbehi?

— Nu este nevoie, răspunsei tot în șoaptă. Își vor da și singuri seama. Să așteptăm! Stai liniștit să ascultăm mai departe!

Ceea ce am mai auzit a fost lipsit de importanță. Condamnații la moarte gemură și suspinară pe rând, își făcură reproșuri unul altuia, se rugară lui Allah, lui Mohammed și urmașilor acestora. Asta-mi provocă atâta silă, încât era gata să mă ridic și să intru ca să-i dezleg, când, deodată, Aqil scoase un strigăt.

— Allah, fie-ți milă! Îi vezi pe urși la ușă?

— Este unul tânăr, băigui Ssali. O, Allah, o, profetule, o, Mecca, o, sfântă Kaaba, martiriul nostru începe.

De unde ne aflam, zăream și noi ușa. Da, acolo stătea un urs tânăr! Avea, cu siguranță, înălțimea a șapte pumni de bărbat, fiind lung și puternic pe măsură. De multă vreme nu mai bea lapte, iar de la mama lui învățase precis să mănânce nu doar fructe, ci și tot felul de vânat. Trecuse de

stadiul de pui, iar Halef îmi șopti plin de încântare, strângându-mă de braț:

— O, effendi, ăsta este un urs, într-adevăr un urs! Nu mi-am imaginat să fie așa de mari puii ursoaicei! Precis nu va ști de glumă! Să intru și să-i spun că am nevoie de blana lui pentru un covor?

— Așteaptă! Dacă-l ataci, bătrâna ursoaică, care e pe aproape, s-ar înfuria cumplit. Nicidecum nu poți intra înaintea mea!

În timp ce schimbaram repede aceste cuvinte, ursul își făcea de lucru cu un fagure de miere, pe care kelhurii îl pusesea aproape de pragul ușii. Îl luă între labelle din față, se ridică în două picioare și începu să-l mănânce într-un fel care ar fi fost foarte amuzant, dacă situația ar fi fost alta.

Bebbehii tăcură un timp, de teamă, după care dădură drumul unui potop de rugăciuni, fără pauză, dar cu glas scăzut, ca să n-atragă atenția urșilor. Deodată, ursul primi un brânci din spate. Căzu și, fără să-i pese de cine l-a deranjat, făcu câțiva pași mai în față, unde se mai afla un fagure cu miere. În spatele lui apăru un al doilea urs tânăr, parcă mai mare și mai puternic decât el. Gemetele bebbehilor se auzeau mai tare. Numele lui Mohammed era rostit, din secundă în secundă și tonul acestor implorări arăta că teama lor creștea din ce în ce. Când, în urma celui de-al doilea își făcu apariția un al treilea urs, nu mai era nici o îndoială că prin vocile lor o vor ademini pe bătrâna ursoaică. Cei amenințați urlară ca și cum ar fi fost deja mușcați. Oricum, primul urs era deja sub Aqil și lungea mierea care se adunase acolo. Al doilea îi ținu, puțin mai târziu, companie, în timp ce al treilea se apropie de Ssali, pentru a se ospăta. Se auzea un plescăit și un fornăit, aproape ca la o masă de hotel, când se aduce supa și nimeni nu ține cont de vecini. Ursul rămâne urs și în munții din Kurdistan, și la „table d'hôte” din Cannes, din Baden-Baden sau din Scheweningen.

Primii doi degustători au lins repede grămezile de miere. Observară că urmele de dulce continuau în sus și se ridicară, înfigându-și ghearele în labele și pulpele lui Aqil. Acesta nu mai țipă, ci urlă de groază!

— O, dragă sidi, trebuie să intrăm, altfel sunt pierduți, se agită Halef.

Vru să se ridice, eu însă îl trăsei înapoi și-i spusei ferm:

— Rămâi! Nu știi unde este ursoaica, ne poate ataca din spate!

Trăsei cu urechea în noapte, nu se auzea însă nimic, pentru că bebbehii țipau așa de tare, încât precis răsuna până în tabăra kelhurilor. Faptul că ursoaica nu-și făcea apariția, mă puse pe gânduri. Puii se dezobișnuiseră de mult de laptele ei, dar să-i lase de capul lor în noapte, nesupravegheați, nu era în obiceiul ursoaicei, doar dacă atenția ei era atrasă de ceva mai important. Să ne fi simțit prin apropiere? Sau îi dădeau de lucru urmele multe lăsate de kurzi?

— Lasă-te cât mai jos și nu te mișca! îl îndemnăi pe Halef. Ursoaica poate apărea oricând aici, în colțul ăsta!

Cu cuțitul scos pe jumătate din teacă, țineam pușca de țeava, gata să lovesc. Temerea mea nu mă înșelă: o făptură de dimensiuni uriașe, puțin mai deschisă la culoare decât întunericul nopții, se prelingea pe lângă zid. Credeam deja că a sosit clipa în care se decidea: ursoaica sau eu! în acel moment, urletul bebbehilor fu acoperit de un sunet care nu era nici mormăit, nici scâncet, nici fluierat, nici țipăt, ci, mai degrabă, toate la un loc, și imediat făptura dispăru. O privire scurtă în interiorul capelei îmi desluși cauza acestui sunet: ambii urși care se îndreptaseră spre Aqil, intrară în conflict și se luptau cu ghearele, neiertând nici picioarele lui Aqil, fapt ce dublă intensitatea urlitelor. Ursoaica vruse să vină către mine și la Halef, dar, îngrijorată de puii ei, se întoarce și apăru în ușă.

Putea fi ușor confundată cu o ursoaică polară, dacă ar fi avut capul mai lung și botul mai ascuțit. Era aproape albă,

de peste doi metri lungime și un metru fi jumătate înălțime; un animal de o mărime și putere rar întâlnite. Ursoaica n-avea o ureche. Probabil a pierdut-o în vreo luptă cu consortul său ori cu alți rivali. Bestia stătu doar o clipă liniștită, dar fu de ajuns să se vadă că era suficientă o mică îmbrâncitură cu labele din față ca să-l doboare pe cel mai puternic om. Privirea ei le luă, la început, respirația bebbehilor. După aceea izbucniră în urlete și mai puternice.

— Allah, Allah! striga Aqil. Acum este aici! A sosit și moartea! Nu mai există salvare!

În același timp urla și fiul lui:

— Acesta este spiritul preotului, care ne va sfâșia! Este gâtlejul morții în care vom dispărea! Ajută-ne, o, Allah! Ajută-ne, o, profet al tuturor credincioșilor. Salvează-ne, o,...

— Taci! strigă la el tatăl lui. S-a terminat cu puterea profetului! Gândește-te...

N-am mai ascultat ce spuneau, pentru că sosise clipa în care trebuia să acționăm.

— Lasă-mă întâi pe mine să intru, altfel îmi stai în cale, Halef, îi poruncii eu hagiului, în timp ce mă ridicai. Lăsați flinta din mână, pentru că nu-mi mai era de folos. În schimb luați cuțitul între dinți, iar pușca o țineți ridicată, nu pentru a lovi cu ea, ci pentru trântă, știind ce va urma. Ursoaica ajunsese din două, trei mișcări lângă pui și-i despărți printr-o lovitură ușoară cu labele. Apoi se îndreptă încet și amenințător spre Aqil, care tremura de spaimă:

— Ajută-i, Doamne, pe creștini! Ajutări, o, Isa Ben Marryam, căci nimeni altul nu ne mai poate ajuta!

Și cu aceeași teamă de moarte, Ssali se văieta:

— Ajută-ne, o, Răstignitule, ajută-ne! Nu este altă putere în cer și pe pământ în afară de Tine.

Mai mult de atât nu auzii, pentru că în acea clipă viața mea stătea în ochii și în pumnii mei. Mă cățărui iute pe pietrele știute și mă repezii cu patul puștii în coastele ursoaicei, între picioarele din față, încât aceasta căzu pe-o

parte, cât era de lungă. Asta am și intenționat, pentru că numai în această poziție puteam s-o lovesc tare peste bot. Craniul era prea tare pentru ce aveam eu de gând să fac. Era încă în cădere când ridicai patul puștii, lovii cu putere și nimerii atât de bine, că fiara se prăbuși. Știam că amețeala va trece ușor. Aruncai arma, luai cuțitul din gură și făcui două, trei împunsături până la plasele, între cele două coaste bine cunoscute, după care sării într-o parte și mă rostogolii peste ursul tânăr, care era încă lângă Ssali Ben Aqil. N-am putut să mă feresc altfel. Mă ridicai din nou și văzui că Halef mă urma mai repede decât era cazul. Se luă la trântă cu un pui de urs care era aproape de ursoaică și care-l atacase, astfel că nu găsi o lovitură sigură pentru cuțitul său. Mă repezii spre el și-l trăsei înapoi.

— Pentru numele lui Dumnezeu, pleacă de lângă ursoaică! Îl avertizai eu. Nu știm încă dacă cuțitul meu i-a tăiat firul vieții!

Micul om se uită zâmbind la mine, arătând spre ursoaică.

— Cuțitul tău, și să nu nimerească unde trebuie? Asta nu se poate întâmpla niciodată. Uită-te la sângele care se revarsă din inima ursoaicei! Ți-ai îndeplinit opera, acum poate începe a mea. Te rog să-mi împrumuți *katil ed dubeb* ^[68] al tău, pentru că puii vor pleca de pe lumea asta la fel ca mama lor!

În timp ce vorbea, mă uitam fix la ursoaică, pregătit să-i mai împlânt o dată cuțitul, la nevoie. N-a fost necesar, pentru că tăișul cuțitului îi străpunsese inima. În timp ce atrasei atenția unui pui de urs asupra mea, Halef îl doborî cu ucigătorul de urși și-i dădu lovitura mortală de cuțit. La fel făcurăm cu ceilalți doi urși și când, în sfârșit, ne aflam lângă cele patru cadavre de urși, nu trecuseră mai mult de două minute de la intrarea mea în scenă; o reușită fericită, peste orice așteptări, pe care n-a trebuit s-o plătim nici cu cea mai mică zgârietură.

Acum puteam să ne îndreptăm atenția spre bebbehi. Amândoi își țineau ochii închiși și nu scoteau un sunet. Asta îl enervă pe micul hagi, care se aștepta la mulțumiri din partea lor.

— Deschideți-vă ochii, voi mari viteji din neamul bebbehilor! strigă el. Sau credeți că aparțineți urșilor pe care tocmai i-am omorât? Ar trebui să vă facem să simțiți cuțitele noastre!

Atunci își deschiseră ochii.

— Kara Ben Nemsi! strigă Aqil.

— Da, este Kara Ben Nemsi effendi! El este în carne și oase! aprobă Ssali. Și uite-l și pe micul și curajosul Hagi Halef Omar! Vă văd în realitate sau este un vis în care am ajuns după moarte?

— *Mashallah!* Se mai poate visa după moarte? râse Halef... ne vedeți în realitate. N-avem chef să fim făpturi de vis!

— Deci, e adevărat, e adevărat! Cum ați ajuns aici la capelă?

— La fel cum ați îndrăznit și voi înaintea noastră. Am venit pe urmele câinilor de kelhuri, pentru a ne lua caii și a vă elibera.

— Să ne eliberați? întrebă el cu îndoială. Să ne eliberați? Poate glumești, Hagi Halef Omar?

— Cum poți pune o asemenea întrebare? Uită-te la labele puternice ale ursoaicei și la cele douăsprezece labe cu gheare ale puilor. Arată de parcă am fi făcut o glumă?

— Allah, Allah! Deci v-ați gândit serios să ne salvați?

— Da.

— Atunci ruga noastră către Dumnezeu a fost ascultată! Dar v-am pus pe drumuri pentru cai și am vrut să vă luăm viața. Nu putem să credem în intențiile voastre bune până nu ne dezlegați!

— Vă vom dezlega, dar numai cu condiția să nu pretindeți să vă lingem de miere. Kismetul nostru nu spune nimic despre continuarea a ceea ce au întrerupt urșii.

Ssali nu știa ce să răspundă la această glumiță neașteptată, îl scutii de răspuns, începând să eliberez parul din strânsoare. Astfel a fost mai ușor și mai comod să-l dezleg, decât când era atârnat. Curând terminarăm treaba și, în timp ce stăteau în fața noastră dezlegați și trăgând adânc aer în piept, se întâmplă ceva la care nu ne-am așteptat de la nici unul dintre ei. Tocmai Aqil, tâlharul și ucigașul, se aruncă la pământ și începu să plângă tare, ca un copil. Teama de moarte l-a zdruncinat atât de adânc încât nu s-a mai putut abține. Și Ssali, fiul său, îmi luă mâinile și îngenunche în fața mea.

— Ai învins, effendi, ca de atâtea ori. Dar această victorie nu ai obținut-o pentru tine, ci pentru cineva mai presus de tine: Dumnezeu este iubire. Ai spus-o și nu te-am crezut. Acuma însă aș fi orb dacă n-aș vedea că știi adevărul, pe când eu bâjbâi în neștiință. Ne-ai eliberat pe noi, dușmanii tăi, din ghearele morții, îți aparținem și soarta noastră este în mâinile tale.

Îl ridicai și-l privii serios în ochi.

— Sunteți dispuși să vă lăsați soarta în mâinile mele?

— Da. Fără voi am fi fost sfâșiați și mâncați. Fă cu noi ce vrei! Vrei să ne dai din nou pe mâna kelhurilor?

— Nu. Sunteți liberi.

— Allah! Nu pot să cred! Nu aveți de gând să-l duceți pe tatăl meu la Khoi și să-l pedepsiți pentru furtul celor zece mii de plăști?

— Nu. Nu sunt polițist. V-am iertat pentru ce ne-ați făcut și afacerile pe care le aveți cu alții nu ne interesează. N-avem nici un drept asupra voastră! Sunteți liberi și puteți pleca chiar acum unde vreți. Dar vă rog, cel puțin până mâine dimineață, să stați cu noi, pentru că altfel am fi, probabil, împiedicați să facem ce aveam de gând.

— O, effendi, nu trebuie să ne rogi, ci să poruncești! Inimile noastre sunt pline de recunoștință pentru voi. Toată dușmănia pe care v-o purtam a trecut și vom face tot ce ne ceri.

— Ce vă cer este doar să rămâneți lângă noi și să stați liniștiți. Vreau să recapăt caii noștri încă în noaptea asta și vreau să-l răpesc pe Șir Samurek, șeicul kelhurilor, fără să se simtă. Voi însă trebuie să stați liniștiți până îmi termin treburile. Asta este tot.

— Ce spui, effendi? Să vă luați caii este greu, foarte greu, dar nu imposibil. Să-l răpești pe șeic însă, n-ai să reușești nici chiar tu!

Atunci Halef interveni cu zel:

— Cum îți permiți să-i vorbești astfel lui effendi? Întotdeauna face ce și-a propus și pentru el este ușor ce altora li se pare imposibil. Am omorât-o pe ursoaica nemuririi și v-am salvat din ghearele ei. Nu este asta mult mai greu decât să răpim doi cai și pe șeic dintr-o tabără?

— Pentru mine, ambele lucruri sunt imposibile. Voi sunteți însă niște oameni ale căror planuri și fapte nu pot fi oprite și de aceea n-am voie să vă contrazic. De ce intenționați să-l prindeți pe șeic?

— Vrem să-l obligăm astfel să dea banii care-i aparțin hangiului Ali din Khoi.

— Îl veți duce, legat, până la cătunul Khoi pentru a fi pedepsit că a provocat incendiul?

— Nu, răspunsei în locul lui Halef. Ți-am mai spus că nu sunt polițist. Îndată ce-mi îndeplinesc scopul, îl las liber.

— Vrei să-l lași liber, effendi? Pe acest tâlhar și ucigaș, care a vrut să ne lase pradă urșilor? Pe cel care v-a furat caii și care, dacă v-ar fi prins, v-ar fi aruncat urșilor? Gândește-te că kelhuria ne sunt dușmani, cu care suntem în răzbunare de sânge.

— Ce mă interesează? Nu spuneți și despre voi că sunteți dușmanii noștri de moarte? Și totuși v-am iertat! Ai vorbit, mai-nainte, atât de frumos despre iubire, iar acum plănuiești să te răzbuni pe kelhuri. Crezi că asta-i adevărata iubire pe care o cere Dumnezeu de la noi? Doar cel care a învățat să ierte, știe ce este iubirea. Însă iubirea care cunoaște și suportă în preajma ei răzbunarea, nu

merită numele pe care i-l dai tu. Încă nu știi ce este adevărata iubire. Roagă-te zilnic lui Allah s-o poți cunoaște mai bine. Eu ți-am arătat-o. Caut-o mereu și mereu, până ți-o faci prietenă. Și acum ajunge cu vorbăria! Trebuie să trecem la treabă. Îți poți aminti ce ți-a spus Șir Samurek când ai afirmat că v-aș salva chiar dacă-mi sunteți dușmani?

— La ce vorbe te referi?

— Pe Allah și pe sufletul meu, a spus el, dacă ar face acest lucru, voi renunța la islam și-mi voi întoarce ochii spre Dumnezeu, cel care a trebuit să moară pe cruce pentru a-i salva pe păcătoși și a-i regăsi pe cei rătăciți!

— *Mashallah!* Știi exact ce a spus, de parcă ai fost de față când a vorbit! Ești atoateștiutor, effendi?

— Nu. Mai știi ce a spus șeicul despre cruce și despre acești urși?

— Da.

— Atunci ajută-ne să facem în așa fel încât vorbele lui să se îndeplinească! Când, mâine dimineață, Șir Samurek își îndreaptă privirile spre Musallah va vedea ceea ce, din dispreț, a fixat drept condiție: ursoaica să stea în dreptul ușii cu crucea între labe.

Ochii săi întunecați îi sfredeliră cercetător, dar totuși uimiți, pe ai mei.

— Ce idee! Effendi, încep să bănuiesc de unde izvorăște succesul tău. Nu ești un sclav al kismetului, ci te-ai eliberat de el și-l conduci după voia ta!

— Și tu poți face asta!

— Nu, nu pot, și nimeni, în afară de tine, nu poate. Cine ți-a dat puterea să faci așa ceva?

— Iubirea, care este mama izbăvirii. Kismetul tău este însă un stăpân atotputernic, în fața căruia te târăști ca viermele în nisip. El trăiește din măduva oaselor tale și se hrănește cu voința sufletului tău. Te face surd, ca să nu auzi zornăitul lanțurilor tale, și te face orb, ca să nu vezi frumusețea libertății. Forța este sceptrul acestui stăpân și

islamul, învățătura lui, sfânta voastră *kamara*^[69], nu trebuie să ne ducă cu gândul la lună ci la iataganul încovoiat, plin de sânge al lui Mohammed, pe care, în timpul luptei, l-a fixat în vârful lancei lui! El și urmașii lui și-au purtat spre moarte războinicii, cu cuvântul kismet. La fântâna seacă a kismetului, iubirea voastră s-a uscat și, în timp ce vă considerați copiii aleși ai lui Allah, sunteți întruchiparea urii, răzbunării și neîmpăcării.

Astfel, kismetul a distrus la voi tot ce este libertate și putere de acțiune și atunci când cunoașteți un creștin, căruia Dumnezeu iubirii, al înțelepciunii și al dreptății i-a dat capacitatea să intervină hotărât, creator și modelator, nu doar în viața sa, ci și în destinul altor oameni, invocați un *mashallah* după altul și nu puteți înțelege că realizează cu puțin efort ceea ce voi considerați a fi de domeniul imposibilului. Kismetul i-a poruncit lui Șir Samurek să ne fure caii. Eu însă desconsider acest kismet și-mi iau caii înapoi. Kismetul i-a cerut să vă dea pradă urșilor și ați fi fost cu siguranță mâncați de ei. Eu sunt însă un om liber, am distrus ce vă era predestinat, salvându-vă. Tot fără să cer permisiunea kismetului vostru, îl voi răpi pe Șir Samurek și sunt convins că acest lucru nu va rămâne fără urmări pentru viața lui de aici încolo.

Am vorbit potrivit concepției lui Ssali Ben Aqil și el a ascultat cu atenție vorbele mele, fără să mă întrerupă, în ochii lui se ghicea o dorință fierbinte de înțelegere. Când am terminat îmi întinse mâna.

— Îți mulțumesc, effendi! Nu pot înțelege ce mi-ai spus, atât de repede pe cât aș vrea, dar mi s-a întipărit în minte și sper să conțină o scânteie care, mai târziu, va arde cu flacăra vie. Sunt un predicator al islamismului și totuși am fost gata să dau frâu liber răzbunării. Tu nu ești un propovăduitor al credinței tale și totuși te-ai purtat bine cu dușmanii tăi. Asta mă îndeamnă să fac o comparație. Mă voi gândi la acest lucru și voi face cum vrea Allah.

- De unde vei ști ce-i place?
- Inima-mi va spune.
- Ea ți-a spus că mahdi va apărea în curând?
- Da.

— Atunci controlează-ți mai bine inima, înainte de a-i da ascultare! Un vechi propovăduitor al creștinismului a spus: „Inima omului este neliniștită până își găsește odihna în Dumnezeu”. Lasă-ți inima în voia iubirii și dreptății veșnice, atunci n-ai nevoie de nici un mahdi, pe care trebuie să-l descoperi fără nici un efort.

— Mă voi gândi și la aceste vorbe, effendi. Vei vedea ce efect a avut mărinimia ta asupra mea. Ieri m-ai cunoscut ca zelos susținător al islamului, astăzi nu numai că ascult ce-mi spui fără să mă înfurii, ci sunt gata să te ajut la refacerea crucii. Nu-ți este suficient, deocamdată?

— Ba da. Mă vei ajuta, deci?

— Da. Și dacă profetul se va supăra, sper că furia lui nu va dura o veșnicie.

— În locul tău mi-ar păsa la fel de puțin de Mohammed și de furia lui, precum și-a făcut el probleme când ursoaica era să vă mănânce!

Atunci Aqil, care până atunci stătuse liniștit jos, strigă:

— Asemenea vorbe n-ar trebui să ascult de la tine, effendi, fără să te blestem. Dar dacă fiul meu, care știe toate preceptele islamului, este dispus să vă ajute la refacerea crucii, mi-e permis și mie, care nu sunt un *alim*^[70] să dau o mână de ajutor. Simt și acum în mădulare apropierea morții. Ne-ai adus viața și dacă pot să-ți mulțumesc în vreun fel, nu mă întreb dacă Mohammed mi-o ia în nume de rău. Spune-ne, deci, ce să facem.

Amândoi erau astăzi, cu totul alți oameni decât ieri și am vrut să cred că această schimbare va fi de durată. Mai întâi stinserăm luminile, astfel ca kelhurii să nu ne poată vedea nici pe noi, nici umbra noastră. Apoi, cu ajutorul unui cuțit, tăiarăm unul dintre pari mai scurt decât celălalt și, îl

legarăm de celălalt, astfel ca să formeze o cruce. Când terminarăm cu asta, traserăm ursoaica până aproape de ușă și puserăm câteva pietroaie unele peste altele, ridicarăm ursoaica și o sprijinirăm de ele, astfel că de la distanță părea că stă pe labele din spate.

După aceea, îi puserăm crucea între labele din față și legarăm crucea și ursoaica atât de strâns de pietre, încât să nu se dărâme. Nici unuia dintre noi nu-i mai făcu plăcere să rămână în Musallah. Îi traserăm pe cei trei urși tineri în spatele capelei. După ce mi-am luat armele, părăsirăm locul care putea deveni, foarte ușor, fatal pentru noi.

Am vrut să urc deasupra taberei kelhurilor, acolo unde m-a așteptat Halef după-amiază, pentru că știam deja bine și locul și drumul care ducea la vale. Ne mișcarăm încet și cu atenție, eu strecurându-mă puțin mai în față, pentru că, după stingerea luminilor, curiozitatea ar fi putut să-i aducă pe kurzi mai aproape de Musallah. Din fericire nu ne ieși nimeni în cale și așa ajunserăm sus, fără să fi fost observați de cineva.

Acum trebuia să rezolvăm, înainte de venirea zorilor două probleme: mai întâi, voiam să iau caii și apoi să-l iau pe șeic. Pe amândouă trebuia să le duc eu la îndeplinire, pentru că nici Halef, nici vreunul dintre bebbehi nu-mi puteau fi de folos. Le-am spus celor trei să stea liniștiți până la întoarcerea mea, îi dădui lui Halef armele pe care nu le puteam lua cu mine și începui dificilul coborâș în întunericul nopții.

După cum se obișnuiește să se spună, era un întuneric să-l tai cu cuțitul și a trebuit să mă bazez pe simțul pipăitului. De aceea, coborâi pas cu pas, cu spatele înainte, ca la coborâtul scării. Obiectivul meu era tăietura îngustă, de pe marginea căreia l-am urmărit, după-amiază, pe Șir Samurek. Trebuia să știu, înainte de toate, unde se afla și ce făcea.

Când, după destul de mult timp, ajunsei la desişul de ferigi, totul era înghițit de beznă. În tabără nu se aprinsese

focul. Unde se afla șeicul? Jos, în jgheab, unde îl văzusem mai devreme? Credeam că-l găsesc acolo, pentru că acel loc oferea un bun adăpost șefului. Dar că era singur ori mai erau și alții, nu era totuna pentru mine! În fața mea, auzii voci, deci, kurzii nu dormeau. Asta am așteptat, pentru că tensiunea legată de momentul începerii ospățului urșilor în Musallah trebuia să-i țină treji. Chiar sub mine, însă, unde bănuiam că se află Șir Samurek, era liniște. Mă târâi atent până pe marginea jgheabului. Prin întunericul care domnea peste tot nu se putea vedea nimic sub acoperișul des de copaci, iar de auzit nici atât. Mă bazai, deci, pe nasul meu și pe vârfurile degetelor cu care pipăiam în jurul meu. Să nu se creadă că simțul mirosului nu-mi putea fi de folos! Kurdul obișnuit nu prea știe ce înseamnă hainele curate, schimbându-și-le doar de două ori pe an, primăvara și toamna, când de fapt este foarte fericit să aibă un costum de vară și unul de iarnă. E ușor de imaginat că un asemenea om are un miros care se împrășteie ceva mai departe de el și care nu poate fi suportat de nici un nas, oricât de binevoitor ar fi.

Așadar, pipăii și mirosii înaintând încet în jgheab, fără să mă împiedic de cineva. Când ajunsei însă în partea din spate, auzii respirația grea, liniștită a unui om care dormea. Trebuia să fie Șir Samurek! Tocmai faptul că nu simții nici un miros îmi întări convingerea că era el, pentru că fiind om mai înstărit nu emana un miros neplăcut, ca un biet nenorocit. Mă apropiai de el și-mi plimbai vârful degetelor peste hainele lui. Dormea adânc și era singur. Asta era iarăși o situație cum nu se putea mai favorabilă pentru mine. Kismetul, deși cu o zi în urmă îl criticasem atât de aspru, îmi era, astăzi, peste măsură de prietenos, o dovadă pentru cât de neprevăzut este destinul!

Nu mi-a trebuit mult timp să iau o hotărâre și s-o pun în aplicare: o strângere de beregată, un pumn în tâmplă — și șeicul fu al meu! Îl luai pe umeri, mă ridicai și-l purtai în cârcă, înapoi pe drumul pe care venisem. Nu trebuia să-mi

fie teamă că mă putea auzi cineva. Singura dificultate era că trebuia să urc cu povara în spinare, pe întuneric, dar și acest lucru îl depășii ușor și ajunsei cu șeicul sus, fără ca acesta să-și fi revenit pe drum.

— Tu ești, effendi? întrebă Halef când mă văzu venind.

— Da.

— Ai avut noroc?

— Chiar mult noroc! Îl aduc pe Șir Samurek. Am câștigat, chiar dacă nu aș mai reuși să iau caii până la ivirea zorilor.

— Îl ai pe șeic? Asta este iarăși o festă pe care nici eu n-aș fi reușit-o! Ce facem cu el?

— Îl legăm fedeleș, ca să nu se poată mișca, și-i punem un căluș în gură. Acum trebuie să plec din nou, ca să caut caii. Cât lipsesc, păziți-l bine. Spuneți-i, de îndată ce-și revine, să nu scoată vreun sunet, dacă nu vrea să-i nimerească un cuțit în inimă!

Aqil mă rugă repede:

— Dă-mi un cuțit, effendi! Voi avea grijă ca acest câine să nu-și deschidă fleanca, altfel îl fac să simtă vârful cuțitului! A vrut să ne mănânce urșii, acum să simtă și el, însutit, teama de moarte prin care am trecut!

— De cuțit am eu nevoie, răspunsei. Ce am stabilit va face Hagi Halef Omar, iar voi nu aveți nimic de făcut. Eu sunt cel care l-am prins. Îmi aparține deci, și după legile voastre cine îmi fură proprietatea este considerat dușmanul meu de moarte și-i voi pretinde viață pentru viață.

Halef mă înțelese.

— Poți pleca liniștit, effendi. Voi avea grijă ca totul să decurgă după voia ta. Cel care-l atacă pe șeicul kurzilor-kelhur se trezește cu un cuțit înfipt în pântec!

Eram convins că, în caz de nevoie, se ținea de cuvânt, așa că mă depărtai, la început în direcția în care am luat-o prima dată. Când ajunsei la jgheabul în care stătuse șeicul, o luai la dreapta, pentru a ajunge la prelungirea poieniței, unde fusese dus Rih de kelhuri. La marginea ei se zărea un

petic de lumină, era însă destul de întuneric, ca să nu-mi fie teamă că voi fi văzut de kelhuri. Acum, se puneă întrebarea: Unde erau paznicii și unde era Rih al meu?

Dacă aș fi putut striga tare, „*ta'al!*” sau „*ta'a lahaun!*”^[71] n-ar fi durat un minut, și el ar fi fost lângă mine. Dar nu puteam face acest lucru, așa că mă întinsei pe pământ și mă târâi spre locul unde l-am văzut ultima dată, pentru că aveam încredere în istețul animal că nu s-a lăsat mișcat de acolo de când m-a zărit. Nici n-am făcut jumătate din drum, că auzii un furnăit ușor, scurt, care-mi era cunoscut: Rih al meu m-a simțit. Oricare alt cal ar fi sărit și ar fi venit la mine, dar el rămase liniștit pe loc, pentru că nu-i dădai nici un semn.

Când am ajuns la armăsar, simții că, de jur-împrejur, iarba moale era răscolită și învolburată. Au vrut, deci, să-l ia de acolo și el s-a apărat. Era legat cu o curea de un par bătut în pământ. Calul lui Halef îi rămăsese credincios și stătea lângă el. Îl mângâiai pe bravul armăsar, care-mi linse mâinile, scoțând un nechezat ușor, înfundat. Prin asta, „neraționalul” animal a vrut să spună cât de dor i-a fost de mine și cât de mult se bucura că mă putea simți din nou. Nu puteam înțelege de ce nu era nici un paznic lângă el. Pentru că în josul taberei stăteau unii de pază, kurzii erau așa de încrezători că nici măcar nu și-au dat osteneala să păzească un animal așa de costisitor.

Trăsei parul din pământ, ca să lase impresia că l-a smuls animalul și s-a îndepărtat, îi pusei în jurul gâtului cureaua cu care fusese legat și-i dădai semnal să se ridice. Rih ascultă și calul lui Halef îi urmă, imediat, exemplul. Pentru că știam că armăsarul mă urmează de bunăvoie, lucru pe care nu-l puteam spune despre animalul lui Halef, luai calul micului hagi de căpăstru și-l dusei spre locul unde ieșisem din pădure în poiană. Ajunserăm fără peripeții și acum mă simțeam în siguranță față de kurzi, deși eră greu să mergi cu doi cai pe o asemenea întunecime egipteană și pe un

teren atât de abrupt. Faptul că, pe întuneric, caii văd mai bine decât oamenii îmi ușura drumul. Duceam calul lui Halef, și Rih venea în urma noastră. Armăsarul știa că trebuia să fie liniștit și calul lui Halef păru să înțeleagă și el că, aici, trebuia să fie atent. Amândoi urcau încet și cu grijă în urma mea. A trebuit să ne oprim des, pentru a da la o parte trunchiurile de copaci care ne stăteau în cale și, pot spune, că ne-au trebuit trei sferturi de oră pentru drumul de întoarcere.

Când ne apropiarăm de locul unde mă așteptau Halef și ceilalți, aceștia mă auziră. Omulețul nu-și putu potoli nerăbdarea și întrebă încă înainte de a fi ajuns la el, dar nu atât de tare, încât să-l audă, de jos, kurzii:

— Cine vine? Effendi, tu ești?

— Da, răspunsei eu.

— *Hamdulillah* — Preamărire și mulțumire lui Allah, că te-a adus iarăși la noi! Dar aud că nu ești singur. Ai reușit?

— Da.

— *Allah akbar* — Dumnezeu este mare! Dar uimirea mea este și mai mare. Ai fost rănit?

— Nu.

— Uimirea e dublă, chiar înzecită. Lasă-mă să vin la tine, sidi! Trebuie să mă conving cu ochii mei.

Îmi veni în întâmpinare și, de bucurie, mângâie amândoi caii. În timpul ăsta mă interesai:

— Cum stau lucrurile aici? E totul în ordine?

— Da, sidi.

— Ați vorbit cu prizonierul?

— Numai eu, câteva vorbe. Bebbehilor le-am interzis. După ce și-a revenit, o vreme a stat liniștit. Apoi s-a trântit într-o parte și-n alta, crezând că-și poate rupe legăturile. L-am liniștit însă repede. Din acel moment n-a mai mișcat un deget.

— Știe șeicul kelhurilor cine suntem?

— Nu i-am spus, dar, probabil, bănuiește.

— Și bebbehii? Cum s-au purtat cu el?

— N-au scos un cuvânt de când ai plecat și s-au purtat de parcă n-ar fi fost aici.

Am vorbit încet, adăugând:

— Leagă caii, aici, în stânga, lângă tufișuri, ca să poată mânca! Apoi ne culcăm, stând, amândoi, pe rând de pază, până dimineată.

M-am lungit, lângă bebbehi, pe mușchiul moale și le-am spus în șoaptă să nu vorbească, ci să doarmă și ei. Șir Samurek nici nu i-a văzut, nici nu i-a auzit, deci nu știa că erau în viață și că se aflau așa de aproape de el. Și discuția cu Halef am purtat-o în șoaptă, astfel că kelhurul n-a înțeles nimic. Șeicul nu știa, deci, că am luat caii înapoi și nici nu trebuia, deocamdată, să știe. Eram obosit, și Halef la fel. El făcu primul de pază, eu al doilea, pentru a fi în stare, la începutul zilei, să-l supraveghem pe prizonier. Mă puteam baza pe Halef că nu adoarme, așa că îi dădui armele și mă culcai pentru a mă trezi la o oră după miezul nopții.

La puțin timp după ce m-am trezit, auzii răsuflarea lui ușoară, regulată. Bebbehii sforăiau pe întrecute. De la șeic nu se auzea nimic. Considerai că era treaz. Ce gânduri i-or fi trecând prin cap? Ce sigur a fost de planurile sale! Cu câtă mândrie ne-a disprețuit pe Halef și pe mine! Și acum stătea legat, imobilizat, un prizonier al „câinelui de creștin”, pe care, cu puține ore înainte voia să-l lase pradă urșilor.

Mă podidiră gândurile. Câte nopți am stat de veghe singur în țări străine, în prerii și păduri seculare, în jungle și locuri sălbatice! Nici una din aceste nopți de pază nu semăna cu alta, întotdeauna situația era alta. Și totuși, întotdeauna era ceva mereu prezent, care conferea tuturor acestor nopți aceeași tonalitate sau, mai bine spus, aceeași dispoziție care a dat tonul de bază pentru toate sunetele mai blânde sau mai dure din sufletul meu și anume: sentimentul că Dumnezeu este aproape, prezență simțită cu toate fibrele, a aceluia care este suprema putere și, în

același timp, suprema iubire, puterea însuflețitoare de a fi pătruns de convingerea că am fost și voi fi, în continuare, purtat de o înțelepciune infinită și înduioșătoare. Ca un minuscul cocon al unui fluturaș într-o palmă uriașă, se află omul, cu trup și suflet, cu toate gândurile și sentimentele sale, cu toate speranțele, așteptările și ezitățile sale, în mâna atotputernică a lui Dumnezeu, care nu-l nimicește, ci-l duce spre fericirea pământească, purtându-l apoi spre mântuirea din ceruri.

Câtă mulțumire trebuie să simtă o inimă care bate în credința vie, nestrămutată, că este ocrotită de iubirea Tatălui și că poate să se lase condusă de înțeleapta lui bunătate, chiar dacă nu-i cunoaște intențiile! Asta nu înseamnă un devotament nechibzuit față de poveștile bunicilor și copiilor despre bunul Dumnezeu, care le vede pe toate, ci un demers conștient și dorit, deci, cu atât mai binefăcător, spre o voință mai tare, căreia nu i se poate împotrivi nimeni. Cine crede că poate înțelege acest lucru, acela își va recunoaște rătăcirile, dacă nu în ultima și cea mai grea clipă a vieții, atunci, precis, după ceasul pe care atât de greșit îl numim ceasul morții. Sufletul omului nu este format din părțile de sentințe care, dacă nu mai bat clopotele de înmormântare, se pulverizează în marele neant descoperit de negativiști, ci, de îndată ce și-a părăsit casa pământească, trebuie să dea socoteală veșnicului Judecător pentru fiecare pas pe drumul parcurs din momentul nașterii sale până la eliberarea din învelișul său — corpul omenesc. Asta este o certitudine care ar trebui să trezească fiori de groază, dacă n-ar fi la fel de sigur că tocmai Dreptatea veșnică cercetează și dă sentința, și că, apoi, milostenia divină exercită asupra pocăiților dreptul de binecuvântare.

După cum așa-numita „noapte a morții” este doar poartă spre viața de apoi, tot așa, nopțile mele de veghe, de care am vorbit mai înainte, au fost cele care mi-au înălțat judecata. Întâmplările de peste zi încătușează spiritul.

Luminoasele semne runice de pe firmament îți înalță privirile spre cer; ori, seara întunecoasă, fără stele, fără lună, te face să te întorci în sinea ta. Atunci, în adâncul tău, apar stele luminoase sau norii amărăciunii peste păcatele faptelor sau omisiunilor din timpul zilei. Asta conferă o imagine a Judecății veșnice, pentru că legile divine sunt cele după care omul trebuie să-și judece purtarea, sunt, deci, aceleași legi după care i se va citi sentința finală. Cât de des mi-am cântărit simțămintele, voința și faptele cu prescripțiile lui Dumnezeu și nici măcar o dată n-am fost, mai bine zis, judecătorul din mine n-a fost mulțumit cu mine însumi. Un om care în sentimentul creștinătății sale este plin de îngâmfare, n-a stat niciodată să se judece singur; pentru că, dacă ar fi făcut-o o singură dată corect și fără mulțumire de sine, ar fi devenit smerit și modest.

Acum, stăteam în noaptea adâncă, lângă cei care dormeau, fiind atent la fiecare sunet care spărgea liniștea și totuși cufundat în gânduri. Boarea umedă se înălța din adâncul văii spre crestele munților, iar cerul era acoperit cu un strat dens de nori. Din când în când, o adiere scurtă și iute îmi trăda faptul că tocmai a zburat pe lângă mine un *watwata*^[72].

Șuieratul unei ramuri mai înalte, urmat de fâsâitul uneia mai joase, îmi spunea că o *singab*^[73].

carnivoră a pornit după pradă. Un *sursur*^[74]*** de noapte cânta sus, la Musallah, astfel că țiuitul aripioarelor se auzea până la noi, iar din vale răzbătea sunetul înfundat al unei *bajkuş*^[75], „bubuhu”. Era o continuă căutare de pradă și hrană. Nici măcar noaptea nu aduce liniște în lumea animalelor. Nu este la fel și în cea a oamenilor?

În vale, stăteau kurzii kelhuri. Gândurile lor zburau lacome spre capelă. Erau convinși că, acum, acolo, urșii devorau oase de oameni, și că podeaua fostului sălaș de pace era înroșită de sângele bebbehilor. Oare doar acești

oameni semisălbatici să fie tâlhari? Nu există picături care, la fel ca sângele, n-ar trebui să curgă, chiar dacă nu sunt de culoare roșie? Picături care pornesc tot din inimă? Nu există lacrimi care ar trebui să apese la fel de greu conștiința celor care le provoacă? Nu există sudoarea sărmanilor care tot spre cer tinde, întocmai ca sângele lui Abel?

Din aceste gânduri triste mă smulse un fâsâit ușor. Aproape de mine trosni o rămurică uscată și avui impresia că, pe iarbă, este tras un obiect greu. Întinsei mâna spre Șir Samurek. Trebuia să-i simt capul, însă locul era gol. A, kelhurul a încercat să dispară în ciuda faptului că era legat! Se târâse din locul unde a stat, dar n-ajunsese decât la o distanță de câteva lățimi de palmă și îl imobilizai. Vru să se apere cu picioarele. Îl potolii ușor, ca să nu-i trezesc pe ceilalți:

— Stai liniștit, altfel vei simți tăișul cuțitului meu!

Kurdul își dădu seama că era mai bine să fie ascultător decât să opună o rezistență fără rost, și-l trăsei pe locul unde stătuse înainte, așezându-mă atât de aproape de el, încât puteam nu doar să-l aud dacă mai încearcă să plece, ci să-l și simt.

Așa am stat până au apărut primii soli înaripați ai dimineții și-și făcură auzite glasurile, deși era încă întuneric beznă. Trilurile îi treziră pe Halef și pe cei doi bebbehi. Cerul negru, înnorat, se coloră în gri. Halef întrebă șoptit:

— Pot să vorbesc, sau trebuie încă să tăcem?

— Mai bine taci, îl îndemnă eu. N-ai nimic important de spus. Mai important va fi să-l păzești pe șeic. Îl voi pune într-o altă poziție, ca să nu vă observe imediat.

Mă trăsei cu Șir Samurek puțin mai încolo, scosei cuțitul și-l pusei pe pieptul lui.

— Călușul ți-a astupat până acum gura. Îl voi scoate ca să poți respira mai ușor. Ți permit și să vorbești cu mine, dar numai eu să te aud. Dacă vorbești mai tare sau

îndrăznești să strigi după ajutor, strigătul ăsta va fi ultimul din viața ta, pentru că în aceeași clipă îți înfig cuțitul în inimă!

Îi scosei călușul din gură. Trase de câteva ori adânc aer în piept și întrebă agitat, dar în șoaptă:

— *Ssuker chodeh* — Doamne îți mulțumesc! Era gata să mă sufoc. Unde mă aflu?

— Îți vei da, în curând, singur seama, fără să fie nevoie să-ți spun eu.

— Vreau să știu, cel puțin, cine ești!

— Nici asta nu trebuie să-ți spun. Curând vei găsi singur numele meu. Privește în față până poți vedea unde te afli. Dar nu uita ce ți-am spus: un strigăt te duce imediat la moarte! Acum vreau să taci.

Șir Samurek tăcu.

Încet, încet norii se destrămară. O palidă rază a dimineții luminează ușor vârful muntelui din partea opusă nouă și coborî, pas cu pas, spre vale. Valea era încă întunecată. În stânga, cascada era învăluită în aburi negricioși, și peste lac, sub noi, unde stăteau kurzii, pluteau nori de ceață. La ei era încă noapte. Pentru noi, aici, sus, prima rază a dimineții luminează mai tare. Ea coborî pe lângă noi până la Musallah el amwat. O vedeam ca printr-un văl, dar destul de bine. Șir Samurek se încordă brusc, deschise larg ochii și se uită într-acolo. Teama îl cuprinse, pentru că, în ușa capelei, văzu ursul uriaș cu crucea între labele din față. Siguranța noastră mă obligă să-i atrag atenția:

— Nici un cuvânt mai tare, altfel bag cuțitul în tine!

Îi și pusei vârful cuțitului pe piept. Închise ochii, îi întredeschise apoi ușor, după care făcu ochii mari, crezând că se înșală: ursul stătea nemișcat pe partea cealaltă. Atunci îl luai strâns de după umăr și-i spusei rar cuvintele pe care le auzisem rostite de el:

— Când ursul preotului mort va sta acolo, la intrarea în Musallah și va ține crucea creștinilor între labe, atunci, și

numai atunci, voi crede că acest Kara Ben Nemsi, câinele de creștin, va reuși să vă salveze din mâinile noastre.

Fața lui deveni lividă, pleoapele i se lăsară în jos, iar obraji îi căzură. Era ca un cadavru. Respirația era grea și se auzea ca un geamăt ieșind dintre buzele palide. Tăcui pentru a nu micșora efectul vorbelor mele. Asta ținu câtva timp, apoi își întoarse fața spre mine, deschise din nou ochii, se uită la mine și întrebă:

— Ești tu, cumva, acel creștin?

— Eu sunt, confirmai.

— Kara Ben Nemsi effendi?

— Da.

— Allah. Allah, Allah!, suspină el de trei ori, și mai trecu ceva timp până se interesă:

— Acest urs nu se mișcă. Este mort?

— Da.

— A murit? Sau a fost omorât?

— A fost înjunghiat.

— De cine?

— De mine.

— *Mashallah!* Înainte însă i-a devorat pe bebbehi?

— Nu.

Șir Samurek se făcu mic, își reveni și întrebă în grabă:

— Mai trăiesc?

— Da.

— Sunt răniți?

— Nu sunt răniți.

— Asta n-o cred, nu pot să cred, este o minciună.

— Este adevărat. Eu nu mint niciodată.

— Arată-mi-i! Nu pot să te cred până nu-i văd!

— Acolo, uită-te în jurul tău!

Îl întorsei pe-o parte pe șeicul kelhurilor, ca să-i poată vedea pe Aqil și pe fiul acestuia. Efectul a fost și mai puternic decât înainte, când îl văzuse pe urs. Scoțând un geamăt de durere, închise din nou ochii. Cicatricea din obraz se coloră în roșu intens, iar pe frunte, venele erau

gata să plesnească. De frică sângele i se urcă la cap. Fața însă îi căzu și mai tare decât la început și buzele sale rostră cu greu:

— Bebbehii sunt liberi! — Salvați de creștin! — Dincolo, ursul — cu *Ssalib*^[76], între gheare!

Rămase nemișcat ca un cadavru. Eu însă spusei încet și apăsător:

— Pe Allah și pe sufletul lui, dacă totuși ar face-o, m-aș depărta de islam și mi-aș îndrepta ochii spre Dumnezeu, care a murit pe cruce, pentru a-i salva pe păcătoși și a-i regăsi pe cei rătăciți.

Kelhurul se ridică atât cât îi permiteau legăturile și se uită la mine dezorientat.

— Ai știut și mai înainte cuvintele rostite de mine, le știi și pe acestea cu exactitate. Allah trebuie că ți-a împrumutat puterea lui de a ști totul pentru a-mi face de rușine toate intențiile. M-ai luat din tabără, l-ai omorât pe urs, i-ai eliberat pe acești bebbehi. N-ar mai fi nici o minune dacă ți-ai lua și caii înapoi.

— Într-adevăr nu e nici o minune, zâmbii eu, întorcându-l pe partea cealaltă. Uită-te spre dreapta, dacă vrei să-i vezi.

Când zări animalele, i se sui din nou sângele în obraji și bâlbâi cu glas răgușit:

— *Dachel Allah* — te rog, în numele lui Dumnezeu! Și pe asta ai făcut-o, și pe asta! Dacă nu mă ajută Allah, îmi pierd mințile!

— Îți doresc să te ajute, pentru că acum ai nevoie de întreaga putere de înțelegere dacă nu vrei să fii distrus, împreună cu toți războinicii tăi.

— Cum așa?

— Oamenii tăi îi vor vedea pe urși, acolo sus. Îți vor observa lipsa și vor fi cuprinși de o spaimă mare. Când nu vor ști ce să facă, *baruda es sir*^[77] a mea își va ridica

vocea și nu va tăcea până când nu va mai rămâne nici un kelhur în viață.

De data aceasta, vorbărețul Halef nu se mai putu abține să nu o adauge la amenințarea mea și pe a lui:

— Și eu îl voi ajuta pe effendi să-i găurim pe kelhuri cu gloanțele noastre, astfel ca trupurile lor să arate ca niște *gharabil*^[78]. Ne-ați furat și batjocorit, ați vrut și să ne aruncați pradă urșilor. Pentru aceasta va trebui să muriți toți, dacă-ți pierzi rațiunea. După cum bine ți-a spus effendi, ai nevoie de ea acum mai mult decât oricând în viața ta.

— Tu cine ești? îl întreabă șeicul. Cumva Hagi Halef Omar, însoțitorul acestui creștin?

Atunci, micul om se lovi mândru în piept.

— Nu-mi scurta numele! Este mult mai lung decât crezi! Toți care mă cunosc și au auzit de mine știu că mă numesc Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Dawud al Gossarah.

Șeicul luă foarte în serios ce-i spuse Halef, pentru că, oriental fiind, era obișnuit cu acest mod de exprimare. Făcu o figură impresionată și mi se adresă:

— Știi tu, effendi, ce au făcut acești doi bebbehi împotriva voastră?

— Știu, confirmai eu.

— Știi că Aqil poartă vina răpirii cailor voștri?

— Și pe asta o știu.

— Și totuși te-ai luptat cu urșii, pentru a-i salva de la moarte?

— Asta a fost datoria mea de creștin.

— Ce ai de gând să faci cu ei? Vreți să vă răzbunați astfel ca ei să moară de gloanțele voastre?

— Nu. Fiind creștin nu știu ce este răzbunarea. Le-am dăruit libertatea. Pot merge unde vor după ce le vei da înapoi caii și armele lor.

Atunci fața lui se transformă într-un mare semn de întrebare:

— Ai vorbit serios, effendi?

— Mai serios nu se poate.

— Ce minune, ce minune mare, de neînțeles! Care vasăzică, este adevărat ce se povestește despre tine: faci bine și dușmanului de moarte, pentru că ești un adept al crucificatului. Știi oare că între mine și voi este tot răzbunare?

— Ți-am mai spus că nu cunosc cuvântul răzbunare.

— Dar eu sunt în mâinile tale, eu care am vrut să vă omor: Ce te-ai hotărât să faci cu mine?

— Dacă faci ce-ți voi cere, te voi considera prieten și-ți voi reda libertatea.

— Și ce-mi ceri să fac?

— Mai întâi, să le dai lui Ssali și Aqil armele și caii înapoi; în al doilea rând, să le dai drumul captivilor din Khoi să se întoarcă acasă cu tot ce le aparține și, în al treilea rând, să-mi dai în grijă cei zece mii de plăci ai hangiuului Ali, pe care i-ai luat de la Aqil.

— Și ție ce-ți rămâne? Cu ce te alegi că te porți cu noi atât de binevoitor și îndurător?

— Cu foarte mult! Conștiința că am urmat poruncile credinței creștine este pentru mine de o sută de ori mai valoroasă decât tot ce aș putea cere. Isa Ben Marryam, crucificatul, ne-a poruncit: iubiți-vă dușmanii; binecuvântați-i pe cei care vă blestemă și faceți bine celor care vă urăsc; apoi fiți copiii ascultători ai Tatălui vostru din ceruri! Aș vrea să fiu un asemenea copil al lui Dumnezeu și gândul că atotiubitorul Tată este, astăzi, mulțumit de mine, mă face mai fericit decât m-ar face bogățiile de pe întregul pământ.

Văzui cum Șir Samurek își încleșta dinții. Buzele îi tremurau și un adânc fior îi cuprinsese întreg trupul.

— Effendi, m-ai învins de două ori, strigă el; mai întâi, prin viclenia și cutezanța ta și acum prin evlavia care

îndeamnă la împăcare. Încă nu vreau să spun ce mi-am propus în acest moment. Vreau să te mai pun o dată la încercare, pentru ultima oară, și anume, printr-o rugămintă: eliberează-mi mâinile, ca să mă pot ruga!

Era asta înșelăciune sau viclenie? O privire scrutătoare pe chipul lui îmi răspunse la această întrebare cu un nu convingător. Îi tăiai toate legăturile și-i spusei:

— Ei bine, vei afla cum acționează un creștin într-un asemenea caz, în timp ce un adept al lui Mohammed ar fi râș și te-ar fi batjocorit. Nu-ți dezleg doar mâinile, și, ce nici nu m-ai rugat, picioarele, ci te eliberez. Poți pleca încotro îți face plăcere. Dacă te poți mândri cu isprava tristă de a-l fi păcălit pe omul cinstit care ți-a acordat încredere, deși te-ai aflat în mâinile lui, iar răzbunarea îi cerea moartea ta, atunci du-te și fălește-te cu o asemenea ispravă!

A fost mai puțin o judecată conștientă, cât mai degrabă o inspirație, cea care mă determină să acționez astfel. Urmările s-au văzut și s-au auzit imediat. Aqil și Ssali săriră în sus de uimire, Halef își întinse mâinile, protestând, și strigă:

— Effendi, ce idee! E bine să fii supus credinței tale, da. Dar asta este prea mult!

Șir Samurek sări în picioare și își lovi mâinile deasupra capului în culmea fericirii:

— Sunt liber, din nou liber! Eram sigur că mor și acum mi se oferă viața! Effendi, ai împlinit victoria despre care tocmai vorbisem. Ascultă ce-ți spun: uite, îmi întind ambele mâini. Stânga arată spre Mecca, încotro își îndreaptă musulmanul fața când se roagă, iar dreapta arată spre Bait

el Makdis^[79], unde a murit Crucificatul tău. Nu mă întorc spre stânga, ci spre dreapta, pentru ca Isa Ben Marryam să audă ce îți promit: niciodată, cât voi trăi, nu voi uita dimineața aceasta în care l-am cunoscut pe învățătorul unei asemenea iubiri și îndurări. Niciodată să nu se mai

cuibărească în mine răzbunarea și orice creștin să fie binevenit în cortul meu, ca un frate. Și ca să vedeți cât de serios este jurământul meu, voi face, aici, primul gest al împăcării.

Șeicul se duse la bebbehi și le întinse mâna.

— Între triburile noastre era sânge. Aqil a evocat răzbunarea și noi am refuzat să luăm prețul sângelui. Ați căzut în mâinile noastre și am vrut să vă dau hrană urșilor. Mohammed nu v-a putut salva, dar Dumnezeuul iubirii v-a eliberat prin mâna acestui creștin, în inima căruia trebuia să clocotească ura neîmpăcată împotriva voastră. Îi umilește el pe musulmani? Nu. După ce am găsit atâta îndurare la el, nu mai avem voie să ne gândim la ură și răzbunare. Întindeți-mi mâinile și spuneți împreună cu mine: din acest moment, între triburile bebbehilor și kelhurilor să domnească prietenia în locul răzbnării!

Șir Samurek le luă mâinile și le ținu strâns în ale sale. Teama de moarte și, probabil, purtarea mea neașteptată l-au înmuiat și această blândețe a îndeobște nemilosului, chiar sângerosului om, nu putea rămâne fără efect. Prietenii voștri să fie prietenii noștri, dușmanii noștri să fie și dușmanii voștri. Cei mai buni și mai prețuiți prieteni pe care îi au, însă, amândouă triburile, să fie Kara Ben Nemsi și Hagi Halef Omar, care are un nume mai lung.

— Am simțit ghearele urșilor în carnea noastră și suflarea morții în sufletele noastre, răspunse Aqil, și ne-am dat seama că răzbunarea este fiica înfiorătoare a urii, așa că suntem gata să ne întoarcem la iubire. Să fie precum ai spus: să domnească prietenia între noi și voi!

Atunci, Halef se repezi la ei, își uni mâinile cu ale lor și strigă:

— Allah vede legătura pe care o consfințim acum. Îl va pedepsi pe oricare va îndrăzni s-o distrugă. Vino, sidi, întinde și tu mâna pentru sărbătoarea împăcării, care a început cu iubirea urșilor pentru miere și care nu va avea

sfârșit nici atunci când nu va mai crește miere în copaci și nu vor mai exista urși pe pământ.

Îndeplinii rugămințile lui dulci ca mierea și spusei chiar câteva cuvinte de bună înțelegere când, din tabăra kurzilor, ajunse la urechile noastre o zarvă de nedescris. Kurzii au văzut ursul și au observat lipsa șeicului lor. Vina pentru faptul că n-au văzut acestea mai devreme o poartă vântul de dimineață care suflă dinspre vale în sus, purtând norii denși de ceață spre înălțimi. Ceața a acoperit ca o pătură opacă tabăra kurzilor, împiedicându-i să vadă ce se întâmplă la Musallah. Până la urmă, ceața a fost risipită de vântul tot mai puternic și capela se arată, din nou, kurzilor, care, cu o zi în urmă, auziseră cuvintele batjocoritoare ale șefului lor. Vă puteți imagina surprinderea de pe fețele lor când au văzut că s-au împlinit cele spuse de șeful lor și ursul cu crucea între labe. Se grăbiră spre locul unde știau că se odihnea șeicul și văzură îngroziți că acesta a dispărut. Făcură legătura între absența lui și apariția ursului și începură să țipe.

— Războinicii mei sunt îngrijorați pentru mine și mă caută, explică Șir Samurek. Vor răscoli pădurea și vor ajunge aici. Cum nu știu că am devenit prieteni, vor trage asupra voastră, punându-vă viața în pericol. Dacă v-aș ruga să mă lăsați să cobor la ei, effendi, pentru a le explica ce s-a întâmplat, ai putea să n-ai încredere în mine, pentru că prietenia noastră am legat-o numai de câteva minute și încă n-am făcut dovada corectitudinii mele. Spune tu, deci, ce se va întâmpla?

— Nimeni nu are nevoie de asemenea dovezi, pentru că eu cred în tine, îi răspunsei liniștit. După încrederea mare pe care ți-am dăruit-o mai devreme, n-am să te supăr cu o bănuială care să distrugă o legătură abia încheiată. Vom aștepta aici să te întorci.

— Este o altă generozitate, pe care, până acum, n-o credeam posibilă, recunosc șeicul. Pentru că abia acum învăț s-o cunosc, îmi întărește și mai mult în suflet intențiile

sale bune. Da, voi pleca și îți voi demonstra, mai repede decât crezi, că gura mea nu are două limbi care vorbesc diferit. În cel mai scurt timp, voi fi, din nou, la voi.

După ce șeicul s-a îndepărtat, bebbehii își manifestară neîncrederea în cinstea acestuia. Și Halef mă preveni:

— Sidi, exagerezi! De ce ești, astăzi, mai puțin prevăzător decât în alte vremuri?

— Pentru că nu vreau să distrug, prin neîncredere, ceea ce am realizat prin încredere. Nu voi fi neprevăzător, dar șeicul nu trebuie să știe că o iau pe urmele lui pentru a observa ce face. Rămâneți aici! Nu va trebui să așteptați mult, pentru că oricum mă întorc mai repede decât el.

În timp ce coboram panta se mai auzeau țipete și strigăte, care, curând, încetară. Șeicul a ajuns la ai lui și a început să le povestească. Grăbii pasul, lucru care, acum, pe lumină, nu-mi crea dificultăți. Nu trecu mult până-i auzii vocea. Mergând spre locul de unde se auzea, ajunsei la marginea pădurii și-l văzui în mijlocul războinicilor lui. Înțelegeam fiecare cuvânt pe care-l spunea, pentru că vorbea tare, ca un orator. Din primul minut, m-am convins că nu-mi înșela așteptările. Așteptai, totuși, până a terminat ce avea de spus, cu îndemnul insistent de a accepta pacea. După cum era de așteptat, Șir Samurek întâmpină rezistență din partea unora. Oamenii lui s-au gândit doar la deznodământul răzbunării lor și nu s-au aflat în situația dificilă în care fusese șeicul, dar acestuia nu i-a fost greu să-i convingă pe puținii lui adversari, astfel putând să mă întorc liniștit la tovarășii mei.

În câteva minute ajunsei la ei, iar Șir Samurek se întoarce și el, singur.

— Effendi, vei fi mulțumit de mine, mă asigură el. Războinicii mei au aflat cu uimire că bebbehii sunt încă în viață. Când însă au auzit că i-ai salvat pe amândoi și că pe mine m-ai prins, după care mi-ai dat drumul, a învins în ei dorința de a-l avea pe Kara Ben Nemsî ca prieten și ca oaspete, trezind, astfel, invidia celorlalte triburi. Vă vor

întâmpina, pe tine și pe Hagi Halef, cu bucurie, iar eu am venit singur pentru a-ți demonstra că poți avea încredere în mine. Uite, sunt fără arme! Luați-mă între voi și sa coborâm în poiană! Războinicii mei s-au retras într-o parte a taberei, punându-și în cealaltă toate cuțitele și puștile. Vei putea, deci, să pedepsești cu arma ta fermecată orice șiretlic.

— Această măsură de siguranță e o cinste pentru tine, pentru noi însă nu este necesară, deoarece știm că nu ne vei trăda. Ești în stare să îndeplinești condițiile pe care ți le-am pus?

— Da, am însă o rugămintă.

— Care?

— Dacă ne-ai lăsa blana ursului, ar fi pentru întregul trib o prețioasă amintire de la Kara Ben Nemsi effendi.

— Poți s-o iei. Blănurile celorlalți trei urși le va lua Halef pentru haddedihi.

— Cum? Trei pui a avut această uriașă mamă a lăcomiei?

— Da.

— O, vitejilor! Cum ați putut ucide aceste animale, fără ca noi să fi auzit măcar un pocnet de armă?

— Asta o vei afla mai încolo. Hagi Halef Omar este un mare povestitor. Veți auzi din gura lui vrăjită cum s-au întâmplat toate, de când am ajuns în Khoi, până în clipa de față.

Nimic nu-l încânta mai tare pe Halef decât să poată povesti după bunul lui plac. Se simți măgulit și confirmă, mândru, cele spuse de mine.

— Da, este adevărat. Allah mi-a dat darul vorbirii copleșitoare și acolo unde dau drumul povestirilor mele, toți oamenii, caii și cămilele amuțesc. Veți afla cum v-am găsit, cum v-a răpit effendi pe tine și pe cai și cum i s-a pregătit ursoaicei un sfârșit atât de rapid și de lipsit de glorie. Urechile voastre vor răsună de clinchetele vicleniei noastre și de tonurile vitejiei noastre. În schimb ne puteți face un serviciu. În Khoi am găsit doar curmale, care nu sunt bune de nimic, pentru că sunt pline de viermi, și ne-ar

bucura să primim de la voi altele mai bune. Rih, nobilul nostru armăsar, este obișnuit numai cu aceste fructe și cum ieri l-ați tratai atât de rău, încât n-a putut mânca nimic, de furie, trebuie să primească, zilnic, un *ruba*^[80] de curmale bune, până-i trece supărarea și-și reface puterile.

Micul șmecher a profitat de ocazie îmbinând utilul cu plăcutul. Faptul că spuse asta cu de la sine putere era în firea lui. Bineînțeles că neobrăzarea lui nu mi-a plăcut, șeicul acceptă însă cererea lui cu bunăvoință, promițându-i că o va îndeplini după posibilități.

Coborâram cu el la tabără, ținând caii de căpăstru și găsirăm totul exact cum ne-a spus el: în dreapta, erau adunate toate armele, iar în stânga lacului stăteau kelhurii. Ne întâmpinară pe Halef și pe mine cu priviri curioase, în timp ce, bebbehilor se părea că nu le dădeau importanță. Cei mai bucuroși erau nezanumul și însoțitorii lui, care ne erau recunoscători pentru că i-am eliberat din captivitate și pentru înapoierea banilor.

Important era, ca la toate popoarele sălbatice și semisălbatice, un ospăț cu carnea celor patru urși; o prietenie este considerată trainică de acești copii ai naturii doar dacă este cimentată de un ospăț.

Pentru a aduce urșii, kelhurii ne urmară la capelă, foarte curioși, dar și cu multă reținere. Când ajunserăm acolo, șeicul arată spre ursoaică.

— Effendi, nu mă ating de ea până nu știu că este într-adevăr moartă și până nu mai are crucea între labe.

— Dacă te liniștește, răspunsei eu, îți voi demonstra că nu mai trăiește și pentru asta mă vei ajuta să ridic o cruce mai bună la capela dărăpănată.

— Asta am s-o fac cu plăcere. Câțiva dintre războinicii mei au la ei câteva *kadadim*^[81] pentru ridicarea taberelor. Vom doborî niște copaci și vom ciopli o cruce așa cum îți va plăcea ție.

Auzind aceasta, Ssali Ben Aqil se întoarce spre mine și întreabă:

— Îmi dai voie, effendi, să dau o mână de ajutor?

— Cu plăcere, dar tu ești un învățător și predicator al islamului. Se împacă, oare, cu această meserie împodobirea cu semnul creștinătății a unei Musallah a celor pe care voi îi numiți păgâni și care, din acest motiv, au fost uciși aici de musulmani?

Oamenii din jurul nostru erau adepți ai islamului și totuși el explică cu glas tare în fața tuturor:

— Ne-ai spus că Semiluna ar fi o imitație a iataganului ucigaș, iar crucea ar fi închinată Dumnezeului iubirii, care, prin tine, ne-a salvat de la moarte. Înseamnă, cumva, o renunțare la islamism dacă, în semn de mulțumire pentru eliberarea din ghearele ursului, vreau să ajut la cioplirea lemnului și confecționarea crucii? Să te fac să-mi reproșezi că refuz să mulțumesc credinței tale? Trebuie să fiu nedrept față de învățătura ta numai pentru că-l caut pe mahdi? Ceartă-te cu mine despre credința ta însă nu mă împiedica să ușurez o vină care ar atârna greu pe umerii mei!

— Nu am de gând să te opresc să faci crucea, care reprezintă iubirea după care tânjești. Până acum ai fost supus greșelii, pentru că ți-ai propus să fii un conducător. De îndată ce ajungi să recunoști că tu însuși ai nevoie să fi condus, ți se va arăta, ca celor trei crai de la Răsărit,

Steaua din *Bait Lahm* ^[82], pentru a-ți arăta calea spre mahdi, care este unul, și a cărui voce răsună și astăzi în toată lumea: „Eu sunt calea, adevărul și viața, și nimeni nu vine la Tatăl, decât prin Mine!” Caută, deci, caută! Dar cine caută adevărul și viața, nu poate s-o facă cu părtinire, pentru că atunci când nu vrei să-ți găsești un prieten în orașul sau casa în care locuiești, efortul este zadarnic.

— Effendi, voi căuta peste tot și sunt convins că-l voi găsi pe mahdi aici, sau în altă parte, mai devreme, ori mai

târziu. Acum însă am să vă ajut să îi veniți de hac ursului. Ai avut grijă ca el să nu ne mănânce, în schimb numai noi ne vom înfrupta din el.

— Labele sunt pentru Kara Ben Nemsi și pentru mine, interveni vicleanul Halef. Toată carnea de la ursoaică și de la puii ei puteți s-o păstrați voi.

— Doar ficații nu, îi prevenii eu. Sunt otrăvitori la această rasă de urși, și trebuie aruncați.

Dezlegarăm crucea din labele ursoaicei, pe care o puserăm jos și o jupuirăm, lucru destul de greu, pentru că nu mai era caldă. Blana o luă Șir Samurek. La fel procedarăm și cu puii, blănurile lor luându-le Halef, pentru a le curăța de resturile de carne, cu ajutorul câtorva kurzi, și a le freca cu creierul urșilor. Între timp, Aqil și fiul său meraseră la apă să-și curețe de miere hainele zdrențuite.

După ce fu împărțită carnea urșilor, o fripseră și începu ospățul, în timpul căruia se legă — pentru vecie — prietenia dintre noi și kelhuri. Ce înseamnă această vecie o știu foarte bine oamenii de stat de pretutindeni și o știu și kurzii.

Labele de urs ne-au plăcut foarte mult lui Halef și mie. De carnea bătrânei „ursoaice a nemuririi” m-aș fi atins doar dacă-mi era cumplit de foame. Era de nedescris de tare și de ațoasă și precis avea gust de talpă, dar pentru kurzi părea a fi ceva deosebit de gustos. În orice caz, ne-au asigurat că n-au mai mâncat niciodată niște atât de

onorabile *lukmat eş şühret*^[83]. Mândria de a se putea ospăta din carnea vestitei ursoaice se pare că le-a anihilat simțul gustului.

După ospăț s-a confecționat din lemn tare, durabil, o cruce uriașă, care a fost apoi fixată pe zidul din față al Musallah, astfel că ar fi fost nevoie de forța mai multor bărbați pentru a o desprinde de acolo. După ce terminară treaba, Ssali Ben Aqil întrebă:

— Effendi, în multe călătorii făcute de mine am cunoscut o sumedenie de obiceiuri ale europenilor. Știu că la ocazii, ca cea de astăzi, fac o sărbătoare de *takdâs*^[84]. Nu crezi că ar fi potrivit să facem și acum o asemenea *takdâs*?

Mă surprinse că el, un predicator al islamului, îmi propunea sfințirea acestui simbol al creștinismului. Acceptai, însă trebuia să fiu foarte prevăzător. N-aveam voie să jignesc credința kurzilor și trebuia să mă feresc de orice ar fi distrus sămânța care s-a semănat astăzi în multe inimi. De aceea îmi aleasei cu grijă cuvintele:

— Da, vom sfinți crucea. Fie ca ea să stea ca simbol al iubirii și înțelegerii, în acești munți, care, până acum, n-au cunoscut decât ura și vrajba. Sunteți de acord cu asta?

Răspunsul răsună pe o sută de voci și atunci continuai:

— Dacă știe cineva cântecul îndărătniciei al lui Fileh al Mafleh, să-mi fredoneze începutul!

Șeicul a fost cel care a dat tonul:

— *Gasa, nikma, bugda, thar*^[85].

— Gata, ajunge atât! îl întrerupsei eu. Aceste patru cuvinte sunt suficiente pentru a înțelege ce nori întunecați au acoperit, secole de-a rândul, acești munți și aceste văi. Trebuie să fie împrăștiați de soarele iubirii și binelui. Dacă ar avea cineva dintre voi vopsea, v-aș scrie pe cruce un alt *muwal*^[86] mai frumos, care ar lumina inima oricărui om care ar trece pe aici și l-ar citi. Atunci se auzi cineva strigând:

— Effendi, eu sunt *şabbar*^[87]-ul tribului și am mai multă culoare *nila*^[88] la mine decât ai nevoie pentru a scrie ce vrei.

Asta-mi plăcu. Pensulă nu aveau, dar îmi făcui eu una, tăind o bucată de lemn tare, pe care o ascuții bine la un capăt. Apoi luai doi kurzi care să urce cu mine până sus la

cruce. Mă ridicai pe umerii lor, până ajunsei la brațul orizontal, și scrisei cu caractere arabe ce-mi trecu atunci prin minte. În arabă, textul era mult mai scurt decât în germană, în care, încercând să păstrez rima, ar suna cam așa:

*Cu tine-n tot ce faci fie iubirea
Blândețea-n veci să nu îți părăsești!
Și Domnul dăruiască-ți ocrotirea
Și când muncești și când te odihnești!*

Când terminai și Ssali Ben Aqil le citi celor care nu știau carte, izbucni un ropot de aplauze. Ținui o scurtă cuvântare de sfințire, le cerui ascultătorilor să-și ridice mâinile și spusei rugăciunea „Tatăl nostru”, la sfârșitul căreia se auzi Amen, un cuvânt care avea aceeași semnificație cu Amin al nostru. Doar Ssali Ben Aqil știu că, astfel, au încălcat grav preceptele islamului.

Se înțelege de la sine, că oamenii de pază care stătuseră jos, pe malul apei, își făcuseră de mult apariția.

Înțelegerea dintre noi toți era acum deplină, ca și cum niciodată nu ne-am fi dușmănit. Hotărârăm să nu plecăm încă și să rămânem toată ziua și noaptea care urma aici, la Musallah el amwat, și vă puteți imagina că micul și vorbărețul meu Halef se folosi de acest prilej pentru a povesti despre faptele și calitățile mele, fără a le omite pe ale sale.

Nici eu nu pierdui ocazia de-a stropi sămânța abia presărată, Ssali Ben Aqil fiind un bun ascultător. Mă gândii la cuvintele Mântuitorului nostru către Petru: „De acum înainte vei prinde pești!”, dar și la cuvintele poetului^[89]: „O, Doamne, ce bucurie mare trebuie să fie când salvezi un suflet!”

Povestii despre prezicerile din Vechiul Testament, despre nașterea lui Hristos, despre viața, moartea și

învierea Lui, despre învățăturile Sale. N-am făcut-o stăruitor, cu scop de convertire, fapt ce ar fi dus la un rezultat opus intențiilor mele. Mă ascultară în liniște, fără să mă întrerupă, la început doar cu atenție, apoi cu uimire, până când Șir Samurek izbucni, în sfârșit, exprimând gândurile și simțămintele tuturor:

— Dar effendi, până acum n-am auzit și n-am știut nimic din toate acestea!

— Nici nu trebuie să-mi spui, pentru că această constatare am făcut-o când mulți musulmani au nesocotit și condamnat învățătura lui Hristos, fără să cunoască nimic din ea. Nu este nesăbuiță să judeci un lucru total necunoscut?

— Ai dreptate. Așadar, Isa Ben Marryam a făcut într-adevăr toate minunile despre care ai povestit?

— Dar de ce nu se mai întâmplă minuni nici la noi, nici la voi?

— Se mai petrec și acum.

— La voi?

— Și la noi, și la voi.

— Nu cred!

— Pentru că ții ochii închiși. Trebuie să-i deschizi, așa vei vedea peste tot minuni.

— Și crezi că am trăit și eu astfel de minuni?

— Da.

— *Mashallah!* Spune-mi una, măcar una, atunci te voi crede!

— Nu mi-e deloc greu s-o fac. Hagi Halef Omar v-a povestit mai înainte cum am tras cu urechea la ce vorbeați. Le-ai cerut războinicilor tăi să râdă de Ssali Ben Aqil. Ei au făcut întocmai și apoi le-ai spus lui și tatălui său: „Știți cum gândesc oamenii deștepți despre voi? Mâine, pe vremea asta, veți auzi același râs din gura diavolilor din iad și acesta vă va răsună în urechi în vecii vecilor! Așteptarea voastră este minciună, speranța voastră este amăgire și încrederea este înșelăciune. Nici Allah, nici profetul său nu

se vor îndupleca, iar dacă, din teama de moarte, vă veți întoarce spre Dumnezeu fals al păgânilor, care se numește Isa, Cerul se va îndepărta total de voi, iar Iadul se va bucura de prăbușirea voastră!” Astea au fost cuvintele tale, și vei recunoaște că așa ai spus!

— Da!

— Ți s-a părut imposibil că s-ar putea întâmpla contrariul spuselor tale?

— Da, cu totul imposibili!

— Ei, ce a urmat? Bebbehii au fost eliberați și ai căzut tu însuși prizonier. Ceea ce credeai că e imposibil s-a întâmplat. Când însă ceva imposibil devine realitate, asta se numește minune. Te mai îndoiești că există minuni?

— Nu știu ce să spun, effendi!

— Vezi prea bine, dar nu vrei să recunoști. Și, totuși, pe lângă această minune s-au mai petrecut altele, mult mai mari. Ssali Ben Aqil și tatăl său, dușmanii voștri de moarte, stau acum lângă voi ca prieteni. Nici măcar nu au plătit *dijeh*, prețul sângelui. Dacă asta nu este minune, atunci chiar că nu există minuni!

Asta îl făcu pe Șir Samurek să sară în sus și să strige:

— Acum ai nimerit, ai spus ce trebuia, effendi, m-ai învins încă o dată! Ceea ce s-a întâmplat n-am crezut până acum că s-ar fi putut. Da, se întâmplă minuni! Sunt convins de acest lucru. Dar voi ați fost cei care le-ați înlăptuit. Iubirea care vă îndrumă este cea care le-a realizat. În fața ei s-a năruit întreaga operă a urii și răzbunării noastre. Vrei să te întorci în țara kurzilor, effendi?

— Asta o știe doar Dumnezeu. Dacă el vrea, așa va fi.

— *Inshallah!* Vei fi primit atunci ca un frate și prieten, căruia îi îndeplinim toate dorințele. Acuma, însă, povestește-ne mai departe despre Isa, Crucificatul, și cei doisprezece *hawarijun* ^[90] ai săi. Cum mâine te despați de noi, trebuie să profităm de puținul timp cât mai ești în mijlocul nostru.

Cu câtă plăcere dădui curs acestei rugăminți! Căci urmăream un anumit scop. Am mai spus că kelhurii voiau să pornească o incursiune de jaf și cotropire peste graniță și îmi propusei să-i fac să se răzgândească. Că nu aveam să dau cu bâta în baltă era de la sine înțeles.

Începui cu aluzii fine, presărate cu exemple din viața mea și, în final, am obținut ce am vrut, astfel că Șir Samurek mă întreabă ca de la sine:

— Dacă pornim la atac, vom face un păcat atât de mare pe care nu-l vom putea ispăși niciodată. Nu crezi, effendi?

Făcui în așa fel încât să creadă că el mi-a amintit de acest lucru și-i răspunsei afirmativ. Acum, în el se dădea o dublă luptă: cu sine însuși și cu oamenii lui. Și el și ai lui erau obișnuiți cu viața de tâlhari și considerau jaful ca pe o faptă cavaleriească. Au recurs la incursiuni pentru a lua pradă. Să renunțe acum la pradă? Să se întoarcă acasă cu mâna goală și să fie de batjocura altora? Mi-am asumat o sarcină grea, pentru că influența mea asupra acestor oameni, pe trei sferturi barbari, începuse abia astăzi. Era ceva prea nou și fără putere pentru a le schimba vechile obiceiuri. Dar, tocmai pentru că nu le-am vorbit prea direct și poruncitor, ci i-am făcut să se înfrunte și am intervenit cu câte un cuvânt încurajator sau dezaprobat doar în momentele critice, a făcut să-mi ating, în cele din urmă, scopul: s-au hotărât să transforme incursiunea de jaf într-una de vânătoare, pentru a se întoarce a doua zi dimineață acasă.

Crezui că numai Halef mi-ar putea ghici intențiile, mă înșelai însă, pentru că, într-un moment când nu se uita nimeni la noi, Ssali Ben Aqil mă luă de-o parte și-mi spuse:

— Effendi, ție ți se pare totul posibil. Chiar și acum ai obținut ce-ai vrut, fără ca cineva să fi băgat de seamă. Poți conduce pe oricine după voința ta. Dacă ai fi avut intenții rele, ai fi fost un om deosebit de periculos. Lăudat fie Allah că tu năzuiești numai spre bine!

Se făcuse foarte târziu când, în cele din urmă, ne duserăm la culcare. De aceea, ne trezirăm a doua zi mai târziu decât avusesem de gând și, ca urmare, nu zăbovirăm prea mult. Am vrut să-i conducem pe kelhuri până la ieșirea din valea îngustă și apoi să ne îndreptăm spre Khoi, ei urmându-și drumul spre nord. Șir Samurek se urcă ultimul pe cal. Înainte, însă, îmi întinse banii furați de la hangiul Ali, spunându-mi:

— Effendi, ai fost foarte atent cu mine, necerându-mi până acum cei zece mii de piaștri. Aici sunt! Dându-ți-i, am îndeplinit tot ce mi-ai cerut.

Porni în urma oamenilor lui. În spatele lui erau Malkoe-gund cu oamenii din Khoi, care și-au primit toți ce le aparținea. Eu mersei cu Halef, încă o dată, la Musallah, pentru a ne ruga. Cei doi bebbehi veniră cu noi. Când încălecarăm și noi pentru a ne alătura kelhurilor, Ssali Ben Aqil arată spre capelă.

— Acesta este locul unde ne-am cufundat în moarte, când ai venit și ne-ai dat o viață nouă. Dar nu ne-ai adus doar viața, ci și lumina iubirii, care ne va lumina de acum încolo. Din păcate, curând, va trebui să ne despărțim, pentru că nu avem același drum cu kelhurii; inimile noastre, însă, sunt pline de mulțumire. Dacă Allah îmi îndeplinește dorința, te voi mai întâlni și atunci vei afla dacă mai sunt în căutarea lui mahdi, ori dacă mi-a răsărit cealaltă stea, despre care mi-ai vorbit. Allah să te binecuvânteze pe mai departe, așa cum a făcut-o și până acum!

Îi conduserăm pe kelhuri jos, în vale, și meraserăm împreună cu ei și cu bebbehii până acolo unde râul ieșea din munți. Acolo ne despărțirăm după obiceiul oriental, cu un potop de cuvinte, care, de obicei, sunt doar poleială. De data aceasta, expresiile plastice erau prietenești și sincere. Când ramaserăm singuri cu oamenii din Khoi, Halef își duse mâna la față și spuse:

— Effendi, despărțirea este un lucru care ar trebui desființat, pentru că răscolește străfundurile sufletului ca un titirez și ne umple ochii de lacrimi. Din fericire, ne găsim alinarea la gândul că nu doar i-am învins pe dușmani, ci ni i-am făcut prieteni și că mie mi-au revenit blănurile celor trei pui de urs, care ne vor face și mai vestiți. Acum mă simt mult mai bine și mai important decât atunci când am fost aruncat de tumba din Khoi în culcușul neașteptat, oferit de ramurile unui arbore. Fie ca această pompă de apă să fie posedată de toate spiritele rele și să nu mai găsească tihnă, nici noapte, nici zi!

Însoțitorii noștri își dădeau toată silința să ne asigure de mulțumirea și prietenia lor, totuși furăm mai reținuți, pentru că nici cel mai răsarit dintre ei, Malkoe-gund, a cărui istețime, după spusele hangiului, o depășea cu mult pe a noastră, nu avea nimic care să ne atragă. Așadar, nu mai am ce povesti despre acest drum spre casă, decât că nu s-a mai întâmplat nimic important și că am ajuns cu bine în Khoi.

Stârnirăm atenția locuitorilor, toți veneau buluc spre noi, Halef găsind o nouă ocazie bună pentru a demonstra că are harul povestirii. Ce fericit fu Ali când îi dădui banii! Și nevasta lui ne mulțumi și-mi spuse șoptit, cu lacrimi în ochi, că bărbatul ei a promis ferm să nu mai cadă pradă viciilor.

Ramaserăm încă cinci zile în cătunul ai cărui locuitori ne copleșiră cu dovezi de gânduri prietenești. În afară de unul, și anume, spițerul. Ne făcu hoți de cai și voia să ne vadă pedepsiți, însă nu i se acceptă plângerea. Atunci veni la han să ne ceară despăgubire. Halef se arătă dispus să-i plătească oricât de mult, dar cu biciul. Din acel moment ne lăsă în pace și nu-l mai văzurăm până când plecarăm din Khoi. Stătea pe marginea drumului aruncându-ne priviri furioase, care însă nu ne stricară buna dispoziție.

4. Ultima vânătoare de sclavi

Ne aflam din nou în inima unei păduri care cobora până aproape la malul Nilului, de care era despărțită numai printr-o fâșie îngustă de păduși. Căldura care domnea în pădure ar fi fost greu de îndurat, dacă n-ar fi fost puțină răcoare, pe care o aducea apa ce curgea prin apropiere.

Mă veți întreba, probabil, cum de am ajuns de la atâta depărtare tocmai la locul acela denumit Bahr el Abiad.

Împăcarea între mine și reissul effendina fusese sinceră din partea mea, dar nu și dintr-a lui. Deși mă trudeam pe cât îmi stătea în putință să fac să se creadă contrariul, totuși se răspândise, printre oamenii săi și cunoscuții noștri, părerea că numai mie mi se datorează succesele de până acum, că el face adesea greșeli, pe când eu nu, și că, atunci când el nu mai știe încotro s-o ia, eu găsesc întotdeauna mijlocul ca să ies din încurcătură, ba chiar să înlătur o primejdie; și mai era și asprimea lui, care îndepărta pe toți de el, pe când blândețea mea câștiga prietenia tuturor.

Firește că zvonurile acestea ajunseseră și la urechile lui, dar cum n-avea nici un motiv să se agațe de mine, tăcea și înghițea. Era însă din ce în ce mai rece și urmărea cu pizmă fiecare pas, fiecare cuvânt al meu. Căutam deci să mă țin cât mai retras și să fiu cu mai multă băgare de seamă la ce se petrecea în jurul meu; făceam încă parte din expediție, căci de gonit nu putea să mă gonească în pustiul acela sălbatic, dar nu-mi vorbea decât atunci când era neapărat nevoie și mă făcea să simt, ori de câte ori se ivea prilejul, că el e domnul și stăpânul. Dacă înainte fusesem sfetnicul și prietenul său, acum ajunsesem a cincea roată la car — cum se zice.

Purtarea aceasta a lui mă hotărî să-l las în plata Domnului îndată ce voi ajunge la Fașoda. Spre nenorocul

meu, aflasem însă că în oraș și împrejurimi bântuia tifosul și că până peste o lună nici gând să treacă ori să pornească vreo corabie de acolo.

Reissul effendina rămase numai două zile în port, apoi ridică ancora și porni mai departe, de frica molimei. Îmi dădu destul de lămurit să înțeleg că mi-ar prii acum mai bine la Fașoda decât pe bordul vasului său, dar m-am făcut că nu pricep, deși îmi venea foarte greu să îndur mojiciile lui.

Faptul îl îndârji și mai mult, mai ales că avea un nou motiv — după cum credea el — să mă pizmuiască. Aflasem la Fașoda că, în lipsa noastră, vânătorii de sclavi se obrăzniciseră, deoarece „Vulturul” reissului effendina nu se arătase de mult timp pe Nil, ceea ce dăduse iar curaj negustorilor de sclavi. Chiar dacă în vremea din urmă nu se făcuse nici o vânătoare, erau încă destule locuri tănuite unde era ascunsă „marfa”, pe care o treceau apoi pe furiș peste Nil și de acolo mai departe. Mai cu seamă ținutul dintre Kaka și Kuek era cât se poate de prielnic acestui scop. Reissul effendina se hotărî deci să se ațină pe acolo, cu gândul să dea de urmele vânătorilor de sclavi sau să pună mâna pe vreun transport de „marfă”.

În ce mă privește eram sigur că sunt numai zvonuri, dar m-am ferit să-mi spun părerea, cu atât mai mult cu cât nu eram întrebat.

Kaka, cu colibele risipite pe stepa aproape stearpă, fără tufe sau cu rarii ei copaci, nu era prielnică pentru ascunzișurile negustorilor de sclavi, iar sărăcăciosul sat de șilluci, Kuek, de asemenea, iar între amândouă satele nu exista nici un vad. E drept că de la Kaka pornește o șosea pentru caravane, care duce în ținutul locuit de populația bagara, care trece pe lângă djebelul Kedaro spre Tagala. Acesta a fost dintotdeauna drumul principal al negustorilor de sclavi și nu era de mirare să fi fost folosit și acum de ei. Reissul effendina era încredințat de asta, pe când eu bănuiam că vadul de trecere e cu mult mai jos, deoarece s-

ar fi făcut un ocol prea mare și e știut că mulți sclavi pier pe drum și paguba e simțitoare pentru negustori.

Acum, când reissul effendina se afla iar în goană după vânătorii de sclavi, sigur că va pune mâna pe ei, se gândi că aş putea să-mi câștig și de data asta meritul de a fi eu, nu el, eroul; pizma lui spori și socoti cam ce ar putea să facă să se scape de tot de mine. Îmi spuse, zâmbind viclean, că vrea să-mi dea o însărcinare prin care dovedește și mai mult încrederea pe care o are în mine. E convins că insula Matenieh e locul de care se slujesc negustorii de sclavi ca trecere pe malul celălalt al râului. Eu să mă duc în recunoaștere și să rămân acolo până ce va veni și el cu „Vulturul” său. Se bizuia pe experiența și inteligența mea să-i pot da informații prețioase.

Am înțeles îndată ce urmărește, dar am primit propunerea numaidecât, deși știam tot atât de bine ca și el că la Matenieh nu voi găsi nici urmă de negustori de sclavi. Bănuiam însă în sinea mea că între Kuek și insulă trebuie să fie pe undeva vadul. Eram hotărât să mă slujesc de prilej ca să cercetez malul în josul apei, până la o mare depărtare. Firește că lui nu i-am spus nimic despre planul meu.

Fu foarte mirat, dar și bucuros, de faptul că am primit atât de repede propunerea și, în bucuria lui, îmi îngădui să-mi aleg singur oamenii care aveau să mă însoțească. În portul din Kaka fusese lăsată o corabie, în trecere pe acolo, o barcă mare cu patru lopeți, pe care am ochit-o, rugându-l pe reissul effendina să rechiziționeze barca și să mă remorcheze până la Kuek. Ajunși acolo am ales patru soldați voinici, pe care îi știam credincioși mie, am încărcat barca, cât s-a putut, cu merinde și alte lucruri de trebuință și i-am spus lui Ben Nil că îi dau voie să mă însoțească la drum, deoarece barca era destul de încăpătoare pentru șase inși și avea și pânze.

Am pornit deci vesel la drum, deși știam că era un surghiun, care însă eram sigur că nu va ține mult. Ben Nil

părea și el bucuros, căci îmi zise după ce ne îndepărtarăm:

— Effendi, știu eu bine că reissul a căutat să scape de tine. Faima ta îl stânjenește și nu mai vrea să-ți datoreze nimic. Eu însă cred că o să fie tocmai dimpotrivă.

— Ce te face să crezi?

— Fiindcă prea te văd vesel și prea ai primit cu bucurie să pleci. Te cunosc eu. Când faci tu mutra asta, ori ești foarte mulțumit în sufletul tău, ori pui la cale vreo năzbâtie care o să ne bucure și pe noi.

Cei patru soldați păreau și ei cât se poate de fericiți că îi alesesem pentru expediția mea. Mai scăpau nițel de disciplina asta a milităriei și nădăjduiau că întreprinderea noastră va avea un altfel de sfârșit decât se aștepta reissul effendina. Dacă izbuteam, partea lor din prada de război va fi cu mult mai mare decât ar trebui să fie când s-ar împărți între mai mulți. Eram numai șase inși și știau că, în ce mă privește, nu luam niciodată nimic din ea.

Eu stăteam la cârmă, Ben Nil la proră, iar soldații se întinseseră în fundul bărcii, la odihnă, căci vântul ne era prielnic și, cu pânza întinsă, nu era nevoie de vâsle.

Porniserăm de la Kuek după prânz și, fiindcă nu era nici un vad prin apropiere, n-am găsit de cuviință să caut urme de-ale negustorilor de sclavi. Munca aceasta avea să înceapă abia a doua zi dimineața. Meraserăm până seara și până târziu în noapte, pe Nil. Pe urmă fluviul făcu un cot și, fiindcă vântul încetă și ar fi trebuit să ne slujim de lopeți, am preferat să tragem la mal, am legat barca de un copac și ne-am culcat. Unul trebuia să rămână însă de veghe, ca să nu lase să se stingă focul, din pricina țăntărilor care roiau în jurul nostru.

Când ne urmarăm drumul a doua zi dimineață, am găsit că sosise timpul să dăm o deosebită atenție malurilor, în vederea ivirii vreunui vad pe undeva, ceea ce nu era lesne, fluviul fiind foarte lat prin părțile acelea.

Se apropia după-amiaza, când ajunserăm la un loc unde Nilul se despărțea în mai multe brațe, între care se vedeau

mici bancuri de pământ. Numai aici puteau fi vadurile. Nici un crocodil nu se zărea pe aceste insulițe și apa era atât de îngustă, încât o puteai străbate lesne înot.

Ne opream la fiecare din aceste bancuri, ca să le cercetăm de aproape. Erau toate acoperite cu *omm-sufah* și tufe, care cresc foarte repede și ne acopereau urmele. Dar, pe bancul cel mai apropiat de malul stâng, dădurăm de un jug pe jumătate acoperit de buruieni. Cum ajunsese acolo jugul ce se pune prizonierilor de gât?

Probabil că trecuse un transport de sclavi pe acolo. Vâslirăm până la mal, ca să cercetez mai bine.

Ambacul sau ambatșul e o plantă care crește foarte repede pe timpul inundațiilor și capătă o înălțime de câțiva metri deasupra apei, dar se usucă îndată ce s-a retras apa. Lemnul e poros, totuși destul de trainic și ușor și se întrebuințează ca material pentru plute. O plută pe care pot încăpea trei persoane și poate fi dusă lesne în spinare de un singur om.

Cea mai mare parte a acestor tufe de ambac se și uscaseră. La oarecare distanță de mal, am dat peste o provizie de lemn de ambac. Nu puteau fi îngrămădite acolo decât de o mână omenească. Cu ce scop? Probabil ca să poată face din ele plute pentru cei ce nu puteau trece înot brațul fluviului.

Găsiserăm deci un vad. Avea să ne slujească oare la ceva descoperirea aceasta? Cine știe cât trecuse de la folosirea lor și cât va mai trece până vor fi iarăși folosite. Dar cum n-aveam nici o grabă, mi-am propus să cercetez mai cu de-amănuntul locul. Pentru aceasta se cerea mai întâi să ascundem bine barca. Se putea întâmpla să vină cineva și s-o vadă.

O luarăm deci la vale pe apă, până dădurăm de un fel de umbrar de frunze, sub care ne oprirăm și traserăm barca pe mal. I-am lăsat pe soldați s-o păzească și eu cu Ben Nil am pornit pe jos la vad. O ținurăm pe dreapta și urcarăm râpa înaltă a malului, ca să vedem dacă nu se zărește din

deal vreo ieșire din vad. Din ce ne îndepărtam de mal, din ce se rărea pădurea atât de deasă până atunci. Sus, în vârful râpei, copacii nu-și mai împreunau crengile, ci rămânea o distanță bunișoară între ei. Cotirăm apoi la stânga, pentru a veni înapoia vadului.

Mai puțin din prevedere, cât din deprinderea pe care o căpătasem în lungul anilor mei de hoinăreală, mă uitam cu băgare de seamă printre copaci, să prind de veste la timp dacă s-ar ivi cineva. Și poate că n-aș fi observat nimic, dacă nu mi-ar fi atras atenția Ben Nil asupra unui lucru. Zărise la oarecare depărtare niște grămăjoară de iarbă, smulsă din pământ. Ne duserăm la ele. Abia mi-am aruncat ochii la iarbă și am văzut urme de pași. L-am apucat pe Ben Nil și am luat-o la fugă îndărăt, de unde venisem. Când furăm iar la barcă, el mă întrebă uluit:

— Dar ce te-a apucat, effendi? Grămăjoarele alea de iarbă sunt pricina?

— Da.

— De ce?

— Unde se află iarba asta smulsă trebuie să fie și oameni prin apropiere.

— Nu se poate s-o fi smuls niște dobitoace?

— În cazul de față, nu. Firele astea de iarbă sunt foarte lungi și trainice și slujesc la legatul plutei. Se cunoaște că erau tăiate ori smulse de curând, semn că sunt oameni pe aproape, care adună iarba să-și facă plute.

— *Mashallah!* Atunci de ce au lăsat-o acolo?

— Ca să adune mai multă. Lasă grămăjoarele pe loc, pe urmă le strâng într-o căpiță și o cară unde au nevoie.

— Oare ne-or fi zărit?

— Nu știu. Cred însă că nu. S-așteptăm puțin, să vedem dacă s-au luat după noi. Dacă nu, ne furișăm până la vad, unde tot trebuie să ne ducem.

Trecuseră zece minute și, văzând că nu vine nimeni, pornirăm tiptil spre mal, la locul pe care îl ochiserăm înainte, sub umbrarul de crengi dese, care formau o

perdea, de unde puteam zări grămada de bețe de ambac. Nu era nimeni acolo. Ne târâram mai departe și ne ghemuirăm la pământ, așteptând cele ce aveau să urmeze.

Aerul înăbușitor care domnea aici ne îmbrobona fruntea de sudoare, iar gângăniile nu ne dădeau pace. Nu trebuia însă să facem vreo mișcare, căci cel mai ușor zgomot ne putea da de gol. În sfârșit, zărirăm apropiindu-se de grămada de ambac, care nu era decât la câțiva pași de noi, doi inși ce duceau pe brațe grămezi de iarbă, pe care le puseră pe malul apei, apoi aduseră și bețele de ambac. Oamenii nu erau nici dinkași, nici șilluci; după trăsăturile chipului lor și după îmbrăcămintele, păreau să facă parte din triburile arabe de pe Nilul Alb.

— Își fac plute ca să treacă dincolo, mi-a șoptit Ben Nil. Or mai fi și alții cu ei?

— Nu prea cred, i-am răspuns eu, în șoaptă.

— Să fie negustori de sclavi?

— Deocamdată nu pot să știu. În orice caz, nu e lucru curat cu ei. Chiar dacă se îndeletnicesc cu meseria asta, sunt slugile unui negustor de sclavi, și nu stăpâni.

— După culoarea feței nu par să fie nici kababiși, nici bagara. Să ne arătăm?

— Nu încă. Să-i auzim mai întâi ce vorbesc.

Cei doi se apucară de lucru în tăcere. Când pluta fu aproape gata, unul din ei se uită la cer, cunoscând după soare cam ce ceas să fie, aruncă bățul din mână și zise:

— E vremea rugăciunii. Mai întâi vine Allah apoi profetul și la urmă omul cu munca lui. Vrei să spui tu rugăciunea și eu s-o îngân după tine?

— Nu, spune-o tu și eu o să repet cuvintele.

— Atunci să ne rugăm împotriva necredincioșilor, după cum scrie la lege.

Se întoarse fără să îngenuncheze, cu fața la răsărit, adică spre Mecca, își împreună mâinile și începu:

— Caut adăpost la Allah ca să mă păzească de Satana, în numele Domnului Dumnezeu, milostivul și îndurătorul. O,

Allah! Sprijină islamul și înalță cuvântul dreptății și al credinței! O, stăpâne al tuturor fapturilor de pe pământ, o, Allah! Stârpește pe necredincios și pe defăimător, vrăjmașul tău și al credinței tale! O, Allah, fă-le copiii orfani; nimicește-le acoperământul; fă-le pasul să șovăie și dă pradă neamurile, nevestele, copiii, frații, prietenii și avutul lor musulmanilor! O, Allah, tu ești Domnul și Stăpânul tuturor vietăților de pe pământ!

Ca un adevărat musulman trebuia să spună acum rugăciunea, „*abluțiunii*”^[91]. Se apropie deci de malul apei, își suflecă mânecile până peste cot și adăugă:

— Vreau să îndeplinesc ritualul, ca să mă rog apoi cum se cuvine.

Se lăsă în genunchi, vârî mâinile în apă și le spală de trei ori, zicând în același timp:

— În numele Domnului Dumnezeu, atotmilostivul și îndurătorul! Laudă ție, Allah, care ai lăsat apa pentru curățirea trupului și islamul pentru luminarea și îndrumarea spre grădinile Tale, lăcaș de bucurie și spre acoperământul Tău, unde sălășluiește pacea și înțelegerea!

După aceea sorbi apa din mâna făcută căuș, își clăti de trei ori gura, apoi urmă:

— O, Allah, ajută-mă să pot citi cartea Ta sfântă, ca să-mi îndrepte gândul spre Tine, să-ți pot mulțumi și să Te pot sluji cum se cuvine.

Trase apoi de trei ori apă pe nări, o înghiți și strigă:

— O, Allah, îngăduie-mi să simt mireasma raiului și să mă bucur de ea, iar nu mirosul focului din iad!

Se spală după aceea de trei ori pe față cu amândouă mâinile și încheie:

— O, Allah, albește-mi chipul cu lumina Ta în ziua de apoi, căci Tu vei albi pe aleșii Tăi, și nu mi-o înnegri în ziua când vei înnegri chipurile vrăjmașilor Tăi!

Aceste ultime cuvinte atestă credința pe care o au musulmanii că, în ziua de apoi, cei buni se vor scula cu fața

albă, iar cei răi cu ea neagră. De aceea ei zic că chipul omului e alb când e bun și negru când are un renume rău. „Înnegriți-ar Allah fața!” e un blestem care se aude foarte des la ei.

După ce se spală pe obraz, necunoscutul își spală de trei ori brațul drept de la cot în jos, turnându-și apa din palma stângă, zicând:

— O, Allah, învăluie-mă cu îndurarea Ta și revarsă-ți binecuvântarea asupra capului meu. Apără-mă la umbra baldachinului Tău, în ziua când altă umbră nu va mai fi decât la umbra lui.

Își atinse apoi ceafa cu degetele ude și zise:

— O, Allah, apără-mi grumazul de foc, ferește-mă de lanțurile, cătușele și legăturile diavolului!

La umbră, își spală picioarele până la glezne și se rugă mai departe:

— O, Allah, fă ca piciorul meu să pășească fără să șovăie peste Es Ssiret, puntea morții, în ziua când picioarele alunecă pe ea. O, Allah, dă-mi spor la muncă, iartă greșelile mele și binecuvântează tot lucrul ce iese din mana mea! O, Tu, Atotputernicule, o, Tu, iertătorule, milostivule printre milostivi!

Purificarea era gata. Omul se ridică de jos și strigă, uitându-se întâi spre cer, apoi spre pământ:

— Desăvârșirea Ta, o, Allah, o proslăvesc cu laudele mele! Mărturisesc că nu e alt Dumnezeu afară de Tine. Tu n-ai asemănare. Iertarea Ta o cer și mă întorc cu căință spre Tine.

Mărturisesc că nu e decât un singur Dumnezeu, și că Mohammed e sluga și trimisul lui pe pământ!

Această „purificare” — adică curățirea trupului — trebuie s-o facă musulmanul de cinci ori pe zi. Dacă e călător prin pustiu și nu are apă la îndemână, se spală cu nisip sau țărână.

Apoi străinul își întinse basmaua pe jos în loc de *seggadeh* ^[92], îngenunche cu fața spre Mecca și începu, cu glas tare:

— Dumnezeu e foarte mare, Dumnezeu e foarte mare, Dumnezeu e foarte mare. Mărturisesc că nu e alt Dumnezeu decât Dumnezeu; mărturisesc că Mohammed e trimisul lui Dumnezeu pe pământ. Veniți la rugăciune; veniți la mântuire! Dumnezeu e foarte mare; nu e alt Dumnezeu decât Dumnezeu!

Urmă apoi adevărata rugăciune, care e foarte lungă și este însoțită de diferite mișcări ale corpului. Fiecare cuvânt era repetat de celălalt cu glas scăzut și fiecare mișcare de asemenea.

Când sfârșiră, se legară iar cu basmalele la cap și se apucară din nou de întocmit plute. Acum nu mai tăceau ca adineauri, ci începură o convorbire pe care am ascultat-o cu multă luare-aminte. Se credeau cu desăvârșire singuri în tot cuprinsul acela îndepărtat și nu se gândeau să-și domolească glasul.

Auzii deodată pronunțându-se numele lui Ibn Asl. Mi-am încordat auzul.

— De s-ar întoarce mai curând la ai săi! oftă unul dintre ei. Era un om aspru și pedepsea cu moartea orice greșeală, dar sub stăpânirea lui eram cel puțin oameni liberi, care nu ne temeam nici de dracul și nici de reissul effendina. Dar acum ce suntem? Niște slugi, a căror simbrie intră în buzunarele altora și care trebuie să facă pe ștafetele ca să nu moară de foame. Fir-ar afurisiți cei care au făcut legea asta nouă. Auzi, că e păcat și nelegiuire să vânez sclavi!

— Păi să vezi tu: asta a fost născocită de câinii de creștini, ca să prindă pe pașă în laț, adăugă celălalt. Și adică, ne silește cineva să ascultăm de ei?

— Nicidecum. Ce ne pasă nouă de pașă, care se supune necredincioșilor! Noi suntem fii ai islamului și avem trebuință de sclavi. Oare nu propovăduiește și

murabitul ^[93] ăsta nou din Aba în gura mare că Allah a poruncit ca toți necredincioșii, fie ei negri ori albi, să fie robii drept-credincioșilor?

— Așa e. Allah pogoară în fiecare noapte pe pământ ca să insufle cuvintele astea. N-a mai fost de când cu Mohammed, nici un alt profet care să se asemene cu ăsta de acum. Dacă a primit poruncă de la Allah să desfășoare flamura sfântă, are s-o poarte peste tot cuprinsul pământului și mii și milioane de sclavi au să fie ai noștri.

Nu pricepeam vorbele străinului. Murabitul din Aba! Cine să fie acest nou sfânt? Aba e o insulă a Nilului Alb, asta o știam eu, dar n-auzisem încă de vreun sfânt care ar locui acolo. Zicea că sfântul e „nou”; să fi apărut de când lipsisem noi din ținutul Nilului și cu treieram partea de răsărit a țării? Flamura, steagul sfânt! Atunci se dădea pesemne drept mult așteptatul mahdiu. Mi-a venit în minte fără să vreau Ssali Ben Aqil, care-l căuta pe mahdiu, și în același timp fachirul fachirilor, pe care îl întâlnisem o dată la fântâna din Chala și pe care îl scăpasem din ghearele leului. Zicea că el este mahdiul, dar nu luasem în seamă laudele lui. Parcă spunea că-l cheamă Mohammed Ahmed și, drept mulțumire că-l salvasem de la moarte, vroia să ne dea pe mâna lui Ibn Asl, pentru care fapt fusese legat din porunca reissului effendina și bătut la tălpi. El să fie sfântul din Aba?

N-aveam acum timp și răgaz să cercetez chestia asta neînsemnată, căci deocamdată erau altele mai importante care mă preocupau. Cei doi arabi vorbiseră despre lucruri pe care ar fi trebuit să le tăinuiască, se credeau însă singuri și n-aveau de cine se feri.

Am aflat astfel că fuseseră trimiși de un negustor din Takoba la alt negustor din Omm Karn, cu un răspuns. Negustorul, din Takoba vroia să expedieze un transport de șaizeci de sclavi la vad — unde ne aflam noi acum — iar celălalt să ia peste trei zile transportul în primire, în

schimbul plății pe care avea s-o primească pe loc. De aici, sclavii apucau pe drumul caravelor, spre Tana-Karkoger.

Ben Nil, care auzise ca și mine tot ce vorbeau ei, mă atinse cu cotul și-mi șopti:

— O facem, effendi?

— Ce?

— Să punem mâna pe ăștia doi.

— Nu.

— Nu vrei să-i scăpăm pe bieții sclavi?

— Ba da.

— Păi atunci nu trebuie să i lăsăm să plece.

— Dimpotrivă.

— Nu te înțeleg, effendi.

— Destul că mă înțeleg eu. Uite-i, au isprăvit.

Pluta era gata. Făcură apoi din crengi groase niște lopeți, împinseră pluta pe apă și vâsliră spre insula cea mai apropiată. Luară pluta-n spinare, străbătură insula și dădură iar drumul plutei pe apă, de partea cealaltă. Îi văzurăm trecând astfel, de la insulă la insulă, până la malul opus al Nilului și pierind apoi din ochii noștri.

— S-au dus, effendi! Și ce lesne am fi putut pune mana pe ei! se tânguia Ben Nil.

— Lasă că nu ne scapă, fii tu pe pace, l-am mângâiat eu.

— Adică îi prindem la întoarcere?

— Da.

— Hm! Nu te supăra dacă îți voi spune și eu o vorbă, cu tot respectul pe care ți-l datorez. Nu se întorc ei singuri, ci cu ceilalți, care vin să ia sclavii în primire. Până atunci sosesc și oamenii din Takoba. Pentru un astfel de transport se cer cel puțin cincisprezece inși. Cincisprezece și cu cincisprezece fac treizeci. Putem să-i biruim noi? Trebuie să cerem ajutor de la reissul effendina.

— Pentru nimic în lume!

— Cum? Suntem doar o mână de oameni, adică șase cu soldații. S-ar putea să izbutim?

— Da.

— Allah! Pui tu iar vreun vicleșug la cale. Te văd eu după față. Nu cumva am dat dovadă că sunt un prost?

— Defel. Ești prevăzător, atâta tot. Nu crezi că vom putea birui noi șase, treizeci de inși?

— De, știu și eu ce să zic? Cu tine orice e cu putință.

— Cincisprezece pe malul ăsta, cincisprezece pe celălalt. Prindem întâi pe unii, pe urmă pe ceilalți. Și chiar dacă nu-i putem împiedica să se adune la un loc, găsim noi un mijloc să-i biruim. N-aș fi defel bucuros să-i cer reissului effendina și alți soldați. Am putea câștiga numai noi premiul, fără ei.

— Ai dreptate, foarte multă dreptate, effendi. Eu însă cred că era mai bine să nu-i lăsăm pe ăia doi să plece. N-aveam decât să pândim aici transportul care sosește din Takoba și isprăveam repede cu oamenii care îi însoțesc. Ce nevoie ar fi să mai luptăm și cu oamenii lui Omm Karn!

— Părerea mea e că nu va fi nevoie de nici o luptă și tocmai de aceștia din urmă avem noi trebuință, din pricina banilor. Cei ce vin să ia în primire aici la vad transportul, dau în schimb bani sau mărfuri. Luăm de la unii banii și de la ceilalți mărfurile. Pe calea asta își primesc și unii și alții pedeapsa, plata noastră e mai mare și reissul effendina va trebui să recunoască pe urmă că nu e spre binele lui să ne expedieze unde are el poftă.

Ben Nil se bătu cu palma peste frunte și strigă încântat:

— Effendi, asta e ceva minunat! Dacă planul tău izbutește — și nu poate să nu izbutească — m-aleg și eu cu ceva. Dar nu mă bucur numai pentru câștig, crede-mă. Vreau să vadă reissul că noi am făcut ceva, pe când el a rămas cu buzele umflate. Dacă e om cinstit, nu se poate să nu recunoască, măcar în sinea lui, că a făcut o nedreptate față de tine. Da, effendi, să-i arătăm noi lui cu cine are de-a face. Să punem mâna pe afurisiții ăia de negustori de sclavi și să-i ducem peșcheș emirului.

Ne întoarserăm la barcă, unde-i lăsaserăm pe soldați să ne aștepte. Ben Nil le istorisi ce aflaserăm și, când auziră de intenția mea, fură foarte entuziasmați și mă asigurară că

s-ar duce și în foc cu mine. Le-am spus că deocamdată n-am nici un plan hotărât, deoarece trebuia mai întâi să cercetez și malul celălalt, pe unde vor veni oamenii din Omm Karn. Mă zoreau să trecem îndată fluviul, ca să nu pierdem timpul degeaba; nu era însă nici o grabă, căci predarea sclavilor urma să se facă abia a treia zi. Deocamdată era de-ajuns să cunosc malul celălalt, lucru pe care nu trebuia să-l amân pentru mâine, ca să nu se șteargă urmele lăsate de cei doi plutași.

Vroiam să-l iau numai pe Ben Nil cu mine, dar soldații atât se rugară să-i iau și pe ei, că le-am făcut hatârul. Unul trebuia, firește, să rămână la barcă. Traseră la sorti, pe urmă urcarăm cu toții râpa malului și o luarăm drept înainte, pe marginea pădurii.

Trebuia să cercetăm urmele plutașilor, ca să-mi dau seama dacă aveau hotărâtă dinainte calea pe care plănuiau s-o urmeze sau lucrau după capul lor. Descoperirăm repede urmele; duceau în linie dreaptă de la Nil în direcția stepei. Ne luarăm după ele și, după vreo jumătate de ceas ieșirăm la o întindere stearpă, fără tufe și fără fir de iarbă. Nu era ușor să deslușești urmele, totuși am izbutit să nu le pierd din ochi. Mai mult încă: ici, colo am dat de grămezi de bălegar, rămas de la cămilele caravanelor. În pustiu și în stepă bălegarul e adunat cu grijă, căci e singurul-combustibil și e folosit la aprinderea focului.

Pe înserate ne întoarserăm la barcă. Luna răsărise, dar nu lumina încă de-ajuns. Ne îndepărtarăm o bună bucată de apă, din pricina țăntarilor, dar nu făcurăm foc, ca să nu lăsăm urme, care ne-ar fi putut da de gol mai târziu. Dar și așa, țăntarii nu ne lăsau în pace; noroc că aveam plase cu noi. Ne înfășurărăm bine în ele și adormirăm.

A doua zi dimineață trecurăm pe malul celălalt, ca să-l cercetăm mai de aproape. Acolo vegetația se întindea mult mai adânc pe uscat și curând dădurăm de semne care dovedeau că ne aflăm pe drumul caravanelor. Ba găsirăm chiar locul care răspundea la malul fluviului. Negustorii

crezuseră că nu-i nevoie să se ferească, știind că pe acolo treceau numai ei.

Vâslirăm mai departe, până găsirăm un bun ascunziș pentru barcă, fiindcă nu o puteam lăsa prea departe de vad. Ramaserăm și noi acolo peste noapte. A treia noapte trebuia să ne-o petrecem cât mai aproape de vad, deoarece se putea întâmpla ca transportul să sosească înainte de ziua hotărâtă. Așa se și întâmplă. Tocmai ajunseserăm la marginea pădurii de unde începea stepa, când deslușirăm în zare niște puncte și mici și mari, negre, care înaintau spre fluviu. Cele mari erau cămilele cu călăreții lor, iar cele mici sclavii, care mergeau pe jos. Caravana urma exact drumul pe care îl străbătuseră cei doi trimiși ai negustorilor. Avusesem firește prevederea să ne ținem cât mai departe, ca să nu ni se deslușească urma.

Abia zărirăm caravana apropiindu-se, când băgarăm de seamă că doi călăreți ies din rând și o iau înainte, probabil ca să se încredințeze că nu era nimeni străin la vad. Ne ascunserăm repede după o tufă, de unde puteam vedea bine ce se petrece. Era același loc pe care ni-l aleseserăm încă deunăzi ca un fel de „observator”.

Văzurăm aproape imediat o plută cu doi inși, care înainta pe brațul adânc al Nilului. Erau tot cei doi de dinainte. Se întorceau iar la vad, ca să aștepte sosirea caravanei. Ne păru bine de această întâmplare, căci nădăjduiam s-auzim ce aveau să vorbească oamenii care însoțeau caravana. Ascunzătoarea noastră era atât de aproape de vad, încât se putea desluși fiecare cuvânt.

Cei doi plutași ajunseră la mal, traseră pluta pe uscat și se apucară să cerceteze în jurul lor dacă nu se zărea ceva ce le-ar fi putut da de bănuț. Tocmai vroiau să urce râpa, când se auzi de sus un fluierat. Unul dintre ei răspunse tot printr-un fluierat, apoi se opriră în loc. Nu trecu mult și văzurăm doi inși bărboși, înarmați până în dinți — probabil cei doi călăreți de adineauri — care își lăsaseră sus cămilele și coborau acum râpa. Trimișii se înclinară adânc

în fața lor, la care ceilalți răspunseră dând ușor din cap, iar unul dintre ei întrebă:

— Când ați sosit?

— Chiar acum, răspunse unul dintre trimiși.

— Ați cercetat vadul?

— Da, nu e nimeni prin apropiere și nici n-am dat de vreo urmă.

— Ați făcut ce v-am poruncit?

— Da. Am găsit totul după cum ne-ai spus tu. Cei din Omm Karn vor fi mâine la două ceasuri după răsăritul soarelui la mal.

— Cred că nu cer să trecem noi dincolo!

— Nu. Vin ei aici să ia sclavii în primire.

— Cu ce fac plata?

— N-au vrut să vină cu marfă, fiindcă le trebuiau mai multe cămile, așa că o să-ți aducă pulbere de aur.

— Ce să fac cu aur când nu pot cumpăra pe aici nimic cu el! Eu *beda'i* ^[94] așteptam să-mi aducă. Dacă plătesc în aur, atunci o să ridic prețul. Câți inși sunt?

— Doisprezece.

— Atâția suntem și noi. Ajung și prea ajung, acum când reissul effendina și cu *adșnabiul* ^[95] lui, lua-l-ar dracu', sunt departe. Duceți-vă acum în deal, și faceți-i semn caravanei să vină. Noi o așteptăm aici. Aduceți și cămilele de călărie, ca să le adăpați.

Cel care vorbise se așeză cu tovarășul său sub un copac, în vreme ce ceilalți doi urcară râpa.

Nu trecu mult și caravana începu să coboare. Atât cămilele, cât și sclavii păreau foarte obosiți. Drumul fusese lung și stepa sub arșița soarelui le sleise puterile. Ferecați cum erau, nenorociții abia se mai târau. Legați cu frânghii groase — mâna unuia de piciorul celuilalt — nici nu puteau duce măcar degetul la gură și trebuia să facă pași foarte mărunți, atât de scurtă era frânghia cu care erau legați

unul de altul. Și nu era numai atât. De o altă frânghie, trecută de la o încheietură a mâinii la cealaltă, sclavii aveau legat câte un butuc în dreptul pieptului, așa că trebuiau să-l țină cu amândouă mâinile, ca să nu le zdrobească picioarele când pășeau. În afară de o cârpă legată dinainte, nu aveau altă îmbrăcăminte și, cum nici capul nu le era acoperit, bieții sclavi trebuie să fi suferit chinuri grozave, sub sulile de foc ale soarelui.

Pe alocuri trupul lor era mâncat de arșiță și în locul pielii se vedea carnea roasă, până aproape de os.

Iar acești oameni nu erau negri, nu erau păgâni, ci musulmani din tribul bagara el homr — după cum am aflat mai târziu — care căzuseră prizonieri în luptă cu stăpânii lor.

Erau atât de însetați, sărmanii, că atunci când văzură apa începură să urle de bucurie și vrură să alerge spre mal: fură însă împinși îndărăt cu lovituri date cu patul puștii de către paznici. Mai întâi adăpară cămilele, pe urmă li se dădu și lor să bea din niște dovleci din care se scosese miezul. Nu-i lăsară să se apropie de fluviu, ca nu cumva, din disperare, să se arunce vreunul în apă.

După ce își potoliră setea, le mai dădură drept hrană și câte un pumn de mei, pe care trebuiră să-l mănânce șezând, căci altminteri nu puteau duce mâna la gură. Îi împinseră, apoi, până la un loc mlăștinos, unde îl siliră să se culce în iarba umedă, legați doi câte doi și, după aceea, paznicii aprinseră două focuri mari, ca să-i poată supraveghea mai bine peste noapte.

Erau acum prea departe de noi ca să putem auzi ce se vorbește în tabără. N-aș fi crezut pentru nimic în lume că vor fi atât de neomenoși cu bieții prizonieri, încât să-i culce tocmai în locul acela mlăștinos. Totuși eram într-un fel bucuros că se întâmplase așa. Cu cât erau mai departe de noi, cu atât mai mică era primejdia de a fi descoperiți de negustori. Hotărârea mea de ai elibera pe nenorociții aceia de sclavi era nestrămutată.

Între timp se întunecase și se făcu rugăciunea de seară, zisă mogreb. Toți se rugau cu evlavie, chiar și sclavii, cu toată situația nenorocită în care se aflau.

Abia după ce se sfârși rugăciunea, cei doisprezece negustori, veniți cu transportul de sclavi, și trimișii, se așezară în jurul focului, la cina alcătuită din carne uscată, păsat și smochine. Conducătorul — acela pe care îl auzisem vorbind cu atâta trufie — dădu porunci pentru noapte, apoi se înfășurară toți în apărătoarele de țânțari și se culcară. Nu rămaseră de pază decât doi inși lângă foc, unde fumul gonia țânțarii și se simțeau la adăpost.

Dar ce chin pe bieții sclavi, pișcați de acele viețuitoare mărunte și totuși atât de supărătoare! Goi, cu mâinile legate, neputându-se apăra, sufereau sărmanii cumplit.

Veneau din ținuturi muntoase, unde nu există astfel de gângănii, și nefiind defel deprinși cu pișcăturile lor, se zvârcoleau pe cât le îngăduiau legăturile și gemeau atât de dureros, că mi se rupea inima de mila lor, pe când negustorii dormeau buștean, fără să se sinchisească de chinurile pe care le îndurau nenorociții aceia, oameni ca și ei.

M-am hotărât să-i scap cu orice preț pe bieții sclavi, cât mai curând cu putință, ca să le scurtez chinurile pe care le îndurau. Ben Nil gândea pesemne la fel, căci mă întrebă în șoaptă:

— Effendi, crezi că îi putem salva chiar în noaptea asta?

— Da, i-am răspuns.

— Atunci te rog din suflet s-o facem cât mai curând, căci nu mai pot îndura să-i văd canonindu-se așa. Vrei?

— Firește că vreau.

— Dacă e așa, spune-mi ce trebuie să fac. Să dăm iureș în ticăloșii ăia, care dorm fără păs, și să-i împușcăm pe toți?

— Nu vreau să iau viața nimănui, cu atât mai mult cu cât nemernicii ăia cred că nu e cine știe ce păcat să facă negoț cu sclavi.

— Dar gândește-te, effendi, că dacă nu-i omoram noi pe ei, ne omoară ei pe noi...

— Ei, aș!, știu eu cum să fac ca să-i am în mână, fără să se verse o picătură de sânge. Deși nu cred să am nevoie de voi, nu strică să fiți pregătiți. Eu o să mă furișez acum la paznici. Izbutesc să-i amețesc fără să prindă tovarășii lor de veste, nu vă mișcați de aici până ce nu vă chem eu. Dacă însă se trezesc, veniți repede în ajutorul meu. Cred că totul se va petrece după cum bănuiesc eu, căci prizonierii, din tânguirile pe care le-am auzit adineauri, cunosc limba arabă. Vor înțelege, deci, ce le vom spune și vor lucra repede. Totuși voi fiți cu atenția încordată și urmăriți toate mișcărilor mele.

Am ieșit din plasa în care mă înfășurasem, mi-am luat pe braț carabina, ca să am cu ce-l ține la respect, la nevoie, pe dușman; desigur că prin „străin” conducătorul caravanei la mine se referise și nu se poate să nu fi auzit și el de pușca mea „fermecată”.

Tiptil, tiptil, am luat-o spre foc, făcând un ocol. Greu nu era să ajung nesimțit până acolo, căci acei oameni habar n-aveau ce înseamnă adevărata viață prin sălbăticiii și codri. M-am târât până la aproape un lat de mână de el, fără să mă simtă, apoi am stat pe loc, în așteptare.

Paznicii erau cu spatele spre mine; nu vorbeau, ci aruncau din când în când vreascuri în foc. În dreapta dormeau negustorii, Înfășurați în pături, și în stânga, mai încolo, sclavii, de care nu se lipea somnul și care nu puteau să nu mă vadă când aveam să-i atac pe paznici. Spaima, mai bine zis surprinderea, îi va face, fără îndoială, să scoată vreo exclamație, care îi putea trezi înainte de vreme pe cei adormiți. Trebuia deci să împiedic cu orice preț așa ceva. Am scos cureaua puștii de pe braț, am apucat-o în mâna dreaptă, m-am ridicat încet în picioare și am pus un deget pe buze, ceea ce înseamnă pentru oricine că trebuie să tacă.

Sclavii mă văzură și înțeleseră gestul, căci tânguirile și gemetele amuțiră îndată. Își dădeau seama că, în situația lor, la mai rău nu se puteau aștepta, dimpotrivă. Toți se uitau ținută spre mine și așteptau cele ce aveau să urmeze.

Tăcerea bruscă ar fi pus pe gânduri pe un cutreierător al Vestului și l-ar fi făcut bănuitor, dar cei doi paznici nici nu o luară în seamă. Am întors deodată pușca și... două pocnituri cu patul ei îi culcă la pământ, fără să aibă vreme să scoată măcar un țipăt. M-am aplecat repede să văd dacă i-am amețit de-a binelea, incredințându-mă că nici unul nu mai mișcă. Am făcut apoi câțiva pași spre sclavi, ca să mă poată auzi bine, și le-am șoptit:

— Stați liniștiți și să nu scoateți o vorbă. Eu am venit să vă scap. O să vă tai legăturile, să nu vă atingeți de negustori, până ce nu-i voi fi legat eu mai întâi pe paznici. Să nu le faceți însă nici atunci nimic, ci numai să-i țineți bine ca să-i legăm noi zdravăn. Ați înțeles, nu?

Am tăiat legăturile numai la doi dintre sclavi, le-am poruncit să ia cuțitele paznicilor și să le taie ei pe ale celorlalți, ca să meargă lucrurile mai repede. La un semn al meu, spre locul unde se aflau soldații și Ben Nil, aceștia veniră în fugă și, în mai puțin de două minute, toți sclavii erau liberi.

— Pe tine Allah te-a trimis! oftă unul dintre ei. Vrei să ne spui și nouă, stăpâne, cine ești și de unde...

— Nu avem acum vreme de asta, o veți afla mai târziu. Să legăm mai întâi pe paznici, pe urmă pe ceilalți. Cum sunt înfășurați în pături, treaba o să meargă lesne. Funii sunt destule. Dacă doi sau trei dintr-ai voștri îl țin bine pe fiecare dintre ei, al patrulea poate să-l lege lesne, mai ales că sunt înfășurați în pături și nu se pot apăra. Așadar, putem începe.

Eliberații îmi urmară sfatul întocmai și negustorii, până să apuce să se dezmeticească, erau legați burduf.

Totul se petrecuse într-o tăcere adâncă, după care izbucni o larmă de nedescris. Foștii sclavi chiuiau și urlau

de bucurie; se cutremura văzduhul de răcnetele lor. Până și soldații mei se molipsiseră de bucuria lor și le țineau isonul. Ben Nil scotea din când în când câte un chiot.

— Tăceți! strigai eu cu glas tunător, ca să potolesc larma. Gălăgia se aude până dincolo de Nil și se prea poate ca negustorii din Omm Karn să fi și sosit.

— Ce ne pasă nouă de ei! făcu unul din eliberați. Să poftească dacă le dă mâna.

— Asta vreau și eu, dar dacă prind bănuiele din pricina răcnetelor voastre nu mai vin.

— Crezi? Așa e, bine zici. Trebuie să ne potolim, ca să-i atragem încoace. Îi întâmpinăm pe malul ăstalt și le facem de petrecanie. Și acum, stăpâne, spune-ne, rogu-te, cine ești ca să știm cui avem să-i mulțumim pentru salvarea noastră. După îmbrăcămintea ăstor patru, am înțeles că sunt soldați de-ai kedivului, dar tu și cu tovarășul cestălt al tău nu păreți să faceți parte din armată.

— Noi nu suntem ostași. Eu sunt un frank^[96] și mi se zice Kara Ben Nemsî, iar tânărul acesta e prietenul meu și-l cheamă Ben Nil.

Se auzi un murmur printre ei, a căror explicație am avut-o îndată, căci omul mă întrebă iar:

— Nu cumva ești creștin, effendi?

— Sunt.

— E adevărat că se află printre ofițerii kedivului unul numit reissul effendina, care cutreieră Nilul în sus și în jos să-i prindă pe vânătorii și negustorii de sclavi?

— Da.

— Și tu l-ai însoțit și l-ai ajutat în mai multe rânduri?

— Așa e.

— Atunci am auzit și noi de tine, mult nu, ce e drept, dar îndeajuns ca să știm că ești prietenul și binefăcătorul celor hărăziți robiei. Abu Reqîq vorbea adesea cu oamenii săi, în timpul drumului, despre reissul effendina și prietenul său, un effendi creștin, și părea să se teamă grozav de voi.

— Cine e Abu Reqîq ăsta?

— Cum, nu știi? Uite-l colo, legat lângă ceilalți. E cel mai bogat și temut negustor de sclavi în tot Dar Sennar. Călătorește până departe spre apus, ca să facă reqîq și spre Răsărit, până la malul lui Bahr el ahmar^[97], ca să vândă acolo sclavii, cu toată supravegherea corăbiilor de către autorități. Numele lui e Tamek el Rhani^[98], căci are mai multă avere decât cinci pașale la un loc, dar din pricina meseriei lui atât de bănoase a fost poreclii Abu Reqîq. Pe noi ne-a cumpărat la Salamat, unde am căzut prizonieri de război la un trib dușman, și ne-a adus înapoi, ca să ne vândă unor negustori din Omm Karn.

— Cum adică, vinde și cumpără chiar musulmani? *Hasa nasieb*, rușine să-i fie!

— Pentru el drept-credinciosul și păgânul totuna e, numai bani să iasă. Înnegri-i-ar Allah fața în ziua judecății din urmă! Acu' vei fi vrând poate să știi cine suntem noi.

Facem parte din *ferkah*^[99] el homr a marelui trib bagara, și am căzut în mâinile unei trupe de barabra, care ne-au biruit pe când dormeam și ne-au vândut apoi lui Abu Reqîq. Te rog să nu ne consideri din pricina asta niște lași.

— Știu că el homrii sunt un neam foarte viteaz și curajos.

— Mă bucur că o știi, effendi. Te vei încredința tu singur îndată de vitejia noastră, când vei vedea cum îi vom pedepsi pe acești negustori de sclavi.

— Pentru asta nu se cere nici o vitejie, căci voi sunteți șaizeci și ei numai patrusprezece. De altminteri voi nu aveți nici un drept asupra lor, mi se cuvine mie și eu îi voi preda reissului effendina.

Nu aceasta era și părerea acelor el homri — neam destul de răzbunător — și mi-a trebuit mult până să-i conving. Cel cu care vorbisem până acum era șeicul tribului și toți ascultau de el cu sfințenie.

Răbdaseră sărmanii de foame pe drum și lihniți cum erau, cel dintâi lucru pe care îl făcură acum era să dea năvală la sacii cu făină de durrha. Simțeau de asemenea o mare nevoie să-și curețe murdăria și stratul de țărână de pe trup, așa că mulți dintre ei alergară mai întâi să se bălăcească în apă. Ca toți beduinii nu știau să înoate, așa că se ațineau numai pe lângă mal. Făcură din făină un aluat, pe care îl mâncară crud.

Oare ce vor fi simțit negustorii aceia de sclavi, legați fedeleș, în neputință să facă vreo mișcare? mă întrebam. Lovitura căzuse ca trăsnetul din senin asupra lor. Și ce îi aștepta când aveau să fie predați reissului effendina? Mărturisesc că-mi veni un moment gândul să le dau drumul, dar îmi dădeam seama că ar fi fost o greșeală din partea mea. Îi cruțaseră ei pe arabi, care erau de aceeași credință? Și apoi, văzându-se liber, Abu Reqîq nu-și va continua meseria lui ticăloasă, și nu asupra mea ar cădea vina ticăloșiilor sale? Nu, nu, trebuia să-și primească pedeapsa. Dar să predau reissului și ce se găsea asupra lui? Prinderea acelui om era opera mea și, după legile de acolo, tot ce aparținea prizonierilor mie mi se cuvenea. Și apoi, merita reissul effendina să mă port astfel cu el, după cele ce făcuse? Nu!

Am început, împreună cu Ben Nil, să cercetez desagii de pe cămile și am găsit o mulțime de lucruri de folos pentru soldații noștri. Dar ceea ce am găsit la Abu Reqîq întrecea toate așteptările. Erau patru săculețe cu pulbere de aur — capitalul pentru cumpărarea sclavilor. O adevărată avere pentru soldați. Am împărțit aurul în șase grămăjoare; câte una de fiecare soldat, iar lui Ben Nil două. Au vrut să izbucnească în strigăte de bucurie, dar le-am făcut semn să tacă; el homrii nu trebuiau să știe pe ce chilipir puseserăm noi mâna. Cât de recunoscători îmi erau bieții soldați! Se temeau numai că reissul effendina le va lua aurul. I-am liniștit însă, asigurându-i că mă voi opune din toate puterile mele la așa ceva.

Celelalte lucruri, ca și cămilele, le dădurăm el homrilor, de asemenea și tot ce se afla în buzunarele prizonierilor, afară de aurul pe care îl vor găsi la ei. Firește că vestea stârni mare bucurie printre foștii sclavi, căci nu se așteptau să renunțăm la un drept al nostru. Am dat, deci, ordin ca prizonierii să fie scotociți prin buzunare, după ce li se vor scoate păturile și vor fi legați din nou la mâini și la picioare.

Ordinul fu executat îndată. Eram curios să văd ce se va întâmpla. Mă înșelasem crezând că prizonierii se vor împotrivi; se lăsară scotociți fără să crâcnească. Erau încă zăpăciți de spaima prin care trecuseră. Numai Abu Reqîq, căruia îi veni rândul la urmă, când Ben Nil vru să-i bage mâna în buzunar, se răsti la el înfuriat:

— Ce faci omule? Nu cumva am căzut în puterea unor bandiți care vor să mă jefuiască de avutul meu?

— Taci și nu cuteza să pomenesci de bandiți, îi zise Ben Nil. Cel mai mare tâlhar și bandit din câți am văzut tu ești. Sunteți în puterea noastră și tot ce aveți asupra voastră ni se cuvine nouă. Așa e legea pustiului, știi foarte bine.

— N-ai vorbi tu așa dacă ai ști cine sunt eu. Puterea mea e atât de mare, că ajunge un singur cuvânt de-al meu ca să vă nimicesc pe toți.

— N-ai decât să-l spui. Sunt și eu curios să aflu cam cum ne-ai putea nimici.

— V-ar duce de-a dreptul la moarte...

— Nu vorbi prostii! Dacă e într-adevăr cineva aici pe care-l pândește moartea, atunci acela ești tu, nu noi.

— Nu mă lua în derâdere. Eu sunt Tamek er Rhani, căruia i se mai zice și Abu Reqîq.

— Știam și asta, dar ori că ți se spune Abu Reqîq sau Tamek er Chafir^[100], prea puțin ne pasă. În ochii noștri nu însemni nici cât un biet păzitor de capre, care e de o mie de ori mai respectat decât tine, căci e om cinstit, care îndeplinește poruncile lui Allah, pe când tu ești un

nemernic și un ticălos, care o să se ducă drept în iad, unde îl așteaptă chinurile cele mai grozave.

— Câine, cine ești tu care cutezi să mă numești nemernic?

— Mă cheamă Ben Nil. E un nume nepătat, lipsit de orice păcat, nu ca al tău. Păzește-te să-mi mai spui „câine”, eu atât îți spun. Uite aici pe cineva care te va pedepsi aspru, mai aspru decât îți închipui tu, pentru acest cuvânt.

Acel cineva eram eu. Tamek mă măsură cu privirea, apoi zise:

— Fie el cine-o fi, mie nu poate să-mi facă nimic. Și-l sfătuiesc chiar să se ferească! Sunt prea mândru ca să vă mai vorbesc de puterea mea, am încă prieteni atât de temuți, încât până și cea mai mică jignire pe care mi-o aduceți va fi răsplătită cu moartea.

— Lasă-l să se laude, am intervenit eu cu dispreț. Orăcăie ca o broască, fiindcă de altceva tot nu e în stare. Se aseamănă cu țânțarul care amenință că va sfâșia un vultur ca să-l mănânce. Nu vezi ce caraghios e! Golește-i buzunarele și isprăvește cu el.

Și fiindcă Ben Nil vru să asculte de porunca mea, negustorul de sclavi zbieră înfuriat la mine:

— Să nu zici că nu ți-am spus! Dacă vrei să te arunci singur în ghearele morții, n-ai decât, eu nu te împiedic.

— Când vreau eu ceva, nu mă poate împiedica nimeni, i-am răspuns eu. Vezi mai bine de tine, și mai ales încetează cu ocările și amenințările, că o pățești. Dacă mai îndrăznești să spui un singur cuvânt de insultă, pun să te bată la tălpi.

— Pe mine? Tu? râse el batjocoritor. Ia s-auzim cine ești, lăudărosule!

— Uită-te la soldații de colo și o să înțelegi singur pe ale cui mâini ai încăput.

— Soldați? Allah! Patru soldați... Țștia vor fi furat uniforme ca să se umfle în pene cu ele, ori vor fi fiind niscaiva dezertori din armata kedicului.

— Ba sunt chiar soldați de-ai reissului effendina. Oameni viteji, după cum vezi, căci am izbutit noi șase inși să punem mâna pe voi și să-i eliberăm pe prizonieri.

— Cine v-a dat o astfel de poruncă?

— Nimeni. Nu e om care să aibă îndrăzneala să-mi poruncească mie. Eu stau de bunăvoia mea aici, în fața ta, în locul reissului effendina.

Deodată păru că ghicește adevărul. Își căută, în timp ce mă privea cercetător, cuvintele, pe urmă strigă, abia putându-și stăpâni spaima:

— Allah'! Allah! Ești într-adevăr dintre oamenii emirului?

— Da.

— Creștin?

— Da.

— Și te cheamă Kara Ben Nemsi?

— Acesta mi-e numele.

— Păi erați departe, pe câte știu, tocmai în țara negrilor...

— Ne-am întors, după cum vezi, și cred că te bucuri. Și ca să-ți fac o bucurie și mai mare, o să-ți comunic că l-am prins pe Ibn Asl și pe tatăl său — pe care nu se poate să nu-i fi cunoscut — și i-am pedepsit cu moartea.

— Allah, îndură-te de noi! Și zici că Ibn Asl e mort? Nu mă minți, effendi?

— Kara Ben Nemsi nu minte niciodată. Acum, după ce am curățat lumea de ăștia doi ticăloși, vine rândul celorlalți și tu ești cel dintâi. Știi deci și tu cine dintre noi doi trebuie să se teamă, da ori ba?

— *Mashallah* — minune dumnezeiască! Se zicea că pe Ibn Asl nu-l poate birui nimeni...

— Zău? Păcatul și răutatea sunt întotdeauna biruite de adevăr și dreptate, așa să știi. Asta o s-o afli și tu în curând, căci asta a fost cel din urmă drum al tău pe calea păcatului.

Nu răspunse pe loc.

Chibzuia ce atitudine să ia față de mine. Se întreba care i-ar fi mai de folos: să se arate resemnat sau umil, ori să

încerce să-mi impună? Pentru umilință mai avea vreme. Se hotărî deci pentru cealaltă cale, căci mă întrebă cu prefăcută nepăsare:

— Aha, zici că voi împărtăși soarta lui Ibn Asl! Nu crezi nici tu ce spui.

— Nu e nevoie să cred, fiindcă sunt sigur.

— Vrei să mă dai pe mâna reissului effendina?

— Cam așa ceva.

— Când?

— Deși nu mă silește nimeni, totuși o să ți-o spun. Rămânem câteva zile aici, până ce va sosi el, ca să ne ia pe corabia lui.

Bănuind cam ce gând îi străbătea mintea, nu-l slăbeam din ochi. Un zâmbet de bucurie îi flutură pe buze, apoi zise cu oarecare ironie în glas:

— Sunt încântat de sinceritatea ta și-ți voi plăti cu aceeași măsură. Dorința, speranțele și intențiile tale sunt asemenea adierii vântului care trece peste vârful unui copac uriaș, fără să-l poată îndoi. Dacă nu ne lași îndată liberi, mâine veți fi prizonierii noștri. Cum v-ați purtat voi acum cu noi, ne vom purta și noi cu voi. Gândește-te bine la ce faci și chibzuiește la ce ți-am spus. Nu o fac din frică, crede-mă, ci din mărinimie, căci mi-e milă de tine și vreau să te scap.

— N-am nevoie de mila ta. Fiecare să răspundă de faptele sale.

— Atunci să știi că ești pierdut!

— Vorbă să fie! Aceia pe care îi aștepti tu, n-au decât să poftească. În loc să vă scape pe voi, vor păți și ei la fel.

Tresări speriat și întrebă cu teamă:

— Care „acea”?

— Oamenii din Omm Karn.

— Nu știu ce vrei să spui...

— Miști! Trimișii tăi ți-au adus vestea că sosesc mâine să ia „marfa” în primire și s-o plătească cu pulbere de aur. Pe ajutorul lor degeaba contezi.

Se făcu din nou o pauză, căci simți nevoia să se mai gândească. După care îmi spuse:

— Nu știu la ce te referi. Trebuie să fi fost bolnav și să fi avut fierbințeală mare când ai crezut că vezi niște lucruri care nici nu s-au petrecut și că auzi vorbe care nu s-au rostit. Ajutorul pe care îl aștept eu este eu totul altul decât îți închipui. În vreme ce ne tratezi ca pe dușmani, ai și pășit pe *es ssireth*, puntea morții; și e de-ajuns să mișc un deget ca să te prăbușești în prăpastia care ți se deschide în față.

— N-ai decât să caști ciocul! Uite că și eu casc, dar de plictiseală la auzul amenințărilor găunoase cu care-ți închipui că mă poți înspăimânta.

— Înseamnă că mă crezi mincinos?

— Da.

— Effendi, nu mă jigni! Sunt musulman drept-credincios, iar tu ești creștin, deci inferior mie!

— În cazul acesta tu, fiind cu mult deasupra mea, ai să cazi cu atât mai jos!

— Deci nu vrei să bagi la cap? Întreabă-l atunci pe Geri, mulasimul^[101] meu. Uite-l aici, în stânga mea, cel de-al treilea. El o să confirme, pe Allah și profetul său, că am dreptate.

— Îl cred tot atât de puțin cât și pe tine.

Atunci netrebnicul se răsti la mine:

— Ferește-te, ghiaurule! Să nu mai aud asemenea vorbe! M-am apropiat de el și l-am amenințat:

— Te avertizez pentru ultima dată. Mă faci să râd cu aerele tale superioare; dar dacă continui, în îngâmfareta ta prostească, să mă insulți, am să te silesc să adopți o atitudine mai respectuoasă față de mine.

— Eu, vestitul bogătaș Abu Reqîq, să fiu respectuos față de tine, care nu ești decât un sclav ce linge scuipatul reissului effendina? Aș vrea să-l văd pe necredinciosul, blestemat fie pe vecie, care s-ar încumeta să facă una ca asta. Să știi că tocmai islamul este cel care te va da pe

mâna mea! Islamul renăscut își va deschide gâtlejul să te înghită, pe tine și al tău reiss effendina, în urma căruia alergi ca un cotei credincios!

— Bine, tu ai vrut-o! Ai să afli de îndată că ghiaurul, blestematul pe veci, câinele, se pricepe să te învețe ce-i smerenia. Ben Nil, ai grijă, până una-alta, ca individul să primească câte zece lovituri la fiecare talpă! Și dacă nici asta nu-l va face mai chibzuit, o să mai capete încă douăzeci.

Ben Nil era atât de puțin obișnuit cu o asemenea severitate din partea mea, că în loc să execute ordinul, se uită neîncrezător la mine. Când, însă, cu un gest hotărâtor, i-am dat de înțeles că trebuie să-i dea curs, strigă vesel:

— Oh, effendi, mare plăcere îmi faci cu asta! Aproape că nu-mi vine să cred, pentru că bunătatea și îngăduința ta sunt de obicei nesfârșite. Îmi pare, însă, rău că oamenii lui nu au primit și ei aceeași corecție, căci o meritau din plin. Dar nu-i nimic, voi avea eu grijă să compensez asupra lui loviturile pe care ar fi trebuit să le primească ei! Veniți voi luptători ai tribului viteaz al el homrilor! Luați-l pe cel care v-a făcut atât de mult rău și așezați-l pe burtă, puneți-i genunchiul în spate, ca să nu poată mișca și scoateți-i sandalele. Țineți-l cu picioarele în sus, ca tălpile lui să poată vedea cerul. Ele vor primi darul nuielui pe care am s-o tai îndată; a unei nuieli frumoase și a cărei voce va suna mai limpede decât legile *Coranului* și ale tuturor comentatorilor lui!

Se îndreptă spre arbuștii din apropiere, ca să-și aleagă nuiiua potrivită, în timp ce o duzină de el homri îl luară în primire pe Abu Reqiq. Se vedea că le făcea plăcere! Îl apucară de picioare, îl traseră la o parte și îl așezară în poziția indicată de Ben Nil. Abu Reqiq se zbatu, dar în zadar.

Dacă ar fi încercat să-mi ceară iertare, mai mult ca sigur că m-ar fi convins ușor să-l scutesc de bătaie. Dar el, dimpotrivă, începu să reverse asupra mea un potop de

ocări și sudălmi, încât mă văzui silit să-i dublez pedeapsa. La auzul ordinului meu, mulasimul lui îi strigă:

— Taci omule, taci! Doar vezi că, în furia ta, îți înrăutățești și mai mult situația. Dacă nu îți ții limba, o să iei treizeci, poate chiar cincizeci de lovituri, când te-ai putea alege numai cu zece!

Avertismentul își făcu efectul: Abu Reqîq tăcu. Dar ca să ceară iertare, mândria lui nici acum nu-l lăsă. Mai mulți dintre el homri îi cerură lui Ben Nil să-i lase pe ei să aplice în continuare pedeapsa, dar acesta le răspunse:

— Sunteți prea slăbiți și n-aveți destulă putere ca să-i însemnați acestui om toată mârșăvia din sufletul său pe tălpile lui, ca să și-o recunoască el singur. Eu însă sunt tânăr și voinic și mi-am ales patru nuiete bune și trainice pentru treaba asta. Voi țineți-l bine, că încep.

El homrii făcură un cerc în jurul lui Abu Reqîq, ca să privească spectacolul la care preferam să nu fiu de față. Auzii în curând de la locul unde mă retrăsesem loviturile căzând, urmate fiecare de câte un urlet de durere, urlete care deveniră în cele din urmă atât de dese, încât nu putui număra loviturile. În sfârșit urletele încetară și nu se mai auzeau decât niște gemete înfundate. Cercul se desprinsese și Ben Nil veni să-mi spună:

— Am sfârșit, effendi, și nădăjduiesc că vei fi mulțumit de mine.

— De ce?

— Fiindcă i-am dat douăzeci și cinci în loc de douăzeci.

— Pentru ce ai făcut asta?

— Vezi că mă pornisem și nu m-am mai putut opri până ce n-am lăsat să treacă cinci de la mine. Cred că s-a săturat. Ce facem acum cu el?

— Duceți-l după tufa aceea de lângă baltă și legați-l împreună cu mulasimul lui de un copac, dar așa ca să nu se poată întoarce și să poată vedea ce se petrece în spatele lor.

— Pentru ce?

— Nu-ți aduci aminte cum l-am spionat pe Abd Asl pe când ne aflam lângă izvor, acolo unde am împușcat leul?

— Da.

— Tot așa vreau să-l spionez acum pe Abu Reqîq. Mă amenința că islamul își va deschide gura ca să mă înghită. Vorba asta are un tâlc pe care nu-l știu, dar trebuie să-l aflui. Nici cu de-a sila, nici de bunăvoie n-are să mi-l spună el, așa că o să mă slujesc de vicleșug, ca și atunci. E bine că are și pe „locotenentul” lui cu el; trebuie să fie omul său de încredere față de care nu cred să aibă taine. Când s-or vedea singuri, Abu Reqîq o să-și verse focul și o să vorbească tocmai despre ce mă interesează pe mine. Totul e să mă creadă printre voi, să nu bănuiască că aș fi prin apropiere.

— Las’ pe mine, effendi! El homrii au să se așeze în cerc în jurul tău și să facă așa ca și când ar împărți între ei prada; în vremea asta eu îi duc pe ăia doi la tufă, apoi, după ce mă voi întoarce, o să mă prefac că vorbesc cu tine. Ei au să m-audă și au să creadă că ești tot printre noi.

Propunerea lui Ben Nil era bună și o și puserăm în aplicare. M-am furișat până îndărătul tufei și am stat să ascult.

La început nu-și spuseră nimic! Durerile pe care le simțea Abu Reqîq îi tăiaseră pofta de vorbă; gema mereu și se văieta. De câte ori nu pusese să fie uciși în bătaie, fără cea mai mică muștrare de cuget, pe nenorociții sclavi care încercaseră să se împotrivească. Lasă să vadă acum și el ce suferiseră ei atunci!

În cele din urmă mulasimul se plictisi. Și-apoi, după cele întâmplate, aveau să-și spună multe și momentul era prielnic. Deci a început:

— Cine și-ar fi închipuit ieri pe vremea asta că o să pățim ce-am pățit! Numai dracul i-a adus pe câinii ăștia aici, tocmai acum când a fost să sosim noi! O zi să mai fi trecut și nu se întâmpla ce s-a întâmplat. Te doare rău, ai?

— Ce întrebare prostească! Cum vrei să nu mă doară când mi-au sfâșiat carnea de pe tălpi până la os. Osândi-l-ar Allah pe afurisitul ăsta de creștin, să se ducă în fundul iadului, taman acolo unde trag dracii păcătoșilor la tălpi în vecii vecilor!

— De, dacă tăceai căpătai numai zece. Cine te-a pus să nu-ți ții gura!?

— Isprăvește! se răsti el înfuriat la ajutorul său. N-am nevoie de sfaturile tale bune. Vroiam să-l înspăimânt...

— Ți-ai găsit pe cine! Am auzit destule despre el, ca să știu că nu e omul care se sperie de ceva. E blajin ca o femeie, dar mândru și neîndurat în același timp. Tare aș vrea să știu de ce ne-o fi lăsat singuri aici.

— Pentru că, așa mândru cum e, se teme de noi. Nu vrea să vedem ce fac și s-auzim ce spun. Cu toate că făgăduia, crede cu putință salvarea noastră și nu vrea să aflăm ceva din cele ce are de gând. Asta e pricina, nu alta.

— Ori nici nu o fi acolo, ci iscodește pe aproape și ascultă ce vorbim.

— Aș! L-am văzut printre el homri când m-au târât înapoi; l-am văzut doar și tu. Auzi? Ben Nil tocmai îi spune ceva.

— Da, aud. E într-adevăr acolo și putem vorbi fără frică. Crezi într-adevăr că cei din Omm Karn ne vor scoate din mâinile lui?

— Sunt sigur.

— Ar fi așa dacă ar ști ce s-a întâmplat, dar tare mă tem că îi cad și ei în gheare.

— Le dau eu de veste. Cum îi văd sosind, încep să răcnesc cât m-o ține gura să nu vină, că suntem prizonieri, și să facă tot ce le stă în putință să ne scape.

— Să știi că te omoară!

— Nu cred. Nu e un ucigaș. Am auzit că nu varsă sânge omenesc, decât atunci când nu se poate altfel. Vrea să ne predea reissului effendina; până atunci viața nu ne e în primejdie. Așadar, când o să audă că le dau de știre, cei din

Omm Karn trebuie s-o șteargă repede de aici, ca să-și facă în altă parte tabăra. Dar ai noștri n-au să se lase și au să-l găsească și în gaură de șarpe ca să nu scape. Și atunci!...

Scrâșni din dinți la aceste cuvinte din care se ghicea o ură grozavă.

— Și atunci, repetă mulasimul după el, o să fie vai și amar de sufletul lui.

— Mai amar decât în fundul iadului. O să pun să-l biciuiască până or sfărâma toate oasele din trup. Pe urmă o să mi-l fac rob pe viață și o să-l schingiuiască de dimineață până seara, cum n-a mai fost încă nimeni schingiuit pe lumea asta. Cum îți spuneam, eu sunt încredințat că scăpăm noi mai curând decât crezi tu, totuși o s-ajungem ceva mai târziu unde suntem așteptați.

— Mai ales că te-au spetit în bățai și abia o să te poți ține pe cămilă.

— O s-avem o barcă.

— O barcă? De la cine?

— De la câinele ăsta de creștin. Zicea că reissul effendina vine după el, deci n-a putut ajunge aici decât pe apă. Barca trebuie să fi fost pitită pe undeva pe aproape. Eu mă duc cu ea la El Mihbaja, iar tu cu ceilalți luați drumul pe uscat, pe cămile. Câinii ăștia afurisiți ne-au jefuit de tot ce aveam asupra noastră. Până și aurul mi l-au luat. M-ar apuca toți dracii de turbare, dacă n-aș ști că au să trebuiască să mi-l dea îndărăt. Ba, drept despăgubire, ticălosul de Kara Ben Nemsî are să-mi lase un lucru mai de preț decât tot aurul din lume.

— Ce anume?

— Pușca lui fermecată, despre care am auzit că face minuni. Odată în stăpânirea ei, voi fi socotit cel mai de temut om din tot Sudanul și asta mă mângâie de bătaia pe care am mâncat-o.

— Dar dacă sosește reissul effendina înainte de a fi noi liberi?

— Am fi cu desăvârșire pierduți, fiindcă tartorul ăsta al diavolilor nu ne-ar cruța defel. Până să vină însă el, au să mai treacă vreo câteva zile — după cum am înțeles eu din vorbele ghiaurului, pe când ăia din Omm Karn trebuie să sosească chiar mâine.

— Bine ar fi. Împreună cu ei, suntem douăzeci și șase de bărbați voinici și viteji. O, Allah, să fie cu puțință ca toți la un loc să dăm năvală peste reissul effendina și să-i luăm corabia!...

— Ce spui tu e greu. Chiar dacă am izbuti, s-ar prăpădi mulți dintre noi în luptă. Și-apoi, oamenii noștri nu se pricep să conducă o corabie. De altfel, și așa tot o să ne cadă el cu ai lui în mână.

— La El Mihbaja?

— Da.

— Paznicul stă tot pe mal și pândește?

— Zi și noapte. Așa a poruncit „Sfântul”. Nimeni nu știe pentru ce a hotărât el pieirea reissului effendina. Pesemne că i-a adus o jignire atât de mare, pe care nici un sfânt nu o poate ierta, cu atât mai mult cu cât el susține că negoțul cu sclavi e una dintre poruncile profetului. Cunoști tu locul unde a fost construită El Mihbaja?

— Nu.

— Nilul are acolo o vedere deschisă asupra râului, de unde se zărește până departe orice corabie sosind. Pe urmă face un cot și ocolește o limbă de pământ împădurită. Aici, în pădure, se află El Mihbaja, unde ne așteaptă o ceată mare de sclavi, înțârcuiți ca vitele. Locuitorii din El Mihbaja au și primit binecuvântarea „Sfântului” și trimisul venit acu’ în urmă mi-a spus în taină că reqiq-ul ăsta nu e alcătuit numai din negri. Când vrei să înlături pe cineva fiindcă îți stă în cale, nu e numaidecât nevoie să-l omori; îl vinzi rob și s-a isprăvit. Eu mă însărcinez bucuros cu astfel de „marfă”, fiindcă îi iau pe degeaba. Ba s-a întâmplat de câteva ori că mi s-au mai dăruit mie câțiva negri ca să iau un alb și să-l fac să dispară, vânzându-l rob pe undeva.

Chiar și acum mă aștept la un chilipir de ăsta la El Mihbaja, după cum mi s-a dat să-nțeleg.

— Oare or fi destui de-ai noștri acolo, ca să-l putem prinde pe reissul effendina?

— Da. Și ăștia sunt toți deprinși cu apa și buni corăbieri. Se află printre ei un om de-al meu, care a fast trimis încoace într-adins ca să-mi slujească de călăuză, dacă voi avea trebuință de așa ceva.

— Allah! Și mie nu mi-ai spus nimic până acum! Eu credeam că nu ai nici o taină față de mine.

— Făgăduisem să nu pomenesc nimănui nimic despre asta, decât atunci când se va ivi ceva important. De pildă, ca acum. Află deci că pe malul El Mihbajei stă zi și noapte un om la pândă care, îndată ce va zări venind corabia reissului effendina, o să le dea imediat de veste celorlalți.

— Și corabia va fi atacată.

— Da.

— Și cu oamenii de pe ea ce o să se întâmple?

— Au să fie omorâți ori luați prizonieri, ca să fie vânduți pe urmă ca sclavi. Numai doi dintre ei trebuie cruțați: reissul effendina și Kara Ben Nemsî.

— Pentru ce?

— Nu știe nimeni. Așa a poruncit „Sfântul” și porunca lui trebuie ascultată. Din nenorocire am căzut în mâinile afurisitului ăstuia de ghiaur, dar e o nenorocire trecătoare și știi că orice rău are și binele lui.

— Cum așa?

— Să vezi. E un mare noroc pentru noi că reissul effendina va sosi la El Mihbaja în timp ce vom fi și noi acolo. Sunt sigur că toți oamenii reissului ne vor fi dăruiți nouă ca sclavi. Cine nu e omorât, trebuie să dispară și la asta mă pricep eu ca nimeni altul.

— Ai mai fost pe acolo?

— Nu, dar am omul meu de încredere și mă pot bizui pe acest Hubahr ca pe mine însumi.

— Aha, Hubahr e ăla despre care vorbeai adineauri?

— Da.

— Eu, drept să-ți spun, nu prea am încredere în el. N-are pic de curaj și pare să fie un fricos și jumătate.

— Așa și este. Un adevărat războinic nu-l pot numi; se pricepe însă de minune la iscodit și e o bună călăuză. Pentru așa ceva am nevoie de el. Mi-a fost recomandat anume de la El Mihbaja și, pe cât, am aflat, ar fi chiar sub ocrotirea „Sfântului”, pe care îl cunoaște personal, căci a trăit multă vreme pe insula Aba și se pricepe la regulile terika es samania ^[102] pe care le-a învățat acolo.

— *Mashallah!* - Minune dumnezeiască! Cine și-ar fi închipuit asta despre Hubahr! Când pornea cu noi la târguit sclavi, se speria de orice, chiar și de pușca lui numai cât o lua în mână.

— Nu e numaidecât nevoie ca un luptător de-al lui Allah să fie și un războinic în înțelesul lumesc. Islamul are trebuință, în afară de purtătorii de sabie care flutură steagul lui în toate țările lumii, și de oameni deștepți și șireți; unul singur dintre aceștia poate face mai mult prin viclenia lui decât o mie de soldați care nu se bizuie decât pe armele lor. Așa spune adesea chiar și Mohammed Ahmed.

— Țasta e numele „Sfântului”?

— Ce, nu știai? N-am vorbit încă despre el cu tine? Păi ce să-ți fac! Tu numai la negoțul cu sclavi te gândești. Ar trebui să te interesezi nițel și de aceia care luptă pentru islamul nostru. Mohammed Ahmed Ibn Abdullahi a fost un *hauar* ^[103] al vestitului șeic Mohammed, șeriful din Samania. S-a certat cu el și a trecut la șeicul el Guresi. Prin asta s-a făcut cunoscut și a fost poreclit fachirul el Fukara.

Locuia pe insula Aba, unde i s-a dat titlul de *sahed* ^[104]. A vrut pe urmă să cunoască ținuturile din apus și a făcut în acest scop o călătorie la Kordofan. S-a întors de acolo bolnav și a zăcut multă vreme la pat. Nu putea umbla,

fiindcă îi erau tălpile numai o rană, din pricina călătoriei pe care o făcuse — ca sahed — aproape numai pe jos, prin nisipul încins al pustiului. Suferințele pe care le-a îndurat pe timpul bolii i-au mărit faima de sfânt. În câteva săptămâni s-au adunat în jurul său atâția învățăcei, că a ajuns astăzi să fie considerat drept cel mai mare dintre toți sfinții din câți au fost până acum. Când mi s-a vorbit ultima oară de el, mi s-a spus că ar fi chiar mahdiul pe care îl așteptăm de veacuri; va învăța noroadale adevărata religie și va duce pe propovăduitorii islamului pe tot cuprinsul pământului, desfășurând flamura credinței mahomedane. Acum că știi care e „Sfântul” și, cum Hubahr e unul dintre cei mai buni învățăcei de-ai săi, te rog să-i acorzi încrederea pe care o merită.

— Allah, Allah, Allah! spuse Geri uluit. Mahdiul a sosit în sfârșit! Și omul acesta sfânt spune că negoțul cu sclavi nu e un păcat?

— Nu numai că nu e păcat, ci e chiar una dintre poruncile profetului. Atât și încă e de-ajuns ca să biruie creștinismul, care interzice sclavia și n-are destui oameni ca să ne țină piept nouă și sutelor de mii de sclavi pe oare îi vom înarma și trimite împotriva necredincioșilor. Vor fi deci doborâți și nimiciți de aceia pe care vor să-i ia sub ocrotirea lor — bătu-i-ar Allah să-i bată!

— Să înceapă mai întâi cu afurisitul ăla de creștin, care a cutezat să se atingă de noi și ți-a umflat tălpile cu vergile.

— O să-l bată, fii tu pe pace. Nu poate fi voia lui Allah ca în loc să vedem izbucnind flacăra islamului, să pierim măcelăriți de reissul effendina. Acum, tăcere! Trebuie să cuget asupra situației noastre și a mijloacelor de salvare. Și apoi, când vorbesc, parcă mi se întetesc durerile la picioare. Să dea Dumnezeu să pun eu mâna pe afurisitul de ghiaur și las' pe mine! O să-l fac să sufere de un milion de ori mai mult decât mine acum... Tăcură, adică de vorbit nu mai vorbeau, dar Abu Reqiğ gemea și ofta de se auzea până departe. Știind că nu mai aveam ce afla, m-am îndepărtat

cu băgare de seamă de ei și m-am întors în tabără. Când m-au văzut venind, Ben Nil și el homrii se ridicară în picioare, ca să nu fiu zărit de cei doi, și mă înconjurară din toate părțile. Le-am făcut semn din cap și Ben Nil a înțeles că acțiunea mea izbutise.

Mă preocupau, firește, foarte mult cele ce aflasem. Așadar, Mohammed Ahmed, fachirul el Fukara, făcea acum pe „Sfântul”, ba chiar pe mahdiul! Nu mai încăpea îndoială că era una și aceeași persoană cu individul pe care eu îl scăpasem din ghearele leului la Chala. Fusesse la Kordofan și de acolo se întorcea când ne-am întâlnit noi cu el. Boala lui de picioare nu era altceva decât urmările bății pe care o căpătase din ordinul reissului effendina și nu e de mirare că ținea cu orice preț să pună mâna pe noi. Vroia să se răzbune și pe mine, deși mi se făcuse milă de el când zăcea în nămol, legat burduf și cu tălpile umflate. Îl dezlegasem și-i lăsasem burduful meu cu apă și merinde, ca să nu moară de foame și de sete. Cum și în ce fel reușise s-ajungă la insula Aba nu mă interesa.

Cu atât mai mult mă interesa însă ce se petrecea la El Mihbaja. Oare unde o fi localitatea asta? Nu mai auzisem până atunci de ea și Ben Nil, pe care l-am întrebat zicea că trebuie să fie vreun sat nou, încropit de curând. De când cutreieram ținuturile din susul Nilului trecuse multă vreme — căci n-am povestit decât întâmplările mai însemnate —, suficient ca fachirul el Fukara, pe care îl cunoscusem, să fi ajuns deja „Sfânt” și să fi întocmit o nouă așezare pe malul Nilului.

Se pare însă că nu numai noi nu știam de ea, după cum o arată și numele. El Mihbaja înseamnă „Ascunzătoarea”; era vorba deci de un loc tăinuit, unde erau duși sclavii, pe care apoi îi mânau pe căi neprimejdioase mai departe, spre vânzare. Dar unde să fie localitatea asta? Trebuia neapărat să aflu, căci acolo ne aștepta „Sfântul”, că se răzbune pe noi. Eram sigur că aveam să izbutim să scăpăm nevătămați din primejdie, însă se cerea să știm în ce anume loc ne

pândește. Și, mărturisesc fără sfială, eram bucuros să înfrunt acea primejdie. Erau acolo sclavi care trebuiau salvați; ba se aflau și albi printre ei! Era de datoria noastră să nu ocolim, ca niște lași, pe cei ce intenționaseră să ne nimicească. Dimpotrivă, vroiam să le arăt că nu mă tem eu de ei.

Era absolut necesar să aflăm unde se găsește acest El Mihbaja. Dar de la cine? Firește că de la Hubahr, învățăcelul preferat al noului profet, care propovăduia că sclavia e una din poruncile lui Allah. De bunăvoie știam eu că „învățăcelul” nu o să ne spună. Abu Reqîq îl descrisese ca pe un om foarte șiret, dar laș și fricos. De șiretenia lui nu mă sinchiseam eu și lașitatea era singurul punct care îmi înlesnea sarcina.

Trebuia însă să mai aștept. Mai întâi voiam să știu care dintre prizonieri era Hubahr. Le îngăduisem să vorbească între ei și nu se sfiau defel să schimbe din când în când câteva cuvinte. În timp ce mă făceam că nu-i iau în seamă, trăgeam mereu cu ochiul, vrând să-mi dau seama care din ei e Hubahr. Era un om mărunțel și pipernicit și avea trei creștături care porneau de-a curmezișul, de la tâmplă pe obraji. Făcea deci parte din poporul fundș, probabil din tribul hammedș sau beruhn. Chipul său semăna cu al vulpii și fără să fi auzit de la Abu Reqîq aș fi cunoscut îndată că aveam de-a face cu un om foarte șiret. Ochii săi mititei cercetau cu neastâmpăr în juru-i. Așadar, ăsta era unul dintre luptătorii cauzei islamului, dintre care „unul singur, prețuiește mai mult decât o mie de războinici viteji...”

Știam acum ce vroiam să știu și am luat măsuri pentru paza de noapte. Santinelele fură astfel orânduite ca la cinci el homri să vină un soldat, deoarece mă bizuiam mai mult pe unul singur dintre ei decât pe toți șaizeci de homri. Pe urmă ne lăsarăm odihnei.

Am fost trezit — din ordinul meu — dis-de-dimineiață și am urcat râpa să caut un loc potrivit pentru scopul pe care-l urmăream. După ce l-am găsit, m-am întors în vale și am

poruncit ca prizonierii să fie duși acolo. Am pus apoi să-i dezbrace de haine și să se îmbrace cu ele el homrii oare aveau pielea mai deschisă. Doi soldați și douăzeci dintre aceștia trebuiau să rămână de pază.

Când Abu Reqîq auzi că va trebui să rămână în deal, păru foarte dezamăgit și mă întrebă îngrijorat:

— Ce înseamnă asta, effendi? De ce nu ne lași jos, la mal?

— Nu-ți închipui?

— Nu.

— Atunci o să ți-o spun eu. De aici nu puteți vedea pe cei din Omm Karn venind și nici nu te pot auzi când le vei striga să vă elibereze.

— *Allah kerim* — îndură-se Allah de noi! spuse el înspăimântat. Cine ți-a băgat în cap că am de gând s-o fac?

— Întrebarea e de prisos. Noi, creștinii, avem darul să ghicim gândurile musulmanilor, ca și când le-ar sta scris în frunte. Nu părăsesc locul acesta înaintea acelora din Omm Karn; nu mă vor urmări ca să vă scape pe voi și nici tu nu vei ajunge să mă schingiuești — de un milion de ori mai tare de cum te-am schingiuit eu pe tine. Ți-am mai spus că voi pune mâna și pe negustorii de sclavi pe care îi aștepti tu și când spun eu ceva, mă țin de cuvânt. Și-acum ascultă ce poruncă le dau paznicilor pe care îi las aici, la voi: acela dintre prizonieri care va scoate un strigăt sau nu va sta liniștit la locul lui, să fie înjunghiat imediat. Tu, Tamek er Rhani, care își mai zice și Abu Reqîq, caută ajutor la „Sfântul”, care va împrăștia luptătorii pe tot cuprinsul pământului, ca să desfășoare flamura verde a islamismului în toate colțurile lumii. El propovăduiește sclavia ca pe o poruncă a lui Allah; să le ajute el să pui iar în lanțuri pe prizonierii pe care l-am scăpat din ghearele tale, ca să-i poți vinde iar ca reqîq...

— Fii blestemat până în fundul iadului, fi blestemat! scrâșni el înfuriat că îi spulberasem nădejdea în tovarășii lui de meserie din Omm Karn.

M-am întors la mal și le-am spus celor patruzeci de el homri ce aveau de făcut. Cu hainele negustorilor se îmbrăcară cei care trebuiau să rămână cu mine și Ben Nil; ceilalți urmau să se ascundă ca să nu fie văzuți, de asemenea cel de-al treilea soldat, din pricina uniformei, care i-ar fi speriat pe noii sosiți.

La început mă gândisem, chipurile, să-i leg pe el homri și să-i așez pe mal, dar am găsit că nu e nevoie de aceste măsuri de prevedere. După toate aceste pregătiri, așteptărăm cu încordare să vedem ce avea să se întâmple.

Dacă negustorii soseau unul câte unul și cei dintâi vor deveni bănuitori, ceilalți ne puteau scăpa. Ne încredințărăm însă curând că teama mea fusese de prisos, căci îi văzurăm pe toți încărcăți pe o plută mare și apucând pe brațul cel adânc al Nilului, pe malul căruia ne aflam noi.

Priponiră pluta și săriră cu toții pe uscat, fără să trimită înainte pe cineva în recunoaștere. Pesemne că se credeau în siguranță, și nici nu era pentru întâia dată că veneau aici să ia în primire transporturile de sclavi.

Ne văzură și veniră spre noi. Nu știam dacă îl cunosc personal pe Abu Reqiḡ, așa că m-am sculat în picioare ca să le ies în întâmpinare. El homrii, de asemenea. Schimbarăm cuvintele obișnuite de bun-sosit, pe urmă, unul dintre ei, care părea să fie conducătorul lor — întrebă cu mirare:

— Unde e Abu Reqiḡ, că nu-l văd? Dar sclavii pe care trebuie să-i luăm în primire?

— Sunt sus în deal. Abu Reqiḡ se aștepta să aduceți plata cu mărfuri și a fost dezamăgit când a auzit că vreți să plătiți în pulbere de aur.

— Dar ce? Aurul meu nu e la fel de bun ca și marfa? Să mergem la el, ca să vedem sclavii! Nu avem timp de pierdut, căci reissul effendina e prin apropiere.

— Ce, reissul effendina? am spus eu, prefăcându-mă speriat. E cu puțința! De unde știți?

— Ne-a spus un om care venea de la Chrab el Aiṣ și se ducea la Omm Karn. A văzut corabia kedivului ancorată la

Kuek. Trebuie să ne grăbim, căci câinii ăia de pe corabie mușcă al dracului. Slavă lui Allah că sunt încă departe de vadul ăsta, pe care nu-l cunosc.

— Slăvești degeaba pe Allah.

— Cum așa?

— Câinii ăia cunosc foarte bine vadul și au și sosit aici.

Omul mă privi uluit și cercetător, apoi zise:

— Nu te înțeleg... Pesemne că glumești.

— Defel, fiindcă eu însumi sunt unul dintre câinii ăia.

Spunând aceste cuvinte, l-am izbit cu pumnul în tâmplă și l-am culcat la pământ. Era semnalul convenit între mine și homri. Săriră din ascunzătoare și, cât ai clipi, negustorii fură dezarmați și legați burduf. Totul se petrecuse cu atâta iuțeală, încât nici nu le venea să-și creadă ochilor. Chipurile lor arătau mai mult nedumerire decât spaimă și conducătorul se răsti indignat la mine:

— Ce înseamnă asta? Nu cumva vrei să faci o gluma proastă?

— Nu e acum vreme de glume, i-am răspuns cu seriozitate. Fac parte, după cum vezi privind uniformele acestor soldați, dintre câinii de pe corabia reissului effendina și acești patruzeci de inși care v-au biruit sunt două părți dintre sclavii pe care vroiați să-i cumpărați. I-am eliberat eu aseară și Abu Reqîq cu oamenii săi sunt acum prizonierii noștri.

Omului i se tăie respirația, pe chipul lui apăru o mare spaimă și bolborosi, abia găsinde cuvintele:

— Să fie... a... devărat ce aud? Sunteți în... într-adevăr oameni de-ai... re... issului effendina?

— Da.

— Și tu ești reissul?

— Nu, sunt un prieten de-al său.

— Prieten? Nu în slujba lui?

— Nu.

— Allah, Allah! Nu cumva ești Kara Ben Nemsi?

— Da, eu sunt.

Urmă o scenă, aidoma cu cea avută cu Abu Reqiğ, așa că nu mai e nevoie s-o descriu. Aceleași cuvinte insultătoare și amenințări, pe care le-am lăsat să curgă asupra mea și care îl scoaseră până la urmă pe Ben Nil din sărite, căci mă rugă să-l las să-i tragă și acestuia câteva nuiiele la tălpi.

Dar și mai rău a fost când le-am poruncit soldaților să scotocească buzunarele prizonierilor. Urlau și răcneau ca scoși din minți și abia îi puturăm potoli cu câteva lovituri zdravene. Pulberea de aur fu împărțită între Ben Nil și soldați, restul prăzii între el homri. După aceea prizonierii fură duși în deal, lângă ceilalți.

Revederea dintre aceștia și ceilalți se petrecu în liniște. Nimeni nu scoase un cuvânt, dar să fi avut gândurile glas, s-ar fi stârnit o larmă care ar fi ajuns până la cer. Cu ce ură și furie mă priveau! Ca mahomedani considerau întâmplarea aceasta drept un lucru scris în cartea vieții, care nu se putea împiedica, dar faptul că doar șase inși izbutiseră să-l facă, iar un ghiaur era căpetenia lor, făcea să le clocotească sângele în vine de o mânie neputincioasă.

Mie nu-mi păsa de asta, lăsându-mă nepăsător, dar homrii se bucurau grozav. Să fi fost după ei, ar fi trebuit să-i aruncăm imediat pe prizonieri în Nil, ca să-i mănânce crocodilii care, fie vorba între noi, nici nu se găseau pe acolo.

Cei din Omm Karn aduseseră, firește, cămile și provizii cu ei, pe care le lăsaseră pe malul celălalt, sub paza unuia sau a mai multor inși. Trebuia să-i aducem și pe ei înapoi. Am pus să se facă o plută mare, care a fost gata la vremea prânzului, și am trecut cu o ceată de homri fluviul. Pe Ben Nil l-am lăsat dincoace, să-mi țină locul.

Cu toate amenințările mele, n-am putut afla de la prizonieri în ce loc își lăsaseră cămilele, dar le-am găsit repede. Un singur om le păzea. Isprăvirăm repede cu el și ne apucarăm să transportăm cămilele și lucrurile cu rândul, căci oricât de mare era pluta, nu puteau încăpea toate o dată. Treaba asta ținu până pe înserat.

Între timp, Ben Nil găsisese în deal, aproape de vad, un loc prielnic pentru întocmit tabăra și, până să vin eu, totul era în regulă. Merinde aveam destule pentru câteva zile, totuși am trimis barca noastră după apă și am făcut o vânătoare de pești la lumina focurilor — un mijloc foarte bun pentru pescuit.

Lăsarăm focurile să ardă toată noaptea, ca să știe reissul effendina unde să ancoreze, dacă va sosi înainte de a se lumina de ziuă. Dar nu sosi. A doua zi rânduim să santinele, care să ne dea de știre când or vedea corabia apropiindu-se. Eu eram însă de părere că va veni noaptea, nu ziua, și a doua seară am învățat santinelele ce aveau de făcut.

Se prea putea ca, văzând lumină, reissul să oprească mai departe corabia și să trimită o barcă ca să cerceteze cine sunt oamenii de pe mal.

Trecură două zile și două nopți fără să se zărească urmă de vas. A treia noapte am pus doi soldați de santinelă. Cam pe la ceasurile două după miezul nopții, am auzit o împușcătură. Era semnalul că se vede o corabie. Urma ca Ben Nil să rămână în tabără, unde ardeau patru focuri, iar eu cu ceilalți soldați, să cobor la vad. Voiam să mă vadă deocamdată numai pe mine și pe soldați, restul când aveam eu poftă. Când am ajuns în vale, santinelele ne arătară lumina din vârful catargului. Corabia ancorase, zărind focurile, ceva mai departe.

— Țsta e „Vulturul” nostru, am zis eu. Reissul effendina va trimite desigur un locotenent cu o barcă înapoi, sau poate va veni el însuși.

— Ce crezi că are să facă acum? întrebă unul dintre soldați, îngrijorat de pulberea lui de aur.

— Dacă vine un locotenent, lucrurile au să se petreacă în liniște, dar dacă e reissul, o să fie puțină gâlceava.

— Pe urmă?

— Pe urmă... nimic în paguba noastră.

— Țți mulțumim, effendi. Datorită ție avem acum mai mult decât ne trebuie ca să nu ne trudem atât pentru o

bucătică de pâine. Numai de nu ne-ar lua ce ne-ai dat tu cu atâta mărinimie...

— Nu o să vă ia nimic, fiți pe pace. Dați-vă, acum, mai la întuneric, ca să nu vă vadă deocamdată. Dacă ar ajunge lucrurile ca să vă ia reissul effendina la rost, să mă lăsați pe mine să răspund.

Se traseră mai în umbră și m-am așezat și eu așa ca să nu fiu zărit de pe apă. Nu trecu mult și o barcă se apropie încet de mal. Șase inși vâsleau într-adins agale; era o măsură de prevedere. Când barca fu destul de aproape, am zărit un om în picioare la proră. Era însuși emirul. Nevăzând pe nimeni pe mal, strigă:

— *Bana bak* — cine e pe mal? Răspunde ori trag!

— *Bana bak!* i-am răspuns eu. Cine e în barcă? Răspunde că de nu trag și eu!

Îmi recunosc glasul.

— E cu putință? Tu ești, effendi? zise el peste măsură de mirat.

— Da, eu.

— Singur?

— Nu.

— Cine mai e cu tine?

— Soldații.

— Dar Ben Nil unde e?

— Deocamdată lipsește.

— E la Matenieh?

— Nu, tot aici.

Scoase o înjurătură, apoi urmă înfuriat:

— Stați că vin eu acuși!

Dansul în doi începea; îl așteptam nepăsător. Barca trase la mal; reissul effendina sări pe uscat și veni în fugă spre mine. Ochii îi fulgerau; vru să spună ceva, dar zări pe soldați, care îl salutară militărește, rămânând în poziție de drepti înaintea lui.

— Ce faceți aici, ticăloșilor? se răsti el la ei. De ce nu v-ați dus la Matenieh?

— Fiindcă au ascultat de ordinele mele, am răspuns eu în locul lor.

Se întoarse atunci spre mine.

— De-ale tale? Sunt soldații mei ori ai tăi? De ordinele cui trebuie să asculte?

— Până acum de ale mele. Tu singur mi i-ai dat și atâta timp cât erau sub comanda mea, trebuiau să asculte de mine.

— Acum nu mai sunt. Ordinul a încetat din momentul de față. Ai fost la Matenieh?

— Nu.

— De ce nu?

— Fiindcă n-am venit decât până aici.

— Eu îți poruncisem să te duci la Matenieh.

Îmi vorbea pe un ton de parcă aș fi fost un simplu soldat. Îmi venea să râd, dar nu trebuia să-i îngădui prea mult o astfel de atitudine; de aceea am ridicat și eu glasul, când i-am răspuns:

— Mi-ai poruncit? De când ai tu dreptul să-mi poruncești?

— De... Tăcu, se dădu cu un pas îndărăt și strigă mânios: Cum îți permiți să vorbești astfel cu mine? Nu cumva vrei să faci aici pe stăpânul?

— Nici pe stăpânul, nici pe sluga. Am obiceiul să răspund după cum mi se vorbește. Cu mine nu merge cu mojiicii, așa să știi.

— Allah'l Allah! asta ți-e recunoștința pentru cele ce am făcut pentru tine?

— N-ai făcut nimic care să merite recunoștință, dar dacă vrei recunoștință, bine, fie! Eu însă renunț la a ta.

— Atunci între noi doi s-a isprăvit! Acum mă duc.

— Du-te!

Se aștepta să încep să mă milogesc de el, dar răspunsul meu îl ului, căci mă privi lung și zise:

— Îți dai seama ce faci și ce spui? Aici nu te afli în Cairo, ci în ținuturile sălbatice ale Nilului de Sus.

— Știu.
— Și totuși zici că pot să plec?
— Da.
— Unde e barca pe care ți-am împrumutat-o?
— Colo pe mal, la treizeci de pași de aici.
— O iau cu mine. Nu pot să ți-o las.
— N-ai decât!
— Și dacă te prăpădești prin pustietățile astea?
— Eu? Ei, aș! Te asigur vă voi fi înaintea ta în Khartoum sau la Cairo.

— Pesemne că ți-ai pierdut mințile. Nu vreau să mai am de-a face cu tine.

Se întoarce apoi spre soldați și le zise, răstit:

— La barcă, nemernicilor, și întoarceți-vă pe corabie! Porni apoi demn spre barca lui. Soldații mă priviră câteva clipe îngrijorați, însă eu le-am șoptit:

— Supuneți-vă! Ne revedem curând.

Plecară. Reissul puse să se împingă barca pe apă, apoi îmi strigă în batjocură:

— Rămâi sănătos! Malul e al tău și corabia a mea. Să nu mai îndrăznești să pui piciorul pe ea, că te împușc!

— Înțeles! Nu vin până ce nu mă vei ruga tu singur. Malul e al meu, dar îți dau voie să pășești pe el când vrei.

— Ești cât se poate de mărinimos. Du-te dracului!

— Nici nu mă gândesc. Tu însă te duci la moarte sigură cu oamenii tăi.

Am rostit dinadins aceste din urmă cuvinte cu glas apăsător. Nu le luă în seamă, dar știam că își vor produce efectul, căci mă cunoștea și știa bine că nu vorbesc fără rost. M-am uitat după bărci până ce le-am văzut oprindu-se lângă corabie, pe urmă m-am așezat iarăși lângă foc.

Eram singur, surghiunit în pustietatea aceea. Nici măcar lucrurile care îmi rămăseseră pe corabie nu se gândise să mi le trimită. Să nu credeți că mă simțeam descurajat. O, nu! Îl aveam pe Ben Nil, cu aurul lui; îi aveam pe el homri și — ceea ce prețuiește mai mult ca orice pe lume —

credința mea nestrămutată în Dumnezeu!... Există un tată ceresc care nu-și părăsește niciodată copiii și îi ocrotește cu iubirea lui părintească.

Eram însă trist, mâhnit până în adâncul sufletului. Cum de se irosise prietenia acestui reiss effendina? Și ce făcusem ca s-o pierd? Îmi cerea o recunoștință pe care n-o merita, pe când el, care mi-era într-adevăr dator, nici nu mai vroia să știe de mine. Poate fi ceva mai urât și mai dezgustător pe lume ca invidia? Un om ca el — căci era om întreg — nu se putuse feri de acest simțământ urât. Dar... toți suntem păcătoși și poate că păcătuisem și eu fără să știu împotriva lui. Mi-am cercetat conștiința zadarnic. Nu puteam găsi ce îl îndârjise astfel.

Știam ce avea să urmeze și eram sigur de izbândă. Îmi părea însă rău că reissul va trebui să sufere iar o înfrângere din partea mea și se va simți și mai umilit.

Stătea probabil acum în cabina lui și-i pusese pe soldați să-i povestească. Afla de la ei ce se întâmplase. Firește că ei nu pomeneau nimic despre aurul găsit la negustorii de sclavi. Pe urmă se va scula de pe scaun și va începe să se plimbe agitat de colo până colo, luptând cu sine însuși. Cuvintele mele din urmă îi sunau încă în urechi și-l puneau pe gânduri. La simțămintele sale nobile se va adăuga grija de sine însuși și a oamenilor săi, pe care îi ducea la o moarte sigură.

Nu se putea să nu asculte de glasul acela lăuntric, care îl îndemna să ia seama la vorbele mele. Va veni deci îndată să-mi întindă mâna pentru împăcare. Așa trebuia să se întâmple.

Am așteptat însă zadarnic. Zorile se iviră, focul se stinse. „Vulturul” era în același loc. Am zărit pe punte mai multă mișcare ca de obicei, în sfârșit, așteptarea mea părea să nu fi fost zadarnică. O luntre fu lăsată pe apă și reissul effendina coborî în ea, cu un singur vâslaș. Apa împinse luntrea spre mal.

— Pot să debarc, effendi? mă întrebă el.

- Poftim!
- Nu mă împuști?
- De când mă ieși drept un ucigaș?
- Bine, iacă vin!

Coborî pe mal și se apropie de mine. M-am ridicat de jos și l-am privit cu răceală.

— Effendi, începu el, pentru ce nu mi-ai povestit azi-noapte ce s-a petrecut aici?

— Fiindcă nu mi-ai lăsat timp.

— Păi dacă ai început cu mojiciile.

— Tot tu îmi faci imputări? Vezi, eu n-o fac. Nu m-ar lăsa inima să arunc vina pe alții.

Porni să se plimbe de colo până colo, fără să scoată un cuvânt; nu-și putea birui încă mândria. Pe urmă se opri iar în fața mea și întrebă:

— N-ai să-mi faci nici o rugămintă?

— Nu.

— Nici să-mi pui vreo întrebare?

— Nici.

— Nici măcar un cuvânt?

Așadar, eu să fac ce ar fi trebuit să facă el. Împăcarea asta nu era sinceră. Nu prietenia dintre noi, ci grija de soarta lui îl îndemnase să se întoarcă la mine. M-am stăpânit însă și-am zis, întinzându-i mâna:

— Cuvinte nu, dar asta da.

Îmi strânse mâna și răspunse cu un râs silit:

— Cei mai deștepți oameni pot face cele mai mari prostii! Ei, dar ce-a fost a trecut. Du-mă la prizonieri. Fiindcă au fost atât de dobitoci și s-au lăsat prinși, o să-i judec și o să-i osândesc imediat.

Vorbea cu atâta siguranță, ca și când era ceva firesc ceea ce spunea. Asta era prea, prea! Dacă venise anume să mă jignească, n-avea decât să rămână pe corabie și să-și vadă de drum. Vedeam eu ce urmărea. Vroia să nu-mi dea răgaz să-i istorisesc cu de-amănuntul ce se întâmplase, ca

biruința mea să nu-l umilească și mai mult. Pizma îl rodea iarăși.

L-am lăsat să se îndepărteze și m-am așezat liniștit la locul meu. După ce făcu vreo câțiva pași, băgă de seamă că nu-l urmez. Se opri. Întoarse capul și-mi strigă:

— Ei. ce faci, nu vii? N-ai auzit că vreau să văd prizonierii?

— Ba am auzit.

— Atunci de ce stai?

— Am motivele mele.

— Motive? Aha, uitasem că tu nu faci nimic fără motiv! Ia să auzim și noi care sunt astea de acum.

Spuse aceste cuvinte cu o ușoară ironie în glas și se opri în fața mea, zâmbind.

— Ai prins cumva pe cineva în drum? l-am întrebat eu calm.

— Nu. De ce mă întrebi?

— Păi, parcă spuneai nu știi despre cine, că dacă au fost atât de dobitoci și s-au lăsat prinși, vrei să-i judeci și să-i osândești imediat.

— Vorbeam despre prizonierii ăștia de-aici.

— ăștia? *Mashallah!* Eu am fost acela care și-a dat toată osteneala și a întrebuințat toată șiretenia de care era în stare ca să-i prindă, nu tu. Noi, șase inși, am pus mâna pe două cete de negustori de sclavi și am eliberat șaiszeci de sclavi. Să nu crezi că a fost ușor ce am făcut.

— Ia lasă copilăriile astea! Prizonierii îmi aparțin și eu hotărâsc pedeapsa care li se cuvine.

— Zău? Îți aparțin ție?

— Se înțelege!

— Se vede că ai uitat ce spuneai azi-noapte.

— Ce?

— Că malul e al meu și corabia a ta, Eu mă conformez întocmai hotărârii tale, fiindcă nu-mi place să mă întorc după cum bate vântul.

— Nu cumva cutezi să te împotrivești? zise el, încruntându-se.

— Cutez? i-am răspuns zâmbind. Sunt de altă părere, atâta tort.

— Îndrăznești? răcni el, bătând din picior. Apoi, arătând spre corabie, adăugă: — Tu știi câți oameni și câte arme sunt la bord... Mai știi, de asemenea, că am acolo o cămăruță mică și drăguță pentru supușii mei îndărătnici. Vrei să te silesc să faci cunoștință cu ea?

M-am ridicat de jos, l-am apucat de braț cu atâta putere, că se schimonosi de durere, și-am zis:

— Sărman nenorocit! Supusul tău nu sunt și de silit nu mă poate sili nimeni la nimic. Încearcă dacă îți dă mâna. Cred mai degrabă că te-aș putea face eu pe tine, nu tu pe mine, să faci cunoștință cu închisoarea cu care te lauzi. Cât despre soldații tăi, mi-ar fi lesne să-ți dovedesc de care

dintre noi doi ar asculta. Pe șeitan^[105], ar fi un fleac pentru mine să iau în stăpânire corabia și să mă duc cu ea unde mi-ar dori inima. Și apoi, chiar dacă n-ar fi așa poftim, fă cu mine ce vrei. Uite-mă aici, înaintea ta. Sunt singur și fără nici o apărare. Cheamă-ți oamenii și poruncește-le să pună mâna pe mine. Mult, foarte mult sânge ar curge până s-ajungă ei la mal și cel dintâi care ar cădea ai fi tu.

Se smuci cu furie din mâna mea și răcni:

— Nemernicule, îndrăznești să te atingi de mine?

Ochii i se înfipseră ca niște pumnale într-ai mei, dar eu nu m-am sinchisit. Își strânse pumnii și buzele îi tremurau când zise:

— M-ai amenințat: știi tu ce are să se întâmple acum?

— Da.

— Da? Spune repede!

— Are să se împlinească întocmai ceea ce ai tu obiceiul să spui. Vai de acela care face rău.

— Da, vai de acela care face rău! Am drept de viață și de moarte asupra tuturor care se află pe vasul meu și dintre ei

faci și tu parte. În numele kedicului: ești prizonierul meu și trebuie să mă urmezi.

Tremura de mânie, pe când cu eram din ce în ce mai calm.

— Ce-mi pasă mie de kediv, nu sunt în serviciul său.

— Dar într-al meu ești. Sunt superiorul tău, de care trebuie să asculți. Te arestez.

— Vorbești serios?

— Atât de serios că te culc pe dată la pământ, dacă faci o mișcare de împotrivire.

Trase de la brâu pistolul și-l îndreptă spre mine. Nu glumea. Era hotărât să mă împuște dacă nu mă supun. Ca oriental, nu-și putea stăpâni pornirile, mai ales că se deprinsese, de când era în slujba asta înaltă, să taie și să spânzure după bunul plac.

Ce să fac? Să mă supun? Nici prin gând nu-mi trecea. Din respect pentru mine însumi trebuia să-i arăt că nu sunt un copil, pe care poți să-l înspăimânți lesne. De aceea i-am strigat cu glas amenințător:

— Jos arma!

— Ei, aș! Te predai ori nu? Hai, spune! Număr până la trei, pe urmă trag. Una...

N-apucă să spună două, căci i-am și smucit pistolul din mână, l-am aruncat cât colo, l-am apucat apoi de braț și l-am trântit cu putere la pământ.

— Câine! urlă el, încercând să se scoale. O să-mi plătești cu viața...

— Tu ești cel care trebuie să-mi plătești, nu eu. Dar ce sa-ți fac, ți-ai căutat-o singur!

Cu un pumn în tâmplă l-am culcat iar la pământ, unde rămase nemișcat. Fără să-l învrednicesc cu o privire, i-am făcut semn soldatului din luntre să se apropie.

— Ce-ai făcut, effendi? bolborosi omul speriat. Știu că ai dreptate, fiindcă am văzut și am auzit tot, dar reissul effendina n-o să aibă astâmpăr până ce nu s-o răzbuna cumplit.

— Nu-mi pasă mie de răzbunarea lui. Spune drept: la cine ții mai mult, la el ori la mine?

— Răspunsul meu ți l-ar da oricare dintre noi. De el trebuie să ascultăm și pe tine te iubim.

— Bine. Acum îi iau eu locul. Tu știi că adeseori am comandat eu pentru el, tot așa o să fac și acum. Lui n-o să i se întâmple nimic și voi nu veți avea decât de câștigat din asta. Ajută-mă să-l leg și să-l duc în vârful dealului.

— Și n-o să pățesc pe urmă nimic, effendi?

— Nu. Ai cuvântul meu.

— Tu te ții întotdeauna de cuvânt, așa că te ascult. I-am luat reissului effendina armele și l-am legat chiar cu brâul lui, apoi l-am dus sus, în deal, unde Ben Nil aștepta cu nerăbdare întoarcerea mea.

Mare îi fu mirarea când îl văzu pe reissul effendina prizonier, dar și mai mare a el homrilor și chiar a negustorilor, când aflară cine era acela pe care îl așezarăm lângă ei. N-aș vrea să spun că jucam ceea ce se cheamă *va*

banque **[106]**, dar un joc primejdios tot era. Dacă ceva din cele ce plănuiam dădea greș, mă aștepta o moarte sigură. De la reiss — așa cum îl cunoșteam eu — nu mă puteam aștepta la cruțare. Când pomenise de închisoarea de pe corabie și-l amenințasem că s-ar putea să se întâmple invers, nu mă gândisem că aveam să fiu silit s-o pun în practică. Erau, cei drept, mai multe căi de a ieși din încurcătură, nu mi se părea însă nici una demnă de mine. Să mă socotească reissul laș? Nu! Mai bine orice decât o astfel de umilință.

Negustorii de sclavi nu se dumireau defel cum ajunsese, într-un timp atât de scurt, dintr-un aliat al reissului effendina, potrivnicul său. Erau curioși să afle pricina și trăgeau probabil nădejde că schimbarea asta va fi spre folosul lor, dar nici unul nu cuteza să-mi pună vreo întrebare. Nu tot așa făcu șeicul es Sef, căpetenia el homrilor, care începu să mă iscodească în privința asta,

temându-se să nu aibă de suferit de pe urma noii situații. Îi răspunsei însă:

— Eu nu sunt dușmanul emirului, am vrut numai să-i dovedesc că nu fac parte dintre oamenii puși sub poruncile lui. Voi n-o să aveți nimic de păgubit de pe urma celor petrecute, dimpotrivă, o să fie spre folosul vostru dacă veți asculta de propunerea pe care o să v-o fac acum.

— Spune-o, effendi, vom face tot ce ne va sta în putință ca să te mulțumim. Îți suntem doar datori atâta recunoștință!

— Nu din recunoștință, ci spre binele vostru. Aveți, probabil, de gând să vă întoarceți acasă tot pe drumul pe care ați venit încoace, nu-i așa?

— Păi nici nu e altul.

— Ba da. Cămilele care vi s-ar cuveni ca pradă nu ajung pentru voi toți, dar dacă veniți cu mine pe corabia reissului effendina, vă pot da după câteva zile atâtea cămile de călărie și de povară, arme și merinde, încât vă puteți întoarce repede și fără frică de vreun atac dușman la vetrele voastre. Un singur lucru vă cer: să nu vă lăsați atâțați de cineva împotriva mea cât veți fi pe corabie.

— Vai de mine, effendi! Se poate una ca asta!? Ne-ai scăpat din ghearele robiei și vrei să ne mai copleșești și de acum încolo cu bunătatea ta și noi să ne purtăm astfel cu tine! Allah mi-e martor că mi-aș da viața ca să te scap, dacă s-ar ivi vreo primejdie.

— Așadar, te învoiești?

— Cum să nu! Vom face, tot ce ne ceri. Ești conducătorul — căpetenia noastră chiar, și fii sigur că te vom asculta orbește.

— Atunci ne-am înțeles. Să știi că supunerea voastră aduce faloase atât de mari, cât nici nu-ți poți tu închipui.

— Când trebuie să ne ducem pe corabie?

— După, ce mă voi înapoia eu. Deocamdată mă duc singur pe bord, să mă înțeleg cu soldații, fiindcă...

— Ce? strigă Ben Nil speriat. Asta ar însemna să-ți pui viața în primejdie. Dar dacă ții morțiș să te duci, merg și eu cu tine.

— Nu te înfierbânta așa, dragul meu. Știu foarte bine ce trebuie și ce nu trebuie să fac. De altminteri, am și pentru tine o însărcinare la care se cere multă îndrăzneală și curaj.

— Care?

— Te duci cu luntrea la corabie și, fără să urci pe punte, le spui de jos locotenentului, și celor doi cârmaci ai vasului că am trimis eu după ei, fiindcă avem ceva vorbit împreună.

— Vor fi văzut poate cele ce s-au petrecut aici.

— Cu atât mai curioși vor fi să afle pricina. Și apoi, îmi sunt prieteni; vor veni în orice caz. Tu însă nu te duce pe vas, ci întoarce-te îndată să-mi spui ce-ai făcut. Acum, pleacă!

Dădu din cap îngrijorat, dar nu cuteză să mai spună ceva. Abia se îndepărtase el și reissul effendina deschise ochii, privi nedumerit în juru-i și vru să se scoale. Băgă de seamă că e legat și-și aduse aminte de cele petrecute între noi.

— Câine, se răsti el la mine, ai îndrăznit și să mă legi! Vroiam să te împușc numai pentru faptul că mă atinsesei cu mâna ta spurcată, dar acum o să pun mai întâi să te biciuiască, pe urmă să te tragă în spânzurătoare, ca pe cel din urmă dintre ticăloși. Îți poruncesc să mă dezlegi imediat!

— Ți-am mai spus că nu primesc porunci de la nimeni. Cel care are de poruncit acum sunt eu. Ai rupt legăturile de prietenie dintre noi și ai mărturisit singur că aveai de gând să mă împuști. Nici nu-ți închipui ce mare prostie ai făcut; mă cunoști doar și știi cum răspund la astfel de atacuri. Ceea ce am făcut pentru tine, mi-a fost răsplătit cu dispreț și umiliri. Din pricina invidiei m-ai expediat la Matenieh, și, fiindcă și aici am fost mai dibaci și mai norocos decât tine,

ai hotărât chiar să mă ucizi. Sărmane! Cum ți-ai putut tu închipui că te poți măsura cu mine?

Tonul compătimator cu care îi vorbeam își ajunsese scopul; se simți atât de înjosit încât nu găsi cuvinte, ci scoase un răcnet de furie.

— Răul cu rău se plătește! am continuat eu. Ce ție nu-ți place altuia nu face; dușmănia ta se întoarce împotriva-ți.

— Cum, vrei să mă omori? scrâșni el înfuriat. Soldații mei mă vor răzbuna!

— Așa crezi tu! Ți-am mai spus că țin toți cu mine. Și apoi, știi bine că eu nu sunt un ucigaș. Mi-ai imputat adesea că iert până și pe cel mai neîmpăcat dușman al meu.

— Mă lipsesc de iertarea ta. Vestitul reiss effendina, la al cărui nume numai, tremurau toți, nu cerșește iertare de la un creștin.

— Nici nu-ți cer s-o faci, te iert și fără să mă rogi. Îți atrag însă atenția că nu mă tem nici de tine, nici de oricare altul pe lume.

— Atunci dovedește-ți curajul și deschide pliscul ca să-mi spui ce ai de gând cu mine.

— Măsoară-ți cuviințele și nu te obrăznici, altminteri pun să te bată la tălpi ca pe Abu Reqîq, uite, ăla de colo.

Un răcnet nearticulat fu răspunsul. Eu însă nu m-am sinchisit de el, ci am urmat:

— Îți vei fi amintit desigur fiecare cuvânt pe care l-am schimbat jos, pe mal, și ce ți-am răspuns când m-ai amenințat cu închisoarea de pe corabie. Știi că am obiceiul să mă țin de cuvânt. Vei face acum tu însuți cunoștință cu cămăruța aia drăguță — după cum o numești. Iau comanda în locul tău pe vas și libertatea ți-o vei recăpăta abia când vom ajunge la Khartoum.

Lucrul i se păru atât de imposibil și liniștea cu care vorbeam atât de neînțeleasă, încât își ieși cu totul din fire și izbucni într-un râs cu hohote, ca de nebun.

— Da..., da... bolborosi el, și în Khartoum o să... o să pun să... să... vă spânzure pe toți care v-ați răzvrătit împotriva mea... O, ce deștept... ce grozav de deștept ești!

Am încuviințat din cap și i-am răspuns cu adâncă seriozitate:

— Așa e, nici nu-ți poți da tu seama cât de înțelept e ceea ce spun eu. Vom face în drum, chiar și fără tine, o captură extraordinară, care ne va reuși tocmai fiindcă vei fi închis și nu-mi poți strica planul. Iar prea vestitul reiss effendina o să fie, când vom ajunge la Khartoum, blând ca un mieluşel și n-are să cuteze să sufle un cuvânt despre pățania lui, altminteri s-ar duce pe copcă toată faima de care e atât de mândru. Și apoi, ce-ar zice pașa sau kedivul când ar auzi că reissul effendina datorează toate succesele lui unui creștin — un străin — fiindcă s-a priceput să îndrepte greșelile și prostiile făcute de el și să ducă afacerile lui la bun sfârșit. Reissul effendina, în loc să-i

mulțumească, a prins pică pe creștin și a făcut planul să-l înlăture din cale. Dar creștinul a fost mai deștept și i-a luat-o înainte. L-a băgat frumușel la închisoare, a luat comanda vasului și a soldaților, care au cules de pe urma lui onoruri și prăzi bogate, a dus apoi corabia la Khartoum, unde l-a predat pe reiss pașei, dovedindu-i că toate succesele acestei lungi călătorii, stârpirea vânătorilor de sclavi și a lui Ibn Asl, e numai opera creștinului, iar nu a reissului effendina. Zvonul va trece din gură în gură și îl vor striga până și copiii de pe stradă. Mai vine și faptul că acest creștin nu e un supus al kedivului, ci stă sub ocrotirea consulului său, deci nu se poate atinge nimeni de el și prea puțin îi pasă de amenințările reissului effendina.

Curios să văd efectul cuvintelor mele, am făcut o pauză. Emirul părea că s-a potolit; ținea ochii închiși și tăcea. Nu se putea să nu-și dea seama că am dreptate și că nu-l așteaptă decât rușinea și o înfrângere, care i-ar fi pătat pentru totdeauna numele. Aș fi urmat să-i arăt și mai departe ce-l așteaptă, dacă în momentul acela n-ar fi intrat Ben Nil să-mi spună:

— Vin effendi, au și lăsat luntrea la apă.

— Ai vorbit ceva cu ei?

— Nu, fiindcă am plecat îndată ce le-am spus ce m-ai învățat tu.

— Bine. Știu ca-mi ești devotat și mă pot bizui pe tine. Eu o să lipsesc nițel. Tu stai de-l păzește pe reiss și nu-i îngădui să vorbească. La cel dintâi cuvânt pe care-l scoate, înfige-i cuțitul în inimă — m-ai înțeles?

— Da. E cel mai nerecunoscător om din câți am întâlnit până acum și-ți făgăduiesc că n-am să-l cruț.

Trase cuțitul de la brâu și se așeză jos, lângă el. L-am rugat pe șeicul es Sef să mă însoțească, împreună cu zece oameni de-ai săi și, când am ajuns jos, la mal, am zărit luntrea alunecând pe apă.

Homrii erau cât se poate de bucuroși să-mi arate de pe acum recunoștința lor. I-am postat la un loc dosnic, le-am

spus, pe scurt, ce au de făcut și m-am apropiat de mal, atât cât am crezut eu de cuviință pentru scopul pe care-l urmăream. Cei trei marinari mă văzură, săriră pe uscat și veniră spre mine. N-aveau altă armă la ei decât cuțitele de la brâu.

— Ne-ai chemat, effendi, începu locotenentul, și am venit. Din voia lui Allah s-a abătut gâlceava și nenorocirea asupra noastră. Am văzut când ai doborât pe stăpânul nostru. Unde e acum? Ce-ai făcut cu el? Ar trebui să te socotim dușman, căci suntem ostași, dar ne ești drag și știm că dreptatea nu poate fi decât de partea ta. Ce ai să ne spui?

— Sedeți și o să vă povestesc.

Se așezară toți trei și eu în fața lor, dar în așa fel ca să nu mă poată lua prin surprindere și să mă pot apăra, dacă ar încerca vreun atac împotriva mea, deși eram aproape sigur că nu o vor face. Le-am amintit de purtarea nedreaptă a reissului effendina față de mine, de asprimea lui cu ei și tot ce am crezut necesar ca să-i câștig pentru planul meu și-am încheiat cu cele ce tocmai se petrecuseră între mine și emir.

Când am sfârșit, au tăcut încurcați. Convingerea îi atrăgea spre mine, datoria, însă, împotriva mea. Nici unul nu vroia să ia primul cuvântul și abia după ce m-am adresat direct locotenentului, acesta mă întrebă:

— Așadar! reissul effendina e legat și se află lângă ceilalți prizonieri?

— Da.

— Și cam ce ai de gând să faci?

— Să iau comanda vasului și să pornesc la o întreprindere despre care nu v-am vorbit încă.

— Ți dai seama tu, effendi, că datoria noastră e să luăm apărarea reissului, deși prietenia pentru tine ne-ar îndemna să te ajutăm?

— Da.

— Atunci învață-ne cum să împăcăm una cu alta.

— Mai întâi vreau să aflu care e părerea voastră despre atitudinea pe care o vor lua soldații. Dacă m-aș duce acum în mijlocul lor și le-aș făgădui prăzi bogate, cu condiția ca să nu asculte de el, ci de mine, pentru cine crezi că s-ar hotărî?

— Pentru tine, nu mai încape îndoială — de el se tem, dar pe tine te iubesc. Sunt sub comanda lui până la Khartoum; dacă vor primi înainte prada despre care vorbești, șterg putina și o ia care încotro. Nu e însă vorba numai de ei, ci și de noi.

— M-am gândit și eu la asta. Iată aceste două revolvere din mâinile mele. Care din voi trage cuțitul de la brâu e împușcat pe loc.

— Vai de mine, effendi, nu vei fi vrând...

— Tăcere, nici un cuvânt! Ce spun și fac e spre binele vostru. Colo în dosul tufișului sunt unsprezece beduini din neamul homrilor. Îi vom chema să vă lege numai de formă. Vă ducem pe urmă lângă reissul effendina, care o să vă creadă prizonieri, ca și el, și ați scăpat de răspundere. Firește că, în spatele lui, vă vom trata ca prieteni și veți avea chiar o parte din pradă.

— Dar, effendi, chiar dacă ne învoim cu propunerea ta — care e cât se poate de bună — gândește-te la mânia reissului că ne-am lăsat prinși.

— Mânie? Pentru ce? Voi veți fi fost biruiți de unsprezece inși, pe când pe el l-am biruit eu, unul singur. Mânia ar trebui să se îndrepte mai degrabă împotriva lui însuși decât împotriva voastră.

— Asta așa e. Te pricepi să-ți aperi punctul de vedere! Ce-ai face însă dacă ți-am respinge propunerea?

— Lucrul ar deveni serios. În acest caz, ați deveni prizonierii mei. Cu cei unsprezece homri și revolverele mele nu e de glumit. De aceea, sper că veți fi înțelegători și nu mă veți sili să vărs sângele unor prieteni. Hotărâți-vă repede, fiindcă n-am timp de pierdut.

Făceam haz în sinea mea să-i văd frământându-se astfel, când eu nici gând n-aveam să-i omor și vroiam să-i înspăimânt numai. După ce se mai zbătura nițel, locotenentul zise:

— Cheamă-i pe homrii tăi încoa', effendi. Dar să nu ne dea de gol, spunând că ne-am lăsat legați de bunăvoie. Reissul effendina trebuie să creadă că ne-am apărat voinicește.

— O să am eu grijă, fiți pe pace, spuneți-i însă și lui, că nu se poate bizui pe soldații săi. Dacă izbutiți să-l aduceți la convingerea asta, există soluții și mai ușoare, și mai bune chiar. Atrageți-i atenția asupra rușinii care-l așteaptă când se va afla cum l-am biruit și am luat toată puterea în mâinile mele; poate că atunci îmi va trece de bunăvoie comanda, fără să fiu silit să vă țin, pe el și pe voi, legați. Luați bine aminte la ce vă spun: comanda e ceea ce vreau, asta e singura condiție pe care o pun.

La un semn al meu, homrii veniră în fugă, îi legară cu ușurință pe locotenent și pe coi doi timonieri, apoi îi duseră în tabără. Părură foarte înspăimântați când dădură cu ochii de reissul effendina. În lipsa mea nu îndrăznise să scoată un cuvânt, dar când mă văzu, nu se mai putu stăpâni și mă întrebă:

— Effendi, pot vorbi?

— Da. Să fii însă cuviincios și să nu uiți ce ți-am spus. Gândește-te la numele pe care-l porți și la ce te așteaptă dacă nu vrei să-ți dai seama de situația în care te găsești, din vina ta, firește.

— Îmi dai voie să vorbesc ceva cu acești trei subalterni ai mei fără să ne audă cineva?

Îmi cerea voie! O lăsase „mai moale”, după cum se vedea.

— Nici eu?

— Nici. Vei afla însă mai târziu ce am vorbit.

— N-ar trebui să-ți îngădui, fiindcă veți pune la oale ceva împotriva mea, dar ca să-ți dovedesc că nu mă tem de voi,

fie! Îți las timp un sfert de ceas, nici mai mult nici mai puțin, ai înțeles?

Am pus să-i ducă puțin mai încolo, de unde nu se putea auzi în tabără ce vorbesc, dar nu-i slăbeam din ochi. Nu prea eram curios să știu ce aveau să-și spună, căci știam dinainte rezultatul.

Nici nu se împlinise sfertul de ceas când reissul mă chemă și-mi zise, coborând glasul.

— Vrei într-adevăr să pui stăpânire pe vas și pe echipaj?

— Da.

— Soldații n-au să se supună.

— Nu căuta să te amăgești. Ești și tu convins, ca și mine, că nu-mi trebuie mult ca să-mi ajung scopul. Dacă ai fi cuminte, ai ști ce trebuie să-mi răspunzi.

— Ce?

Vorbeam cu blândețe, ca să-i ușurez pasul pe care îl avea de făcut.

— Predă-mi mie comanda până la Khartoum, dar în așa fel ca să nu aibă nimeni dreptul să se amestece în ce voi hotărî eu.

— Și ce-mi dai în schimb?

— Libertatea ta și a acestor trei ofițeri, care vor asculta numai de ordinele mele până la Khartoum.

— *Allah, akbar!* Vrei să-mi dăruiești ceea ce mi se cuvine de drept!

— Uită-te la tine și vezi dacă poți susține că ești liber!

— Crezi tu că e cu puțință ca eu, vestitul reiss effendina, să cedez puterea altuia?

— Nu numai că e cu puțință, dar e sigur, căci o iau, cu sau fără învoirea ta și, dacă îți permit să mi-o oferi o fac din considerație pentru tine și ar trebui să-mi mulțumești pentru bunătatea mea.

Un fulger de mânie făcu să-i scânteieze ochii, dar se stăpâni și zise oftând:

— Am jucat amândoi o partidă de șah și m-ai făcut mat^[107].

— Uți se vede că tu mi-ai propus partida și din vina ta ai pierdut-o. După câte am făcut pentru tine, vroiai să mă îndepărtezi de pe corabie; acum vreau să fiu eu stăpânul ei; e o condiție la care nu renunț.

— Asta se cheamă răzbunare. Ziceai că un adevărat creștin nu se răzbună niciodată.

— Te înșeli, e cu totul altceva. M-ai răsplătit cu dispreț și ură pentru că te-am scăpat din atâtea primejdii și mi-erai dator stimă și recunoștință. De aceea mă văd silit să-mi iau singur ceea ce nu mi-ai acordat de bunăvoie. Te-am biruit și când, din îngăduința mea, ți se ivește prilejul să salvezi aparențele, încerci să te opui? Să știi că dacă nu te hotărăști repede, mai târziu nu mai vreau să aud nimic. Vă iau pe toți patru prizonieri pe corabie și nu vă las liberi decât când vom ajunge la Khartoum, dar dacă vei încerca să faci plângere împotriva mea, voi ști eu să mă apăr, nu numai prin viu grai, ci și prin scris, ca să citească toată lumea și să se ducă dracului toată gloria ta, cu care te lauzi atât.

Lăsă capul în piept și tăcu o bucată de vreme, pe urmă îl străfulgeră pesemne un gând, căci zise:

— Bine, vei lua comanda vasului până la Khartoum, acum însă lasă-ne liberi.

— Hm! Ai găsit se vede o porțiță prin care vrei să te streкори? Dar vezi că eu nu mă duc la pescuit cu plasa ruptă. Cunosc porțița la care te gândești și o să-ți arăt cât de bine e zăvorâtă.

Se învoise cu cererea mea, silit de împrejurări, și era firesc să se slujească de orice mijloc, fie el oricât de îndrăzneț și mișelesc, ca să scape. Era și acum încredințat că e mai deștept decât mine și se credea în stare să mă tragă lesne pe sfoară.

Un zâmbet batjocoritor îi flutură pe buze când răspunse în grabă:

— O porțiță de scăpare? Nu cunosc nici una și sunt chiar gata să-ți predau în scris comanda vasului.

Prin asta nu mă asigură cu nimic. Actul îmi putea fi furat sau smuls cu sila, totuși m-am prefăcut bucuros și am zis:

— Asta doream și eu. Ai hârtie la tine?

— Da, și creion.

— Bine. Eu o să-ți dictez, iar locotenentul cu timonierii vor fi martori că semnătura e adevărată.

I-am dezlegat mâinile. Scoase hârtie și creion din buzunar și începu să scrie repede cele ce dictam. Graba lui ar fi fost cât se poate de lăudabilă, dacă ar fi fost sinceră. Semnă și-mi întinse hârtia, zicând:

— Așa. Acum ai deplina siguranță și mă poți lăsa liber.

— Mai întâi o întrebare: aici scrie că voi comanda vasul până la Khartoum și toți — chiar și tu — trebuie s-asculte de ordinele mele. E voința ta, nu-i așa?

— Da.

— Martorii au auzit ce-ai spus. Să se ducă acum pe bord și să comunice oamenilor hotărârea ta.

— Și eu?

— Tu să mai ai nițică răbdare.

I-am dezlegat pe ceilalți trei și i-am trimis pe corabie. Pe Ben Nil l-am pus să stea de pază lângă reiss, iar eu m-am dus la prizonieri. I-am dezlegat lui Hubahr numai picioarele și l-am dus cu mine după o tufă. Se uită întrebător la mine, neștiind pentru ce o făcusem.

— Dacă nu mă înșel, te cheamă Hubahr? l-am întrebat eu.

— Da, effendi.

— Știi ce te așteaptă?

— Știu. Moartea, dacă Allah nu va fi atât de milostiv să o înlăture.

— Allah e drept și îndurător. Dreptatea lui va lovi cu asprime pe toți tovarășii tăi, pe tine însă te va scăpa, dacă

te vei arăta vrednic de îndurarea lui.

— *Allah'! Allah!* Ce trebuie să fac, effendi, ca să fiu vrednic de ea?

— Să răspunzi la întrebările mele fără să minți.

— Întreabă, stăpâne. Voi spune adevărul, numai adevărul, ca și când aș fi la judecata din urmă.

— Nu făgădui prea mult. Te cunosc și știu că vorba ți-e una și gândul altul.

— Nu, nu, crede-mă!

— Nu tăgădui. Știu, de pildă, că nu vă socotiți defel pierduți, ci nădăjduiți să scăpați teferi din mâinile mele.

— Dacă ai fost tu în stare să birui pe un reiss effendina, cum o să scăpăm noi! Încotro să ne îndreptăm nădejdea?

— Spre El Mihbaja.

Se căznise până atunci să ia o mutră sinceră și reușise, acum însă nu-și mai putu stăpâni spaima. Bâigui:

— El Mih... ba... ja... Asta ce-o mai fi, effendi? Ha... bar n-am!

— Bine. Te-am despărțit într-adins de ceilalți ca să te scap, dar dacă ții numaidecât să le împărtășești soarta, treaba ta. Haidem!

M-am prefăcut că vreau să mă întorc în tabără, el însă mă opri cu glas rugător.

— Mai stai nițel, effendi. Poate că tot o să-mi pot aduce aminte ce e eu El Mihbaja aia.

— Cu atât mai bine pentru tine. Uite, o să te ajut și eu. Mihbaja e o ascunzătoare pe o limbă de pământ a Nilului, unde au fost târâți o grămadă de sclavi.

— Sclavi!...

— Da. Acolo stă zi și noapte o santinelă, care pândește sosirea corăbiei noastre, ca s-o atace.

— Zău dacă știu despre așa-ceva, effendi!

— Așa! Și nici că oamenii de pe corabie or să fie uciși ori vânduți, iar doi din ei, adică reissul effendina și cu mine, să fim predați!...

— Cui? ...

— Murabitului din Aba.
— Pe ăsta nici nu-l cunosc.
— Zău? Nu-ți mai cunoști învățătorul?
— Învățătorul?!
— Da. Ai fost doar învățăcelul lui Mohammed Ahmed Ibn Abdullahi, care te-a inițiat în terika șeicului Mohammed Șerif.

— Nu pricep ce vrei să spui. Pesemne că mă iei drept altcineva.

— Greu! Mai e ceva care ți se potrivește de minune. Anume: Hubahr, pe care-l cred eu, a fost trimis la Abu Reqîq ca să-l călăuzească la El Mihbaja. Și ăsta ești tu!

— Nu, nu sunt eu! Cine ți-a spus minciuna asta?

— O să afli mai târziu. Așadar, nu ești cine cred eu?

— Nu.

— Atunci îmi pare rău pentru tine. Îmi placi și te-aș fi scăpat de la moarte, ceea ce s-ar fi putut numai dacă erai Hubahr, despre care vorbeam eu. Șezi jos!

L-am împins la pământ și i-am legat iar picioarele.

— De ce mă legi? Cum vrei să pot umbla? Ori ai de gând să mă cari în brațe?

— Nu. Nu mai ai ce căuta în tabără. Dacă tot nu te pot scăpa, cel puțin să te scutesc de chinuri. O să te spânzur îndată, ca să nu mai suferi ce vor suferi ceilalți.

Vorbeam cu glas potolit și m-am prefăcut că mă uit la copaci, ca să-i aleg spânzurătoarea. Luasem o frânghie cu mine și încercai să-i pun lațul de gât.

De spaimă îi veni la loc glasul și strigă îngrozit:

— Effendi, nu mă omorî... nu mă omori, effendi! O să-ți spun adevărul! Eu sunt omul despre care vorbeai!...

— Așa? Bine. Unde se află Mihbaja? Descrie-mi-o.

Se reculese și începu să mi-o descrie, dar făcu nesocotința să-mi spună că e așezată în ținutul Abu Șoka, în apropiere de Bahr el Asrak.

— Mai bine taci, l-am întrerupt eu. Vrei să mă înșeli, crezând că atacul corăbiei tot va izbuti dacă o luăm în josul Nilului.

— Atunci Crezi că Mihbaja se află la Bahr el Abiad?

— Da. Și fiindcă ai vrut să mă tragi pe sfoară, o să te trag eu acum în spânzurătoare.

M-am aplecat asupra lui cu lațul în mână, prefăcându-mă că vreau să i-l pun de gât.

— Lasă-mă, effendi, lasă-mă! Nu vreau să mor... mi-e dragă viața... O să-ți spun adevărul, crede-mă...

M-am convins că de data asta lașitatea lui biruise și că aveam să aflu într-adevăr ce vroiam să știu. Și ca să-l hotărăsc și mai mult, i-am zis:

— Bine, o să fiu și eu sincer cu tine. Știu că ești cine cred. Am aflat-o de la Abu Reqiq și de la Geri, mulasimul lui.

— De la ei? Adevărat să fie? spuse el, privindu-mă neîncrezător.

— Da. Vezi că știu tot despre tine? De la cine altul puteam să le aflu?

— Allah! Numai ei doi știau... Dar pentru ce ți-au spus și ție, effendi?

— Ce dracu', atât de prost ești că nu înțelegi pentru ce?

— Prost? Nu, prost n-am fost, nici nu sunt. Aha, știu eu de ce ți-au spus! Ca să scape ei. Le-a fost frică de bătaie. Vor să fie liberi și să ispășim noi pentru ei. Nu, nu, asta nu se poate! Vreau și eu să fiu liber, viața mea e tot atât de prețioasă ca a lor. Dacă-mi făgăduiești că mă lași în viața, îți spun unde se află Mihbaja.

— Ți-am făgăduit doar adineauri că o să te cruț și eu mă țin întotdeauna de cuvânt. Sa știi însă un lucru: dacă mă minți iar, ești pierdut. Deocamdată, o să te închid pe corabie, până ce vom trece de Mihbaja, pe urmă ești liber. Dar dacă încerci să mă tragi pe sfoară, nu mai e scăpare pentru tine. Pun să te răstignească de catarg, ca să te ciuruiască pe tine cel dintâi gloanțele dușmane.

— O, Allah, blagoslovește-mă cu îndurarea ta! Să mă răstignească! Vorbești serios, effendi?

— Foarte serios. Ori nu cumva crezi că-mi arde ele glume? Singura voastră speranță e să fiți salvați la El Mihbaja, ceea ce nu se poate întâmpla, decât dacă am cădea în cursa care ni se întinde. Vezi însă că o cunoaștem și ne putem feri de ea. Viața ta atârnă de mine. Alege. Adevărul și viața sau minciuna și moartea.

— Adevărul și viața, effendi. Fii sigur că n-o să te mai înșel.

— De înșelat nu m-ai înșelat nici până acum și nici nu e cum s-o faci, totuși cer dovezi. Dacă mă minți iar, peste două minute o să te bălăbănești de craca aia de colo. Așadar: unde se află Mihbaja?

— O să-ți spun îndată, effendi. Văd eu bine că pe Abu Reqîq nu mă mai pot bizui și scăparea numai de la tine poate să-mi mai vină. Cunoști tu cursul Bahrului el Abiad de aici până la insula Aba?

— Prea puțin.

— Pe dreapta se află Gagumude, iar pe stânga Omm Deuglal, Nasabel, Omm Songur și Omm Saf. Unui vas care alunecă repede pe apă nu-i trebuie mai mult de trei ceasuri să treacă de ele, pe urmă Nilul curge drept, fără să se abată din cale, o bună bucată de drum, spre nord. Cotește apoi deodată spre stânga și înconjoară pe trei părți o insulă împădurită, cu copaci atât de deși, încât pare că nu poate pătrunde picior de om în ea. Sunt însă mai multe poteci înguste și tănuite, care duc la un luminiș, unde s-a ridicat un fel de seribah, în care sunt îngrămădiți acum foarte mulți sclavi. La un vad, de unde se poate vedea departe pe apă, sunt santinelele care pândesc sosirea voastră...

— Așadar, la trei ceasuri de aici, dincolo de Omm Saf! Atunci lași în urmă pe dreapta, djehelul Ain, nu-i așa?

— Da. Cât poți să-l mai vezi, ești încă în siguranță, dar îndată ce l-ai pierdut din ochi, corabia poate fi zărită de santinelă. Mă crezi acum că ți-am spus adevărul?

— Da. De aceea voi fi și eu îngăduitor cu tine. N-o să te închid, mai ales dacă vei răspunde mai departe la întrebările mele, fără să mă minți. Acum n-am timp să ți le pun. Deocamdată te voi lega aici de un copac și voi veni mai târziu să te iau, căci nu vreau să știe tovarășii tăi că te ocrotesc. Știai liniștit, că nu ți se întâmplă nimic.

L-am legat așa fel ca să nu se poată dezlega, dar nici prea strâns, să nu-l doară. Nu voiam să-l mai las la un loc cu foștii lui tovarăși. Când m-am întors în tabără, reissul effendina îmi strigă răstit, ca să-l audă toți:

— Unde te tot plimbi? Mult o să mă mai lași să aștept? Am făcut tot ce mi-ai cerut, acum dezleagă-mă!

— Numai după ce mă voi încredința că soldații respectă scrisul tău și am într-adevăr comanda vasului. Mă duc mai întâi să văd.

— Eu vreau să fiu imediat liber!

— Vrei? Te cred, însă trebuie să știi că de acum încolo nu se ține seamă decât de voința mea, nu de a ta.

— Nu mă scoate din fire, omule! Vezi să nu te căiești când vom fi pe bord!

— Mare nesocotință ai săvârșit. Ți-ai dat gândurile pe față. Hârtia n-a avut alt scop decât să mă amăgească. Îndată ce te-ai fi văzut pe corabie, m-ai fi închis frumușel în cămăruța aia mică și drăguță cu care m-ai amenințat și altă dată.

Scoase o înjurătură de furie, apoi mă întrebă iar:

— Deci n-ai de gând să mă duci pe corabie?

— Nu știu încă, deocamdată mă duc singur. Ce se va întâmpla pe urmă, vei afla. Acum rămâi aici, sub paza lui Ben Nil și a homrilor, care vor avea grijă să te porți cuviincios și respectuos, așa cum se cuvine unui subaltern de-al meu.

— Cum, îndrăznești tu, un creștin, care e un nimic pe lângă mine, să...

Nu-și putu sfârși vorba, căci Ben Nil îl apucă de beregată cu mâna stângă, cu dreapta îi puse vârful cuțitului

în piept și-i zise amenințător:

— Dacă mai deschizi gura ca să-l batjocorești pe stăpânul meu, te ucid ca pe un câine. Are dreptate, el e acum comandantul vasului, cu drept de viață și de moarte asupra echipajului, și tu ești sub ordinele lui. Ar fi trebuit să-ți dai seama, înainte de-al jigni cu trufia și disprețul tău, că e de o mie de ori mai deștept decât tine și a dat într-un singur sfert de ceas dovadă de mai multă înțelepciune decât tu în toată viața ta.

Nu credeam că o astfel de insultă l-ar intimida pe reiss, totuși așa se întâmplă. Se întoarse pe o parte, ca să nu mai vadă nimic, și tăcu. I-am dat lui Ben Nil instrucțiuni pentru timpul cât lipseam din tabără și m-am îndepărtat. M-am dus mai întâi la Hubahr și l-am dezlegat, apoi am coborât amândoi la mal, ne-am suit în luntre și am vâslit spre corabie. Am poruncit să fie ridicat Hubahr pe punte și să i se lege picioarele, apoi am sărit și eu după el.

Aflaseră toți că luasem comanda valsului și am fost întâmpinat cu strigăte de bucurie, în cea mai mare parte pornite din inimă. Cum nu aveam timp de pierdut, le-am spus pe scurt ce aveam de gând. Soldații trebuiau să-mi jure toți supunere, pe ceilalți i-am scutit, căci eram sigur de devotamentul lor.

Ridicărăm ancora și „Vulturul” alunecă pe unde. Ne-am oprit abia când am ajuns atât de aproape de mal, ca să pot comunica lesne cu uscatul. Deși credeam că mă pot bizui pe soldați, totuși nu l-am lăsat pe nici unul să coboare de pe corabie, ca să nu dea deocamdată ochii cu reissul effendina. Am tras un glonț, semnalul convenit cu Ben Nil că poate începe încărcarea plutei. Mai întâi coborâră râpa el homrii, ca să facă o punte de trecere, pe urmă îi aduseră pe negustorii prizonieri, ca să-i băgăm în cala vasului, apoi veni rândul cămilelor și, pe urmă, am pus să se scoată barca noastră din ascunzătoare, ca s-o încărcăm cu merinde. Patru soldați voinici, buni vâslași, luară loc în ea.

Acum trebuia să mă duc să-l iau pe reissul effendina din tabără, unde îl lăsasem în paza lui Ben Nil.

— Bine că veniși, effendi, îmi zise el. Reissul effendina ăsta nu se astâmpără defel. De nu știu câte ori până acum era să-i înfig cuțitul în piept, ca să-l potolesc.

— Nu mi-e mie frică de asta, râse reissul batjocoritor. Știu bine că prea îi e frică creștinului de Dumnezeuul lui ca să cuteze să facă o astfel de faptă. Vreau neapărat să știu ce aveți de gând cu mine. Pe negustori i-ați luat de aici. Homrii au plecat și ei. Dacă nu mă dezlegați imediat, pun să vă împuște cum ajung pe bord. Eu, sunt vestitul reiss effendina, de care tremură o lume, și ceea ce a-ți făcut voi cu mine se pedepsește cu moartea. Nu există îndurare pentru fapta voastră.

— Ia nu te tot lăuda atât! i-am tăiat-o eu. Vrei să știi ce o să se întâmple cu tine? Bine, o să-ți spun chiar acum. Cred că-ți sunt egal în toate privințele și ce se cuvine unuia se cuvine și celuilalt. De aceea mă voi purta cu tine întocmai după, cum le-ai purtat tu cu mine. Ai fost comandantul „Vulturului” și, în calitate asta, ai avut neomenia să mă trimiți cu patru oameni de-ai tăi la Matenieh, unde sperai să mă prăpădesc, ca să scapi de mine. S-a întâmplat însă altfel și, în loc să mă lauzi pentru izbânda mea, mă pizmuiești și mai mult. Acum sunt eu comandantul vasului și te trimit cu alți patru soldați și aceeași barcă la insula Talak chadra, unde te așteaptă același lucru care mă aștepta pe mine la Matenieh. Dacă ești într-adevăr om destoinic — după cum te crezi — vei izbuti și tu, cum am izbutit și eu și voi fi cel dintâi care să-ți recunosc meritul și să-ți aduc laudele cuvenite.

Efectul pe care-l făcură vorbele mele nu se poate închipui. Mă privi mai întâi buimac, ca și când ar fi vrut să-și dea seama că e treaz sau visează, pe urmă îmi aruncă o căutătură de parcă ar fi vrut să mă bage în pământ, după care izbucni în niște înjurături cumplite. L-am lăsat să răsufle nițel și, când vru să înceapă iar, l-am oprit zicându-i:

— Înjurăturile și ocările tale nu folosesc la nimic, dimpotrivă, mă îndârjesc și mai mult. Chiar dacă aş fi vrut să iau în seamă prietenia noastră de odinioară, acum nu se mai poate, cu atât mai mult cu cât insulti legea în care m-am născut. Spui că m-ai luat sub protecția ta și e tocmai dimpotrivă. N-am avut niciodată nevoie de ea, ci tu te-ai folosit mereu de ajutorul meu. Chiar să fi fost „câinele de creștin” — după cum zici — „omul fără căpătâi și un derbedeu”, cum îți place să mă numești — cu atât mai mult sunt de admirat că a fost pentru mine un fleac să-l birui pe vestitul reiss effendina și să descopăr vicleșugul lui murdar.

Vru să izbucnească iar, dar nu i-am dat răgaz.

— Taci, i-am zis cu mânie, dacă nu vrei să-ți astup gura cu un căluș. Ceea ce vreau să-ți mai spun e spre binele tău. Eu plec cu corabia. Tu vei găsi în barcă tot ce-ți trebuie. Te sfătuiesc, însă, să te ții cât mai ascuns, căci se află de aici până la djesireh Talak chadra oameni care umblă să te prindă și să te omoare. „Vulturul” ți-o va lua cu mult înainte, iar eu mă voi strădui, pe cât îmi va fi cu putință, să înlătur din calea ta primejdiile care te pasc în lungul drumului. Fii, mai ales, cu mare băgare de seamă când vei străbate ținutul dintre Omm Saf și Abu Seir. Așa! Acum am isprăvit, poți să fii sigur că vei găsi corabia la malul insulei Talak chadra. Ce vei face pe urmă cu mine, treaba ta!

— O să te zdrobesc în picioare... o să te omor, câine! urlă el.

— Încearcă! Au mai vrut și alții s-o facă și au pățit-o. Rămâi sănătos! Să-ți dea Allah o călătorie plăcută și minte ca să recunoști ce e spre binele tău.

Începu să răcnească și să urle ca scos din minți, smucindu-și legăturile, de credeai că o să și le rupă într-adevăr. Nu m-am sinchisit însă de el, ci i-am spus lui Ben Nil să vină cu mine jos, la mal, până unde nu străbătea glasul reissului. Aici le-am dat celor patru soldați următoarea poruncă:

— După ce va porni corabia, mai așteptați ca la o jumătate de ceas, pe urmă să urce unul din voi râpa și să-l dezlege pe reissul effendina. El vă va spune ce-am hotărât.

Ne-am dus apoi la corabie și am dat ordin să se ridice ancora. Locotenentul veni la mine și mă întrebă cu teamă:

— Plecăm fără reissul effendina, effendi? Ce o să se întâmple cu el? Și ce o să spunem când vom fi trași la răspundere pentru...

— Liniștește-te, totul e în regulă. Deoarece mi-a predat mie comanda, trebuie să ascultați de mine și nu sunteți datori să dați socoteală nimănui. Puteți dovedi oricui prin documentul acesta — pe care ți-l dau acum — că așa a hotărât însuși reissul effendina. Cât despre soarta lui, fiți liniștiți, am avut eu grijă să nu i se întâmple nimic. Are motivele sale ca să nu plece odată cu noi; va veni însă mai târziu. Deocamdată trebuie să se ferească, fiindcă dușmanii îl pândesc ca să-l omoare.

— Hm! spuse el, clătinând din cap. Simt eu că-mi vorbești diplomaticeste. Nu că minți, totuși trebuie să fie altminteri de cum spui. Dacă n-ai fi omul pe care știu că ne putem bizui, m-aș împotrivi, așa că te rog însă dă-mi cuvântul tău de onoare că nu i se va întâmpla nimic reissului și puterea pe care ți-a încredințata nu va fi spre paguba noastră. Atât îmi ajunge.

— Îți dau cuvântul meu și adaug că nu numai că nu va fi spre pagubă, ci spre folosul vostru.

— Ajunge, effendi. Nu vreau să pătrund în secretele tale, fiindcă sunt de părere că e mai bine să nu le cunosc. Vezi că pot fi și eu diplomat...

Se liniști; eu de asemenea, căci era singurul care putea să se împotrivească poruncilor mele.

Ieșirăm curând din brațul Nilului și fluviul se întindea iarăși înaintea noastră. „Vulturul” alerga ca o săgeată. De când lăsasem în urmă ostrovul îmi simțeam inima mai ușoară; de-abia acum mă socoteam cu adevărat biruitor. Fusesse o mare îndrăzneală din partea mea ceea ce

cutezasem; poate că mă aștepta una și mai mare, nu mă temeam însă de ea, cu atât mai mult cu cât nu era acum timp să mă las pradă grijilor pentru viitor; prezentul mă preocupa.

Trebuia să văd dacă prizonierii erau puși la loc sigur și unde să-i îngrămădesc pe toți homrii. Mai erau și cămilele, care ne dădeau de lucru. Fel de fel de întrebări la care trebuia să răspund, ordine și iar ordine, așa că trecu o bună bucată de vreme până să fie totul pus la punct și să mă pot odihni și eu puțin în cabina comandantului.

Ben Nil stătea sus, pe covertă, și-l hârțuiau toți din toate părțile să le povestească ce s-a întâmplat. Îl oprisem să pomenească despre înfrângerea reissului effendina și, cum nici locotenentului și timonierilor nu le dădea mâna să spună ce știau, nu află nici unul dintre soldați că temutul lor comandant fusese legat burduf și silit să rămână în urmă.

Cât despre Hubahr, spionul, mă ținusem de cuvânt, nu-l închisesem cu ceilalți prizonieri la un loc. Când aceștia au fost aduși pe corabie, stătuse ascuns, ca să nu-l vadă ei, și acum se putea plimba liber pe punte. Numai când trăgeam, seara, la mal, puneam să-l lege iar, ca să nu fugă peste noapte. De altminteri, nu l-ar fi putut supraveghea nimeni atunci, căci oamenii erau ocupați să aducă nutreț pentru cămile, de pe mal.

Drumul până la Omm Saf îl făcurăm fără să se petreacă nimic deosebit. Curând după vremea prânzului, trecurăm prin dreptul ei, dar ne ațineam într-adins pe partea cealaltă a fluviului, căci nu vroiam să se știe că vasul nostru e „Vulturul”. Strânsesem toate pânzele, și ne lăsam duși numai de curentul apei. De aceea ne-au trebuit trei ceasuri încheiate până să ajungem la cel din urmă cot, de la care nu ne mai despărțea decât un ceas de drum până la Mihbaja. Am poruncit să se îndrepte vasul spre o limba de pământ și am ancorat la un loc mai ferit. Catargele și partea dinspre mal a corăbiei, fură acoperite toate cu

verdeată, ca să nu se poată desluși dintre copacii și tufele de pe mal.

Nimeni, nici chiar Hubahr nu știa pentru ce mă oprisem acolo. Răspândisem numai zvonul că expediția ne va aduce o pradă bogată, ceea ce-i înveselise pe toți. Ceva hotărât nu-i spusese nici măcar locotenentului.

Când văzu pregătirile pe care le făceam, bănuî numaidecât că e în legătură cu ceea ce pusesem la cale și mă întrebă dacă e într-adevăr așa. I-am spus și lui tot ce știam de la Hubahr. Deveni atât de agitat, încât abia l-am putut potoli să nu afle întreg vasul despre ce e vorba. Mă rugă să-i împărtășesc și lui planul. Nu făcusem însă încă un plan hotărât, căci nu mă încredeam îndeajuns în cele ce-mi spusese Hubahr. Vroiam să-l iau pe acesta prin surprindere, ca să mă încredințez dacă e adevărat sau nu ce aflasem de la el.

L-am trimis pe locotenent să-l aducă la mine în cabină. Ca întotdeauna când ancoram, pusesem și de astă dată să-l lege. Dar în loc ca locotenentul să se întoarcă, am auzit curând după plecarea lui gălăgie pe punte, urmată de o detunătură de armă. Am alergat într-acolo și i-am văzut pe toți aplecați peste parapet și privind spre apă, în vreme ce Ben Nil venea spre mine cu pușca ridicată strigând:

— Bine fac eu că nu mă despart niciodată de arma asta a mea. Să n-o fi avut acum la mine, îmi scăpa.

— Cine?

— Ticălosul ăla de Hubahr. Abia apucase locotenentul să-l dezlege, că l-am văzut făcându-și loc cu coatele printre soldați, ca să sară peste parapet pe mal. De sărit a sărit el nu-i vorbă, dar nu pe uscat, ei în iad, fiindcă nici n-a apucat să pună bine piciorul pe pământ, că l-a și nimerit glonțul meu, taman în cap.

Era într-adevăr după cum spunea Ben Nil. Când m-am uitat peste parapet, l-am văzut pe Hubahr cu capul găurit de glonț, zăcând fără suflare pe mal. Numai picioarele îi rămăseseră în apă. Vrusese să le dea de veste celor de pe

Mihbaja ce-i aștepta. Nu mai puteam afla acum, firește, nimic de la el, eram totuși mulțumit că nu-l iscodisem mai înainte; mi-ar fi întins poate o cursă, pe când acum trebuia să mă bizui numai pe mine — și singur nu mă puteam trage pe sfoară.

Locotenentului îi venea să se bată singur de necaz, dar l-am rugat să se astâmpere, căci cu asta n-ar fi înviat mortul.

— Vezi că am fi aflat de la el totul despre Mihbaja... se tânguia el. Așa nu știm altceva nimic, decât că se află la un ceas de drum de-aici și poate că nici asta n-o fi adevărat. Te pomenești că ticălosul vroia numai să te amăgească.

— Nu, spunea adevărul, de asta sunt sigur.

— Bine-ar fi să fie așa. Ce zici, effendi, n-am putea să-i silim pe ceilalți prizonieri să ne spună ce știu?

— Nu știu poate nici cât mine, și e de prisos să ne mai pierdem timpul degeaba.

— Dar cum putem ataca Mihbaja, dacă nu știm nimic despre ea și e și atât de bine păzită?

— Știu eu pe cineva care, deși n-o cunoaște încă, o s-o cunoască în curând.

— Cine e acela?

— Eu.

— Allah! Nu cumva vrei să te duci singur acolo, ca să iscodești?

— Ba da.

— Lasă-te păgubaș, effendi, ascultă-mă pe mine. Ar însemna să te duci la o moarte sigură.

— Am trecut eu prin primejdii și mai mari.

— Nu cred. Nu se poate să nu te simți când te vei apropia pe furiș de ea.

— Cine îți spune că vreau să mă apropii pe furiș?

— Ce face? Așa, fățiș?!

— Da. Pe furiș nu m-aș putea strecura decât prin întuneric și cum vrei să nimeresc potecile cele ascunse prin pădure, când nu cunosc dinainte locurile?

— Să te apere Allah de diavol și de toți nepoții și strănepoții lui! Au să te recunoască și au să te împuște pe loc.

— Nimic nu mă face să bănuiesc că e cineva pe-acolo care mă cunoaște. Doar vreunul dintre oamenii lui Abd Asl, dar aceia au fost duși atunci toți la Khartoum, ca să-și ia pedeapsa. Și apoi, m-am schimbat foarte mult în timpul din urmă. Am slăbit ca un schelet, din pricina arșitei, și m-am înnegrit ca un arap. Să-mi mai pun și un plasture pe obraz și nici dracu' nu m-ar mai recunoaște!

— O fi, nu zic ba, totuși ce vrei să faci tu e din cale-afară de primejdios și nu te-aș sfătui defel. Ce se alege de noi dacă ți se întâmplă o nenorocire? Ascultă, rogu-te, ce spun și timonierii, și Ben Nil. Fă-mi hatârul. Să ne sfătuim cu toții...

— Bine hai să te ascult; să știi însă că nu e vreme de pierdut, căci vreau să fiu la Mihbaja înainte de a se însera.

Se ținu sfat și toți fură de părere că era o mare nesocotință ceea ce vroiam eu să fac. Mai ales Ben Nil se ruga de mine ca de Dumnezeu să nu mă duc. Când văzu, însă, că stăruințele tuturor erau zadarnice, „Fiul Nilului” vru cu orice chip să meargă și el cu mine. Nu puteam să-l iau, căci primejdia ar fi fost atunci și mai mare.

Încuviințasem consfătuirea numai „pro forma” și, cum țineam dârz la hotărârea mea, n-avură încotro, trebuiră să se supună în cele din urmă.

Pregătirile pentru ceea ce voiam să întreprind au fost ușoare. Mi-am pus un plasture, într-adins murdar, ca să pară că-l port de multă vreme, de-a curmezișul, pe obrazul stâng, și am cerut îndărăt pulberea de aur pe care i-o dădusem lui Ben Nil și celor patru soldați. Într-unul din săculețe am dat peste inelul cu pecetea lui Abu Reqîq; îmi prindea foarte bine și l-am pus îndată pe deget. Armele le-am lăsat pe corabie și n-am luat cu mine decât un cuțit și o flintă arabă. La planul meu contribuia și ordinul pe care l-am dat să se aducă pe punte cadavrul lui Hubahr, să-l

spânzure de un catarg și să se lege seara prizonierii lângă el, ca să fie, mai ales Abu Reqi, bine văzuți de pe mal. Locotenentul fu de părere că era o mare neprevădere din partea mea, dar Ben Nil zise:

— Să faci întocmai cum îți poruncește effendi! Știe el ce știe și chibzuiește bine lucrurile. De multe ori ți se pare anapoda ce vrea, dar atunci șiretlicul e mai al dracului.

Am mai dat și alte ordine, pentru cazul că nu m-aș întoarce până la miezul nopții, apoi am coborât pe mal.

Am luat-o prin pădure, ținând drumul paralel cu fluviul. Nu mă amăgeam defel asupra primejdiilor care mă așteptau, exista însă în mine o voce lăuntrică, pe care mă bizui întotdeauna și care nu m-a înșelat niciodată. Atunci, mai ales, mă simțeam foarte vesel și eram sigur că aveam să ies din afacerea aceea cu fața curată — așa pârlită cum era.

Malul era nu prea înalt și pădurea prea puțin întinsă, încât am străbătut-o repede. Mi-am întipărit bine în minte locurile pe unde treceam, ca să le recunosc la înapoiere. Apoi am luat-o la picior, cât îmi îngăduia terenul, spre Mihbaja. Fâșia de pădure făcea acolo un cot ascuțit, după care eram sigur că trebuie să se afle limba de pământ unde își tăinuiau negustorii de sclavi „marfa”. Am văzut înaintea mea un desiș de tufe și dincolo de ele... un călăreț.

Era într-adevăr un om calare, dar nu pe cămilă, ci pe cal, ceea ce e, prin părțile acelea, ceva foarte rar.

Mi-am văzut liniștit de drum; când dădu cu ochii de mine, își opri calul, și mă așteptă. Trebuie să mărturisesc că împrejurările, mă sileau să mă slujesc de o minciună și rog cititorii să mă ierte, dar ar fi fost o nebunie să spun adevărul. Sunt din acei oameni care fac o deosebire între a minți și a nu spune adevărul, tot așa ca între un șiretlic și un vicleșug.

Când m-am mai apropiat, am băgat de seamă, spre marea mea mirare, că o plasă care slujește ca apărătoare de țăntări, acoperea calul cu totul.

Călărețul era un om între două vârste — nici tânăr, nici bătrân —, avea o atitudine trufașă și poruncitoare și mă măsură cu o privire atât de bănuitoare, că pe altul l-ar fi băgat în sperieți. Când m-am aflat în fața lui, am încrucișat mâinile pe piept și am vrut să-l salut. Mi-o luă însă înainte, căci puse numai o mână pe piept și zise:

— *Es selahm' aleikum.*

Era deci un adept al regulilor stricte, care cer călărețului să salute întâi pe drumețul întâlnit în cale.

I-am răspuns în dialectul său:

— *Aleikumu's selahmu wa rahmatu — Uahi wa barakatuh* — reverse-se pacea peste voi, îndurarea lui Dumnezeu și binecuvântarea sa.

Mă privi și mai întunecat, duse mâna la patul pistolului pe care-l purta în brâu, și întreabă scurt:

— Ești străin?

— Da.

— Ai mai fost prin locurile astea?

— Nu.

— La ce-ai venit?

— Nu pot s-o spun decât aceuia care poruncește aici.

— Cine e acela?

— Nu știu.

Întrebările și răspunsurile erau repezi ca fulgerele. Mă uitai fără teamă în ochii lui, care se întunecau tot mai mult și mă priveau, din ce în ce mai amenințător.

— Știi tu unde te afli? mă cercetă mai departe.

— Probabil în apropierea Mihbajei.

— Allah! Ești străin și totuși cunoști numele ăsta? De la cine, și pe ce cale l-ai aflat?

— Nici asta nu pot s-o spun decât stăpânului.

— Bine, vino!

Sună mai degrabă a amenințare decât ca o invitație. Trecu cu calul printre tufele care se închiseră în urma noastră, pe urmă se opri și-mi zise iar:

— Dacă vrei într-adevăr să te duci la stăpânul Mihbajei, ia-o înainte. Vai și-amar de tine dacă ești o iscoadă.

Scoase pistolul de la brâu, și trase cocoșul. Eu mergeam înainte, el în urma mea. Nu-mi era defel plăcut să știu că numai cu o singură apăsare pe trăgaci mă putea trimite pe lumea cealaltă.

Străbăturăm o potecă șerpuită și ajunserăm la un gard înalt de măracini. La un strigăt al său, se deschise o poartă și intrarăm într-un luminiș întins. Paznicul închise poarta la loc.

În luminiș se aflau o mulțime de colibe, mai mici și mai mari, printre care forfoteau indivizi al căror chip te înflora. Pe urmă am văzut un fel de șoproane lungi și scunde, la ușa cărora stăteau aruncate grămezi mari de lanțuri și juguri. Aha, asta era închisoarea pentru „reqiq”, despre care vorbise Hubahr. Mă găseam în mijlocul unei seribah, iar locuitorii acestuia se înghesuiau să mă vadă mai bine. Spre mulțumirea mea, nu era nici o mutră cunoscută printre ei. Se așezară pe două rânduri până la una din colibele mai arătoase, care părea să fie a „șefului”. Călărețul descălecă, zise numai „el gallad”^[108] și intră în colibă. Am fost împins după el.

Coliba era din crengi și lut. Din tavan atârnav ouă de struț, simbolul rodniciei și al nesfârșitului. O firidă arăta locul de rugăciune. Pe pereți, bice cu sfârcul înnodat și câteva iatagane cu tăișul mâncat de rugină, din pricina sângelui neșters. O bancă pentru legat cei care trebuiau bătuiți la tălpi și un butuc de retezat capul alcătuiau un tablou înfiorător. Era locuința unui foarte cucernic și foarte crud musulman.

Individul se așeză pe covoraș și începu să resfire niște mătânii, în vreme ce buzele lui murmurau o rugăciune. Se întrerupse însă când intră un negru uriaș, care luă din cui un iatagan și se postă fără să spună un cuvânt alături de mine. Acesta era drăguțul de „el gallad” — sau gealat, cum

le zic, arabii călăilor — care își cunoștea peșemne bine meseria, fiindcă nu o făcea de ieri, de alaltăieri...

— Acum viața ta atârnă numai de un fir de păr, începă individul. Iataganul îți poate reteza capul fără să știi când și cum. Auzit-ai tu vreodată de Iumruk el Murabit ^[109]?

— Nu, am răspuns eu.

Abia am scos cuvântul din gură și călăul ridică iataganul gata să dea. Celălalt îi făcu însă un semn cu mâna, apoi urmă:

— Tuturor care au venit aici și nu cunoșteau numele ăsta, li s-a tăiat capul. Cu tine sunt însă îngăduitor, fiindcă ai o privire de copil nevinovat, Iumruk el Murabit sunt eu și stăpânesc El Mihbaja. Întâia întrebare nu ți-a adus moartea, deși ți-a lipsit răspunsul, a doua însă nu te mai poate scăpa. De la cine știai unde se află Mihbaja?

Așa deci: o privire de copil nevinovat! Și eu care nu-l slăbeam din ochi pe călău. Dacă ar fi repezit într-adevăr iataganul, în clipa următoare ar fi fost el, nu eu, un cadavru și „musiu” Iumruk asemenea. Eram hotărât la orice. Nu mă lăsam eu omorât cu una cu două, cum credeau mieluseii de acolo.

Am dat chipului meu o expresie și măi nevinovată și am răspuns fără să mă tulbur:

— De la Hubahr, cel mai devotat învățăcel al murabitului din Aba...

— Allah! strigă Iumruk cu bucurie. L-ai văzut pe Hubahr. Unde și la cine se află acum?

— La Abu Reqîq, care îți trimite prin mine inelul acesta.

Am scos inelul din deget și l-am pus în palma întinsă a individului. Abia își aruncă ochii pe el și zise în grabă:

— Chatimul ^[110] lui Abu Reqîq! Ca să-l încredințeze el cuiva, trebuie să țină mult la omul cui i l-a dat și vestea e de mare însemnătate pentru noi. Vino încoace și așază-te la dreapta mea. Spune acum ce ai de spus, eu te ascult.

Îmi venea să chiui de bucurie. Îmi ajunsesem scopul și izbânda era a mea dacă, bineînțeles, nu se ivea ceva neașteptat:

După ce m-am ploconit adânc, de trei ori, m-am așezat, dar nu la dreapta, ci la stânga lui, în semn de respect, ceea ce păru că-l măgulește foarte mult, apoi am început:

— Vestea pe care ți-o aduc e și bună, și rea. Bună, fiindcă numai să vrei, peste câteva ceasuri reissul effendina și Kara Ben Nemsi vor fi în mâinile tale. Rea...

N-am apucat să urmez căci „Pumnul sfântului” sări drept în picioare, bătu din palme și strigă cu bucurie:

— În sfârșit, în sfârșit, în sfârșit. *Hamdulillah!* Vin, vin! Se aruncă de-a dreptul în pumnul de neîndurat al „Sfântului”, care îi va zdrobi fără milă. Unde sunt? Spune repede unde sunt!

— La cotul cel mai apropiat de aici al Nilului.

— Atât de aproape! Pentru ce nu s-au dus mai departe și au ancorat acolo?

— Fiindcă vor să atace Mihbaja.

Bucuria îi pieri numaidecât și întrebă înspăimântat:

— Să ne atace? Păi habar n-au de Mihbaja.

— Aici te înșeli. L-au bătut atât pe bietul Abu Reqîq, până ce a mărturisit tot. I-au sfâșiat, săracul, carnea de pe tălpi, și...

— Așadar, mă întrerupse el, se află în puterea lor?

— Da, cu toți oamenii lui, ba și, cu cei care au venit de la Omm Karn.

Scoase un geamăt de durere, căzu iar pe covor și mă zori să-i povestesc mai departe.

— Numele meu e Ben Sobata, am continuat. Locuiesc în Guradi, dincolo de munții Katuli, și-l cunosc pe Abu Reqîq mai de mult, fiindcă fac și eu negoț de sclavi, ca și el. Numai că îmi aduc marfa prin pustiul Bajuda, până în ținutul berber. Drumul ăsta a ajuns acum atât de primejdios, că m-am gândit să-l schimb și s-o iau pe unde

umblă Abu Reqîq. Încercarea a izbutit, după cum îți pot dovedi îndată.

Am scos de la brâu punga cu pulbere de aur, am deschis-o și i-am pus-o dinainte. O cântări în mână și exclamă:

— *Mashallah*, mare încredere ai în mine! Ce-ai face dacă nu ți-aș mai da-o îndărăt?

— Ține-o, dinspre partea mea.

Știam bine că-mi va ajunge iar în mană, cu el dimpreună. Apoi am adăugat:

— Știu eu bine că n-o să te bucuri tu la avutul unui drept-credincios care se bizuie pe cinstea ta. Dar ascultă mai departe. Mi-am vândut sclavii la Omm Ebeil și mă întorceam cu plata la Kaka. De aici vroiam să mă duc la insula Aba — căci aflasem despre „Sfântul” care propovăduiește acolo învățăturile adevărate ale profetului — ca să sărut urma pașilor săi.

— Foarte frumos din partea ta. Eu sunt „Pumnul sfântului” și o să pun o vorbă bună pentru tine. Pe urmă?

— La Kaka nu era nici o corabie și mi s-a spus că nici nu o să treacă vreuna în curând. Atunci a sosit reissul effendina cu a lui. L-am rugat să mă ia și pe mine cu el și s-a învoit.

— *Allah akbar!* Ce curaj pe tine! Te asemeni cu o turturea care cutează să caute adăpost sub aripa unui vultur. Oameni ca tine mai rar și simt că o să mă împrietenesc cu tine. Și ai plecat într-adevăr cu el?

— Da, căci îi plăcusem de la întâia privire. Stătea adesea de vorbă cu mine. Dar a fost voia lui Allah ca în drum spre Kuek să-i cadă în mână Abu Reqîq, cu șaizeci de sclavi. Eu ce putere aveam! Îți închipui și tu spaima mea. Abu Reqîq a fost atât de înțelept, că s-a făcut că nu mă cunoaște când m-a văzut. L-a fulgerat numaidecât gândul că eu l-aș putea scăpa. Nu știu de unde până unde a aflat reissul effendina despre El Mihbaja, scurt, vroia acum să-l silească pe Abu Reqîq să-i spună tot ce știe. Bietul om s-a zbătut cât a putut, dar când l-au zdrobit în bățai, n-a mai avut încotro.

Le-a spus că seribahul se află aici; mai mult nu știa nici el, fiindcă atât îi spusese Hubahr și lui. Atunci l-au luat pe ăsta la cercetări. Hubahr însă și-a pus pecetea tăcerii pe buze și n-a vrut să mărturisească nimic. Dacă au văzut așa, l-au împușcat.

— L-au împușcat pe Hubahr? O! Allah! Adevărat?

— Da. L-au împușcat și pe urmă l-au spânzurat.

— Când și unde?

— Acum câteva ceasuri, când a ancorat corabia.

— Săracu'! Un om atât de cucernic și bun. Lua-i-ar dracul pe ucigași să-i ia! Parcă ziceai că i-aș putea avea lesne în mână?

— Da, dacă ai vrea să asculți sfatul meu. Mult s-ar mai bucura sufletul meu să izbutim.

— Spune și te ascult. Dar cum de ai putut să pleci de pe corabie și să vii înapoi?

— Să vezi. Kara Ben Nemsî are o încredere oarbă în mine. Nu aflaseră altceva nimic decât că Mihbaja se găsește cam pe aici, când Hubahr a luat taina cu el pe lumea cealaltă. Ca să vă prindă, trebuiau să caute anume locul unde e Mihbaja. Le-am spus atunci minciuna — să mi-o ierte Allah — că am mai fost prin părțile astea pe când

eram djelabi^[111]. I-a blestemat pesemne Allah cu orbirea, că m-au însărcinat pe mine să găsesc Mihbaja. Am primit cu bucurie și m-am furișat până la Abu Reqîq, ca să-i spun. N-am putut vorbi cu el decât vreo câteva cuvinte, dar a avut timp să-mi dea pecetea și să te roage pe Mohammed și toți sfinții califi să faci tot ce ți-o sta în putință să-i scapi chiar la noapte, fiindcă mâine ar fi prea târziu.

— De ce prea târziu?

— Pentru că mâine Mihbaja o să fie luată cu asalt.

— N-au să izbutească, fiindcă nu te mai întorci să le spui unde se află.

— Bine-ar fi să fie așa. Dar vezi că dacă nu mă întorc, reissul effendina o să creadă că am căzut în mâinile tale și

pune după miezul nopții pe soldați să-i omoare pe toți prizonierii.

— Auzi! Câinele și feciorul de câine din neamul câinesc! Atunci se înțelege că trebuie să te întorci, fie numai de hatârul lui Abu Reqîq, care o să se bucure când o afla că te-ai întâlnit cu mine. Aurul însă să-l lași aici, ca să nu ți-l ia tâlharii ăia ai reissului effendina. O să ți-l păstrez eu până ce i-om avea pe toți în mână.

— Chiar te rog să-mi faci binele ăsta. E mai sigur la tine decât în buzunarul meu.

— Văd că ești tot atât de înțelept pe cât ești de viteaz. Zici că vor să-i ucidă pe prizonieri până la ziuă. Trebuie atunci să-i scăpăm chiar în noaptea asta. Nu ajunge însă să-mi descrii corabia și unde e ancorată, se cere s-o văd cu ochii mei. Ai putea-o nimeri pe întuneric? O să se însereze în curând și rugăciunea amurgului se apropie.

— O s-o nimeresc, fii pe pace.

— Dacă-i așa, să plecăm îndată după rugăciune, ca să văd eu cum stau lucrurile. Pe urmă ne întoarcem aici să luăm atâția războinici de câți avem trebuință.

— Cum, să merg și eu cu tine?

— Firește! Zici ca prizonierii vor fi uciși în zori dacă nu te înapoiezi pe corabie, deci ai destulă vreme, până atunci.

Hotărârea lui îmi cam încurca socotelile, dar am tăcut, ca să nu trezesc bănuieli. Nădărduiam însă că voi găsi eu un mijloc s-o șterg la vreme.

Mă întrebă de ce am plasturele pe obraz și i-am spus că din pricina unei tăieturi pe care o căpătasem la o vânătoare de sclavi, ceea ce mări și mai mult simpatia pe care mi-o câștigasem din partea „Pumnului sfântului”.

Se înserase și venise timpul rugăciunii. Aceasta se făcea după regulile sectei el gureși, pe care eu nu le cunoșteam; am fost deci scutit s-o spun cu glas tare după ceilalți, o favoare care mi se făcea numai mie, dar care nu era admisă și altuia din seribah. Iată însă că era o persoană pe care nu

m-aș fi așteptat pentru nimic s-o întâlnesc aici și care nu respecta aceste reguli.

Curând după rugăciune veni unul dintre paznici și-i spuse lui Iumruk:

— Stăpâne, încăpățânatul ăla afurisit ce ne-a fost trimis alaltăieri de „Sfânt” n-a vrut nici acum să facă rugăciunea după terika noastră. Ce pedeapsă poruncești să-i dăm?

— Adu-l încoace. O să-l bag în pământ!

La lumina celor două lămpi de ulei care ardeau în colibă am putut desluși chipul individului care fu împins acum înăuntru. Pletele lui lungi atârnav în șuvițe încâlcite pe fața-i uscată, și suptă de foame. Ochii i se adânciseră în fundul capului. Era acoperit cu niște zdrențe care abia îi ascundeau goliciunea, iar trupul i se încovoiasse ca al unui bătrân. Nimic nu mai rămăsese din omul mândru și falnic pe care-l cunoscusem odinioară. și totuși l-am recunoscut. Era Ssali Ben Aqil, propovăduitorul kurd care-l căuta pe mahdiu, noul Mesia.

Stăteam cu fața cam întoarsă și plasturele și pielea mea arsă de soare mă schimbau îndeajuns ca să nu fiu recunoscut.

Oare cum ajunsese el, în căutarea mahdiului, tocmai aici? Omul acela mândru stătea acum încovoiat și umilit, în fața „Pumnului sfântului” și trebuia să rabde cuvintele batjocoritoare pe care i le spunea:

— Câine, fecior de câine și neam de cățea, iar te-ai răzvrătit, după câte aud! Nu ți-a ros încă destul foamea măruntaiele? O să te las să rabzi de sete până ce s-o împlini voia murabitului și o să recunoști dogmele lui. L-ai jignit cu învățăturile tale și l-ai supărat cu îndoielile care i le-ai spus în față. De aceea ai și atras mânia asupra-ți și n-o să se îndure de tine până ce nu te vei converti la sfânta lui terika ^[112]. Dacă însă o recunoști, are să te ridice la mare rang, căci Allah ți-a dat darul vorbirii, care pătrunde adânc

în sufletul noroadelor. El e mahdiul pe care-l cauți de atâta vreme.

— Nu-l mai caut; acum caut iubirea... răspunse el cu glas adânc și stins.

— Iubirea! Cu nebunia asta a ta l-ai scos din fire pe „Sfânt”. I-ai împuiat urechile povestindu-i mereu despre viermele ăla străin de la care te-ai molipsit. Acu’ îl cunoaștem și noi. Diavolul l-a împins încoace, ca să-l atragă pe calea pierzaniei.

— Chodeh, o, Doamne, strigă Ssali, îndreptându-și cu o smucitură trupul. Kara Ben Nemsi se află la Bahr el Abiad?

— Da. Peste câteva ceasuri va fi zdrobit de „Pumnul sfântului” și nu se va alege nici praful de el.

Chipul supt al prizonierului se luminează deodată, ridică mâna ca o amenințare și zise cu glas schimbat:

— Nu există pumn care să-l zdrobească, iar al său va nimici toți dușmanii care îi stau în cale! Îl știu eu; Iubirea Domnului îl însoțește pretutindeni și nici o ură omenească nu-l poate ajunge...

— Taci, nenorocitul. Cauți să aperi pe ghiaurul acela blestemat, dușmanul tuturor drept-credincioșilor adevărați. Gândește-te că vei fi vândut ca sclav, dacă nu-ți deschizi inima la învățăturile cele adevărate. Adeptul ăsta al Răstignitului e dușmanul de moarte al murabitului, trebuie expediat în iad. Vrei să pieri odată cu el?

— Mai bine cu el în iad, decât cu murabitul în rai. Credința lui te duce din iad în cer, pe când învățăturile voastre pline de ură fac din rai un iad. Privește-mă! Oare ura cu care m-ați adus în halul ăsta e adevărata cale la făgăduințele de fericire ale profetului? Ghearele urii, pe care mi le-ați înfipt în suflet și în trup, sunt oare brațele moi ale huriilor care întâmpină „dincolo” pe musulman? Pomenindu-l pe creștin s-au năruit și mai mult nădejdiile voastre că mă veți atrage de partea voastră. Îl numești „câine, vierme, ghiaur”; el însă e adevăratul drept-credincios, pe când sufletele voastre sunt niște putregaiuri.

E aici... pe aproape... Acum știu pentru ce și pentru cine trebuie să mă rog!

— Nu cumva pentru el, om cu mintea rătăcită? se răsti Iumruk cu glas tunător.

— Da, pentru el, răspunse Ssali calm.

Stăpânul Mihbajei sări ca ars, se repezi la prizonier și-i suieră în față:

— Așa? Țsta e ultimul meu cuvânt: îți dau timp până în zorii zilei, când ghiaurul se va zvârcoli în țărână la picioarele mele. Dacă până atunci, te-ai hotărât să fii de-al nostru, vei deveni conducătorul vestit al miilor și milioanele de drept-credincioși; dacă însă continui să aiurezi ca acum, vei avea bucuria să împărtășești soarta mult iubitului tău ghiaur.

— Nu e nevoie să aștepti până în zori; mă lipsesc de noroacele voastre și-l aleg pe ghiaur.

E lesne de înțeles plăcerea pe care mi-o făceau cuvintele lui. Cum aş fi putut să-l fac să priceapă că sunt atât de aproape de el! Trebuia însă să fiu cu băgare de teamă, căci urmările ar fi fost cât se poate de primejdioase. Dar nu mi-a fost pesemne dat să tac, căci Iumruk veni lângă mine și zise cu glas hotărât:

— Bine, voia ți se va împlini, soarta ți-e pecetluită. Apoi, adresându-mi-se, adăugă:

— Eu nu l-am văzut încă pe ghiaur, dar tu, Ben Sobata, ai călătorit cu el de la Kaka până aici și-l cunoști bine. Spune, e într-adevăr câinele ăsta în stare să sucească mintea oricui îl aude lătrând?

Acum îi puteam da de înțeles lui Ssali că mă aflam acolo. Trebuia s-o fac însă, cu mare prevedere. Deocamdată vroiam să mă recunoscă după glas. De aceea am răspuns, fără să mi-l schimb:

— Nu e ce se cheamă un om frumos și n-are nimic mai deosebit în înfățișarea lui. Cred că dacă l-ai vedea ai fi foarte dezamăgit.

— Poate că se preface?

— Mai știi!

Am băgat de seamă că la auzul glasului meu Ssali tresări, mă privi cu încordare, pe urmă închise ochii. Să fi vrut să acopere strălucirea de bucurie care îi apăruse în ochi? Lucrul acesta îmi dădu curaj, așa că am continuat:

— Ceea ce știu e că e un vajnic vânător. Până a nu se întâlni cu reissul effendina, a colindat Nilul Albastru: a fost la Khoi și de acolo în sus, până la Musallah el amwat, unde a ucis ursoaica fără de moarte.

— O ursoaică fără de moarte? N-am auzit încă de așa ceva.

— Și totuși e adevărat. Pe urmă a legat prietenie cu marele trib arab al bebbehilor și a putut scăpa, la un han din Khoi, pe unul din ei, care era să fie dus în robie și asta numai prefăcându-se că nu se cunosc.

— Zău? Are haz! Te rog să-mi povestești și mie cum s-a întâmplat, dar nu acum, ci mâine dimineață, când voi avea mai mult timp să stăm de vorbă.

După ce spuse aceste cuvinte, Iumruk se întoarse iar spre prizonier și-i zise:

— Nu ți se dă nici astă seară nimic de mâncare; mâine vei fi încătușat de ghiaur și puteți vorbi atunci cât veți vrea despre iubirea pe care o cauți fără s-o găsești.

— Am și găsit-o, răspunse Ssali, cu un glas cu totul deosebit față de cel de până atunci. Sunt încredințat că voi fi mâine cu el și mă bucur cum se bucură floarea când după o iarnă aspră vede întâia rază de soare de primăvară. Allah să-ți dăruiască în noaptea asta un somn liniștit și o deșteptare veselă, o, Iumruk el Murabit!

Așadar mă recunoscuse și mă înțeleșese și știa că „Pumnul sfântului” nu-l mai poate ține încătușat, ca să-l chinuiască. Urarea pe care o făcuse fusese spusă, firește, în batjocură și când unui om în situația lui îi arde de ironii, e cel mai bun semn că în sufletul său a încolțit nădejdea.

După ce prizonierul fu scos din colibă, se făcu rugăciunea de seară, apoi Iumruk îl chemă pe unul dintr-ai

săi și-l trimise să aducă alți cinci care trebuiau să ne însoțească.

— Pricepi graiul șillucilor, Ben Sobata? mă întrebă el.

— Da.

— Și pe al nuehrilor?

— Și.

— Dar pe al dinkașilor?

— Nu.

Deși îl cunoșteam mai bine ca pe celelalte, nu știu ce m-a îndemnat să răspund așa. Și bine am făcut, căci l-am văzut dând bucuros din cap și schimbă vorba.

Aproape îndată un om, înarmat până în dinți, trecu pragul. Era foarte bine îmbrăcat și în loc să se ploconească până în pământ, înclină numai puțin capul; deci nu era un om de rând. Deschise gura să spună ceva, dar Iumruk îi făcu semn să tacă și zise, întorcându-se spre mine:

— Te rog să mă ierți că voi vorbi cu omul acesta într-o limbă pe care tu nu o cunoști, dar nu știe defel arăbește.

Omul făcu o mutră mirată, se stăpâni însă și tăcu. Cum să nu știe arăbește! Ei, aș! Puteam să jur că era arab sadea. Atunci pentru ce minciuna asta? Oare bunăvoința pe care mi-o arătase până atunci Iumruk să nu fi fost decât un vicleșug? Cu atât mai bine. Pe un om care e sincer cu mine, fie el cât de rău, nu-mi place să-l trag pe sfoară. Îmi propusesem chiar să fiu cât mai blând cu el. Acum însă m-am răzgândit și m-am convins aproape îndată că aveam dreptate, căci Iumruk se adresă în graiul dinkașilor omului care intrase:

— Prefă-te că nu știi arăbește. Nu-l pot lăsa pe ăsta o clipă de sub ochi și trebuie neapărat să-ți spun ceva ce nu trebuie să afle el!

Îl lămuri pentru ce venisem și că aveam să-l duc la locul unde se afla corabia reissului effendina. Apoi adăugă:

— Trebuie, firește, să-l omorâm. Altminteri ar putea fi un martor primejdios, care să dovedească oricând că noi am fost aceia care l-au ucis pe reissul effendina și pe oamenii

săi. În afară de asta, ca negustor de sclavi, ne stă oarecum în cale. Acum când Ibn Asl nu mai e, vreau să am tot întinsul lui Bahr el Abiad în stăpânirea mea și ăsta are de gând să-și vâre nasul în treburile noastre. L-am încântat cu vorba și se încrede prosteste în mine, dar îndată ce ne va arăta unde se află corabia, îi facem de petrecanie. Când mă vei auzi spunându-ți „wtole!”^[113], vâra-i cuțitul pe la spate în inimă. Te știi mare meșter în treaba asta.

Am înțeles fiecare cuvânt și mărturisesc că mi se luase parcă o piatră de pe inimă. Nu mai aveam acum de ce să-l cruț. M-am prefăcut însă că n-am priceput nimic și priveam nepăsător înaintea mea.

Curând mai veniră alți patru inși cărora le spuse în arăbește, firește, pentru ce i-a chemat. Îmi adresă în vremea asta și mie câteva cuvinte de laudă, ca să mă măgulească. I-am întins cu o recunoștință prefăcută mâna, zicându-i:

— Bunăvoința ta, o, Iumruk el Murabit, e pentru mine ca o mană cerească și voi fi fericit să-mi spun că eu am fost acela care ți-a dat în mână pe dușmanii negoțului cu sclavi. Dea Allah să ai destui războinici ca să-i poți lesne birui.

Făcusem într-adins urarea asta, ca să pot afla cam câți oameni avea în seribah, căci nu pomenise încă nimic despre asta. Acum, când îmi hotărâse pieirea, își zicea pesemne că nu mai e nevoie să se ascundă de mine și răspunse:

— Dacă las aici destui să păzească eqiq-ul, tot am prea mulți ca să birui pe reiss cu toți ai lui.

— Toate bune, dar ce te faci dacă sclavii o iau la fugă?

Izbucni într-un râs cu hohote și zise:

— Faci negoț cu sclavi și nu știi cum se face ca pentru marfa asta să ajungă un singur om de pază la o sută de prizonieri. Hai să-ți arăt!

Asta voiam și eu. Nu că mă interesa felul cum erau ținuți încătușați sclavii, ci ca să-mi dau seama cum era întocmită Mihbaja. Le porunci celorlalți să-l aștepte și ieși cu mine

din colibă. Am văzut cinci-șase focuri care luminau îndeajuns locul. Mă duse mai întâi la șoproanele unde erau îngrămădiți sclavii. Despre ceea ce am văzut, am auzit și... am mirosit acolo nu mai pomenesc. Am trecut și pe lângă Ssali Ben Aqil, căruia i-am făcut în ascuns un semn. Nenorociții erau tratați mai rău ca vitele. Și nici măcar nu erau toți de rasă neagră. Mi-a trebuit o mare putere de stăpânire ca să-mi înfrâng scârba și indignarea și să-i spun câteva cuvinte măgulitoare lui Iumruk. Acesta uită de orice prevedere și începu, să laude așezarea seribahului. Am aflat astfel că era situat în mijlocul unui codru des și numai trei căi duceau la el. Una — aceea pe care venisem eu — răspundea la câmp deschis, a doua în partea de răsărit și a treia în cea de apus a malului. Erau însă atât de bine ascunse de verdeață, că nu se puteau vedea de pe mal. Se

mai afla acolo, la loc tăinuit, o *șahtura* ^[114], proprietatea lui Iumruk. Numărul oamenilor de pe seribah nu l-am putut afla. Îmi spuse doar atât, că erau toți ahtiați după bogății și anevoie de ținut în frâu, așa că, îndată după ce se întorceau de la o vânătoare de sclavi, le lua armele și le încuia într-o magazie, a cărei cheie o purta întotdeauna la el. Atât era tot ce aflasem; cam puțin, ce e drept, dar îndeajuns pentru scopurile mele — după cum s-a dovedit mai târziu.

După scurta vizita la depozitul de „marfă vie” am pornit la drum, adică eu, Iumruk și cinci dintre oamenii săi. Luna nu răsărise încă, dar stelele împrăștiau destulă lumină ca să putem vedea bine în jurul nostru după ieșirea din pădure. Mersem aproape pe același drum pe care venisem eu peste zi. Iumruk pășea înainte, ceilalți veneau după el. iar prietenul care avea însărcinarea să-mi văre cuțitul pe la spate în inima, în urma mea. Din fericire nu era vorba deocamdată de plăcerea asta, iar mai târziu nu-mi era frică.

La început planul meu fusese ca îndată ce aveam să mă văd pe corabie să-l leg pe Iumruk și să mă întorc cu soldații

mei la Mihbaja. Stăpânul lipsind, izbânda era mai ușoară decât dacă ar fi fost de față. Luase însă cinci inși cu el și ăștia erau greu de biruit. Unul singur să fi scăpat, planul cădea baltă. Trebuia deci să-mi ajung pe altă cale scopul. Deocamdată principalul era să mă văd teafăr printre ai mei. Închipuisem chiar un mijloc: să descarc un glonț.

Din pricina întunericului ne-a trebuit un, ceas și jumătate până să ajungem la copacul pe care mi-l luasem drept reper. De aici o luarăm încet, foarte încet, prin beznă, în fâșia îngustă de pădure. Abia după vreo jumătate de ceas de dibuire prin întuneric, zărirăm luminile de pe corabie sclipind printre copaci. Ajunși la mal, ne ghemuirăm la pământ și am avut prevederea să mă așez nu înaintea binevoitorului meu ucigaș, ci alături de el, deși se cam ferise de asta.

Corabia era acum atât de aproape de noi că puteam urmări ce se petrece pe punte. Văzurăm leșul lui Hubahr atârnat de catarg, îl zărirăm și pe Abu Reqîq cu tovarășii săi, toți bineînțelese legați.

În vreme ce însoțitorii mei priveau cu atenție corabia, am lăsat binișor mâna în jos și am tras cocoșul flintei vecinului meu, ca să se poată descărca la timpul hotărât.

— Ne-ai spus adevărul, Ben Sobata, îmi șopti Iumruk. Văd tot. Abu Reqîq e într-adevăr prizonier și-l zăreste pe Hubahr spânzurat de catarg. Corabia e atât de aproape de mal că ne va fi foarte ușor să dăm năvală pe ea. Acu'... wto...

„Wtole” vrusese el să spună — cuvântul care însemna moartea mea — dar n-apucă să-l mântuie, căci în clipa aceea am apăsat pe trăgaciul puștii și glonțul porni. Toți tresăriră speriați.

— Ce-ai făcut, nesocotitule, i-am zis în șoaptă vecinului meu. Ți s-a descărcat arma!

— Nu sunt eu de vină, se apără el, uitând că nu știe arăbește.

— Taci, se răsti mânios Iumruk. Ai stricat tot! Acu'...

— St! le-am zis eu. Dacă suntem deștepți, răul se mai poate îndrepta. Să ne îndepărtăm repede de mal.

L-am apucat pe Iumruk de braț și l-am tras după mine în pădure; ceilalți veniră și ei. O făceam într-adins, ca să nu vadă și s-audă ce avea să se întâmple pe corabie în urma detunăturii. Eram sigur că mă vor striga toți pe nume și nu voiam să audă.

Când am fost destul de departe ca strigătele să n-ajungă deslușit până la ei, m-am oprit și am zis:

— Nu mai pierdeți vremea cu palavre, căci nu e o clipă de pierdut. Dacă mă duc îndată pe corabie totul se mai poate sfârși cu bine.

— Cum asta? întrebă Iumruk.

— Împușcătura a ridicat toată corabia în picioare, așa că atacul vostru nu poate izbuti decât dacă mă duc să le spun că eu am tras din greșeală.

— *Mashallah!* Bine zici, ai dreptate.

— Și fiindcă detunătura s-a auzit prea aproape de corabie, trebuie să mă duc imediat. Să nu cumva să-l lăsați pe bietul Abu Reqîq să piară.

— Pentru nimic în lume! Trebuie să-l scăpăm cu orice preț și să punem în același timp mâna pe reiss și pe Kara Ben Nemsî. Crezi că poți potoli și înlătura bănuiala lor?

— Da, numai că trebuie să veniți cât mai repede.

— Peste trei ceasuri?

— Bine, fie, dar nu mai mult.

— Ne-am înțeles; acum du-te. Spune-i lui Abu Reqîq că peste trei, cel mult trei ceasuri și jumătate venim să-l salvăm. Uite că plecăm și noi.

Se depărtară în grabă. Am rămas pe loc până ce nu le-am mai auzit pașii, apoi m-am întors spre mal. La auzul împușcăturii prizonierii fuseseră duși imediat în fundul corăbiei, luminile se stinseseră și toți rămăseseră liniștiți, afară de Ben Nil, care se aplecase peste parapet și striga cat îl ținea gura:

Effendi, effendi, răspunde, altminteri vin după tine! Ți s-a întâmplat ceva?

— Taci, nesocotitule, și aruncă-mi un odgon, i-am răspuns necăjit.

După câteva momente eram pe punte; peste zece minute aflaseră toți planul meu și-l încuviințară fără cârtire, iar după alte zece, toți pe care știam că mă pot bizui se aflau pe mal, înarmați până în dinți. Porneam spre Mihbaja, în vreme ce corabia se îndepărta spre mijlocul fluviului, ca să arunce acolo ancora. Cărmaciul avea ordin să aprindă toate luminile de pe bord, pentru a putea fi văzut bine de Iumruk, pe urmă să pornească în josul apei, și, la un semn al nostru, să ancoreze la El Mihbaja.

N-a fost ușor să străbatem atâția inși pădurea, printr-o beznă de nu se putea vedea om cu om; când am ieșit însă la loc deschis a mers mai ușor, mai ales că se mai luminase. Iumruk, care cunoștea drumul, înainta firește mai repede ca noi, totuși puteam socoti aproape exact locul unde aveam să ne întâlnim la întoarcerea lui. Presupuneam că nu-i va trebui mai mult de o jumătate de ceas să-și pregătească oamenii. Când am ajuns aproape de acel loc, ne-am oprit și le-am dat ordin soldaților să nu facă zgomot; apoi ne-am pitit în tufișuri. Întrebarea era dacă „Pumnul sfântului” nu-și va fi schimbat gândul de a ataca în noaptea aceea corabia; dacă nu, atunci ceea ce întreprinsesem noi era degeaba.

Am fost deci foarte mulțumit când, după câtva timp, am auzit zăngănit de arme și voci omenеști.

Oamenii — negustori de sclavi — trecură grăbiți pe lângă noi. Mai așteptarăm puțin să vedem dacă nu mai vin și alții după ei, apoi ne urmarăm drumul până la poteca din pădure, care ducea la Mihbaja. Aici am luat-o înainte, ceilalți trecând în urma mea, ținându-se unul după altul. Înaintam atât de încet și cu băgare de seamă, că abia auzeam pașii locotenentului care venea în spatele meu.

Ajunserăm în sfârșit la gardul de mărăcini, a cărui poartă era încuiată.

Am strigat ceva — ce, n-avea importanță — numai să mi se deschidă. Eram sigur că se afla un paznic îndărătul porții. Acesta auzi strigătele și dădu poarta, în lături. În clipa următoare zăcea la pământ amețit de o lovitură dată cu patul puștii în gură. Fu legat la repezeală și i se puse un căluș în gură. Ne aflam, în sfârșit, în Mihbaja.

Mai întâi am închis poarta la loc, apoi am împărțit oamenii în detașamente, fiecare având altă însărcinare. Ceea ce aveam de făcut se dovedi mai ușor decât îmi închipuisem eu. În seribah mai ardeau două focuri. Îl cercetarăm cu de-amănuntul și văzurăm că Iumruk nu lăsase decât șase inși de pază și aceia neînarmați, așa că-i puturăm birui repede. Unul dintre ei trebui să ne arate poteca spre partea de răsărit a fluviului, unde se afla faimoasa santinelă care pândea trecerea corăbiei noastre. Fu și ea legată la repezeală.

Ne apucarăm să-i eliberăm pe prizonieri. Cel dintâi fu, firește, Ssali Ben Aqil. Când mi-am smuls plasturele de pe față și mă recunoscui, strigă cu însuflețire:

— *Hamdulillah!* Allah fie lăudat! Așadar nu m-am înșelat. Effendi, tu ești, ești tu cu adevărat? Bine ziceai tu atunci că Dumnezeu face minuni. Pentru a doua oară vii să-l salvezi pe acela care a vrut să te ucidă... Ești acel care...

— St! i-am curmat eu potopul de vorbe. Mi-ai devenit atunci frate și prieten, și nu mie, ci lui Dumnezeu trebuie să-i mulțumești. O să-mi povestești mai târziu ce ai de povestit; acum nu e timp, căci până să se înapoieze schingiuatorii tăi trebuie să fim gata cu ce avem de făcut pentru primirea lor.

Vru să se arunce la picioarele mele, ca să-mi mulțumească, dar eu m-am îndepărtat în grabă și l-am lăsat acolo. Aveam mult de lucru. Locotenentul cu oamenii lui dezlegară prizonierii. Eu am cercetat colibe, în căutarea armelor și a altor lucruri de care aveam trebuință. În cele

din urmă am găsit „depozitul”. Nu mai rămăsese mult în el, căci oamenii lui Iumruk luaseră cu ei cea mai mare parte dintre arme. Totuși adunarăm tot ce ne putea sluji drept armă: drugi de fier, securi, țepoaie și altele. Sclavii eliberați aveau fiecare câte ceva în mână.

Bucuria lor nu se poate descrie. Urlau și țopăiau ca nebunii. Ne-a trebuit cam mult până să-i potolim și încă și mai mult până să priceapă despre ce era vorba și să-i hotărâm să se astâmpere, căci țineau cu orice preț să se răzbune pentru suferințele îndurate. În sfârșit i-am făcut să înțeleagă că, dacă nu se linișteau, planul nostru dădea greș. Acum Iumruk n-avea decât să poftească.

Eram aproape sigur că atunci când va vedea că „Vulturul” s-a îndepărtat de mal, se va întoarce la seribah; putea deci să sosească din moment în moment. Lăsarăm un singur foc să ardă și acela mocnit, pentru ca lumina lui să nu se împrăstie prea departe.

Mai ales intrarea în Mihbaja trebuia să rămână în întuneric.

Acolo m-am așezat cu Ben Nil. Amândouă potecile care duceau la mal erau păzite de soldați și în jurul luminișului, ascunși pe după copaci, așteptau alții, cu ordinul să se năpustească asupra oamenilor lui Iumruk la un semnal al meu. Cu cei aproape două sute de sclavi eliberați, eram destui ca să le venim de hac.

Ascultarăm multă vreme în tăcerea nopții până ce auzirăm, în cele din urmă, pași apropiindu-se.

Veneau. Am dat semnalul și am deschis poarta. Cei așteptați intrau unul câte unul, fără să scoată un cuvânt. Erau dezamăgiți și nu le ardea de vorbă. Iumruk rămase afară, lăsându-i să treacă, apoi, după ce trecură toți, intră și el pe poartă.

Când zări, în loc de un singur om de pază, doi, strigă mânios:

— Ce căutați amândoi aici, câinilor? Ca să stați la palavre, ai?

Ridică mâna și vru să mă plesnească peste obraz, eu însă l-am apucat cu amândouă mâinile de gât și l-am trântit la pământ. Împreună cu Ben Nil, l-am legat zdravăn. Când oamenii lui, care nu simțiseră nimic, ajunseră în mijlocul luminișului, am scos un strigăt — era semnalul — la oare a răspuns un răcnet scos din sute de piepturi. Apoi, cât ai clipi oamenii lui Iumruk, fură înconjurați din toate părțile și când vrură să se împotrivească era prea târziu.

Eu cu Ben Nil am rămas pe loc, fiind de prisos să luăm parte la încăierare. Când gălăgia se potoli, în sfârșit, și l-am auzit pe locotenent strigându-mă, m-am apropiat de luminiș. Mi-am dat seama îndată că nici unul dintre negustorii de sclavi nu reușise să fugă. Eram stăpâni pe mult căutata Mihbaja. La lumina focurilor, care fuseseră aprinse în grabă, am putut vedea întreg câmpul de luptă. Din nenorocire erau și mulți morți. Răniții și cei scăpați teferi zăceau întinși pe jos, legați fedeleș. Negrii țopăiau, nebuni de bucurie, în jurul lor, deși fuseseră și dintre ei câțiva răniți în luptă. Alții... izbeau cât puteau în foștii lor schingiutori, ocărau, îi călcau în picioare și-i scuipau în față. Abia am reușit să-i potolesc.

Am poruncit să-l ducă pe Iumruk în coliba lui, punând condiția ca nimeni să nu se atingă de el; era prizonierul meu și nimeni n-avea drept asupra lui. Ben Nil rămăsese să-l păzească și îi dădusem ordin să nu-i pomenească nimic de mine.

După cum bănuiam, avea să urmeze jefuirea seribahului; a trebuit să-mi folosesc toată energia ca să împiedic acest lucru. Numai poruncind să li se dea bieților sclavi, lihniți de foame, mâncare din belșug, am izbutit să-mi ating scopul.

Când începu să se lumineze de ziuă, negrii, care băuseră fără socoteală din provizia de merissah ^[115], zăceau toți beți morți în luminiș. Mai bine așa decât să se dedea la cine știe ce.

În timpul nopții, am cercetat cu de-amănuntul seribahul, ca să văd care era prada de război ce ni se cuvenea. Era atât de însemnată, că soldații nu mai conteneau cu exclamațiile de bucurie. Așa chilipir nu mai avuseseră ei niciodată de când slujeau sub ordinele reissului effendina. Și apoi, întâmplarea făcuse ca nici unul dintre soldați să nu fie rănit sau ucis, ceea ce mărea bucuria tuturor. Când le-am mai spus că mie nu-mi trebuie nimic din pradă, bucuria lor nu mai cunoscua margini.

Mă gândeam să mă las și eu odihnei. A venit însă Ssali ca să-mi mulțumească pentru salvarea lui. Trebuia să-i îngădui aceasta, ca să nu-l jignesc prea adânc. Se așeză lângă mine, începu prin cuvinte de recunoștință și sfârși prin a-mi povesti ce făcuse de când mă despărțisem de el atunci, lângă „Lăcașul morților”.

Era puțin, dar în același timp mult. Puțin ca evenimente din afara lui, dar mult în ce privește schimbarea din sufletul său.

Închipuindu-și mereu că e în căutarea mahdiului, în timp de tânjea după altceva se întorsese în Egipt și ceruse să fie primit în ordinul „Sfânta Kadirina”. Credea că avea să găsească aici călăuza care să-l îndrume spre învățătura adevărată.

Se încredința însă repede că nu erau decât formule vane, vorbe goale și îndemnuri la fapte urâte; vrând să iasă din tagmă, i se spuse că aceasta înseamnă moartea, căci oriunde s-ar duce, răzbunarea îl va ajunge din urmă. Ceru sfat unuia care avea un grad înalt în Kadirina. Acesta era un ofițer superior și foarte influent în lumea sus-pusă. Nu mi-a spus numele lui, am înțeles însă că era însuși Arabi Pașa, care își puna toate speranțele pentru împlinirea scopurilor sale.

Acest mare kadirinist îl dojeni aspru, dar se mai îmblânzi când își dădu seama de însușirile lui Ssali. Nu numai că nu-i îngădui să iasă din tagmă — ba îi atrase atenția că prin Kadirina va putea ajunge la țintă, căci dintre

adeptii ei sau ai altei tagme asemănătoare — chiar nefăcând parte din ea — se va ivi mahdiul. Există cineva care i-ar putea spune mai mult în privința asta, ba poate că acel cineva știa chiar cine e mahdiul.

Acest om blagoslovit de Allah, e un adept al cultului Samania, îi cheamă Mohammed Ahmed Ibn Abdullahi și locuiește pe insula Aba, de pe Nilul Alb. Drept pedeapsă pentru îndoielile lui, Ssali Ben Aqil să se ducă în pelerinaj la el, să-i ceară iertare și să-l roage să-l ia ca învățăcel.

Ofițerul i-a dat chiar o scrisoare cu pecete către acest Mohammed Ahmed. După o călătorie lungă și anevoioasă, ajunse în sfârșit la Khartoum și de acolo la Aba, unde l-a găsit într-adevăr pe „Sfânt”. Acesta s-a arătat foarte aspru față de el, l-a supus la ispășiri și pocăințe care i-au zdruncinat sănătatea și i-au spulberat cu desăvârșire credința. Dar Ssali, cu spiritul lui de observație, și-a dat repede seama ce se ascunde în omul care înainte își zicea fachirul fachirilor, apoi luase titlul de sahed — adică acela care renunță la tot — pe urmă de murabit, „Sfântul”, și care i-a făcut în cele din urmă trufașa mărturisire că stă în legături directe cu Allah, care i-a poruncit să pornească în lume ca mult așteptatul mahdiu și să-i ferească pe toți credincioșii cu harurile adevăratei credințe.

Ssali tânjise dintotdeauna după acest mahdiu, fiind încredințat că atunci când îl va găsi, sufletul său va fi cuprins de o mare bucurie; dar unde era acum această bucurie? Se înfricoșă în loc să se bucure, căci se îngrozea de omul care se încumeta să tăgăduiască omenirii fericirile raiului. Asta să fie mahdiul? O minciună mai mare nici că se putea! Nu s-a sfiit să i-o spună în față și, din clipa aceea, a fost considerat prizonier. Dezvinovățirea nu făcea altceva decât să-i înrăutățească soarta. Darul lui de predicator îl vroia Ahmed — cu de-a sila — pentru a-l folosi în scopurile sale. Văzând însă că toate încercările nu-i ajută la nimic, „Sfântul” hotărî să-l facă să dispară și să nu-l lase să se

întoarce din surghiun, decât după ce se va converti la dogmele cultului Samania.

Ssali nu era însă omul care să se lase constrâns; asprimea cu care era tratat îl îndârji și mai mult. Sămânța aruncată la „Lăcașul morților” de mine începu să încolțească în sufletul lui; îndoiala în adevărul islamului prinse rădăcini adânci și tirania pe care o îndura trezi în el dorul fierbinte de Iubirea pe care o propovăduiam eu prin viu grai și fapte. Nu-și închipuia că mahdiul mă cunoaște și s-a îngrozit de furia dezlănțuită în sufletul acestuia la auzul numelui meu.

— Cum, îl cunoști și pe ăsta?, a răcnit Mohammed Ahmed ca scos din minți. Poate că ești chiar un adept, un prieten al acestui câine afurisit!

— Da, îl cunosc și-l iubesc, i-a răspuns Ssali. Prin el am învățat să cunosc iubirea și mila cerească pe care voi nici n-o bănuieți măcar.

— Aha, atunci nu mă mai miră îndărătnicia ta. Orice suflet pe care l-a pângărit acest ghiaur e hărăzit diavolului. Totuși o să încerc să te scap, ceea ce nu se poate, firește, decât printr-o asprime înzecită. Dacă n-ai să vrei nici atunci să recunoști adevărul, eu nu mai răspund de nimic. Mi-am făcut datoria până la capăt. Așa ori altfel, tot pierdut ești...

Din clipa aceea i-a mers și mai rău bietului Ssali. Împotrivirea lui a avut ca rezultat că a fost trimis cu alți prizonieri, care nu mai erau pe placul „Sfântului”, la Mihbaja, unde stăpânea „Pumnul” lui.

— Pentru mine, încheie Ssali cu lacrimi de recunoștință în ochi, eră hotărâtă sclavia sau moartea. Dar Dumnezeu mi-a venit în ajutor și te-a trimis încoace. Există o mai bună dovadă că Iubirea pe care o propovăduieți voi e cea mai mare putere care stăpânește în cer și pe pământ? Și nu se cuvine ca să închid în urma mea poarta întunecată a islamului și să proslăvesc pe acela care ne învață că numai Iubirea duce la adevăratul Tată ceresc?

I-am luat mâna, m-am uitat adânc în ochii lui și i-am zis:

— Îți mai aduci aminte de ce ți-am spus la Musallah? Ai umblat până acum pe căi rătăcite, căci vroiai să fii un bun îndrumător. Când vei recunoaște însă că tu însuți ai nevoie de îndrumare, ți se va arăta steaua de la Bait Lahm, ca să te conducă la acela al cărui glas răsună și astăzi în tot cuprinsul lumii.... „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața prin care ajung la Tatăl meu”. Îți mai aduci aminte Ssali Ben Aqil?

— Da, effendi. Dar tu mai ții minte ce ți-am spus la despărțire? Ziceam: Allah va vrea să-mi împlinească dorința, ne vom întâlni iarăși și vei afla atunci dacă mai caut pe mahdiu sau a răsărit în calea mea o altă stea — aceea despre care îmi vorbeai tu. Steaua mi-ai arătat-o poate chiar tu, atunci. Era încă micuță și îndepărtată când am zărit-o întâia oară, dar s-a apropiat din ce în ce, a crescut tot mai mare și astăzi stă deasupra capului meu, împrăștiind lumina ei orbitoare sub care voi pași până la sfârșitul vieții mele pământești, apoi a acelei fără de moarte. O, effendi, câtă dreptate aveai! Dumnezeu e Iubirea și îndurarea și cine nu le cunoaște trăiește în beznă și suferință!

Drept să spun, m-am bucurat de cuvintele lui mai mult decât de izbânda acelei zile. Am stat de vorbă până la ziuă. Când m-am ridicat să văd ce mai este pe afară, Ssali mă opri un moment ca să-mi spună:

— Știi, effendi, vreau să-ți dau o veste care știu c-o să-ți facă plăcere. Hangiul din Khoi s-a lăsat de băutură, după îndemnul tău. Hanul lui e acum curat ca un pahar; nevasta și copiii îl iubesc iar și și-a recăpătat stima și respectul concetățenilor săi.

Vestea mă bucură într-adevăr.

Aveam mult de lucru în dimineața aceea, așa că l-am lăsat pe Ssali în colibă și m-am dus să-mi văd de treburi. Mai întâi i-am poruncit lui Ben Nil să mi-l aducă pe Iumruk, care nu știa încă al cui prizonier era, și ce se întâmplase cu

Mihbaja lui. Când se văzu afară și mă zări, mă recunoscui îndată, deși nu mai aveam plasturele pe față.

— Tu ești, Ben Sobata? îmi strigă el. Așadar e ce am bănuț eu: reissul effendina a atacat El Mihbaja în lipsa mea. Nădăjduiesc că tu, ca prieten, o să mă iei sub scutul tău.

— Te înșeli în mai multe privințe, i-am răspuns foarte serios. Mai întâi nu reissul effendina a atacat Mihbaja, ci Kara Ben Nemsi; în al doilea rând, nu sunt prietenul tău și în al treilea rând, nu mă cheamă Ben Sobata, care să te ia sub scutul său, fiindcă ai voit să mă omori.

— Să te omor? spuse el cu spaimă. Cine ți-a spus minciuna asta?

— Nu e nici o minciună, i-am tăiat-o eu. De îndată ce aveai să spui cuvântul „wtole”, trebuia să fiu înjunghiat pe la spate.

Am observat, cu toată pielea oacheșă, că tot sângele îi pierise din obraji.

— Ci... cine ți-a... spus și cum... poți să... susții că nu ești Ben Sobata?

— Te lăudai în trufia ta, am continuat eu, că ai să-l prinzi pe Kara Ben Nemsi și ai să-l legi de Ssali Ben Aqil. Cum poate un tâmpit ca tine să-și închipuie că mă poate prinde pe mine?

— Pe tine? bolborosi el.

— Da, pe mine! Tot nu bănuiești că eu sunt Kara Ben Nemsi, „câinele acela râios” pe oare vroiai să-l dai pe mâna murabitului?

— Tu... tu ești... bâigui Iumruk, refuzând să cuprindă cu mintea adevărul.

— Da, eu sunt. Acum știi ce te așteaptă. Când mă credeai Ben Sobata, te prefăceai că-mi ești prieten, pentru ca să poți să mă înlături mai lesne din cale, ca martor al fărădelegilor voastre. Prostule! Am înțeles ce vorbeai în graiul dinkașilor, căci îl cunosc mai bine decât tine, care-ți zice „Pumnul sfântului”; numai sfânt nu e ticălosul acela și

pumnul său e o cârpă, o otreapă fără putere. Cât despre punga cu pulbere de aur, n-ai înțeles, nemernicule, că am adus-o numai ca să te ispitesc?

Îi vorbeam dinadins cu atâta dispreț, ca să-i înfrâng trufia și să-l umilesc și mai mult. Tăcu o bucată de vreme, pe urmă zise oftând:

— Așa zi, ești Kara Ben Nemsi... creștinul, *ja huzu, ja musiba, ja saka* — o, amar, o, nenorocire, o, durere! Cum s-au putut întâmpla toate acestea într-un timp atât de scurt?...

— Cum? întrebă Ssali Ben Aqil, apropiindu-se de el și fulgerându-l cu privirea. Trebuia să se întâmple așa, căci orice crimă e pedepsită, mai curând sau mai târziu. Cine seamănă iubire, iubire culege, dar cine seamănă ură nu culege decât ură și răzbunare — pedeapsă dumnezeiască. Vroiați să mă siliți prin chinuri să calc pe urmele voastre; n-am făcut-o, pentru că știam ce mă așteaptă. Răzbunarea n-a întârziat, după cum vezi. Aseară ți-am urat o noapte liniștită și o deșteptare voioasă; nu m-ai înțeles. Recunoscusem în Ben Sobata pe prietenul meu Kara Ben Nemsi, ponegriț de voi, și am înțeles că suferințele mele se vor sfârși chiar în noaptea trecută. Acum te tângui de nenorocirea care s-a abătut peste tine; ce te vei mai văicări când îți vei primi pedeapsa; care te va doborî la pământ cu puterea labelor unui leu înfuriat!

Când îl auzi pe Ssali, prizonierul său, vorbind astfel, toată mândria lui se răzvrăti. Își înălță, pe cât îi îngăduiau legăturile, trupul, strânse pumnii și strigă amenințător:

— Taci, vierme! Nici acum nu ești altceva decât un vierme, deși apropierea acestui creștin te face să crezi că mă poți insulta nepedepsit. N-ați biruit încă! Văd, într-adevăr, că oamenii mei sunt în puterea voastră și că i-ați eliberat pe sclavi. Ați izbutit s-o faceți numai prin vicleșug, dar bucuria se va schimba în urlete de durere, căci „Sfântul” din Aba va veni cu pumnul lui puternic să mă scape și să vă nimicească pe toți!

— „Sfântul?” Cu pumnul lui puternic! Parcă te lăudai că tu ești acela. Și dacă pumnul ăsta a ajuns acum o otreapă, cum vrei să ne mai temem de el? Și apoi, n-a fost însuși murabitul vostru prizonierul lui Kara Ben Nemsi? Și nu lui îi datorează viața, că s-a milostivit de el după bătaia primită de la reissul effendina, când zăcea legat de mâini și de picioare, pe malul mlaștinii cu crocodili? Pe ăsta îl numiți voi „Sfânt”? Bătut la tălpi ca un tâlhar! ăsta e mahdiul trimis de Allah să deschidă omenirii porțile raiului? O, Iumruk el Murabit, ce-aș mai râde de tine, dacă n-ai fi de plâns pentru prostia ta!

— Taci, ori te sugrum. Știu eu bine ce spun și de ce vorbesc așa. Nu vă bizuiți pe biruința voastră de acum, fiindcă...

— Isprăvește! m-am răstit eu la el. Crezi că știi ce spui, dar și noi știm ce facem. O să primești mai curând decât crezi răspuns la amenințările tale. Luați-l de aici și legați-i picioarele!

Vru să se împotrivească, se zbătu nițel; totul fu degeaba, căci, la un semn al meu, câțiva soldați veniră în fugă și-l puseră cu botul pe labe.

În clipa aceea l-am văzut pe soldatul pus de santinelă la malul apei pentru a-mi vesti apropierea „Vulturului”. Mă înțelesesem cu timonierul ca în cazul când totul avea să se sfârșească cu bine la Mihbaja, să descarc de două ori arma spre fluviu. Era semnalul că putea ancora la mal. Așa am și făcut. De pe bord mi s-a răspuns cu strigăte de bucurie. Timonierul mă întrebă încă de departe dacă „lovitura” a reușit.

— Mai bine decât m-așteptam, i-am răspuns, râzând. Trimite-mi mai întâi pe Abu Reqîq sub bună pază încoa’.

După câteva minute negustorul de sclavi era în fața mea.

— Știu că ardeai de dorința să cunoști El Mihbaja. Hubahr vroia să-ți fie călăuză. Nu era bun de așa ceva și i-

am luat eu locul. Vei vedea acum nu numai seribahul, dar și pe Iumruk el Murabit, care te așteaptă cu mare nerăbdare.

— *Allah rhinalek* — trăsните-ar Dumnezeu! mormăi el printre dinți.

M-am prefăcut că nu-l aud și am poruncit să-l ducă în luminiș și de acolo în coliba lui Iumruk. Acesta stătea înăuntru cu Ben Nil și privea întunecat înaintea lui.

— Ți-am adus un prieten, o, Iumruk el Murabit, am început eu. I se zice Abu Reqîq și se simte cât se poate de fericit că te știe sub scutul meu.

Arabul se smuci o dată cu putere, vrând să sară în picioare, dar firește căzu îndărăt pe spate.

— Câine, care nu știi decât să-ți arăți colții! scrâșni el.

Insulta îl înfurie pe Ben Nil, care îl plesni o dată peste față, făcându-l să amuțească. Eu însă am continuat, fără să iau în seamă vorbele lui:

— V-am adunat pe amândoi la un loc ca să vă spun ce am de gând cu voi. Sunteți vrăjmașii mei de moarte și, după legile voastre, vă pot ucide pe loc; omenirea mi-ar fi foarte recunoscătoare pentru fapta asta, sunt sigur. Sunt însă creștin și legea mea îmi poruncește să fiu iertător. Asta numai în ce privește vina voastră față de mine. Pentru celelalte nelegiuiri ale voastre nu sunt eu chemat să vă judec, ci reissul effendina, căruia vă voi preda în curând.

— Să nu faci asta, effendi! strigă Abu Reqîq înspăimântat. O să pună să ne omoare! Judecă-ne mai bine după legea voastră creștinească.

— Aha, când te vezi la ananghie și ți-e viața în joc e bună legea mea! Dacă vroiai să-mi fie milă de tine, nu trebuia să mă înjuri adineauri. Cât de jos trebuie să fi ajuns ca să te rogi de iertare unui „câine de creștin”, cum binevoiești să mă numești.

— Sufletul tău e negru ca fundul iadului, se răsti el la mine. O să dai socoteală pe lumea cealaltă lui Allah, care o să te trimită de-a dreptul în gheena...

— Ca să dau și acolo de voi? Foarte mulțumesc! Nu, în iad e loc numai pentru de-alde voi, nu pentru oameni ca mine. Deocamdată o să vă dau pe mâna reissului, ca să vă judece după cum știe el să judece: O să vă strivească sub călcâi, cum strivești un șarpe veninos.

— Gândește-te ce faci, effendi! Ești om ca și noi și pe oameni nu-i strivești sub călcâi, ca pe șerpi.

— Dar aceia pe care i-ați ucis ori i-ați trimis în robie, nu erau oameni ca și voi?

— Negrii sunt numai pe jumătate oameni, nu simt nimic.

— Asta e un tertip al vostru; știți bine că e o minciună. Să zicem însă că așa e. Sunt ei homrii, pe care vroiai să-i vinzi, negri? Nu se găsesc printre sclavii pe care i-am eliberat noi aici peste treizeci de albi, mahomedani ca și voi? Eu nu fac nici o deosebire între om și om, fie el negru sau alb, dar reissul effendina nu judecă așa. O să atârne greu în balanță faptul că ați vroit să vindeți ca sclavi oameni de-o lege cu voi.

— Păi de asta ne rugam să ne judeci tu, effendi...

— Mai bine nu te-ai ruga, căci osânda mea ar fi și mai aspră, pentru că eu nu fac deosebire între om și om — ți-am mai spus. Și apoi, ce obrăznicie din parte-ți să mă blestemi întâi și pe urmă să mă rogi să te cruț! Soarta și-o face omul singur; voi ați vărsat sânge nevinovat, trebuie să muriți.

— Asta e ultimul tău cuvânt?

— Da.

— Atunci mori tu întâi, câine!

Se repezi la mine — picioarele nu-i fuseseră încătușate și așa, cu mâinile legate, mă apucă de gât. Vroia să mă sugrume. Ben Nil sări să mă scape, era însă de prisos, căci cu un pumn zdravăn sub bărbie, l-am făcut pe ticălos să se prăbușească la pământ. Am pus să i se lege picioarele, am lăsat câțiva soldați de pază și am ieșit cu Ben Nil, ca să ia și el parte la împărțirea prăzii.

Pradă! Ce cuvânt plăcut pentru toți cei care aveau să se bucure de ea, cu atât mai mult cu cât eu și reissul effendina

aveam dreptul să hotărăsc ce se cuvine fiecăruia.

Firește că am avut grijă să se păstreze câte ceva și pentru cei care lipseau, printre care și Selim, cel mai viteaz dintre viteji, deși omul ăsta ne fusese mai mult o piază-rea și ne încurca întotdeauna socotelile.

Spre marea mea bucurie am aflat de la unii din foștii prizonieri că în Mihbaja se găsesc o mulțime de cămile de călărie și de povară, într-un țarc de la marginea pădurii. Acestea le-am păstrat pentru el homri și takalehi, cărora le făgăduisem un mijloc de transport până acasă la ei. Firește că am avut grijă să li se oprească și haine, arme și muniții; erau doar destule.

Împărțeala între acei oameni cu sânge iute nu se putu face fără gălăgie și gâlceava. A trebuit de câteva ori să mă slujesc chiar de pumnii mei zdraveni.

Mai întâi, se înțelege, a fost rândul locotenentului și al celor doi timonieri. Le-am dat „între opt ochi” lucrurile lui Iumruk. Era de ajuns ca să fie mulțumiți. Ben Nil, Abu en Nil și Selim își căpătară partea lor tot fără martori; îi consideram ca oameni ai mei și se cerea să-i „favorizez” oarecum, ceea ce soldații nu trebuiau să știe. Iumruk avea, ca și negustorii din Omm Karn — dar mult mai mult ca ei — săculețe cu pulbere de aur, dintre care cea mai mare parte li se dădu celor trei ofițeri de pe corabie. Restul l-am dăruit lui Selim. Era aur în valoare de vreo mie de plăști. Totuși acesta zise nemulțumit:

— Numai atât, effendi? Uiți ce-am făcut? Nu mi se datorează mie toate biruințele despre care se va duce zvonul în lumea întreagă? Stai să ți le număr: mai întâi afacerea cu stafile din Cairo, când...

— Când te-ai purtat ca un laș și fricos ce ești, i-am curmat eu vorba. Tot timpul numai necazuri am avut de pe urma ta și, dacă ți-am dat ce ți-am dat, am făcut-o din milă, nu ca răsplată pentru neghiobiile tale.

A vrut să mai spună ceva, dar i-am poruncit să tacă și a plecat fără să cârtească. Cât despre sclavi, am avut grijă și

de ei. Numai celui care și-ar fi oprit mai tot pentru el — adică reissul effendina — nu i-am lăsat nimic. Nici nu merita.

După împărțeală se potoliră toți. Le-am spus că a sosit clipa despărțirii. Nimeni nu vroia să creadă, așa că a trebuit să le țin o lungă cuvântare, prin care să-i lămuresc că nu mai aveam ce căuta pe corabia reissului, care va sosi și el în curând. Nu că mă temeam de răzbunarea lui, dar nu-i puteam ierta purtarea pe care o avusese față de mine. Oprisem pentru noi, adică pentru Ssali Ben Aqil, Abu en Nil; Ben Nil, Hafid Sihar și Selim, „viteazul vitejilor”, barca lui Iumruk și ne duserăm la mal, să ne pregătim de plecare. Pe când ne îndeletniceam cu aceasta, m-am pomenit cu Murad Nassir. Venise și el cu noi să vadă Mihbaja. Turcul, pe care reissul effendina îl privise la început bănuitor și cu ciudă, reușise să câștige în cele din urmă simpatia acestuia.

Îmi dăduse de gândit faptul că, din ce se îndepărta reissul de mine, din ce se împrietenea mai mult cu Nassir. Ajunsei în cele din urmă să cred și nu mă înșelam — că turcul, cu care abia schimbasem în timpul din urmă o vorbă două, vâra zăzanie între noi. Prinsese pică pe mine, pentru că îi zădărnisem planurile și se întorcea acasă cu „Turturica” nemăritată.

Venea acum să mă roage să-l ia pe el, cu haremul lui, în barcă.

— De unde până unde ai ajuns la hotărârea asta? l-am întrebat mirat. Reissul effendina o să fie foarte nenorocit că-l părăsești.

— Să nu crezi așa ceva, effendi. Tu mi-ești de o mie de ori mai drag decât el.

— De când?

— Din totdeauna.

— De ce minți? Te cunosc îndeajuns și știu la ce mă pot aștepta din partea ta. Ți-am ghicit și acum gândurile.

— N-am nici un gând ascuns, effendi, crede-mă. Mi-ești drag și pace!

— Nu te trudi degeaba să mă amăgești. Vrei să-ți spun pentru ce ții să te iau cu mine? Mai întâi fiindcă te-a rugat Kumra, sora ta; s-ar simți mai în siguranță aici decât pe corabie, unde trăiește ca în închisoare, din pricina soldaților. Principalul motiv însă e că ți-e frică de reiss.

— Frică? Mi-a arătat doar destulă prietenie ca să nu am de ce să mă tem de el. Și apoi, nu i-am făcut nimic...

— Tu nu, dar eu da! Din vina ta, de altminteri. Când va veni iar pe corabie o să fie atât de înfuriat, că e mai bine să se ferească oricine din calea lui. Asta e ce te face să fugi de el.

— Nu, nu, numai de drag ce-mi ești vreau să vin cu tine.

— Zău? Atât de mult ții la mine, că nu ți-e frică de primejdiile oare ne așteaptă?

— Da.

— Bine. Du-te de-ți adu femeile. Peste un ceas plecăm.

I-am zâmbit cu ironie, ceea ce îl făcu să rămână câțva timp cam încurcat, pe urmă întrebă:

— Ce fel de primejdii, effendi?

— Mari, mari de tot, căci ne pândește moartea. „Sfântul” de pe insula Aba vrea să mă prindă cu orice preț, barca asta e a „Pumnului” său și o cunoaște, așa că nu mă va lăsa să trec. Prin ținutul acesta tot malul Nilului e păzit de santinelele lui, care, ne pândesc. Primejdiile sunt, deci, mult mai mari pentru o biată barcă ca asta decât pentru un vas mare, cum e „Vulturul”. Firește că din dragoste pentru mine nu-ți pasă de ele.

— Așa e, effendi. Sunt gata să împart cu tine binele și răul, dar să vorbesc mai întâi și cu soră-mea.

Plecă. De întors nu s-a mai întors nici până în ziua de astăzi. O, Murad Nassir, frate a două surori din care una trebuia, să facă fericirea vieții mele, ce mult m-a durut despărțirea!

Că aveam să plecăm într-un ceas era numai un fel de-a vorbi. Atât de repede nu puteam părăsi Mihbaja; vroiam mai întâi să-i pun pe lakalehi și pe el homri la adăpost de

reissul effendina. Trebuia să-i trec împreună cu cămilele pe malul celălalt, ceea ce nu se putea face decât cu pluta. Cum „brațe” erau destule, plutele fură gata la repezeală. Toate cămilele, chiar și acelea de pe „Vultur”, fură încărcate pe plute, apoi veni „ora despărțirii”, care ținu cam mult. Ca să scap odată de mulțumiri și strângeri de mână, am luat-o la fugă pe mal și nu m-am întors decât când am văzut plutele pornind. Acum puteam să plec și eu. Am adunat ofițerii și soldații în juru-mi, ca să le dau cele din urmă instrucțiuni. Le-am spus să-i ducă pe corabie pe prizonieri și pe sclavii eliberați și să se ducă până la insula Talak chadra — aproape de aici — și să-l aștepte acolo pe reissul effendina. Când și cum va ajunge acesta pe urmă la Khartoum, nu mă privea.

Nu mai descriu scena despărțirii. Fu destul de mișcătoare, căci primejdiile prin care trecuserăm împreună și timpul cât trăisem printre ei ne apropiase foarte mult.

— O dată cu tine, effendi, ni se duce toată bucuria vieții, zise un sergent bătrân, care părea să-mi fi fost foarte devotat. Fără tine nu mă mai trage inima la nimic. Cum ajung la Khartoum, atârni sabia în cui și mă las păgubaș de militarie. Allah fie mereu cu tine, cum te vor însoți mereu gândurile noastre.

Își trecu palma peste ochi și se dădu la o parte.

Unul singur dintre ei nu vru să-mi întindă mâna: Aziz, „favoritul” reissului. Când m-am apropiat de el, se dădu un pas înapoi, se uită încruntat la mine și zise:

— Nu te aștepta să-ți strâng mâna. Îmi iubesc stăpânul și o să-l slujesc toată viața mea cu credință. L-ai jignit și l-ai batjocorit. Nu vreau să te văd în ochi!

— Mă bucur că-i ești atât de credincios, dar n-ai de ce să mă urăști. Dacă stăpânul tău se simte jignit, vina e a lui, nu a mea. Spune-i din parte-mi că orice s-ar întâmpla, eu nu-i sunt dușman.

Îmi părea rău că mă despărțeam în dușmănie de reiss. Omul îmi fusese într-adevăr drag.

Barca se îndepărtă de mal. Toți tăceam impresionați. Colo, la sud, lăsam în urma noastră o parte din viață, scurtă, dar plină de peripeții.

Am vâslit o bucată de vreme, apoi am tras la mal, ca să nu trecem ziua pe lângă insula Aba. Ce-aș mai fi vrut să mă opresc acolo, ca să-l mai văd o dată pe „Sfânt”! Ar fi însemnat însă să mă expun primejdiei de dragul unei curiozități și nu făcea.

După ce s-a înnoptat, am trecut pe lângă insulă la lumina stelelor și abia după ce a răsărit luna am întins pânzele, ca să încercăm iuțeala bărcii.

Puteam fi mulțumiți, căci ne-am încredințat repede că dacă reissul effendina ar fi pornit chiar îndată după noi, tot nu ne-ar fi putut ajunge din urmă până la Khartoum.

Era înainte de amiază, când am intrat în port. Am alergat îndată la cea mai apropiată biserică a misionarilor creștini, ca să mulțumesc Atotputernicului pentru că mă scăpase din atâtea primejdii. Ssali mă însoți și îngenunche alături de mine. Când ieșirăm din „Casa Domnului”, îmi zise:

— Effendi, în sfertul acesta de ceas, am încheiat cu islamismul. Cum voi ajunge acasă, mă înscriu la o medresă ^[116] creștină, ca să mă fac un propovăduitor al iubirii, după cum am fast un propovăduitor al religiei musulmane atât de greșită...

După ce am vizitat orașul, m-am dus să-l caut pe Barjad el Amin care, împreună cu Ibn Asl, îl jefuise pe Hafid Sihar și-l vânduse apoi ca sclav. Am găsit casa, dar acum locuia altcineva în ea. Ni se spuse că asupra lui Amin se abătuseră toate nenorocirile. Toți ai lui muriseră de holeră; el singur rămăsese în viață. Se încuia în casă și nu ieșea cu zilele; până în cele din urmă a plecat și nu s-a mai aflat nimic despre el. Se credea că și-a curmat zilele. Ce s-a făcut cu averea lui, nu știa nimeni.

La auzul acestora, Hafid Sihar făcu un gest cu mâna, ca și când ar fi îndepărtat ceva de el, și zise vesel:

— Atâta pagubă! N-a fost pesemne voia lui Allah ca să-mi iau banii înapoi. Sunt însa liber și asta prețuiește mai mult ca toate averile din lume. Allah fie lăudat că m-a scos din întuneric la lumină.

Cuvintele lui m-au înduioșat. M-am prefăcut că-i împărtășesc nepăsarea, însă îmi frământam mintea să ghicesc unde să fi dispărut Barjad. Drept că banii nu erau ai mei, dar o sută cincizeci de mii de piaștri nu erau un fleac. Ce s-o fi făcut cu averea dispărutului? De prădat nu fusese prădat. Probabil că luase banii cu el, căci, după cercetările mele, nu le depusese la nici o bancă în Khartoum.

Trecuse o săptămână de când mă aflam în Khartoum din pricina asta și așa mai fi rămas încă, dar însoțitorii mei au vrut să se întoarcă acasă, așa că ne-am hotărât să plecăm. Pe uscat, adică prin pustiul Bajuda, nu putea fi vorba de mers. Și cum nimeni nu avea vreun drept asupra bărcii noastre, ne-am gândit să pornim tot pe apă. Ceea ce mă mira foarte mult era că reissul effendina nu se arătase încă în Khartoum. După socotelile mele, ar fi trebuit să sosească a treia zi după noi. Mă duceam adesea în port, dar nici urmă de „Vultur”. Când, cu o zi înaintea plecării noastre, am trecut din întâmplare pe lângă palatul guvernatorului, am dat nas în nas cu cineva care ieșea de acolo. Era... reissul effendina!

Făcu un pas înapoi, ca să se scuze, ridică apoi ochii și mă văzu. Puse îndată mâna pe sabie. Cum stăteam față în față, ne-am privit câteva clipe fără un cuvânt, apoi a făcut un gest de dispreț cu mâna, a scuipat și a zis:

— Pentru mine nu ești decât aer, aer și altceva nimic!...

Îmi venea să-i pun mâna în beregată, dar m-am stăpânit. Prin cuvintele lui își recunoștea singur înfrângerea. Să fi avut o cât de slabă nădejde de reușită, m-ar fi tras cu siguranță la răspundere. A mai scuipat o dată, mi-a întors

spatele și s-a îndepărtat pășind semeț, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Am privit în toate părțile să văd corabia; nu era nicăieri. Abia a doua zi dimineață am aflat că era ancorată de două zile dincolo de Ras^[117], în fața localității Omm Derman, și că nu dăduse voie nimănui de pe bord să coboare pe uscat. De, necaz toți soldații, în afară de locotenent și cei doi timonieri, dezertaseră peste noapte.

După o călătorie destul de lungă, am ajuns la Maabdah. Am întrebat de Ben Wasak, călăuza. Ni s-a spus că locuiește tot în Maabdah, dar s-a lăsat de meserie, fiindcă acum e foarte bogat. S-ar fi mutat de mult la Cairo, dacă n-ar aștepta pe un effendi străin, pe care l-a trimis la Khartoum să-l caute pe un frate al său, dispărut mai de mult.

Pesemne că s-a îmbogățit de pe urma contrabandei cu mumii, mi-am zis eu, dar m-am ferit s-o spun și altora. Totuși mă înșelam, după cum se va vedea îndată.

Nu voiam să-l pun deocamdată față în față cu fratele său, așa că m-am dus singur la el. Când m-a văzut, mai să-mi sară de gât de bucurie. Nu m-a lăsat să vorbesc nimic până ce nu m-a ospătat din belșug și, pe când mâncam, mi-a zis:

— Effendi, sunt bogat cât nici nu-ți închipui tu. Și știi datorită cui? O să te miri când vei afla.

— Ei, datorită cui?

— Datorită lui Barjad el Amin.

— *Mashallah!*

— Da. Abia aștept să-mi spui ce ai aflat despre fratele meu, de aceea o să-ți spun pe scurt ce știu. Barjad l-a dat pe Hafid pe mâna lui Ibn Asl. I-au luat banii și au pornit cu ei un negoț cu sclavi, care le-a adus multe parale. În schimb mâna lui Allah s-a abătut cu mânie asupra lui Barjad el Amin, căci i-a luat nevasta și copiii, care au murit cu toții de holeră. A început atunci să-l mustre cugetul și s-a gândit să-și ispășească păcatul. Și-a prefăcut tot avutul și

ce mai avea de la Ibn Asl în bani și mi i-a adus mie. Pe urmă, după ce mi-a povestit tot, a plecat. Am vrut să-l opresc, dar n-a fost chip. A doua zi a fost găsit înecat. Dumnezeu să-l ierte! Mai bine își oprea banii și-mi spunea unde e bietul frate-meu.

— De ce nu ți-a spus?

— Fiindcă nu știa nici el. Ibn Asl n-a vrut să-i spună.

— Nu fi amărât, că am cercetat eu și l-am găsit.

— Pe cine, pe frate-meu?

— Da.

Sări în picioare și mă zori atât cu întrebările, încât a trebuit să-i spun unde e Hafid Sihar și că-l așteaptă. A luat-o la fugă ca nebun și m-a lăsat singur în casă. I-am dat pace și mi-am văzut de treabă.

Am rămas două zile în Maabdah, unde am dus-o tot într-o petrecere. Când mi-am luat rămas-bun de la cei doi frați, aveau la mine un pachet mare cu antichități egiptene.

Abu en Nil, Ben Nil și Selim își împărțiră între ei banii pe care mi-i dăduse Ben Wasak pentru căutarea fratelui său. Și Ssali Ben Aqil a primit daruri, ca un adevărat prieten ce era.

Cum Abu en Nil vroia să se ducă cu nepotul său de-a dreptul la Gubatar — de unde erau —, s-au despărțit de noi, după o scurtă călătorie la Cairo, unde Selim și-a deschis cu banii căpătați o frizerie; acolo se mai găseau de vânzare fel de fel de unelte pentru curățirea unghiilor, a urechilor și a nărilor — foarte obișnuite în Orient. Avea acum prilejul să împuieze capul mușterilor cu isprăvile lui închipuite în care, firește, el era eroul.

Am vândut barca, iar banii i-am dat lui Ssali Ben Aqil.

După ce am mai stat împreună încă două săptămâni, Ben Nil și bunicul lui și-au luat rămas-bun de la mine. Ce aş mai putea spune despre asta? E greu să aşterni pe hârtie astfel de simțăminte! Când prietenii se despart ei își spun: la revedere! Iar eu i-am putut revedea pe amândoi, pe Abu en Nil cu puțin timp înainte de a muri — după ce mi-a dat

binecuvântarea sa —, iar pe Ben Nil în elementul lui, pe apele Nilului. Printre prietenii mei cititorii, care vor fi având prilejul să viziteze Țara faraonilor și să ajungă sus, în Egiptul superior, vor fi existând desigur unii, care, nefiind interesați să participe la vânători, ar avea destul timp la dispoziție ca să renunțe la călătoria, mai rapidă, cu trenul sau vaporul cu aburi, în schimbul plăcerii de a aluneca pe apele Nilului într-o corabie cu pânze; ei bine, aceștia pot găsi în Bulaq, portul capitalei egiptene, corabia „Baraka el Fadl” (Binecuvântarea bunătății), o navă deosebit de frumoasă și îngrijită, al cărei căpitan — reiss — este deosebit de primitiv cu pasagerii germani. Și dacă aceștia îi spun că au citit cărțile lui Kara Ben Nemsî, au prilejul să afle că el se numește Ben Nil și că a dat corăbiei sale numele de „Baraka el Fadl”, deoarece banii cu care a cumpărat-o, i-a dobândit mulțumită bunătății prietenilor lui. Ben Nil este un bun povestitor, astfel că drumul până la prima cataractă a marelui fluviu o să-i producă călătorului o adevărată încântare, iar timpul petrecut pe corabie o să zboare cu viteza vântului.

Dar Ssali Ben Aqil? Cu el am călătorii din Alexandria până la Ierusalim, pentru a vizita locurile sfinte ale creștinătății. După aceea ne-am despărțit, el mergând prin Damasc înspre patria lui, iar eu trecând prin Constantinopol și Țările Dunărene, în drum spre patria mea. Am purtat eu el, de-a lungul anilor, o corespondență susținută și ne-am și revăzut din când în când. Și de mă întrebați dacă și-a ținut cuvântul și a devenit un predicator al iubirii, răspund în felul următor: Da, s-a ținut de cuvânt pe deplin; dar i-a venit din ce în ce mai greu, deoarece asta i-a cerut o luptă îndelungată cu rudele sale și cu tot tribul din care făcea parte. În această încheștare i-am stat alături, și nu numai cu vorba, ci și cu armele. Este una din perioadele cele mai interesante din viața mea de călător. Ea confirmă cu tărie spusele Sfântului Petru: „Dacă vorbeam

pe limba oamenilor și a îngerilor și nu aş fi avut iubirea, atunci nu aş mai fi fost decât tinichea zăngănitore”.

Dar despre asta am să vă povestesc în cartea mea „Marah Durimeh”.

Sfârșitul ciclului „În țara Mahdiului”

POȘTA REDACȚIEI

Continuam să primim numeroase scrisori, la care adesea am răspuns direct corespondenților noștri. În cele ce urmează reproducem integral sau fragmentar mesajele unor cititori devotați. Înainte de toate se cuvine a reproduce textul remis de Biblioteca „Emil Gârleanu” din București, intitulat *Gânduri alături de Fan-Club Karl May*:

„Da, rasa pieilor-roșii este pe moarte! Acest pacient uriaș, doborât de o soartă cumplită ce nu cunoaște îndurare, zace întins de la Țara de Foc până dincolo de Marile Lacuri ale Americii de Nord. Are vreo vină; a meritat indianul acest sfârșit prematur?” — se întreabă autorul lui Winnetou, care, pe întreaga se dragoste pentru acest indian, și-a bazat aproape întreaga operă.

Și e adevărat, străvechiul popor indian a fost frustrat de drepturile sale firești în propria-i țară, hăituit și decimat sub mantia „civilizației”, civilizație ce s-a temut ca bieții băștinași să aducă prejudicii existenței omului alb. Numai că indianul, cu ultimele lui forțe, a luptat pentru un dram de libertate, Povestea lui tragică este reflectată în numeroase romane fantastice, astăzi de valoare istorică, și apoi, prin același har și rigoare documentară, transplantată în lumea Orientului. Așa se face că, citindu-l pe Karl May, dobândești o plăcută și deosebită cale de instruire, călătorind pe mai toate meridianele.

Eroii povestirilor sunt oameni dreți, cinstiți, puternici, fără teamă de moarte, care luptă împotriva barbariei de orice fel, contra nedreptății sociale. Ca și în lumea basmelor, forțele binelui înving, cei răi pier, dreptatea se instaurează, spre satisfacția cititorului.

Mesajul scriitorului este generos; prietenie și încredere în om. Astfel că generații de tineri i-au citit vreme de un secol povestirile, casa lui memorială din Radebeul fiind și astăzi vizitată cu același interes. Mai aproape de noi,

fluența de scrisori trimise de visătorii noștri adolescenți editurilor Eden și Pallas mărturisește aceeași pasiune.

Editurile amintite au meritul de a-și fi definit încă de la începutul activității lor programul ce ne interesează: „seria noastră își propune să epuizeze întreaga creație a lui Karl May, având obligația morală de a o restitui cititorilor în forma ei autentică”.

Grea sarcină de a ne oferi integrala scriitorului german, pe cât de voluminoasă, pe atât de impusă în peste 30 de limbi în care a fost tradusă. Nu trebuie să ne surprindă că editurile Eden și Pallas primesc scrisori de mulțumire și apreciere din partea cititorilor din țară și de peste hotare. E un lucru de-a dreptul fascinant că ele au izbutit să polarizeze în jurul lor interesul atâtor categorii de cititori, îndrăgostiți de creația karlmayană.

În șirul acțiunilor s-a înscris și sondarea directă a cititorilor la nivelul bibliotecii noastre. Căci într-o zi a poposit la noi directorul Editurii Pallas — ne referim la scriitorul Niculae Gheran sub grija căruia se realizează proiectul celor aproape 80 de volume de Opere — aducând cu el în dar 26 de tomuri din seria amintită, dar și câțiva dintre cei mai devotați cititori ai ei, între care se cuvine a menționa măcar pe Cristian Baiță și Marin Toma. Atunci, la noi, s-a luat în dezbatere necesitatea creării unui «Fan Club Karl May», punându-se bazele unui schimb de idei, de opinii literare, facilitării contactelor epistolare dintre cititori ș.a.m.d.

Deci, iubiți cititori, până la constituirea clubului dorit, să știți că există un lăcaș de cultură unde veți găsi răspunsuri la întrebările voastre și, în perspectivă, cărțile de care aveți nevoie. Așa că nu ne ocoliți, iar cei ce trec prin București sunt invitați să poposească o clipă și pe la noi.

*OANA SOLOMONESCU
Biblioteca „Emil Gârleanu”,
str. Popa Soare 52.
București,*

Telefon 3216115

Stimată redacție,

Nu v-am mai scris de anul trecut, în așteptarea unui nou volum în seria de Opere. Văzând cum trece timpul fără ca asta să se întâmple, aproape ajunsesem la concluzia că totul s-a terminat. Mă bucur că nu s-a întâmplat așa. Asta dovedește că sunteți serioși și consecvenți cu țelul propus, ceea ce face să vă apreciez foarte mult. Trebuie să spun, de asemenea, că am fost plăcut surprins să constat ca ați publicat și mult așteptata listă cu titlurile celor 74 de volume, remarcabilă fiind și ideea de a o însoți cu date documentare (tematică și personaje) pentru fiecare tom în parte.

Dumneavoastră nu tipăriți o singură carte, ci creația integrală a unui mare scriitor european, care a mai apucat să trăiască ultima parte a vieții lui în secolul nostru. Cu toate acestea noi, cititorii din Romania, nu prea am avut de unde să aflăm ce-am fi dorit despre el. Puținele referiri, apărute sporadic în unele publicații, au fost în același timp și foarte contradictorii, de la nemărginite elogii la adevărată blasfemie (escroc cu identități variabile, delincvent de drept comun, condamnat la zece ani de pușcărie etc.).

Puteți care clarifica într-un fel aceste aspecte?

DORU MANG

*Str. Mureșului, bloc 15, ap. 50,
Orăștie, cod 2600*

Autorul scrisorii ne propune, în continuare, editarea unei broșuri care să se adauge volumul autobiografic *Ich*. Inutil, căci, în cartea amintită, Karl May mărturisește, în cele mai mici detalii, avatarurile existenței lui. Până la apariția lucrării, ne mărginim sa-l informăm pe Doru Mang că viața scriitorului său preferat a fost extrem de tumultuoasă, nescutită de umilințe printre care se cuvine a

aminti „deliciile” temniței, de care au avut parte și mulți alți reprezentanți ai culturii mondiale.

Stimată editură,

Mă numesc Daniel și sunt un admirator și cititor pasionat al operei lui Karl May. Această dragoste mi-a insuflat-o bunicul meu, care mi-a luminat copilăria cu povestiri fascinante despre nemuritorii Old Shatterhand, Winnetou, Old Firehand, Old Surehand, Sam Hawken, Old Wabble, șeicul Hagi Halef și mulți alții, eroi inimaginabil de corecți, de viteji și drepecți, care, slujind binele, ajutându-i pe cei nevoiași și pedepsindu-i pe bandiți, urmărindu-i prin savane nesfârșite, prin păduri seculare de nepătruns, și-a câștigat un loc de cinste în inimile cititorilor. Mai târziu, când am descoperit, prin rafturi vechi, printre cărți pline de praf și dezmembrate din colecția bunicului și a altor cunoștințe mai în vârstă, fragmente din scrierile lui Karl May, le-am citit pe nerăsuflate, trăindu-le din plin, simțindu-mi inima cât un purice când eroii se furișau în apropierea unei tabere vrăjmașe de indieni, tremurând de groază când erau prinși și osândiți la „stâlpul caznelor” și, bineînțeles, în momentul în care binele triumfa și eroii preferați își înfrângeau dușmanii, făcând dreptate.

Totuși o mare mâhnire îmi apăsa sufletul, prin faptul că acele tipărituri — de obicei fascicule din romane-foileton — erau incomplete, deteriorate, obligându-mă sa-mi „pisez” bunicul cu întrebări, să le completeze din memorie îmi doream enorm ca cineva să le retipărească, să scoată altele noi. Încet, încet, am realizat, însă, cât de greu, dacă nu chiar imposibil, era acest lucru, mai ales într-un regim totalitar.

Acum, prin intermediul dumneavoastră, mi-am văzut visul cu ochii și de aceea vă mulțumesc din toată inima.

DANIEL NICA DALIA

Aleea Romanței nr. 1

bloc 1, scara 1, etaj 1, ap. 11,

Reșița, cod 1700

În continuare, Daniel se plânge, ca mulți alți cititori, de absența unor volume din serie. După cum am mai relatat, lipsa unui depozit adecvat ne împiedică să avem la dispoziție un stoc de carte util celor care, din diferite motive, au pierdut diverse numere din colecție. Pe el îl interesează volumele 1 – 5, 11, 12, Îl poate ajuta cineva?

Stimată editură,

Sunt un înfocat admirator al acestui zeu al literaturii de aventuri. Țin să vă mulțumesc pentru răspunsul primit la prima scrisoare ce v-am adresat-o, apoi pentru cărțile trimise cu atâta bunătate. În Reghin prea puține cărți din cele editate de dumneavoastră ajung la destinație. Pot spune că am stârnit o adevărată invidie între prietenii mei, văzând că posed ultimele apariții. Din păcate, librarii din localitate, deși abordați de mine, nu răspund la solicitarea noastră, de a intra în posesia colecției de Opere — Karl May invocând scuze și făcând promisiuni vagi. Mângâierea mea este ca am reușit să mă fac mai bine înțeles de colegii mei, la școală, ajutându-i să se bucure de lectura unei opere prea puțin cunoscuta de ei. Satisfacția mea și a lor a fost uriașă, îndemnându-vă să continuați cu perseverență pentru realizarea primei serii de opere complete, consacrată inegalabilului Karl May.

*VASILE VARODI
Str. Gării nr. 127 D,
Reghin, cod 4225*

Ne-au mai scris:

Costinel Boșoi (Str. 1 Decembrie 1918, bloc C8, scara I, ap, 1, Caracal, cod 0800). Ne informează că în Caracal se procură extrem de greu volumele apărute în seria noastră

de *Opere*, Semnalați aceasta deficiență furnizorilor de carte din localitate.

Alexandru Mircea Iepure (Str. V. Goldiș nr. 10, bloc 5A, ap. 18, Alba Iulia, cod 2500). După cum s-a dovedit, editarea seriei continuă. Nu trebuie să vă deruteze fluctuația de titluri, atât editurile germane cât și cele românești apelând adesea la noi denumiri. *Cacealmaua* este totuna cu *Prințul petrolului*; *Fiul vânătorului de urși* și *Spiritul din Llano Estacado* au ieșit reunite în seria germană cu titlul *Printre vulturi*; *Pământul misterelor* este o adaptare a trilogiei „În țara mahdiului”, publicată la Bamberg cu titluri de sine stătătoare (vezi pozițiile 16—18).

Vasile Hrițcu (Str. Buridava, nr. 16, bloc U3, etaj 2, ap. 9, Inși, cod 6600). Îți mulțumim pentru frumoasele gânduri. Te asigurăm că avem stimă pentru toți corespondenții noștri, rățacirea scrisorilor anterioare nedatorându-ni-se nouă,

Vlad Iuhas (Str. Godeanu nr. 5, bloc 15, ap. 7, Cluj Napoca, cod 3400), Primit chestionând și felicitări pentru opțiuni.

Cătălin Sararu (Str. Doamna Ghica nr. 1, bloc 1, scara 1, etaj 2, ap. 10, București, cod 72 504). Îți mulțumim pentru frumoasa ta epistolă, adevărat poem închinat autorului tău preferat. La ivirea unui spațiu corespunzător o vom reproduce la „Poșta redacției”. Am mai spus: *Pământul misterelor*, apărută inițial ca roman-foileton sub semnătura Liei Hârșu, este o adaptare a trilogiei „În țara mahdiului”. Volumul autobiografic *Eu* îl vom publica mai târziu, după ce lectura mai multor opere din creația lui Karl May va stârni un interes sporit față de personalitatea autorului. După caz, vom anunța pe coperta a IV-a sumarul volumului următor.

Tintișan Paul (Str. Arieș nr. 1, bloc 50, ap. 39, Mediaș, cod 3125). Nu practicăm încă sistemul de abonamente la cărțile editate de noi și nu tipărim cărți de tipul „Horror” și „Fantasy”.

Silvana Diana Vinea (bulevardul Corvin nr. 15, bloc H6, etaj 3, ap. 55, Hunedoara, cod 2750). Mulțumiri pentru rândurile tale avântate. După cum vezi, editarea seriei nu s-a oprit. Te sfătuim ca în corespondența viitoare să semnezi cu numele de familie la urmă. Același sfat îl dăm tuturor corespondenților noștri, prea obișnuiți să fie strigați ca la catalog.

REDACȚIA

EDITURA EDEN
București — Sector 1
Piața Presei Libere nr. 1
Corp central, Etaj 8, Camera 860
Telefon 222.48.60
Căsuța poștală 33—99

Coli de tipar: 26,00.
Bun de tipar: 26.09.1997
Tiparul executat la
Imprimeria „ARDEALUL” Cluj-Napoca
B-dul 21 Decembrie nr. 146
Comanda nr. 70188

31

**karl
may**

OPERE

ULTIMA VÂNĂTOARE DE SCLAVI

Romanul încheie ciclul de aventuri prilejuite de urmărirea traficantilor de carne vie, a căror diabolică viclenie face să crească mereu miza jocului, din ce în ce mai dinamică, pe măsura apropierii deznodământului. Crimele lor sângeroase nu pot rămâne nepedepsite, pe urmele fioroșilor bandiți aflându-se, în Sudan, reissul effendina, trimisul viceregelui egiptean, dar mai ales invincibilul **Kara Ben Nemsî** și credinciosul său însoțitor **Ben Nil**.

Asigurați-vă din vreme procurarea noilor volume din seria de „Opere”. Sub tipar, **VULTURII DEȘERTULUI** precum și inegalabilul „sextet arab”: **PRIN DEȘERT ȘI HAREM**; **PRIN KURDISTANUL SĂLBATIC**; **DE LA BAGDAD LA STANBUL**; **ÎN VĂGĂUNILE BALCANILOR**; **PRIN ȚARA SKIPETARILOR**; „ȘUT” — **CĂPETENIA TÂLHARILOR**.

Lei 14.600 + 300 T.L. = 14.900

-
- [1] Persia.
- [2] Stăpâne.
- [3] Cămașă.
- [4] Bunicul mizeriei.
- [5] Luptă în doi.
- [6] Țărani care nu pot fi războinici.
- [7] Rachiu.
- [8] Bețivan.
- [9] Administratorul localității.
- [10] Piosul, fiul clarvăzătorului.
- [11] Predicator.
- [12] Fiu al biciului.
- [13] Nepot al amabilității.
- [14] Slugă.
- [15] *Coran* scris la Mecca.
- [16] Profesor.
- [17] Descendent al lui Mohammed.
- [18] Student.
- [19] Denumire arabă pentru Damiette.

- [20] Vendetă.
- [21] Plural arăbesc al cuvântului consul.
- [22] Lumânări de seu.
- [23] Germania.
- [24] Țicnit.
- [25] Câinele latră, caravana trece.
- [26] Cine scuipă împotriva vântului se scuipă pe sine.
- [27] Noapte bună.
- [28] Chibrituri.
- [29] Noul Testament.
- [30] Biblia, Cartea Sfântă.
- [31] Idol al proștilor.
- [32] O, incendiu!
- [33] Pluralul de la *șeitan* = diavol.
- [34] Plopul salvator.
- [35] Vulpe.
- [36] Leu.
- [37] Pantera.
- [38] Triburi.
- [39] Negustor.
- [40] Spițer.
- [41] Pluralul de la kumfud = porc spinos.

- [42] Țânțar.
- [43] Vioară.
- [44] Trompete.
- [45] Tamburină.
- [46] Tobă.
- [47] Ciripit zeflemitor.
- [48] Pluralul de la *debusse* = ac de gămălie.
- [49] Chibrituri.
- [50] Rață.
- [51] Pluralul de la *bulbul* = privighetoare.
- [52] Capela morților.
- [53] Culegători de nuci galice.
- [54] Pluralul de la *șâhid* = martir.
- [55] Logică.
- [56] Nazaret.
- [57] Hristos.
- [58] Mamă vitregă.
- [59] Șopârlă beată.
- [60] Saba.
- [61] Urs al nemuririi.
- [62] Tău.
- [63] Caractere grafice ale celor mai vechi alfabete germanice și scandinave.

- [64] Spirite.
- [65] Hristos.
- [66] Râșniță de cafea.
- [67] Golgota.
- [68] Ucigătorul de urși.
- [69] Semilună.
- [70] Învățat.
- [71] „Vino!” sau „Vino aici!”.
- [72] Liliac.
- [73] Veveriță zburătoare.
- [74] Greier.
- [75] Bufniță.
- [76] Cruce.
- [77] Pușcă fermecată.
- [78] Pluralul de la *ghirlbal* = sită.
- [79] Ierusalim.
- [80] 8,4 litri.
- [81] Plural de la *kaddum* = secure.
- [82] Bethleem.
- [83] Bucate renumite.
- [84] Sfîntire.
- [85] Pedepsă, răsplată, ură, răzbunare.

- [86] Cântec.
- [87] Vopsitor.
- [88] Indigo.
- [89] Gellert, Christian Fürchtegott (1715—1769), poet și prozator german (N. tr.).
- [90] Apostoli.
- [91] Spălare rituală pe corp sau pe o parte a corpului.
- [92] Covoraș pentru rugăciune.
- [93] Sfântul.
- [94] Marfă de schimb.
- [95] Străinul.
- [96] European.
- [97] Marea Roșie.
- [98] Tamek cel bogat.
- [99] Seminția.
- [100] Tamek nemernicul.
- [101] Locotenent.
- [102] Calea mântuirii.
- [103] Învățăcel — elev.
- [104] Renunțătorul.
- [105] Dracul.
- [106] Merg până la capăt (l. franceză).
- [107] Mort.

- [108] Călăul.
- [109] Pumnul sfântului.
- [110] Inelul cu sigiliu.
- [111] Negustor.
- [112] Dogme ale unei secte religioase mahomedane.
- [113] În limba dinkașilor: „isprăvește cu el”.
- [114] Barcă ușoară cu pânză, care înaintează foarte repede.
- [115] Băutură fermentată din durrah.
- [116] Universitate.
- [117] O limbă de pământ.